ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΚΕ ΜΠΑ
Αρ. Αδ. 118/2001
ΚΩΔΙΚΟΣ 6937
ΕΛΤΑ Hellenic Post
ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΔΕΙΑΣ 118/2001

Προβληματισμοί

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
HELLENIC INSTITUTE for STRATEGIC STUDIES
ΤΕΥΧΟΣ 70, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ–ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ–ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2012, ΕΥΡΩ 0,01
Νίκης 11, **105 57 Αθήναι**

Ημερίδα στην Ακαδημία Αθηνών με θέμα:
"Η Ελλάδα και οι Εξελίξεις στην Ανατολική Λεκάνη της Μεσογείου"
Συνέχεια εκ του προηγουμένου Τεύχους και πέρας των εισηγήσεων

*** «Οικονομική διάσταση Α.Λεκάνης Μεσογείου. Διαφαινόμενες Προοπτικές για την Ελλάδα»,**
Ομιλητής : Γρηγόριος Τσάλτας Πρύτανης – Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου
*** «Διεθνές Δίκαιο Θαλάσσης και ζητήματα Α. Λεκάνης Μεσογείου Εθνικού Ενδιαφέροντος»**
Ομιλητής : Στυλιανός Περράκης Καθηγητής Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών Παντείου Πανεπιστημίου – Διευθυντής ΕΚΕΚΔΑΑΔ
*** «Ελλάδα και Τουρκία σε σχέση με τον χώρο Α. Λεκάνης Μεσογείου και τις εξελίξεις στον Αραβικό κόσμο»**
Ομιλητής : Γεώργιος Γεννηματάς Πρέσβης ε.τ.
*** «Εθνικές Απαιτήσεις Άμυνας και Ασφάλειας για την Α. Λεκάνη της Μεσογείου»**
Ομιλητής : Αντιναύαρχος ε.α. Β. Μαρτζούκος Π.Ν.Πρόεδρος του Δ.Σ./ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

Άρθρα

*** Ελληνική Οικονομική Κρίση. Ανασκόπηση, Ανάλυση και Προοπτική**
Σμχος ε.α. (ΜΗ) Αναστάσιος Μπασαράς, πρώην Ανώτερο Στέλεχος ΝΑΤΟ
*** Δημογραφία και δημογραφικό Πρόβλημα στην Ελλάδα**
Ταξίαρχος ε.α. Δημήτριος Τσολακίδης
*** Το Ισλάμ στην Ελληνική Έννομη Τάξη (Μία ανοικτή πληγή)**
Κος Ανδρέας Κατσίφας Επίτιμος Αρεοπαγίτης

Δοκίμια

*** Μέσα Μαζικής Ενημερώσεως, Διαδίκτυο και παράγωγες επιδράσεις**
Υποστράτηγος ε.α. Κωνσταντίνος Αργυρόπουλος

Επισκοπήσεις

"Με μια Ματιά η Ελλάδα και ο Κόσμος"
Επισκόπηση γεγονότων τριμήνου
Αντιστράτηγος ε.α. Χρήστος Μουστάκης

Οι Προβληματισμοί του Εκδότου

Αγαπητά Μέλη

Μεταξύ των πολλών σημαντικών θεμάτων που απασχολούν σήμερα την κοινωνία μας, κρίνεται σκόπιμο να εστιασθεί η προσοχή μας στις συσσωρευμένες «μνημονιακές» οικονομικές περικοπές που έχουν επέλθει, στον αμυντικό προϋπολογισμό της χώρας, λόγω των πιθανών εθνικών δυσμενών επιπτώσεων, τις οποίες ασφαλώς απευχόμαστε. Πρόσφατα ο Α/ΓΕΝ, αφού προφανώς εξήντλησε τους προβλεπομένους θεσμικούς τρόπους, αναγκάσθηκε να εκφράσει δημοσίως την ανησυχία του για τις συνέπειες των εν λόγω περικοπών στις Ε.Δ. της χώρας.

Οι διαρκείς ποσοτικές και ποιοτικές μειώσεις μονάδων και υλικού, οι απανωτές μειώσεις της θητείας, το πάγωμα των εξοπλιστικών προγραμμάτων αλλά ακόμη και οι δυσχέρειες συντηρήσεως του υπάρχοντος υλικού καθώς και εκπαιδεύσεως του προσωπικού (λόγω π.χ. ελλείψεως καυσίμων), δεν έχουν ευαισθητοποιήσει αρκούντως την κοινή γνώμη. Η διαπίστωση αυτή οφείλεται κυρίως στις ακόλουθες πολιτικές μεθοδεύσεις:

-Επί δεκαετίες καλλιεργήθηκε συστηματικά η άποψη ότι οι Ε.Δ. αποτελούν αναγκαίο και «αντιπαραγωγικό» κακό. Εξ αυτού και η κομματική πλειοδοσία μειώσεως θητείας για λόγους ψηφοθηρίας και άνευ ετέρων κριτηρίων.

-Ο λαός συνέδεσε τις αμυντικές δαπάνες, με την πολιτική διασπάθιση και δόλια οικειοποίηση δημοσίου χρήματος (υπερτιμολογήσεις, «μίζες», δημιουργία στρατοπέδων με ψηφοθηρικά κριτήρια, κομματική προαγωγή μεγάλου ποσοστού εφέδρων ανωτάτων αξιωματικών, αθρόες κομματικές προσλήψεις και υποβάθμιση πολεμικής βιομηχανίας κ.λ.π).

-Διοχετεύθηκε κατάλληλα στην κοινή γνώμη η άποψη ότι οι αμυντικές δαπάνες είναι αντιστρόφως ανάλογες με τις κοινωνικές δαπάνες.

-Με την επίκληση του οριστικά παρωχημένου «συνδρόμου της επταετίας», μειώθηκε καθοριστικά η οντότητα και ο ρόλος των στελεχών των Ε.Δ. (π.χ. απαξιωτικοί μισθοί έναντι του προσφερομένου έργου, απουσία της στρατιωτικής ηγεσίας από θεσμικά κέντρα λήψεως αποφάσεων επί θεμάτων άμυνας και ασφάλειας, κομματική διείσδυση και έλεγχος των Ε.Δ. κ.λ.π.) προκειμένου αυτά να μετατραπούν σταδιακά σε απλούς δημοσίους υπαλλήλους, με όλες τις αξιακές, επί τα χείρω, επιπτώσεις στην ελληνική πραγματικότητα.

Η περιοχή μας σήμερα χαρακτηρίζεται από αστάθεια και ραγδαίες γεωπολιτικές εξελίξεις. Η Τουρκία διεκδικεί επισήμως τμήματα της εθνικής μας κυριαρχίας, εμπλέκεται με θράσος στα εσωτερικά της χώρας μας με αιχμή την Θράκη και απειλεί την ασφάλεια του κυπριακού ελληνισμού. Η ποιότητα και ποσότητα του υλικού των Τ.Ε.Δ. δηλώνει κραυγαλέα ότι οι εν λόγω διεκδικήσεις δεν είναι φραστικές, ενώ το σε εξέλιξη εξοπλιστικό της πρόγραμμα πρόκειται να ανατρέψει οριστικά τον συσχετισμό ισχύος των δύο κρατών κατά τα αμέσως επόμενα έτη. Στην ορατή αυτή απειλή θα πρέπει να προστεθούν οι σημαντικές εξελίξεις στην Μ. Ανατολή, οι αλυτρωτικές βλέψεις του μορφώματος της ΠΓΔΜ, καθώς και του Μπερίσα, που ονειρεύεται την Μεγάλη Αλβανία, τα υποθαλάσσια ενεργειακά κοιτάσματα και η οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών στην Α. Μεσόγειο, το ειδικό βάρος της χώρας μας στα πλαίσια των συμμαχιών της κ.λ.π..

Η ύπαρξη αποτρεπτικών Ε.Δ. επιβάλλεται όχι μόνο για ενδεχόμενη στρατιωτική αναμέτρηση αλλά πρωτίστως για τις περιόδους ειρήνης και κρίσεων (θωράκιση διπλωματίας, στρατιωτική παρουσία, ως πολιτική πρακτική και κυρίως για την εγκατάλειψη της πολιτικής κατευνασμού η οποία γελοιοποιεί την χώρα μας διεθνώς κ.λ.π.). Σε κάθε περίπτωση η Δομή των αποτρεπτικών Ε.Δ.(ποσότητα και ποιότητα προσωπικού, μονάδων, συστημάτων και υλικού, εκπαίδευση, ανάπτυξη, Δόγμα, βιομηχανία κ.λ.π.), καθορίζεται βάσει των εκάστοτε πολιτικών Εθνικών Σκοπών, των απειλών, της εκτάσεως και φύσεως του αναμενομένου θεάτρου επιχειρήσεων, των συμμαχιών κ.λ.π. και επ' ουδενί ρυθμίζεται με λογιστικές προσεγγίσεις εγχωρίων και ξένων οικονομικών υπαλλήλων.

Λύσεις αντιμετωπίσεως των αμυντικών δαπανών υπάρχουν, ακόμη και κατά την ιδιαίτερα δυσμενή οικονομική περίοδο που διανύουμε, δίχως περαιτέρω επιβάρυνση της κοινωνίας. Το μόνο που χρειάζεται είναι πολιτική βούληση, ορθολογισμός, γνώση, αίσθηση ευθύνης και ήθος.

Αποτελεί εθνικό ζητούμενο όπως πολλοί πολιτικοί μας κατανοήσουν τάχιστα στοιχειώδεις κανόνες διεθνών σχέσεων και γεωπολιτικής (ας αρχίσουν με Θουκυδίδη) και αφού παραδειγματισθούν από την αμυντική πρακτική σειράς ευνομουμένων και κοινωνικά ευαίσθητων χωρών (ακόμη και αυτών που δεν αντιμετωπίζουν απειλή), να σοβαρευτούν και να εκπονήσουν άμεσα ρεαλιστική μεσομακροπρόθεσμη διακομματική αμυντική πολιτική (που αποτελεί βραχίονα της ουδέποτε διατυπωθείσης Εθνικής Στρατηγικής). Η διεθνής ανυποληψία της χώρας μας, ακόμη και από γειτονικά αδύναμα κρατίδια, οφείλεται μεταξύ άλλων, στην μειωμένη στρατιωτική μας ισχύ. Το έθνος έχει κουρασθεί και δεν αντέχει πλέον να πληρώνει εκ των υστέρων υψηλά εθνικά τιμήματα, σχεδόν σε κάθε τομέα του δημοσίου βίου, οφειλόμενα σε ερασιτεχνικά, αλαζονικά και αήθη πολιτικά σφάλματα, για τα οποία ουδείς λογοδοτεί.

11 – Δεκεμβρίου – 2012

Αντιναύαρχος ε.α. Β. Μαρτζούκος Π.Ν.
Πρόεδρος Δ.Σ./ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

Τα δημοσιευόμενα άρθρα αποδίδουν τις προσωπικές απόψεις των συγγραφέων των και δεν είναι απαραίτητο να συμφωνούν με τις θέσεις του ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ

Ιδιοκτήτης: ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.
Εκδότης-Διευθυντής: Β. Μαρτζούκος
Υπεύθυνος Συντάξεως: Κ. Αργυρόπουλος
Υπεύθυνος Τυπογραφείου: Π. Λάγγαρης
Συντακτική Ομάδα: Β. Γωγουβίτης, Σ. Σκλήρης, Π. Λεονάρδος
DTP-Καλλιτεχνικά: Κ. Αργυρόπουλος
Εκτύπωση: ΝΕΜΕΣΙΣ Α.Ε.

Διευθύνσεις

Γραφεία: Νίκης 11
ΤΚ 105 57 Αθήναι
Τηλέφωνο: 210 8211025
Fax: 210 8211056
E-mail: elesme@otenet.gr
Διαδίκτυο: www.elesme.gr

ΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ 15ης ΜΑΪΟΥ 2012 ΣΤΗΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΜΕ ΘΕΜΑ

"Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΛΕΚΑΝΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ"

Την 15ην Μαίου 2012 έλαβε χώρα, στην Ακαδημία Αθηνών, η συνδιοργανωθείσα ημερίδα θέματος, από το Γραφείο Στρατιωτικών και Αμυντικών Θεμάτων της Ακαδημίας Αθηνών και το Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ).

Λόγω του περιορισμένου χώρου του Περιοδικού, δεν περιελήφθησαν άπαντες οι εισηγητές στο προηγούμενο τεύχος δι' ο και οι εισηγήσεις των τεσσάρων τελευταίων εισηγητών περιλαμβάνονται στην ύλη του παρόντος τεύχους.

«Οικονομική διάσταση Α.Λεκάνης Μεσογείου. Διαφαινόμενες Προοπτικές για την Ελλάδα»

Ομιλητής : Γρηγόριος Τσάλτας
Πρύτανης – Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου

Κύριε Πρόεδρε της Ακαδημίας Αθηνών,
Κυρίες και Κύριοι,

Είναι πραγματικά εξαιρετική η τιμή του να αποδεχθώ την πρόσκληση από την Ακαδημία Αθηνών και το Ελληνικό Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών (ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ) να συμμετάσχω σ΄αυτήν την λίαν ενδιαφέρουσα, για εμένα ημερίδα. Δεν είναι η πρώτη φορά που συνεργάζομαι με την Ακαδημία, συνεργάσθηκα πριν από ένα μήνα σε μία εξ΄ίσου πολύ ενδιαφέρουσα ημερίδα υπό την διοργάνωση, θα έλεγα, του Ακαδημαϊκού κ. Χριστοφόρου καθώς και το ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ σε διεθνές συνέδριο Στρατηγικής το 2009.

Το θέμα της δικής μου εισήγησης είναι «η οικονομική διάσταση της Ανατολικής Λεκάνης της Μεσογείου, διαφαινόμενες προοπτικές για την Ελλάδα». Είναι πραγματικά περίεργο για μένα, ως ειδικός του Δικαίου της Θάλασσας να μιλήσω για οικονομικές προοπτικές πλέον της ανάπτυξης της συγκεκριμένης περιοχής. Συνήθως αναφέρομαι στις περιπτώσεις των οριοθετήσεων των ζωνών εθνικής δικαιοδοσίας ανάμεσα στα κράτη. Νομίζω όμως ότι η πρόκληση είναι πραγματικά πάρα πολύ μεγάλη για μένα και γι΄αυτό αποδέχθηκα αυτήν.

Πριν από δύο χρόνια είχε επισκεφθεί την πατρίδα μας ο Τούρκος Πρωθυπουργός Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και είχε αφήσει, μαζί με τις συναντήσεις και τις συνομιλίες που αναπτύχθηκαν στη χώρα μας, ενώ στην Αθήνα, να εννοηθεί ότι ίσως μία καινούργια εποχή έχει αρχίσει να αναδύεται στο πλαίσιο των ελληνοτουρκικών σχέσεων που έχει περισσότερο αναπτυξιακή προοπτική παρά την οποιαδήποτε άλλη. Η αναπτυξιακή αυτή προοπτική αφορούσε σε μία συνεργασία ανάμεσα στις δύο χώρες που στηρίζεται στις ασφαλέστατες πλέον προοπτικές που αναδύονται με τη σειρά τους μέσα από τη συνειδητοποίηση και εμπέδωση της βαθειάς πεποίθησης περί ύπαρξης πλέον κοινών αναπτυξιακών στόχων. Η υλοποίηση των στόχων αυτών είναι σίγουρο ότι περνά απαραίτητα μέσα από την ανάπτυξη μίας γενικότερης σχετικής περιφερειακής συνεργασίας, όμως, ανάμεσα στις δύο χώρες. Πρόκειται για μία συνεργασία η οποία εντοπίζεται επίσης και στο πλαίσιο ανάπτυξης μιας πολιτικής διαρκούς επαφής και επικοινωνίας ανάμεσα και στα άλλα κράτη της ευρύτερης Νοτιοανατολικής Μεσογειακής Λεκάνης. Και τούτο μέσω της ανάδειξης σημαντικών κοινών θεμάτων που έχουν σχέση με την εκμετάλλευση ενός πολύπλευρου και καθ΄όλα κοινού οικονομικού πόρου που αφορά αρχικά σε τρεις επιμέρους αναπτυξιακές διαστάσεις. Την ενέργεια, τις θαλάσσιες μεταφορές και τον τουρισμό καθώς και σε παρεπόμενα σχετικά των βασικών αυτών προτεραιοτήτων θέματα όπως η αλιεία, η αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών και άλλα.

Παράλληλα, συμπληρωματική και καθ΄όλα επίσης ισόρροπη αναπτυξιακή διάσταση των παραπάνω

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Αγαπητά Μέλη και Φίλοι του ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

Το Περιοδικό "**Προβληματισμοί**" από τούδε θα διανέμεται μόνο στους συνδρομητές του. Δηλαδή στα φυσικά πρόσωπα, τα οποία καταβάλουν 50€ ετησίως (Μέλη) και τους απλούς Συνδρομητές (με καταβολή 20€ ετησίως).

Για τους φίλους μας αποδέκτες έως τώρα του περιοδικού, γίνεται έκκληση όπως εγγραφούν σε μία από τις δύο ανωτέρω κατηγορίες, προκειμένου να εξακολουθήσουν να λαμβάνουν το περιοδικό αλλά κυρίως προκειμένου να συνδράμουν οικονομικά, ηθικά και πρακτικά το εθελοντικό έργο που προσφέρουν τα μέλη του Ινστιτούτου. Σε μία ιδιαίτερα δυσχερή περίοδο για την χώρα μας, το ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ. βασιζόμενο κυρίως στις συνδρομές των μελών του, δίχως εξαρτήσεις από οικονομικούς χορηγούς, διατηρεί στο ακέραιο την ευγενή φιλοδοξία της αναδείξεως κάθε θέματος εθνικής εμβέλειας, για την συνδρομή στην ορθή λήψη αποφάσεων και την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης.

Αγαπητοί φίλοι του Ινστιτούτου, να είσθε βέβαιοι ότι η εγγραφή και η χρηματική συνδρομή σας θα πιάσουν τόπο.

Από το Δ.Σ. του ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

είναι εκείνη που αφορά στην προστασία του μοναδικού θαλάσσιου περιβάλλοντος της ημίκλειστης αυτής θάλασσας καθώς και στη διατήρηση των πλούσιων θαλάσσιων βιολογικών πόρων.

Τα επτά σε άμεση γεωγραφική γειτονία μεσογειακά κράτη της σημαντικής αυτής μεσογειακής θαλάσσιας υποπεριφέρειας όπως είναι η Νοτιοανατολική Μεσόγειος είναι ασφαλώς η Ελλάδα, η Τουρκία, η Κύπρος, η Συρία, ο Λίβανος, το Ισραήλ και η Αίγυπτος, ενώ, συμπληρωματικά στην περιοχή ερείσματα, κυρίως σε επίπεδο οριοθέτησης των θαλάσσιων ζωνών εθνικής δικαιοδοσίας, με έμφαση ασφαλώς την Υφαλοκρηπίδα και την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη, έχουν κυρίως η Λιβύη, αλλά έμμεσα και η Μάλτα καθώς και η Ιταλία. Παρ΄όλα αυτά γνωρίζουμε πολύ καλά όλοι μας ότι οι ελληνοτουρκικές σχέσεις χαρακτηρίζονται, (κοντεύουμε σαράντα χρόνια, από την 1η Νοέμβρη του 1973), από μία διαρκή ένταση τις τελευταίες αυτές τέσσερις δεκαετίες. Ένταση η οποία απομάκρυνε τις δύο χώρες, την μία από την άλλη, σε σημείο μάλιστα που επανειλημμένως τις οδήγησε σε άστοχες πολιτικές δηλώσεις αναβίωσης και προβολής παλαιότερων εθνικιστικών κυρίως βλέψεων, οι οποίες με τη σειρά τους ενεργοποίησαν ακόμη και κινήσεις που λίγο έλειψε να τις οδηγήσουν σε πολεμική σύρραξη, (αναφέρομαι στις τρεις χαρακτηριστικές περιπτώσεις του 1976, 1987 και το 1996).

Όπως πολύ καλά αναφέρθηκε από τον κ. Σκαρβέλη, η ευρύτερη θαλάσσια μεσογειακή λεκάνη αναπτύσσεται ανάμεσα σε τρεις ηπείρους : την Ευρώπη, την Αφρική και την Ασία. Τα χαρακτηριστικά τα οποία έδωσε δεν πρόκειται να τα επαναλαμβάνω, εκείνο που θα ήθελα να πω και από την πλευρά του Δικαίου της Θάλασσας είναι ότι η θαλάσσια περιοχή γενικότερα της Μεσογείου αποτελεί ίσως τη σημαντικότερη περιφερειακή θάλασσα του πλανήτη. Μαζί με τις παράκτιες περιοχές ανέρχεται επίσης στην πρώτη θέση κατάταξης των πλέον σημαντικών, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, κλειστών περιφερειακών γεωπολιτικών συστημάτων με την παρουσία πολλών και σημαντικών κρατών. Επίσης η Μεσόγειος αποτελεί το πλέον νευραλγικό σημείο ανάπτυξης της παγκόσμιας ναυτιλίας, είδαμε πολύ χαρακτηριστικά πράγματα πριν από λίγο, ενώ ελέγχει, ως τον απόλυτο γεωγραφικό συνδετικό κρίκο, την επαφή ανάμεσα στη συντριπτική πλειοψηφία των ανεξάρτητων κρατών μελών του ΟΗΕ ανάμεσα σε Ευρώπη, Αφρική και Ασία. Παράλληλα, η περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογειακής Λεκάνης αποδείχθηκε, μετά και τις πλέον πρόσφατες έρευνες αναφορικά με τον εντοπισμό υποθαλάσσιων κοιτασμάτων φυσικών πόρων, ότι περιέχει τόσο σημαντικά κοιτάσματα υδρογονανθράκων, (πετρέλαιο – φυσικό αέριο), όσο και υδρυτών (οι υδρίτες είναι ενυδατωμένοι υδρογονάνθρακες με την μορφή στρωμάτων πάνω και κάτω από το βυθό τα θάλασσας). Αυτοί βρίσκονται πέριξ της Κρήτης και κατά μήκος των ανατολικών ακτών της Δωδεκανήσου και του Καστελλόριζου προς την Ανατολική Μεσόγειο καθώς και στα νότια παράλια της Τουρκίας. Πρόκειται για υποθαλάσσιες περιοχές που ακολουθούν το νοτιοανατολικό σεισμογενές ελληνικό τόξο όπου και συγκρούονται, ως γνωστόν, οι λιθοσφαιρικές πλάκες της Αφρικής και της Ευρασίας. Με δεδομένη μάλιστα την παγκόσμια ενεργειακή κρίση και σε συνδυασμό με τη διεθνή οικονομική ύφεση η οποία έχει προ πολλού αγγίξει και τα ενδιαφερόμενα στην περιοχή αυτή κράτη, η ανακάλυψη νέων ενεργειακών φυσικών πόρων δημιουργεί σημαντικές προοπτικές οικονομικής ανάκαμψης.

Στο θέμα επίσης των θαλάσσιων μεταφορών είναι γεγονός ότι η συγκεκριμένη περιοχή, με έμφαση κυρίως στο Αιγαίο ως τη φυσική γεωγραφική συνέχεια των στενών που ενώνουν τη Μαύρη Θάλασσα με τον κύριο μεσογειακό θαλάσσιο κορμό, αποτελεί τον πλέον συχνό θαλάσσιο διάδρομο πάσης φύσεως μετακίνησης. Ειδικότερη έμφαση αποδίδεται για την περίπτωση στη δρομολόγηση νέων συστημάτων μεταφοράς πετρελαίων μέσω αρχικά των ηπειρωτικών αγωγών σύνδεσης του Καυκάσου με την Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο.

Συμπληρωματική της ενεργειακής σημασίας για την περιοχή έρχεται και η τουριστική της ανάδειξη σε κορυφαίο προορισμό επίσκεψης εκατομμυρίων τουριστών με βάση αρχικά το εξαιρετικό φυσικό της κάλλος αλλά και το ύψιστο ενδιαφέρον που προκαλούν τα παγκόσμιας κληρονομιάς μνημεία της. Ειδικότερα το τρίγωνο Ελλάδα-Τουρκία-Αίγυπτος θεωρείται ως ο πλέον σημαντικός πολιτιστικός τουριστικός μεσογειακός προορισμός.

Τέλος, η περιβαλλοντική επιβάρυνση της περιοχής, λόγω της αυξημένης πολύπλευρης, όπως περιγράφεται, λειτουργικής της χρήσης εγκυμονεί σοβαρούς περιβαλλοντικούς κινδύνους υποβάθμισης του θαλάσσιου και κυρίως του παράκτιου χώρου ο οποίος εκτείνεται σε δεκάδες χιλιάδες χιλιόμετρα ηπειρωτικών και νησιωτικών ακτών με αποτέλεσμα η ευαίσθητη γεωμορφολογική της απεικόνιση να προδιαγράφει και ένα παράλληλα εύθραυστο και επισφαλές οικολογικό μέλλον. Αρκεί και μόνο να αναφερθεί κανείς σε υποθετικό σενάριο είτε μεγάλου ναυαγίου πετρελαιοφόρου πλοίου, είτε και σε πιθανή έκρηξη θαλάσσιας πλατφόρμας εξόρυξης υποθαλάσσιου πετρελαίου για να συνειδητοποιήσει την έκταση της πιθανής περιβαλλοντικής ζημίας καθώς και του ανυπολόγιστου περιβαλλοντικού κόστους, που θα μπορούσε να προκληθεί σε μία υποπεριφέρεια μιας ημίκλειστης θάλασσας. όπως είναι η Μεσόγειος.

Η πρόταση από την δική μου την πλευρά, για να μπορέσουμε να καταλήξουμε κάποτε σε κάποια λύση σε σχέση με όλα αυτά τα προβλήματα, είναι σε πρώτη φάση η υιοθέτηση, η άμεση μάλιστα θα έλεγα υιοθέτηση, ενός ολοκληρωμένου συμφώνου ενεργειακής και περιβαλλοντικής σταθερότητας και ασφάλειας στη Νοτιοανατολική Μεσόγειο. Η επίλυση λοιπόν όλων των παραπάνω προβλημάτων σε συνδυασμό και με την ανάδειξη της κοινής αναπτυξιακής προοπτικής ανάμεσα σε όλες τις ενδιαφερόμενες στην περιοχή χώρες, προϋποθέτει δύο σοβαρές πολιτικές κινήσεις. Η πρώτη θα πρέπει να προέλθει από την πλευρά της Τουρκίας και η δεύτερη εκ μέρους της Ελλάδας και των άλλων ενδιαφερόμενων στην περιοχή κρατών. Σε πρώτη λοιπόν φάση η Τουρκία θα πρέπει να αποδεχθεί το status quo του Αιγαίου, όπως αυτό προήλθε από τις αρχές του 20ού αιώνα στο πλαίσιο διεθνών συμφωνιών αλλά και γίνεται αδιαλείπτως σεβαστό από όλους μέχρι σήμερα, εγκαταλείποντας έτσι τις όποιες ανώφελες ουσιαστικά βλέψεις στον Αιγιακό χώρο. Βλέψεις οι οποίες αναπτυξιακά θα μπορούσαν να αποδώσουν περισσότερα και άμεσα μέσω λύσεων που να στηρίζονται αφενός στην ανάδειξη της καλής γειτονίας ανάμεσα στις δύο χώρες και αφετέρου στην ανάπτυξη μιας διαρκούς και εποικοδομητικής συνεργασίας σε όλους τους τομείς. Στόχος η εμπέδωση ενός ουσιαστικού κλίματος εμπιστοσύνης, ανάμεσα στις δύο χώρες, μακριά από επικοινωνιακές και μικροπολιτικές δηλώσεις που σκοπό έχουν την εσωτερική, όπως γνωρίζουμε περισσότερο, κατανάλωση.

Η πολιτική αυτή απόφαση εκ μέρους της Τουρκίας

εξαρτάται και από την παράλληλη αποδοχή και τον σεβασμό των βασικών αρχών και κανόνων του διεθνούς δικαίου με έμφαση ειδικότερα στις ρυθμίσεις που αφορούν στο Δίκαιο της Θάλασσας, ώστε να υπάρξει επιτέλους ένας κοινός παρανομαστής για την άμεση ανάπτυξη ενός ουσιαστικού και καθ΄όλα αποτελεσματικού διακρατικού διαλόγου. Ως συμπληρωματική και καθ΄όλα απαραίτητη μιας παρόμοιας κίνησης από την πλευρά της Τουρκίας θα πρέπει επιτέλους να θεωρηθεί και η άμεση ουσιαστική εγκατάλειψη του αναχρονιστικού casus belli της πολιτικής Τσαγλαγιαγκίλ του Φεβρουαρίου του 1974 και στη συνέχεια της τουρκικής εθνοσυνέλευσης σε περίπτωση επέκτασης της ελληνικής αιγιαλίτιδας ζώνης στο δικαιωματικό εύρος των 12 ν.μ. το οποίο είναι σύμφωνο και με τη βασική επίσης αρχή του διεθνούς δικαίου που παραπέμπει για την ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου στην αμοιβαιότητα.

Στόχος της πολιτικής αυτής κίνησης εκ μέρους της Τουρκίας θα είναι αφενός η άμεση εξομάλυνση των σχέσεών της με την Ελλάδα και αφετέρου η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών ανάπτυξης μιας κοινής για την περιοχή στρατηγικής συνεργασίας σε όλους τους τομείς. Ο σκοπός επομένως αναδεικνύεται έτσι, η άμεση υπογραφή ενός συμφώνου σταθερότητας και ασφάλειας στο πλαίσιο προώθησης στην ευρύτερη περιοχή αντικειμενικών αποκλειστικών συνθηκών ολοκληρωμένης ανάπτυξης ανάμεσα και στα άλλα ενδιαφερόμενα κράτη με τη μορφή ενός ιδιαίτερου θεσμικού αυτή τη φορά μηχανισμού στο πλαίσιο υλοποίησης ειδικότερων αναπτυξιακών δράσεων.

Από την πλευρά της Ελλάδας. Η ανάπτυξη των κατάλληλων διπλωματικών συνθηκών απεγκλωβισμού του αυστηρά νομικού διμερούς προβλήματος οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου ανάμεσα στις δύο χώρες και η μεταφορά της όποιας προοπτικής διευθέτησής του στο πλαίσιο μιας γενικότερης πολυμερούς προσπάθειας ανάδειξης των αναπτυξιακών δυνατοτήτων της ευρύτερης περιοχής της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, που θα μπορούσε να αποσυμφορήσει τη μακρόχρονη σχετική διμερή κρίση προσδίδοντάς της επιτέλους ελπίδες διαρκούς λειτουργικής ρύθμισης. Σε κάθε περίπτωση, η προγραμματική δρομολόγηση του σχεδίου αυτού, θα μπορούσε να ολοκληρωθεί προοπτικά μέσα από την παράλληλη υιοθέτηση μιας σειράς, όπως ανέφερα προηγουμένως, εξειδικευμένων θεσμών περιφερειακής συνεργασίας ανάμεσα στα ενδιαφερόμενα στην περιοχή της Νοτιανατολικής Μεσογείου κράτη. Οι θεσμοί αυτοί θα μπορούσε να είναι : Πρώτον, μια βάση δεδομένων ολοκληρωμένης διαρκούς ενημέρωσης και πληροφόρησης στον τομέα της ανάπτυξης. Ως μέσον λοιπόν για την επίτευξη του παραπάνω σκοπού, γενικού σκοπού, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σε πρώτη φάση η ανάπτυξη μιας κοινής πολιτικής στον τομέα της ανταλλαγής πληροφοριών και ανάπτυξης μιας βάσης δεδομένων ενός δικτύου, όπως ανέφερα, ολοκληρωμένης διαρκούς ενημέρωσης και πληροφόρησης. Σε όλα τα σχετικά αναπτυξιακά πεδία με τη μορφή ενός real time development information agency, με έμφαση αρχικά στον τομέα εκείνον που αφορά στην υποθαλάσσια έρευνα αλλά και στην παράλληλη περιβαλλοντική παρακολούθηση/εποπτεία. Μέσα από το παραπάνω σύστημα ολοκληρώνεται και η εφαρμογή του άρθρου 254, 1,3 και 4 του 13ου μέρους της νέας σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας όπου γίνεται σαφέστατα λόγος για τη θαλάσσια επιστημονική έρευνα και το δικαίωμα ενημέρωσης των περίκλειστων και γεωγραφικώς μειονεκτούντων κρατών επί των πορισμάτων της έρευνας του παράκτιου κράτους.

Δεύτερος θεσμός. Μια κοινή ενεργειακή πολιτική της Νοτιοανατολικής Μεσογείου. Η κοινή αυτή πολιτική στον τομέα της υποθαλάσσιας έρευνας σε συνδυασμό με την θαλάσσια περιβαλλοντική προστασία οδηγεί εύκολα στο συντονισμό μιας γενικότερης περιφερειακής ενεργειακής πολιτικής. Μέσω της κοινής αυτής ενεργειακής πολιτικής θα επιτευχθεί στον ύψιστο δυνατό βαθμό η εκμετάλλευση των υποθαλάσσιων φυσικών πόρων. Κάτι παρόμοιο θα μπορούσε να στηριχθεί τόσο σε μονομερείς και εντός της διεθνούς νομιμότητας ενέργειες των κρατών στο χώρο της υφαλοκρηπίδας τους όσο και παράλληλα σε κοινές δράσεις οι οποίες θα μπορούσαν να αναπτυχθούν σε υποθαλάσσιες περιοχές οι οποίες προσφέρονται για από κοινού εκμετάλλευση, κυρίως λόγω γειτνίασης.

Αναλυτικότερα, στην τελευταία αυτή περίπτωση θα μπορούσε κάθε ενδιαφερόμενο κράτος να εκμεταλλευθεί από μόνο του τη νομικώς κατοχυρωμένη υφαλοκρηπίδα του, τα σαφή όρια της οποίας θα προκύψουν σε πρώτη φάση μέσα από διμερείς διαπραγματεύσεις, αλλά να προχωρήσει επίσης και σε κοινή εκμετάλλευση, σε ευρείες υποθαλάσσιες περιοχές όπου η σαφώς οριοθετημένη υφαλοκρηπίδα του συναντάται με τις υφαλοκρηπίδες των άλλων, κατά βάση απέναντι, αλλά και των όμορων κρατών, και είναι διαπιστωμένη η ύπαρξη μεγάλων σε έκταση κοινών κοιτασμάτων. Με βάση πάντοτε το άρθρο 83 παράγραφος 3 της σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας. Παρόμοιες περιοχές απαντώνται, για παράδειγμα, στο κέντρο της Νοτιοανατολικής Μεσογειακής Λεκάνης, εκεί όπου συναντάται η υφαλοκρηπίδα της Ελλάδας, της Τουρκίας, της Κύπρου και της Αιγύπτου, όπως επίσης το σημείο επαφής της υφαλοκρηπίδας της Κύπρου, του Λιβάνου, του Ισραήλ αλλά και της Αιγύπτου, καθώς και στην περιοχή νοτίως της Κρήτης, ανάμεσα σε Αίγυπτο και κυρίως Λιβύη και Ελλάδα. Έτσι, το εν λόγω πάντα γενικώς σύμφωνο σταθερότητας και ασφάλειας θα μπορούσε να προβλέψει τη δυνατότητα ανάπτυξης κοινής εκμετάλλευσης σε μεγάλη, σαφώς οριοθετημένη, υποθαλάσσια περιοχή. Εκμετάλλευση η οποία θα μπορούσε να υλοποιηθεί μέσω της υιοθέτησης επιμέρους παράπλευρων του συμφώνου σταθερότητας διακρατικών ενεργειακών consortium. Η κίνηση αυτή θα εξασφάλιζε ταυτόχρονα και την άμβλυνση των όποιων επίμονων οριοθετικών ανάμεσα στα κράτη ιδιαίτερων διεκδικήσεων προς το απόλυτα, πάντοτε, κοινό όφελος. Άλλωστε, σύμφωνα, πάντα, με το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας, παρόμοιες ενέργειες μπορεί να προηγούνται της τελικής οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας, ως προσωρινή διευθέτηση πρακτικού χαρακτήρα ανάμεσα στα ενδιαφερόμενα κράτη και μάλιστα χωρίς να επηρεάζουν την τελική οριοθέτησή της (το άρθρο 83 παράγραφος 3).

Είναι όμως γεγονός ότι, εκτός της υφαλοκρηπίδας, η οποία το τονίζω, το υπογραμμίζω χρόνια τώρα, ανήκει ipso facto και ab initio στα παράκτια κράτη, με απόλυτο και ξεκάθαρα ισχυρό νομικό πλαίσιο, η νέα αποκλειστική οικονομική ζώνη, φαίνεται να υπερκαλύπτει σε επίπεδο λειτουργικό την υφαλοκρηπίδα, με επέκταση των αποκλειστικών κυριαρχικών δικαιωμάτων του παράκτιου κράτους και στην υπερκείμενη του θαλάσσιου βυθού κολώνα νερού, αναφορικά με τους ζώντες βιολογικούς πόρους. Έτσι η ζώνη αυτή προσφέρει ουσιαστικά στο παράκτιο κράτος και τη δυνατότητα κατοχύρωσης της ζώνης αποκλειστικής αλιείας και όχι μόνον.

Με δεδομένη τη μικρή έκταση ανάμεσα σε όλα γενικώς τα Μεσογειακά κράτη όπου οι αποστάσεις είναι

μικρότερες του διπλασίου 400 ν.μ. εύρος της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης που είναι 200 ν.μ., τα Μεσογειακά κράτη έχουν κάθε όφελος να την οριοθετήσουν ώστε να ξεκαθαρίσει το τοπίο και σε επίπεδο αποκλειστικής αλιείας ανάμεσά τους. Έτσι η ΑΟΖ θα μπορούσε σε πρώτη φάση να αντικαταστήσει την υφαλοκρηπίδα γενικώς και με δεδομένο ότι την καλύπτει νομικώς σε όλες τις περιοχές, όπου όμως δεν υπάρχει δυνατότητα επέκτασής της και πέραν των 200 ν.μ. που προσφέρει μόνον η υφαλοκρηπίδα. Εν τούτοις, εξαίρεση από την παραπάνω ρύθμιση θα μπορούσε να αποτελέσει, και για άμβλυνση γενικότερα της όποιας έντασης, ίσως η περιοχή του Αιγαίου όπου η Τουρκία διαθέτει, κατά δήλωσή της, όλα τα εχέγγυα αναγνώρισής της ως γεωγραφικώς μειονεκτούντος κράτους. Είναι η δήλωσή της κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων στη διάσκεψη για το Δίκαιο της Θάλασσας, επομένως της τελευταίας σύμβασης, στη συγκεκριμένη μάλιστα περιοχή. Θα μπορούσε επομένως, σ΄αυτή τη συγκεκριμένη περιοχή, το εν λόγω σύμφωνο να στηριχθεί στην εκ προοιμίου αποδοχή και διατήρηση από την Ελλάδα του καθεστώτος της ελευθερίας της αλιείας, που απορρέει από το καθεστώς της ανοικτής θάλασσας. Καθεστώς το οποίο ισχύει σήμερα και εξασφαλίζει στην Τουρκία, αμβλύνοντας παράλληλα τις αρνητικές ιδιαιτερότητες που απορρέουν από το καθεστώς του γεωγραφικώς μειονεκτούντος κράτους, τη δυνατότητα άμεσης αλιευτικής πρόσβασης από κοινού με την Ελλάδα στο Κεντρικό Αιγαίο, και σε κάθε περίπτωση όμως, έξω πάντοτε από την ολοκληρωμένη ελληνική αιγιαλίτιδα ζώνη των 12 ν.μ.

Άλλωστε, όπως είναι γνωστό, το καθεστώς της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης δεν φαίνεται να γίνεται καθολικά αποδεκτό από τα Μεσογειακά κράτη και ιδιαίτερα της ευρύτερης περιοχής της Βόρειας Ευρωπαϊκής Μεσογείου. Στόχος ανάμεσα στα άλλα, μιας παρόμοιας πολιτικής, παραμένει η διατήρηση της βασικής αρχής της ελευθερίας της αλιείας όπως αυτή απορρέει από το λειτουργικό καθεστώς της ανοικτής θάλασσας. Παραπέμπω στην προκειμένη περίπτωση στην τελευταία προσπάθεια οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας ανάμεσα στη Γαλλία, το Μονακό και την Ιταλία, αλλά το ίδιο ως γνωστόν ακριβώς συμβαίνει και στην περίπτωση της Αδριατικής Θάλασσας, όπου η αντίστοιχη ζώνη εθνικής δικαιοδοσίας, αν και καλύπτει πλήρως τις διεκδικήσεις των απέναντι και όμορων κρατών αναφορικά με τον υποθαλάσσιο χώρο, δηλαδή την υφαλοκρηπίδα, το καθεστώς των υπερκείμενων υδάτων καλύπτεται από τη λεγόμενη όπως έχουν αποφασίσει εκεί στην περιοχή κράτη, ζώνη ειδικής περιβαλλοντικής προστασίας ή αλλιώς, όπως λένε, οικολογική ζώνη και ζώνη προστασίας των αλιευμάτων.

Στην προκειμένη λοιπόν περίπτωση, προτείνεται η σύσταση ενός συμβουλίου αλιείας και διατήρησης των ζώντων πόρων της Νοτιοανατολικής Μεσογείου ως παρεπόμενο μιας πολιτικής ασφαλούς ελέγχου των ζώντων φυσικών πόρων της περιοχής στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης διατήρησης και ανάπτυξης των μεσογειακών αλιευτικών αποθεμάτων.

Τέταρτος θεσμός. Διακυβερνητικό σύστημα κοινής ολοκληρωμένης διαρκούς περιβαλλοντικής παρακολούθησης. Ένα παρόμοιο, επομένως, με το προηγούμενο καθεστώς θα μπορούσε να ενισχύσει τη συνεργασία ανάμεσα στις δύο χώρες, και όχι μόνο, μιλάμε για τη Νοτιοανατολική Μεσόγειο, και στην ευαίσθητη περίπτωση της από κοινού ολοκληρωμένης περιβαλλοντικής παρακολούθησης/εποπτείας σε διαρκή βάση του νευραλγικότερου στην ευρύτερη περιοχή διαδρόμου θαλάσσιας μεταφοράς, κυρίως δηλαδή το Αιγαίο. Το σχετικό αυτό κοινό σύστημα θα επέτρεπε την άμεση δράση σε περίπτωση του οποιουδήποτε περιβαλλοντικής φύσεως ατυχήματος, η μονομερής αντιμετώπιση του οποίου θα καθίστατο άκρως δυσχερής λόγω και της γεωμορφολογικής ιδιαιτερότητας της περιοχής. Άλλωστε, ως γνωστόν, η ρύπανση δεν γνωρίζει από σύνορα ώστε να επιτρέπει παρόμοιες ενέργειες προστατευτικού τύπου από τα κράτη στις κλειστές ή ημίκλειστες θάλασσες. Το ίδιο σύστημα αφορά επίσης και τα άλλα απέναντι όμορα κράτη που ενδεχομένως θα συνέπρατταν στο εν λόγω σύμφωνο σταθερότητας και ασφάλειας στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, σύστημα άλλωστε που ικανοποιεί πλήρως και τις προοπτικές συνεργασίας ανάμεσα στα ενδιαφερόμενα κράτη με βάση τις αναλυτικές προδιαγραφές του καθεστώτος των κλειστών ή ημίκλειστων θαλασσών όπως αυτό προκύπτει από τα άρθρα 122 και 123 της νέας σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας.

Πέμπτος θεσμός. Διακυβερνητικό δίκτυο παρακολούθησης, έγκαιρης ειδοποίησης και δράσης κατά των φυσικών και άλλων καταστροφών. Η γενικότερη μεσογειακή συνεργασία θα μπορούσε και επιβάλλεται να αναπτυχθεί επίσης και στον τομέα της πολιτικής προστασίας. Τα σημαντικά προβλήματα που προκύπτουν από τις φυσικές καταστροφές όπως οι σεισμοί αλλά και τις παρεπόμενες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής όπως για παράδειγμα οι πυρκαγιές κυρίως, αλλά και οι πλημμύρες, δημιουργούν τις προϋποθέσεις εκείνες για άμεση και σε συνεργασία ανάμεσα στις μεσογειακές χώρες και τους λαούς αντιμετώπισή τους. Η θέσπιση ενός διακρατικού φορέα άμεσης επέμβασης με τη μορφή ενός διακυβερνητικού δικτύου παρακολούθησης και δράσης κατά των φυσικών και άλλων καταστροφών, με τριπλή παράλληλα έδρα, για παράδειγμα την Αθήνα, την Αττάλεια της Τουρκίας και την Αλεξάνδρεια, ώστε να εκμηδενίζονται οι αποστάσεις σε περίπτωση άμεσης και καθ΄όλα συνδυασμένης επέμβασης, θα έφερνε τα ενδιαφερόμενα στην περιοχή κράτη πάρα πολύ κοντά.

Έκτος θεσμός. Ταμείο στήριξης του θαλάσσιου και παράκτιου περιβάλλοντος της Νοτιοανατολικής Μεσογείου. Τα γενικότερα περιβαλλοντικής φύσεως προβλήματα θα μπορούσαν να ενισχυθούν αποτελεσματικά και από ένα ταμείο στήριξης του θαλάσσιου και παράκτιου περιβάλλοντος της Μεσογείου. Το ταμείο αυτό θα μπορούσε να στηριχθεί σε κεφάλαια τα οποία θα προέλθουν αρχικά από την κοινή υποθαλάσσια εκμετάλλευση φυσικών πόρων. Συμπληρωματικά θα μπορούσε να επιβληθεί και ένας ελάχιστος πράσινος φόρος, green tax, σε όλες της τουριστικής φύσεως δραστηριότητες στην ευρύτερη περιοχή, από τα ενδιαφερόμενα κράτη τα οποία θα μπορούσαν ασφαλώς να συνεισφέρουν και ad hoc μια συμβολική ετησίως συνδρομή. Οι πόροι του εν λόγω ταμείου θα μπορούσαν επίσης να ενισχύσουν σημαντικά και τις δράσεις του δικτύου παρακολούθησης και άμεσης αντιμετώπισης φυσικών και άλλων καταστροφών.

Τελευταίος θεσμός. Μία διακυβερνητική υπηρεσία για τον τουρισμό της Νοτιοανατολικής Μεσογείου. Είναι γεγονός ότι η τουριστική ανάπτυξη στην περιοχή αποτελεί και τον κύριο οικονομικό πόρο για τα κράτη που βρέχονται από τα νερά της Νοτιοανατολικής Λεκάνης της Μεσογείου. Ως πρωταγωνιστές στον τουρισμό στη Μεσόγειο φέρονται οι τρεις μεγάλες ευρωπαϊκές χώρες : Ισπανία, Γαλλία και Ιταλία στις οποίες αναλογεί και το 75% των ξένων τουριστών στη Μεσόγειο την οποία επισκέπτεται το 25% των

τουριστών παγκοσμίως. Στην περιοχή, τώρα, της Νοτιοανατολικής Λεκάνης της Μεσογείου, τουριστικώς κυριαρχούν η Ελλάδα, η Τουρκία και η Αίγυπτος με σημαντική επίσης παρουσία, στην όλη περιφερειακή τουριστική μερίδα, της Κύπρου. Παράλληλα η ευρύτερη περιοχή δεν ενδιαφέρει μόνο από την πλευρά ανάδειξης και απόλαυσης του ιδιαίτερου φυσικού της κάλλους, αλλά και κυρίως από την πολιτιστικής σημασίας ιστορία της η οποία στήριξε σημαντικούς αρχαίους πολιτισμούς, αξιόλογα μνημεία τα οποία σώζονται μέχρι σήμερα, μέχρι τις μέρες μας, και αποτελούν πόλο έλξης από εκατομμύρια τουρίστες κάθε χρόνο. Η έντονη αυτή επισκεψιμότητα της περιοχής δημιουργεί και έντονες επίσης ανταγωνιστικές τάσεις ανάμεσα στα κράτη στον τομέα του τουρισμού. Η σύσταση επομένως, ενός συντονιστικού οργάνου με στόχο την ανάπτυξη ενός βιώσιμου τουρισμού, θα μπορούσε να ενισχύει περαιτέρω την τουριστική κίνηση στην περιοχή. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της υιοθέτησης κοινών δράσεων και πολιτικών που θα διευκόλυναν την άνετη διακίνηση των τουριστών, αξιοποιώντας παράλληλα όλους τους δυνατούς τουριστικούς προορισμούς και αμβλύνοντας έτσι με αυτόν τον τρόπο την ανταγωνιστικότητα. Η σύσταση μιας συντονιστικής τουριστικής υπηρεσίας η οποία θα είχε λόγο σε πολλά θέματα, συμπεριλαμβανομένων κυρίως εκείνων που άπτονται της λήψης ειδικών κοινών μέτρων, όπως για παράδειγμα σε θέματα ελλιμενισμού των τουριστικών πλοίων και διευκόλυνσης οδικής και άλλης μεταφοράς των τουριστών, στους κύριους τόπους προορισμού τους, θα μπορούσε να αναδείξει ακόμη περισσότερο τις σχετικές αναπτυξιακές δυνατότητες της περιοχής.

Συμπερασματικά κύριε Πρόεδρε, το γεγονός διαρκούς αναβολής των όποιων ελληνοτουρκικών διευθετήσεων σε επίπεδο οριοθέτησης θαλασσίων ζωνών εθνικής δικαιοδοσίας, υφαλοκρηπίδα, αιγιαλίτιδα ζώνη 12 ν.μ. κ.λ.π. ανάμεσα στα δύο κράτη στην περιοχή του Αρχιπελάγους του Αιγαίου, έχουν αποτελέσει από το 1973 μέχρι σήμερα σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα στην προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και των δύο χωρών. Παράλληλα, η διαχρονική εξέλιξη και συντήρηση ενός ψυχροπολεμικού κλίματος ανάμεσα σε Ελλάδα και Τουρκία, έχει συμβάλλει στη διατήρηση μιας διαρκούς στρατιωτικής, σχεδόν εμπόλεμης, ετοιμότητας των δύο χωρών με ταυτόχρονη αύξηση των ετήσιων δαπανών για τους εξοπλισμούς. Έτσι, ο εγκλωβισμός στη λογική αυτή έχει αποτελέσει έναν καθ΄όλα αρνητικό παράγοντα ουσιαστικής μείωσης των δυνατοτήτων των δύο χωρών να απαντήσουν στις σύγχρονες αναπτυξιακές προκλήσεις. Οι όποιες μέχρι σήμερα προσπάθειες επίλυσης των συγκεκριμένων, νομικής φύσεως, διαφορών, αποδείχθηκε εκ των πραγμάτων ότι σε επίπεδο διμερών και μόνον συζητήσεων, δεν έχουν οδηγήσει σε κάποιο αποτέλεσμα. Συζητήσεις οι οποίες επανειλημμένως έχουν διακοπεί και επαναρχίσει με πανηγυρικό τρόπο για να οδηγηθούν και πάλι σε καθολική σιωπηρή αποτυχία. Επίσης, η άμεση επίλυση των ζητημάτων αυτών, με έμφαση στην οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας, μέσω της δικαστικής οδού, το Διεθνές Δικαστήριο, συνάντησε αρχικά την καθολική άρνηση της Τουρκίας και στη συνέχεια την παράλληλη εμπλοκή και θεμάτων που άπτονται καθαρώς της αναστροπής του status quo στο Αιγαίο πράγμα το οποίο ασφαλώς δεν γίνεται και δεν θα πρέπει να γίνει ποτέ αποδεκτό από την Ελλάδα. Έτσι, η ενδεδειγμένη λύση για την δρομολόγηση συνθηκών ευνοϊκών στον τομέα επίλυσης της διαφοράς ανάμεσα στις δύο χώρες είναι, σε πρώτη φάση, η εμπλοκή και των άλλων γειτονικών στην περιοχή κρατών, στο πλαίσιο μιας κοινής αντιμετώπισης ομοειδών και ταυτόχρονα κοινού ενδιαφέροντος ζητημάτων. Άλλωστε είναι γεγονός ότι η οριοθέτηση της όποιας ζώνης εθνικής δικαιοδοσίας σε κλειστές ή ημίκλειστες θάλασσες από ένα κράτος, παρασύρει και τα άλλα όμορα ή απέναντι κράτη σε παρόμοια αντίδραση με βάση την αρχή της αμοιβαιότητας σε κοινούς χώρους. Ήδη η δρομολόγηση, με πρωτοβουλία της Αιγύπτου, οριοθέτησης αποκλειστικής οικονομικής ζώνης στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου με την Κύπρο, και στη συνέχεια της τελευταίας με τον Λίβανο, αλλά και πιο πρόσφατα με το Ισραήλ, άνοιξαν τον δρόμο γενικότερων εποικοδομητικών συζητήσεων με σκοπό την εκμετάλλευση των υποθαλάσσιων φυσικών πόρων της περιοχής. Αν λοιπόν, ο αρχικός στόχος φαίνεται να είναι η ενεργειακή εκμετάλλευση των υποθαλάσσιων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων, και όχι μόνον, προς όφελος των ενδιαφερόμενων κρατών, η προοπτική αυτή θα πρέπει να εξελιχθεί σε μία περιφερειακή στρατηγική αντιμετώπισης επιμέρους συμπληρωματικών ζητημάτων που μοιραίως εμπλέκονται στην όλη αναπτυξιακή διαδικασία. Ο συντονισμός της εν λόγω στρατηγικής θα πρέπει να στηρίζεται σε ένα περιφερειακό σύμφωνο αμοιβαίας εμπιστοσύνης και με στόχο την εξασφάλιση ευρύτερης ασφάλειας και σταθερότητας της περιοχής. Το σύμφωνο αυτό θα μπορούσε επίσης να συμβάλει πολιτικά και στην προώθηση επίλυσης του προβλήματος του Ισραήλ με την Παλαιστίνη, παραμερίζοντας και για την περίπτωση αυτή μακρόχρονες χρεωκοπημένες και καθ΄όλα ξεπερασμένες πολιτικές και από τις δύο πλευρές. Σε κάθε περίπτωση, το περιφερειακό αυτό σύμφωνο σταθερότητας και ασφάλειας, θα πρέπει να στηρίζεται παράλληλα και σε ένα στέρεα δομημένο πολυδιάστατο θεσμικό μηχανισμό, ευέλικτο και αποτελεσματικό, μέσα από την από κοινού αντιμετώπιση σύγχρονων κοινών αναπτυξιακών προκλήσεων. Εδώ η έμφαση θα πρέπει να αποδοθεί στην αντιμετώπιση ενδεχόμενων να παρουσιαστούν κοινών προβλημάτων αλλά και στη δρομολόγηση παράλληλων διαδικασιών με στόχο την προώθηση επιμέρους κοινών αναπτυξιακών ζητημάτων.

Εν κατακλείδι. Τα χρονίζοντα διμερή προβλήματα είναι πιθανότερο να βρουν τη λύση τους μέσα από την αναβάθμισή τους από διμερή σε πολυμερή και τη μοιραία εμπλοκή και άλλων περιφερειακών στην περιοχή δυνάμεων με κοινές επιδιώξεις. Έτσι, η εγκατάλειψη του στείρου μονοκρατικού εγωϊσμού και από τις δύο πλευρές, υπέρ της ανάγκης εξεύρεσης κοινά αποδεκτής λύσης προς όφελος και περισσότερων γειτονικών κρατών, αποτελεί για την περίπτωση τη μοναδική ίσως λύση του προβλήματος. Παράλληλα, η προώθηση της πολιτικής της περιφερειακής συνεργασίας αναδεικνύεται εκ των πραγμάτων σε μοναδικό καταλύτη της όποιας ελλοχεύουσας εκ νέου διμερούς κρίσης. Σε κάθε περίπτωση, τόσο η Ελλάδα όσο και η Τουρκία, οφείλουν προς το συμφέρον των λαών τους να δουν και να εξετάσουν σοβαρώς νέες προτάσεις για την άμβλυνση των όποιων διαφορών τους. Συμπληρωματικό στόχο της πολιτικής αυτής κίνησης, αποτελεί επίσης η εξομάλυνση των σχέσεων των δύο κρατών στο πλαίσιο του ΝΑΤΟ καθώς και η προώθηση της ευρωπαϊκής προοπτικής της Τουρκίας η οποία περνά όμως μέσα από την αναγνώριση στην πράξη της καλής γειτονίας στο πλαίσιο εφαρμογής των βασικών αρχών του διεθνούς δικαίου με έμφαση, ασφαλώς, στην αρχή της ισότητας και της αλληλεγγύης.
Ευχαριστώ πολύ.

Θέμα : «Διεθνές Δίκαιο Θαλάσσης και ζητήματα Α. Λεκάνης Μεσογείου Εθνικού Ενδιαφέροντος»

Ομιλητής : Στυλιανός Περράκης
Καθηγητής Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
Παντείου Πανεπιστημίου – Διευθυντής ΕΚΕΚΔΑΑΔ

Κυρίες και Κύριοι καλημέρα σας,

Θεωρώ ιδιαίτερα τιμητικό να ευρίσκομαι μαζί σας σήμερα, σ΄αυτή την ημερίδα, και πραγματικά οι διοργανωτές είναι άξιοι συγχαρητηρίων, τόσο από την πλευρά της Ακαδημίας ο κ. Σκαρβέλης, όσο και αυτός ο φορέας ο οποίος είναι τόσο ανήσυχος τα τελευταία χρόνια, προσπαθώντας να ενεργοποιήσει τους αποστράτους των Ενόπλων Δυνάμεων πάνω στα θέματα των διεθνών σχέσεων, πάνω στα εθνικά θέματα κ.λ.π.

Κυρίες και Κύριοι, έχουμε μια εικόνα ήδη για τη Μεσόγειο, την Ανατολική Μεσόγειο, που παρουσιάστηκε με τις προηγούμενες εισηγήσεις. Θα πατήσω λίγο πάνω σ΄αυτή την εικόνα και απλώς θα προσθέσω μερικά στοιχεία για να έχουμε μία πλήρη καταγραφή της κατάστασης όπως εγώ τουλάχιστον την βλέπω και να εξηγήσω μερικά από αυτά τα οποία θέλω να συμμεριστώ μαζί σας και προέρχονται από το Δίκαιο της Θάλασσας, τη Σύμβαση του Montego Bay, το Εθιμικό Δίκαιο, τη Διεθνή Πρακτική και Νομολογία σε μία περίοδο που πάλι τα πάθη έχουν ανάψει στην περιοχή, γιατί πρέπει να πούμε στην Ανατολική Μεσόγειο που κάποτε ήταν συνάντηση πολιτισμών, επικοινωνίας, ανταλλαγών, εμπορίου, βέβαια είναι μακριά η εποχή των Μινωϊτών, των Φοινίκων και όλων αυτών. Σήμερα έχουμε αντιπαραθέσεις, έχουμε τριβές οι οποίες πολλές φορές άγονται μέχρι και τη χρήση ένοπλης βίας, έχουμε ναυτικούς αποκλεισμούς, έχουμε ανακοπές πλου στην ανοικτή θάλασσα, έχουμε ένοπλες συρράξεις, έχουμε λαθρομεταναστεύσεις, έχουμε μία κινητικότητα η οποία ξεπερνάει το συνηθισμένο. Και αυτό επίσης σε μία περίοδο όπου σημειώνονται κινήσεις εξαιρετικά σημαντικές με συνέπειες τόσο στο πολιτικό όσο και στο νομικό πεδίο, που προέρχονται κυρίως από την Κυπριακή Δημοκρατία και την Τουρκία. Η μία πάει στην καλή κατεύθυνση, η άλλη πάει στην κατεύθυνση της έντασης και των τριβών, γιατί δεν σας κρύβω ότι προσωπικά αυτό το οποίο έκανε η τουρκική κυβέρνηση στις 27/4, πριν από ένα μήνα, λιγότερο από ένα μήνα, και που θυμίζει ημέρες του ΄73, με ανησυχεί ιδιαίτερα. Και θα έπρεπε κανονικά να ανησυχούμε όλοι, γιατί όπως τότε, και τώρα η τουρκική κυβέρνηση αποφάσισε να δημοσιεύσει στο Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεώς της, τις σχετικές αποφάσεις της με τις οποίες εξουσιοδοτείται η Τουρκική Ανώνυμη Εταιρεία Πετρελαίου, αυτοτελώς ή σε συνεργασίες, να διεξάγει έρευνες πετρελαίου εκτός των τουρκικών χωρικών υδάτων σε μία ζώνη που ξεκινάει από τα ανατολικά του Καστελόριζου, από την περιοχή, και φτάνει μέχρι τη γραμμή που είναι απέναντι ακριβώς από τη μύτη του ακρωτηρίου Άγιος Ανδρέας της Κύπρου.

Οι αποφάσεις είναι πάρα πολύ συγκεκριμένες, και επομένως οι κινήσεις οι οποίες έγιναν ήδη από την πλευρά της Τουρκίας ανησυχητικές. Υπάρχει μια κινητικότητα από ξένες εταιρείες μεγάλες οι οποίες ενδιαφέρονται, που φέρνουν στο σκηνικό τις μέρες του ΄73. Έτσι ξεκίνησαν όλα, έστω και αν, όταν βγήκε για πρώτη φορά ένα τουρκικό ερευνητικό σκάφος στο Αιγαίο, (μπορεί να μην ήταν κατάλληλα εξοπλισμένο για να κάνει τέτοιου είδους έρευνες, μπορεί να ήταν περισσότερο σημειολογία και πολιτική, και λιγότερο άσκηση δικαιωμάτων), σε κάθε περίπτωση όμως, αυτό που έχει σημασία είναι ότι κινείται η Τουρκία με ένα πολύ συγκεκριμένο τρόπο, προκειμένου να υπογραμμίσει την ύπαρξη δικαιωμάτων, κυριαρχικών δικαιωμάτων, σε χώρους που σήμερα βρίσκονται στην ελληνική υφαλοκρηπίδα.

Η δεύτερη κινητικότητα που σημειώθηκε τα τελευταία χρόνια και συνεχίζεται από την Κυπριακή Δημοκρατία, με την κήρυξη ΑΟΖ και με τις συμβάσεις στις οποίες προχώρησε, που δείχνουν και ορίζουν τις εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο, που επίσης, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας, συζητώντας την προβληματική μας. Θα ΄θελα, σ΄αυτό το παζλ που εμφανίσθηκε στην αρχή να προσθέσω ότι στους δρώντες στην περιοχή, δεν είναι μόνο η Ελλάδα, δεν είναι μόνο η Τουρκία, δεν είναι η Συρία, δεν είναι το Ισραήλ, ο Λίβανος, η Αίγυπτος και η Μάλτα, υπάρχουν, κατά την άποψή μου, τρεις σημαντικοί παίκτες : η μία είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία μάλιστα, έχοντας γίνει μέρος στη Σύμβαση του Δικαίου Θαλάσσης, είναι συμβαλλόμενο μέρος, έχει και αποκλειστική αρμοδιότητα ως προς ορισμένες από τις πολιτικές, τις κοινοτικές, οι οποίες σχετίζονται με το Δίκαιο της Θάλασσας, και υπάρχουν επίσης οι κατεχόμενες περιοχές στην Κυπριακή Δημοκρατία, η λεγόμενη Τουρκική Δημοκρατία της Βορείου Κύπρου, η οποία μπορεί να μην είναι μία οντότητα αναγνωρισμένη από το Διεθνές Δίκαιο, αλλά όμως μας ενδιαφέρει από τη στιγμή που η Τουρκία, στο Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης ζητά να γίνουν έρευνες σε περιοχές οι οποίες ανήκουν στην Κυπριακή Δημοκρατία, κυριαρχικά ή με άσκηση κυριαρχικών δικαιωμάτων, αλλά δεν ελέγχονται τώρα, λόγω της κατοχής, και επίσης οι Βρετανικές Βάσεις. Θυμίζω ότι οι Βρετανικές Βάσεις, φάνηκε με το σχέδιο Ανάν πάρα πολύ καλά, ότι πόσο αθώα θα εξελίσσονταν, η παρουσία παραδοσιακών, σε εισαγωγικά, στρατιωτικών Βάσεων σε μία χώρα, σε σχέση με την άσκηση δικαιωμάτων στο πεδίο του Δικαίου Θαλάσσης. Έχουμε λοιπόν και αυτά τα δεδομένα τα οποία πρέπει να λάβουμε υπόψη μας.

Από την άλλη πλευρά, έχουμε ένα Δίκαιο, το Νέο Δίκαιο της Θάλασσας όπως το λέμε έστω και αν έχουν περάσει πια ακριβώς 30 χρόνια από τότε που υιοθετήθηκε, στη Τζαμάϊκα και ολοκληρώθηκε η διαπραγμάτευση αυτή. Θα πρέπει να καταλάβουμε ότι είναι ένα παγκόσμιο μοντέλο διακυβέρνησης στο θαλάσσιο χώρο που καταλαμβάνει τα 4/5 του πλανήτη. Οι προηγούμενοι εισηγητές έδωσαν και στοιχεία για τη Μεσόγειο, δεν θα επιμείνω όσον αφορά την έκταση και όλα αυτά, αυτό που έχει ενδιαφέρον να δει κανείς είναι ότι ο τρόπος εφαρμογής αυτού του Δικαίου από τις Μεσογειακές χώρες είναι μία μεταβλητή γεωμετρία. Δηλαδή ουσιαστικά δεν υπάρχει μία ενιαία γραμμή π.χ. υπάρχει αιγιαλίτιδα ζώνη 6 ν.μ., 12 ν.μ. Η Συρία είχε κάποτε 35 ν.μ., δεν έχει σημασία αν δεν προβλέπεται, σημασία είναι ότι μονομερώς είχε κάνει μία κίνηση λέγοντας ότι πρόκειται περί ζώνης, στην ουσία, ασφαλείας.

Συνορεύουσα ζώνη. Στην πατρίδα μας την αγνοούμε. Αγνοείται επίσης η ζώνη αυτή από πάρα πολλές χώρες. Έχει η Αίγυπτος, έχει το Μαρόκο, έχει η Γαλλία, έχει η Μάλτα.

Ακόμα και η ΑΟΖ που εισέβαλε στη ζωή μας τα τελευταία χρόνια, ιδίως τα δύο τελευταία χρόνια, έτσι, με μία πίεση, προσπαθώντας να επιβάλει τη λύση στα πάντα. Η ΑΟΖ είναι μία ζώνη, ο νέος θεσμός που μας έφερε η σύμβαση του Δικαίου Θαλάσσης του 1982, που δεν είναι υιοθετημένος όμως, δεν έχει κηρυχθεί όπως ζητάει το Δίκαιο της Θάλασσας από τα παράκτια κράτη. Ορισμένες χώρες έχουν ζώνες μικρές και εξηγείται για πολλούς και για διαφόρους λόγους γιατί οι Μεσογειακές χώρες δεν έχουν προχωρήσει στην κήρυξη ΑΟΖ. Συνακόλουθο, και επομένως αφού έχεις 6, έχεις 12, έχεις ΑΟΖ, δεν έχεις ΑΟΖ, έχεις ζώνη ασφαλείας, έχω ζώνη αλιείας, (θυμίζω ότι η ΑΟΖ είναι μετεξέλιξη της παλιάς ζώνης αλιείας των κρατών και των δικαιωμάτων που είχαμε) ο νέος θεσμός της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης που πάει μέχρι τα 200 ν.μ., ενώ η υφαλοκρηπίδα μπορεί να πάει και πιο μακριά, και πέρα από το απώτατο εξωτερικό όριο, ο τρόπος λοιπόν με τον οποίο εφαρμόζεται το Δίκαιο της Θάλασσας σ΄αυτές τις περιπτώσεις εδώ, παρουσιάζει εξαιρετικό ενδιαφέρον, πολύ περισσότερο που δύο από τους παίκτες, τους δρώντες, που δεν αποδέχονται το Δίκαιο αυτό, το Ισραήλ και την Τουρκία. Αυτό το παγκόσμιο Σύνταγμα για τους ωκεανούς που φέρει την υπογραφή σχεδόν του συνόλου της διεθνούς κοινότητας, ωστόσο δεν το είχαν υπογράψει οι δύο που ανέφερα συν η Βενεζουέλα και οι Ηνωμένες Πολιτείες.

Μέσα σ΄αυτό το πλαίσιο θα πρέπει να δούμε τις τριβές που εμένα με ενδιαφέρουν εδώ για την εισήγησή μου, τις άλλες τις ακούσατε στις προηγούμενες συζητήσεις που είναι γύρω από το Μεσανατολικό, είναι βασικά οι τριβές ανάμεσα στην Κύπρο και την Τουρκία και είναι ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία. Ισραήλ και την περιοχή που σχετίζεται με εφαρμογές Δικαίου Θαλάσσης και ενδεχομένως να αναδύονται από τη στιγμή μάλιστα που προχωρούν οι σχέσεις στενής συνεργασίας, η οποία φθάνει σε στρατιωτική συνεργασία ανάμεσα στην Κυπριακή Δημοκρατία και το Ισραήλ.

Μιλήσαμε προηγουμένως για τα πάθη τα οποία έχουμε εδώ. Έχουμε πάθη γιατί η συνέχεια της ευφυούς κίνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας να προχωρήσει και να ασκήσει τα δικαιώματα τα οποία έχει κατά το Δίκαιο της Θάλασσας στους χώρους αυτούς, που σήμερα είναι η ΑΟΖ η Κυπριακή, και να προχωρήσει σε συνομιλίες και σε υπογραφή συμφωνιών οριοθέτησης με γειτονικές χώρες, αντιστοιχίζεται επίσης με το πάθος με το οποίο η Τουρκία αντιμετωπίζει τα θέματα αυτά, εδώ και περίπου σαράντα χρόνια, τριάντα εννέα χρόνια για την ακρίβεια. Να θυμίσω ωστόσο, ότι αυτό το Δίκαιο της Θάλασσας, το οποίο τυγχάνει αυτής της εφαρμογής και ερμηνείας, πολύ σημαντικής και ενδιαφέρουσας κατά περίπτωση τα τελευταία χρόνια, μέσα από κυρίως διαιτησίες ή αποφάσεις Διεθνών Δικαιοδοτικών Οργάνων. Έχουμε λοιπόν σταδιακά εμπλοκή του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, έχουμε το Διεθνές Δικαστήριο Δικαίου Θαλάσσης, το οποίο έβγαλε πριν από ένα μήνα μία φοβερή και τρομερή απόφαση, η πρώτη του σε θέματα θαλασσίων οριοθετήσεων. Μέχρι τώρα νομίζαμε ότι αυτό το Δικαστήριο θα ασχολείται μόνο με συλλήψεις πλοίων κ.λ.π., μα να που ήλθε λοιπόν το Μπαγκλαντές και η Μιαμάρ, παρακαλώ ακούστε τους διαδίκους, και επομένως μας έδωσε την ευκαιρία και το Δικαστήριο Δικαίου Θαλάσσης να δώσει τη δική του προσέγγιση πάνω στην ερμηνεία, τι;, οριοθετήσεων.

Είπαμε και για πάθη, ιδίως στο Αιγαίο. Υπάρχει μία πολύ συγκεκριμένη πολιτική που αναπτύσσεται και συγκεκριμένες απόψεις, επίσης, από την ελληνική πλευρά διαχρονικά, έστω και αν αυτά δεν συνοδεύονται πάντοτε και με μία λογική, π.χ. δεν εξήγησε κανένας εις τον ελληνικό λαό και γι΄αυτό γίνεται κιόλας όλη αυτή, αν θέλετε, η άναρχη συζήτηση από ανθρώπους οι οποίοι δεν είναι αρμόδιοι. Λυπάμαι πάρα πολύ, έστω και αν έχουν την ιδιότητα του εταίρου της Ακαδημίας αυτής, ή άλλες Ακαδημαϊκές ιδιότητες, «ο κάθε ένας εφ΄ο ετάχθη». Λοιπόν, ο τεθωρακισμένος στα τεθωρακισμένα του και ο πλοίαρχος επί του πλοίου του. Όταν ακούμε λοιπόν ανθρώπους οι οποίοι δεν γνωρίζουν και δεν κατέχουν τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται το Διεθνές Δίκαιο, το αποτέλεσμα είναι να γίνεται μέχρι και σύνθημα και προϋπόθεση ακόμα για να γίνει κυβέρνηση στον τόπο μας. Ένα κόμμα ζήτησε να κηρυχθεί αύριο η ΑΟΖ γιατί διαφορετικά δεν συμφωνεί. Πρέπει λοιπόν κάποια στιγμή να καταλάβουμε σ΄αυτόν τον τόπο, ότι υπάρχουν πολύ συγκεκριμένα πράγματα. Και δεν νοούνται συγχύσεις. Το 1973, όταν βγήκε, το ΄74, το Τσανταρλί, το Χώρα, το Σισμίκ και όπως τα λέγανε, διότι οι Τούρκοι αλλάζανε την ονομασία τους και ήταν το ίδιο σκάφος για να κάνει τις έρευνες στην υφαλοκρηπίδα των νησιών του Βορειοανατολικού Αιγαίου, που κατ΄αρχάς δεν υπήρχε Δίκαιο Θάλασσας νέο, Montego Bay, είμαστε στο καθεστώς της Γενεύης. Η ελληνική κυβέρνηση είπε : πάρα πολύ ωραία, έχουμε ένα πρόβλημα, να πάμε στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης να το λύσουμε. Η Τουρκία είπε, (1975), να πάμε να το δούμε, και παρόλο που συνυπέγραψε ένα συνυποσχετικό ο Καραμανλής και ο Ντεμιρέλ στις Βρυξέλες τον Μάϊο του 1975, η Τουρκία φυσικά υπαναχώρησε. Έτσι είναι όταν οι πολιτικοί, στη συνέχεια, ακούνε τους συμβούλους οι οποίοι λένε : ξέρετε, μην φαντασθείτε ποιος είναι ο στόχος στο Αιγαίο, το μισό, η συνεκμετάλλευση, και για να κερδίσουμε χρόνο, ποια είναι η αντίληψη αυτή, αυτή είναι, δεν είναι νομική η διαφορά, είναι πολιτική η διαφορά, τεχνική η διαφορά, δεν έχουν τα νησιά υφαλοκρηπίδες, δεν έχουμε το ένα, έχουμε ειδικές περιστάσεις. Η Ελλάδα λέει πάμε στο Διεθνές Δικαστήριο. Η Τουρκία υπαναχώρησε και ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, τότε, αποφάσισε να πάει στο Συμβούλιο Ασφαλείας και να θέσει το θέμα, σαν απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, καθώς και να προσφύγει στο Διεθνές Δικαστήριο. Μπορεί εκ των υστέρων να κάνουμε μια κριτική και να πούμε ότι η ταυτόχρονη προσφυγή στα δύο Σώματα δεν ήταν επιτυχημένη διότι, εφόσον ζητάς από το Συμβούλιο Ασφαλείας να σου πει αν υπάρχει απειλή για τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια, προσοχή, διότι αν σου πει ότι δεν υπάρχει, όπως είπε, τότε ο Δικαστής δεν υπάρχει περίπτωση να πάει αντίθετος στο Συμβούλιο Ασφαλείας, γιατί βέβαια, πηγαίνοντας στη Χάγη, ζητήσαμε και λήψη προσωρινής προστασίας, ασφαλιστικά μέτρα, τα οποία τα χάσαμε. Η Τουρκία φυσικά δεν ήταν εκεί, εξήγησε τη θέση της από μακρού, το Δικαστήριο, όπως έχει τη δυνατότητα να κάνει, εξέτασε εάν έχει αρμοδιότητα και τελικά είχαμε μία ατυχή έκβαση λόγω αναρμοδιότητας του Δικαστηρίου να δικάσει. Για να θυμίζω κιόλας, για να μη τα ξεχνάμε αυτά τα πράγματα, γιατί πιστεύω ότι η κίνηση που έκανε η Ελλάδα, τότε, ήταν σωστή, και απέναντι στην Τουρκία και απέναντι στη διεθνή κοινότητα, και για να δείξει ότι θέλει να διασφαλίσει τα δικαιώματά της, επειδή, προσέξτε, τα επακόλουθα τα περίεργα, η Ελλάδα δεν αναγνώριζε το ΄74, τη δικαιοδοσία του Διεθνούς Δικαστηρίου, ούτε η Τουρκία. Πως θα πας στο Διεθνές Δικαστήριο; Ψάξανε λοιπόν και βρήκανε μια νομική βάση που ήταν η παλιά ξεχασμένη του μεσοπολέμου περί ειρηνικής επίλυσης διεθνών διαφορών, γενική πράξη της Γενεύης του 1928, κυρωμένη το ΄31 από την Ελλάδα και την Τουρκία. Έλα όμως που η πατρίς τότε, είμαστε το ΄31, μπορούμε να φανταστούμε γιατί, η Ελλάδα της Μικρασιατικής Καταστροφής, η Ελλάδα με τα σημερινά σύνορα, με τις απειλές στην εθνική περίμετρο, βάζει

μία επιφύλαξη και λέει : όλες οι διαφορές πάνε στο Διαρκές Δικαστήριο Διεθνούς Δικαιοσύνης , τον πρόδρομο του Διεθνούς Δικαστηρίου, εκτός από εκείνες που αφορούν το εδαφικό καθεστώς. Ξεχάσανε οι πάντες αυτά, έως ότου ένας καλός καθηγητής ο Μπόνελ, θυμήθηκε αυτή την πράξη και για να τιμωρήσει, σε εισαγωγικά, την άρνηση της Γαλλίας η οποία, κάνοντας πυρηνικές δοκιμές την ίδια περίοδο εις τον Ειρηνικό Ωκεανό, μολύνοντας με ραδιενέργεια το περιβάλλον, δέχθηκε τις αιτιάσεις της Ν.Ζηλανδίας και της Αυστραλίας, πάει στη Χάγη, μονομερώς, γιατί και η Γαλλία δεν αναγνώριζε τη δικαιοδοσία. Που την έπιασε τότε, όμως η Ν.Ζηλανδία και η Αυστραλία; Θεώρησαν την Γαλλία για να την πάνε εκεί, στην πράξη του 1931, οπότε το πήραμε κι΄εμείς, ο Μπόνελ μάλιστα εντάχθηκε στην ελληνική ομάδα της Χάγης, την υπερασπιστική, και πήγαμε εκεί. Το Δικαστήριο πήρε μία απόφαση την οποία σήμερα πολλοί κατακρίνουν, ανήκω και εγώ σ΄αυτούς, με την έννοια ότι η Ελλάδα τι ζήτησε; Να οριοθετηθεί η υφαλοκρηπίδα στα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου. Παρακαλώ να κρατήσουμε το Βορειοανατολικό Αιγαίο γιατί έχει διολισθήσει στη γλώσσα των πάντων από τους επίσημους κυβερνώντες, όλες οι κυβερνήσεις από τότε, στον πολιτικό λόγο, στον επιστημονικό λόγο, στον δημοσιογραφικό λόγο, και μιλάμε για το Αιγαίο. Η προσφυγή της Ελλάδος το ΄76 έγινε για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας στα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου. Τελεία. Και αυτό γιατί; Γιατί στα Δωδεκάνησα, κατ΄αρχάς, υπήρχε η οριοθέτηση που είχε γίνει ανάμεσα στην Τουρκία και την Ιταλία, με τη συμφωνία του ΄32. Εμείς είμαστε διάδοχο κράτος και άρα λοιπόν δεν υπήρχε κατ΄αρχάς πρόβλημα στην οριοθέτηση. Έστω και αν βγήκε με την ιστορία των Ίμια, κάτι το οποία μπορούσε να μας υποψιάσει κάτι.

Σε κάθε περίπτωση το Διεθνές Δικαστήριο κάνει ένα άλμα ή κάνει μία ερμηνεία διαχρονικού δικαίου και λέει : η υφαλοκρηπίδα που μου ζητάτε να οριοθετήσω είναι ένας θεσμός που εμπίπτει στο εδαφικό καθεστώς μιας χώρας. Δεν θα υπήρχε καμιά αντίρρηση γι΄αυτό το πράγμα εάν το 1931 που η Ελλάδα έκανε την επιφύλαξη, εγνώριζε τι θα πει υφαλοκρηπίδα. Τι είναι υφαλοκρηπίδα. Ναι, αλλά η ταλαίπωρη πατρίς δεν εγνώριζε, όπως και κανείς άλλος. Το 1945 ο πρόεδρος Τρούμαν προφέρει για πρώτη φορά τον όρο «continental shelf»-υφαλοκρηπίδα. Πως είναι δυνατόν, διότι μετά αρχίζει η επεξεργασία γεωλογικά, νομικά για να φθάσουμε στο Δίκαιο που αφορά και την υφαλοκρηπίδα. Πως ξέρει μία χώρα από το 1931, πως θεωρεί μέσα στο εδαφικό καθεστώς και επομένως θέλει να βγάλει από το εδαφικό καθεστώς την υφαλοκρηπίδα; Έχει τη σημασία του για να θυμόμαστε μερικά πράγματα περισσότερο για τη βούληση και τον τρόπο με τον οποίο από μία πλευρά μια κυβέρνηση και από την άλλη, τον τρόπο με τον οποίο ένα δικαστήριο μπορεί να αντιμετωπίσει τα θέματα αυτά όπως τα αντιμετώπισε.

Από κει και πέρα όμως, όταν το 1995 η πατρίς επικύρωσε τη Συνθήκη του Montego Bay, έκανε μία δήλωση και είπε : όλες οι διαφορές που προκύπτουν από το νέο Δίκαιο της Θάλασσας θα πάνε, - έκπληξις - όχι στη Χάγη. Θα πάνε στο Διεθνές Δικαστήριο Δικαίου Θαλάσσης. Εγώ το θεωρώ σχιζοφρενικό, όχι τόσο γιατί το 1995 σκέφθηκαν στο Υπουργείο Εξωτερικών ότι μπορεί το Δικαστήριο Δικαίου Θαλάσσης να βγει καλύτερο Δικαστήριο, με καλύτερες θέσεις, πιο διαφορετικές απόψεις απ΄αυτές που φαίνονταν να προκύπτουν από τη Χάγη. Η Χάγη και η Διεθνής Διαιτησία είχε αρχίσει να βγάζει περίεργες θέσεις. Μα αγαπητοί κυρίες και κύριοι, η Χάγη και κάθε διαιτητικό όργανο, και κάθε δικαστικό όργανο, έχει μπροστά του διαφορετικές περιπτώσεις. Άμα κλείσουμε τα μάτια μας και σκεφθούμε τις οριοθετήσεις μόνο που έγιναν στην περιοχή μας, πάρτε τώρα οριοθέτηση Τυνησίας-Λιβύης, δύο όμορες χώρες, Μάλτα, αντικρυστή αυτή, πόσα νησιάκια μπορεί να έχεις ή να μην έχεις, βράχια, είναι τελείως διαφορετικές οι περιπτώσεις, η μία από την άλλη. Άλλες διαιτησίες οι οποίες αφορούν π.χ. Υεμένη-Ερυθραία, Ερυθραία-Αφρική-Υεμένη στην Αραβική Χερσόνησο, κάποια νησάκια τα οποία είναι εκεί. Υπήρχε καταπληκτική νομολογία που άρχισε να βγαίνει ιδίως και από τη διαιτησία. Οι Γάλλοι π.χ. είχαν ένα νησάκι απέναντι από τον Καναδά, για πρώτη φορά βγήκαν ξεκάθαρα και είπαν στη διαιτησία ότι είναι η ακτή, η γη, η οποία νικάει τη θάλασσα. Γιατί; Γιατί το κράτος έχει την κυριαρχία. Το παράκτιο κράτος είναι αυτό που παίρνει πρώτον τη ζώνη, την πρώτη, την αιγιαλίτιδα ζώνη, κυριαρχία, και μετά σιγά σιγά του δώσαμε και κυριαρχικά δικαιώματα. Άλλο πράγμα η οικονομική διάσταση, μη το ξεχνάμε ποτέ, από την επιφάνεια μέχρι το βυθό, το υπέδαφος, οικονομική διάσταση, ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα τα οποία αλλού υπάρχουν εξ υπαρχής, όπως είναι στην υφαλοκρηπίδα, αλλού κηρύσσονται εκ των υστέρων, αν κηρυχθούν, στην περίπτωση της ΑΟΖ. Και εκεί λοιπόν, σε όλες τις περιπτώσεις, οι θέσεις που εκφράσθηκαν από τα διεθνή όργανα, από τα δικαστικά όργανα, ήταν κάθε φορά διαφορετική. Το λέω αυτό γιατί παθαίνουμε διάφορους πανικούς. Για το Καστελόριζο που θαρθώ σε λίγο. Να θυμίσω πολύ απλά, ότι το Δίκαιο της Θάλασσας, και γι΄αυτό θυμώνω λίγο με όλους αυτούς που θεωρούν τους εαυτούς τους ικανούς να ερμηνεύουν και να λένε απίθανα πράγματα επηρεάζοντας την κοινή γνώμη, ξεκινώντας από τους δημοσιογράφους αλλά και κάποιους άλλους συναδέλφους, δεν διαβάζουν αυτά τα οποία λέει πάρα πολύ καθαρά η Συνθήκη.

Κυρίες και Κύριοι, η Συνθήκη του Montego Bay λέει : Τι είναι η ΑΟΖ. Τι είναι η υφαλοκρηπίδα. Λέει επίσης πώς κάνεις οριοθέτηση στις δύο ζώνες. Η διάταξη είναι ταυτόσημη. Και είναι ταυτόσημη διότι διερωτώμαι αν ξέρουν γραφή και ανάγνωση. Εκεί που λέει ότι ΑΟΖ είναι από την επιφάνεια της θάλασσας μέχρι τον βυθό και το υπέδαφος στη συνέχεια λέει για το καθεστώς του βυθού και του υπεδάφους, δηλαδή την υφαλοκρηπίδα, πήγαινε στο κεφάλαιο περί υφαλοκρηπίδος. Δεν μπορεί να καταλάβει, επομένως, ο γνωρίζων όχι αναλύσεις διεθνών σχέσεων, δεν χρειάζεται να είσαι βαρύγδουπος αναλυτής, να διαβάσεις το κείμενο της Σύμβασης που σου λέει πάρα πολύ απλά τι γίνεται. Και για να καταλάβεις το πρόβλημα. Το πρόβλημα είναι ότι σήμερα που η Τουρκία κάνει αυτό που έκανε και στο παρελθόν και λέει εγώ θα πάω να κάνω έρευνα εκεί, ποιο είναι το δικαίωμα το οποίο προσβάλλεται αμέσως, το κυριαρχικό δικαίωμα; Στην υφαλοκρηπίδα, αυτό έχει, στην υφαλοκρηπίδα. Εκεί είναι οι υδρογονάνθρακες, αν είναι, όπου είναι, όπου θα τους βρούμε, η υφαλοκρηπίδα. Επομένως, αυτό το οποίο έχει συμβεί διαχρονικά, οι ερμηνείες των άρθρων 74 και 83 που παραπέμπουν ακριβώς στα δύο καθεστώτα αυτά, έχουν ακολουθήσει μία βασική γραμμή που θα ήθελα, χωρίς να μπω σε λεπτομέρειες, να θυμίσω. Την ξέρουμε όλοι, την ακούμε, ίση απόσταση. Το πρώτο πράγμα, λοιπόν, είναι ίση απόσταση, όταν θέλεις να κάνεις οριοθέτηση. Και μετά τι; Μετά λέει, ειδικές περιστάσεις, σχετικές περιστάσεις η γεωγραφία η οποία αλλάζει. Είναι διαφορετικά τα πράγματα.

Όταν βγήκε η απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου για το νησί των Όφεων, εκεί που λέει η παράδοση λέει ότι θάψανε τα κόκκαλα του Αχιλλέα, εν πάσει περιπτώσει, δεν μπορώ να καταλάβω τώρα πως ο Αχιλλέας βρέθηκε στη

Μαύρη Θάλασσα σε ένα ακατοίκητο νησί, αλλά εν πάσει περιπτώσει. Αυτό το νησί, το Διεθνές Δικαστήριο, στη διαφορά ανάμεσα στη Ρουμανία και την Ουκρανία, δεν του έδωσε πλήρη δικαιώματα υφαλοκρηπίδας και ΑΟΖ. Έβγαλε αυτό το οποίο θεωρούσε με ένα συγκεκριμένο σκεπτικό. Ποιο είναι το σκεπτικό; Ακατοίκητο νησί επί αιώνες, χιλιετίες, πέντε στρατιώτες τους οποίους έβαλαν κάποια στιγμή επάνω για να δείξουν ότι υπάρχει κάτι, την επαύριον έβαλαν και μία ταμπέλα «Εδώ είναι Ταχυδρομείο», και μία εβδομάδα μετά έβαλαν και μία άλλη ταμπέλα ότι «Εδώ είναι….», ξέρω ΄γω, «Τράπεζα». Αυτό σημαίνει «κατοικείται». Δεν ξέρω αν έχει δει κανένας από εσάς φωτογραφίες, είναι λίγο παραπάνω από την Ίμια αυτό το νησί των Όφεων, και έχει, ας πούμε, τέσσερα υπόστεγα, θα λέγαμε με όρους στρατιωτικούς, υποστατικά, τα οποία θέλουν να δείξουν ότι φέρει ζωή, έχει τη δυνατότητα της αυτοτελούς ζωής, οικονομικής κ.λ.π. Τι σχέση έχει το νησί των Όφεων με το σύμπλεγμα των ελληνικών νησιών; Εδώ, ακούσαμε και τον συνάδελφο τον Γρηγόρη τον Τσάλτα προηγουμένως και συμφωνώ, η ίδια επικαλείται ειδικές περιστάσεις. Τρεις χιλιάδες νησιά στο Αιγαίο, από πού θα βγουν οι ακτές της; Έχει πρόβλημα. Διότι, βέβαια, αυτό το οποίο ξεχνάμε επίσης, και το λέει η Σύμβαση του Montego Bay, αυτό λέει το Δίκαιο της Θάλασσας και να το καταλάβουμε καλά, ό,τι θα κάνουμε, θα το κάνουμε όχι με μονομερείς ενέργειες, ένα, θέλουμε συμφωνίες και θέλουμε τι; όταν επιδιώκουμε μέσω τρίτων δικαιοδοτικά όργανα κ.λ.π., η μεταξύ μας δίκαιη λύση. Και μάλιστα το «δίκαιη» αποδίδεται με αυτόν τον περίεργο όρο με τον οποίο έχουμε αιωνίως προβλήματα, ευθυδικία, equitable , équite, το équite δεν είναι ακριβώς «δίκαιος», θέλει να πάει κάπου εκεί. Θυμηθείτε λίγο Αριστοτέλη «Η επιείκεια του Αριστοτέλη», αυτό ποτίζει, διαποτίζει όλες τις διατάξεις του Δικαίου Θαλάσσης και είναι φυσιολογικό. Σου λέει, λοιπόν, ότι εγώ θα τον ερμηνεύσω αυτόν τον κανόνα, τι δικαιώματα έχει το παράκτιο κράτος, το παράκτιο κράτος ξεκινά με τα δικαιώματα, τώρα η πατρίδα βρέθηκε με τρεις χιλιάδες νησιά στο Αιγαίο. Υπάρχουν άλλα κράτη τα οποία είναι νησιωτικά συμπλέγματα, η Ιαπωνία, οι Φιλιππίνες, άρα λοιπόν, η προσέγγιση που θα κάνει κάποιος στην οριοθέτηση θα είναι διαφορετική. Δεν ήμουν πάρα πολύ επιμελής και δεν πρόλαβα να σας φέρω, γιατί ήμουν σε ταξίδι στην Κύπρο και ταξίδια έξω συνέχεια, ήθελα να σας φέρω να βλέπατε σχετικά με την απόφαση Μπαγκλαντές-Μυανμάρ, να βλέπατε αυτό το νησάκι, Saint Martin, πού βρισκόταν και γιατί τελικά το Δικαστήριο δεν του έδωσε καμιά σημασία. Δηλαδή είπε ότι εγώ θα οριοθετήσω με βάση το όριο ανάμεσα στην Μυανμάρ και το Μπαγκλαντές. Δεν είναι περίπου όπως μας έλεγαν οι Λίβυοι, η Γαύδος, που είναι, ας πούμε, έξω από την αιγιαλίτιδα ζώνη αρχικά της Ελλάδος, είναι σε μια απόσταση, και οι Λίβυοι φίλοι μας, ο Καντάφι, προσπαθούσαν να πουν ότι θα ξεκινήσει από εκεί, θέλανε τη Γαύδο να μας στην στερήσουν. Εκεί λοιπόν βλέπει κανείς την αντίληψη, πρώτον, όταν μιλάμε για οριοθετήσεις στις θαλάσσιες ζώνες, ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδα, μιλάμε για μια απλή ενιαία γραμμή. Όλες οι τελευταίες οριοθετήσεις που έχουν γίνει ακολουθούν μία μέθοδο χωρίς απαραίτητα να είναι σε κάθε περίπτωση ακριβώς παρόμοια. Στη μία περίπτωση, λέει το Διεθνές Δικαστήριο, θα κάνω δύο βήματα, δύο βήματα τι; Θα τραβήξω τη μέση γραμμή και μετά θα διορθώσω. Να δω πως θα την πάω τη γραμμή. Υπάρχει τρίτο βήμα τώρα, που λέει, αφού κάνω και μια δεύτερη πλασματική γραμμή, διορθωτική, θα δω συνολικά εάν αυτή η λύση η οποία προκύπτει σ΄αυτή την οριοθέτηση είναι πραγματικά ευθύδικη, είναι δίκαιη για τους διαδίκους. Θέλω να σημειώσω ότι η ελληνική κυβέρνηση, οι ελληνικές κυβερνήσεις μάλλον, φάνηκαν τον τελευταίο καιρό να μην επιθυμούν να ξεκαθαρίσουν αυτό το ζήτημα της ΑΟΖ και της υφαλοκρηπίδας, να πουν δηλαδή ότι δεν υπάρχει προστιθέμενη αξία. Αυτοί που υποστήριξαν ότι κηρύσσοντας ΑΟΖ θα είχαμε πλεονεκτήματα σε σχέση με το υπέδαφος, θα το πω πάρα πολύ απλά, είναι βαθειά νυχτωμένοι. Το Αιγαίο, κυρίες και κύριοι, έχει 200 μίλια πλάτος και 400 κάθετη γραμμή. Η ΑΟΖ είναι 200 μίλια, αυτό σημαίνει ότι η Ελλάδα και η Τουρκία δεν μπορούν να έχουν ζώνη στο Αιγαίο 200 μιλίων. Μπορεί να έχουν 5; Βεβαίως. Λέει όμως η Σύμβαση ότι αν θα κηρύξεις 5 μίλια, 10 μίλια στο Αιγαίο, και να διαφοροποιηθώ αμέσως, είναι αυτονόητο ότι στην Κρήτη θα πάμε στα 200, είναι αυτονόητο, όπως είπε και ο Γρηγόρης ο Τσάλτας προηγουμένως, στο Ιόνιο έπρεπε να έχουμε πάει στα 200. Δηλαδή κηρύσσεις ΑΟΖ κανονικά, στην πληρότητα. Στο Αιγαίο όμως, λόγω του χώρου του και της διάταξης των νησιών μας, δεν μπορείς να το κάνεις αυτό. Ας υποθέσουμε ότι αύριο το πρωί θα αποφασίζαμε να κάνουμε 5 μίλια ΑΟΖ, 5 όχι 200 γιατί δεν πάει είπαμε, 10, 30, εγώ θα επικαλεστώ, εγώ δεν είμαι τίποτα βέβαια, ένας ταπεινός καθηγητής είμαι, Διεθνούς Δικαίου, αλλά εγώ βλέπω το εθνικό συμφέρον της χώρας, όσο έχω διαφορά με τους Σλαβομακεδόνες, να μην τους δώσω δικαίωμα πρόσβασης στο Αιγαίο. Τι δεν λέει κανείς εδώ στην πατρίδα; Τι δεν λένε αυτοί οι οποίοι μιλάνε για την ΑΟΖ; Άμα ανοίξουμε ΑΟΖ στο Αιγαίο η πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας αποκτά δικαιώματα στο χώρο αυτό. Το προβλέπει για όλα τα περίκλειστα κράτη η Σύμβαση του Montego Bay. Εγώ το συμφέρον της πατρίδας μου το ερμηνεύω ότι όσο αυτή η χώρα δεν συμφωνεί π.χ. για το όνομα, δεν κατάλαβα γιατί να της δώσω εγώ πρόσβαση να βγαίνουν βαρκούλες να αρμενίζουν στο Αιγαίο. Όχι. Βέβαια μπορεί να βρεθεί κάποιος άλλος ο οποίος να θεωρήσει ότι το εθνικό συμφέρον της χώρας είναι να δώσει και στην ΠΓΔΜ. Απλώς θα ανοίξω μία διάσταση την οποία δεν την υπολογίζει κανείς. Δεν την λαμβάνει κανείς υπόψη του. Και πως μπορεί να ερμηνεύσει επίσης κανείς κάθε φορά το εθνικό συμφέρον ανάμεσα στην εκλεγμένη κυβέρνηση, τη Βουλή των Ελλήνων, τους δημοσιογράφους, την κοινή γνώμη, ημάς, όλοι εμείς, ως ειδικοί κιόλας, όλοι λέμε ότι μπορούμε να ερμηνεύσουμε καλά τα πράγματα. Επομένως, η κίνηση της Ελληνικής Δημοκρατίας πρόσφατα είναι καλή, είναι θετική, μπορεί να άργησε αλλά έγινε. Δηλαδή, να γίνει έρευνα σε ορισμένες περιοχές της πατρίδος μας, καθώς επίσης και ο νόμος ο οποίος ψηφίστηκε έχει ορισμένα ψήγματα αναφοράς στην ΑΟΖ. Όταν θα κηρυχθεί θα μετράμε τη μέση γραμμή, την ίση απόσταση κ.λ.π. Δείχνει δηλαδή μια άλφα κινητικότητα.

Δεν θα μπορούσα να τελειώσω αν δεν σας πω δύο πράγματα για το Καστελόριζο. Είχα πολλά να σας πω, επιφυλάσσομαι να σας τα γράψω, γιατί θέλω και για τις Βρετανικές Βάσεις και για τα θέματα των κατεχομένων κ.λ.π. αλλά λυπάμαι, ή μάλλον έχω καταχραστεί και το χρόνο σας, αλλά θέλω να πω δύο πράγματα για το Καστελόριζο.

Είναι πολύ ενδιαφέρον, η κοινή γνώμη εξανίσταται, ξαφνιάζεται πολλές φορές γιατί δεν είναι βέβαια υποψιασμένη, όταν έμαθε, ας πούμε, ότι εκεί σ΄αυτές τις συνομιλίες οι οποίες υπάρχουν, οι διμερείς, όπου συζητάμε υποτίθεται διάφορα πράγματα, λέω υποτίθεται γιατί κανείς δεν ξέρει ακριβώς ποιο είναι το συγκεκριμένο εύρος των θεμάτων, υφαλοκρηπίδα, και που σταματάει και αν τελικά θα συζητήσουμε για ένα συνυποσχετικό που μπορεί να πάει κάποτε στη Χάγη, η προσωπική μου εκτίμηση είναι ότι δύσκολα θα γίνει αυτό,

όσο η Τουρκία δεν μετακινείται ιδίως ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο το οποίο δεν το δέχεται, δέχεται ευθυδικίες, δέχεται επιείκειες, τέτοια πράγματα, υπάρχει λοιπό ξαφνικά η είδηση από το Καστελόριζο. Το Καστελόριζο ωστόσο όμως θα έπρεπε για τον υποψιασμένο Έλληνα πολίτη ή τον γνώστη – παρατηρητή διεθνών δρώμενων, θα έπρεπε να θυμάται τι είχε συμβεί στο παρελθόν. Το παρελθόν είναι όταν η Ιταλία αποκτά κυριαρχία στα Δωδεκάνησα, ύστερα από τα επεισόδια που είχε στην Τυνησία με την Οθωμανική Αυτοκρατορία τότε και φθάνουμε στην Συνθήκη της Λωζάνης του ΄23 όπου με το άρθρο 15 η Τουρκία παραιτείται απ΄όλα τα δικαιώματα που έχει υπέρ της Ιταλίας και εκεί παρακαλώ υπάρχει η πρώτη απαρίθμηση, συστηματική, της Δωδεκανήσου, αναφέρεται λοιπόν, ξεκινάει Αστυπάλαια, Ρόδος κ.λ.π. και τελειώνει «και της νήσου Καστελόριζο». Υπάρχει δηλαδή μια ενότητα γεωγραφική, εθνολογική, μία συνέχεια σ΄αυτό το άλλο σώμα, το νησιωτικό που έχει η Ελλάδα στο Αιγαίο, η οποία καταγράφεται στη Συνθήκη αυτή. Αυτό έχει σημασία. Η Ελλάδα να δέχεται λοιπόν, παίρνει στη συνέχεια το ΄47 σε πλήρη κυριαρχία της παραχωρεί η Ιταλία τα Δωδεκάνησα όπου έχουμε, φυσικά, και το Καστελόριζο. Από την άλλη πλευρά οι δύο χώρες, Ιταλία και Τουρκία, επιχειρούν το 1931 να οριοθετήσουν τη θαλάσσια περιοχή ανάμεσα στο Καστελόριζο και στις ακτές της Ανατολίας, όπως λέγεται η υπόθεση αυτή, η οποία έφθασε στο Διεθνές Δικαστήριο Διεθνούς Δικαιοσύνης. Γίνεται εκεί ένα συνυποσχετικό. Έψαξα και βρήκα και τη συμφωνία, το συνυποσχετικό ανάμεσα στην Τουρκία και την Ιταλία. Εκεί ονομάζονται όλα τα νησάκια, οι νησίδες παρακείμενες του Καστελόριζου, μερικές ούτε εγώ προσωπικά δεν ήξερα καν το όνομά τους. Καταγράφονται πλήρως εκεί. Προσοχή. Αυτή η συμφωνία ήταν οριοθέτησης, την λέγανε οριοθέτησης αλλά στην πραγματικότητα θα αποφαινόταν το δικαστήριο και για την κυριαρχία. Σε ποιον πήγαινε αυτό. Και αυτό γιατί. Γιατί όπως αποδείχθηκε αμέσως, τον επόμενο χρόνο, 1932, έγινε η συμφωνία οριοθέτησης ανάμεσα στην Τουρκία και την Ιταλία και εκεί οριοθετήθηκαν οι γραμμές μεταξύ των οποίων και αυτή η κρίση που περνά στα Ίμια και αφήνει τα Ίμια στην ελληνική πλευρά και όχι στην τουρκική πλευρά. Διερωτώμαι, δεν τα διαβάζουν αυτά τα πράγματα; Τα ξεχνάνε; Το ΄32 γίνεται ένα πρακτικό, επειδή δεν έχουν διαφωνία τα μέρη, για την οριοθέτηση, και συγγνώμη, βασικό, η συμφωνία Ιταλίας-Τουρκίας κατατίθεται, πρωτοκολλείται στην Κοινωνία των Εθνών, όπως γίνεται σήμερα στα Ηνωμένα Έθνη, διαδικασία τυπική. Έχει σημασία αυτό, γιατί όπως ξέρετε, αυτό που ακολούθησε, το πρακτικό, ένα πρακτικό μεταξύ των Ιταλών και των Τούρκων οι οποίοι διαπίστωναν ότι δεν υπάρχει πρόβλημα, δεν έχουμε διαφωνία, δεν λέμε σε κανένα σημείο ότι έχουμε διαφωνία στο όριο, στο σύνορο, αυτό θεώρησε η ιταλική πλευρά ότι δεν χρειαζόταν, ήταν παράρτημα της συμφωνίας και δεν το προώθησαν στην Κοινωνία των Εθνών. Παρένθεση, όταν η Τουρκία συζητάει σοβαρά, γιατί συζητάει και σοβαρά η Τουρκία, όταν δεν παίζει δηλαδή, εκεί λέει ότι υπάρχει νομικό πρόβλημα διότι, ας πούμε, δεν κατετέθη και άρα, επομένως, πάσχει το έγγραφο αυτό. Αίολο επιχείρημα το οποίο καταπίπτει σε χρόνο μηδέν από τους νομικούς. Τον Δεκέμβριο του 1932 έγινε αυτό, η ιταλική γραμμή, η χάραξη αυτή. Όταν το ΄47 λοιπόν, έρχεται το Καστελόριζο, από κει και πέρα έχουμε σε μία σειρά κειμένων, συνθηκών, ακόμη και εγγράφων του Διεθνούς Δικαστηρίου, έχουμε ζητήματα τα οποία υποστηρίζουν τη θέση του Καστελόριζου. Επειδή όμως, όπως ξέρουμε όλοι, πριν από 2-3 χρόνια ένα ερευνητικό σκάφος προσέγγισε, πήγε σε μία περιοχή αμφισβητήσιμη όπου είναι πάνω στην ελληνική υφαλοκρηπίδα, μπορεί να συμβούν αυτά τα πράγματα, και επειδή μιλάω και σε ένα ακροατήριο το οποίο έχει πολλούς ένστολους, να εξηγηθούμε για να μη παρεξηγηθούμε, εάν υπάρξει σκάφος το οποίο θα προσεγγίσει οποιοδήποτε μέρος ελληνικής κυριαρχίας ή κυριαρχικών δικαιωμάτων και θα επιχειρήσει παραβίαση αυτών των δικαιωμάτων κάνοντας για λογαριασμό τρίτης χώρας, γιατί μπορεί να μην είναι τουρκικό σκάφος, μπορεί να είναι οποιοδήποτε άλλο, και εκείνη τη στιγμή δεν ανακοπεί και ταυτόχρονα, όπως έγινε το 1973 και θέλω εδώ την προσοχή σας, ρηματική διακοίνωση, η διπλωματική πρακτική κυρίες και κύριοι, είναι συγκεκριμένη. Η παραβίαση του Διεθνούς Δικαίου, τα δικαιώματα τα οποία έχει το παράκτιο κράτος, επειδή μιλάμε για Δίκαιο της Θάλασσας, τα καταγράφει σε μία note verbale η οποία κατατίθεται στην κυβέρνηση της γείτονος χώρας, δεν γίνεται με διαβήματα, ούτε του κ. Περράκη, αν ήταν ο κ. Περράκης εκπρόσωπος του Υπουργείου Εξωτερικών, αυτά δεν είναι τίποτα. Εάν δεν υπάρχει, δεν ενδυθεί, συγκεκριμένα η θέση της κυβέρνησης, της κάθε κυβέρνησής μας, με μία note verbale, και μιλάω παρουσία πρέσβεων εδώ πέρα, οι οποίοι ξέρουν πάρα πολύ καλά. Ξέρετε τι είπε, κυρίες και κύριοι, και γιατί χάσαμε, μεταξύ άλλων στην υπόθεση στα Σκόπια, Σκόπια-Ελλάδα; Όταν η Ελλάδα είπε ότι αυτό που κάνω είναι αντίμετρα στα Σκόπια διότι έχει παραβιάσει αυτή την ενδιάμεση συμφωνία, είπε το δικαστήριο, παρακαλώ μπορείτε να μας φέρετε τις διαμαρτυρίες σας; Μπορείτε να μας πείτε που τα καταγράψατε; Δεν μας φθάνει η διαμαρτυρία του κ. Δελαβέκουρα ή του κάθε εκπροσώπου τύπου του Υπουργείου Εξωτερικών, εδώ, έχεις χαρτί; Note verbale, το είπε το Διεθνές Δικαστήριο. Το λέω γιατί ξανάγινε, όταν δημοσιοποιήθηκε αυτό εδώ, όταν έγινε η δημοσιοποίηση, κάναμε μία κίνηση απλώς να πούμε ότι αυτά που κάνει η Τουρκία δεν είναι σωστά και δεν είναι καλά, παραβιάζει το Διεθνές Δίκαιο. Note verbale. Note verbale το ΄73, απάντησε η Τουρκία τη θέση της, τη νομική της θέση, τα επιχειρήματα για τις note verbale η χώρα δεν μπορεί να λέει ότι θέλει.

Και δύο συμπεράσματα, καταλάβατε. Πρώτον, να σταματήσει αυτή η συζήτηση και η εισήγηση περί ΑΟΖ κ.λ.π. Δεν είναι καμία πανάκια η ΑΟΖ και δεν λύνει το θέμα των υδρογονανθράκων. Αυτό είναι η υφαλοκρηπίδα. Τελεία. Δεύτερον, βεβαίως έπρεπε να έχει κηρυχθεί ΑΟΖ εκεί πέρα που πρέπει χωρίς κανένα πρόβλημα. Στην πλευρά του Αιγαίου θα το συζητούσα αν τα εθνικά συμφέροντα συνολικά, αλιείας και άλλα, ασκήσεων, μπαίνουν και άλλα πράγματα, συν ΠΓΔΜ που είπα, με συμφέρουν, επίλυση διεθνών διαφορών σταθερά, η Ελλάδα είναι χώρα η οποία δεν φοβάται τέτοια πράγματα, θα πρέπει λοιπόν να πάρει το δρόμο το δικαιοδοτικό, έστω και αν η Χάγη δεν βγάζει καλές αποφάσεις τελευταίες, άπαξ και κάποιος τρίτος πρέπει να αποφασίσει την οριοθέτηση θα βασισθούμε ότι το παράκτιο κράτος που είμαστε έχουμε πολλά δικαιώματα, δεν υπάρχει άλλος τρόπος. Τέταρτο και τελευταίο. Η πολυμερής συνεργασία. Υποστηρίζουν πάρα πολλοί αυτά που ακούστηκαν προηγουμένως. Ήταν πολύ ενδιαφέροντα. Το Δίκαιο της Θάλασσας θέλει εκμετάλλευση με έναν τρόπο όμως ο οποίος να μην έχει μονομερείς ενέργειες. Και τελευταίο. Δεν κατάλαβα ποτέ γιατί δεν εκμεταλλευτήκαμε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση του Montego Bay, προκειμένου η Τουρκία να μπεί μέσα στο κεκτημένο το οποίο έπρεπε να υποχρεωθεί κ.λ.π. να ακολουθήσει.

Ευχαριστώ πάρα πολύ για την υπομονή σας.

«Ελλάδα και Τουρκία σε σχέση με τον χώρο Α. Λεκάνης Μεσογείου και τις εξελίξεις στον Αραβικό κόσμο»

Ομιλητής : Γεώργιος Γεννηματάς
Πρέσβης ε.τ.

Είναι σαφές πλέον, όπως προκύπτει απ΄όλες τις σχετικές ενδείξεις, ότι οι κυοφορούμενες αλλαγές στον ευρύτερο περίγυρό μας θα επιφέρουν ανατρεπτικές συνέπειες και γεωπολιτικές ανακατατάξεις.

Ποιες είναι αυτές οι επερχόμενες αλλαγές που μπορούν να προκαλέσουν τις ευρύτερες αυτές ανακατατάξεις; Επιγραμματικά μπορούμε να συγκρατήσουμε, τις εξεγέρσεις και τις επαπειλούμενες ανατροπές στον αραβικό κόσμο, τις ενεργειακές εξελίξεις στην Ανατολική Μεσόγειο, τις εξελίξεις στη Συρία, την πιθανότητα ανάφλεξης στον Περσικό Κόλπο και όλα αυτά σε συνάρτηση με τον διαφαινόμενο ρόλο και επιδιώξεις της Αγκυρας στην περιοχή.

Υπάρχουν βέβαια και άλλοι παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν τις κυοφορούμενες αυτές εξελίξεις. Οι παράγοντες όμως αυτοί, είναι εξωγενείς προς την περιοχή και γι΄αυτό δεν τους εντάσσουμε στην παραπάνω κατηγορία. Αλλά ασφαλώς, όπως θα δούμε παρακάτω, θα μπορούν και αυτοί να επηρεάσουν τις εξελίξεις.

Ένα πρώτο ερώτημα που προκύπτει- το οποίο καλύφθηκε και από τους προλαλήσαντες- αλλά θα ήθελα να εξειδικεύσουμε λίγο περισσότερο, είναι τι ακριβώς συμβαίνει σήμερα στον αραβικό κόσμο.

Έχουμε άραγε επαναστατικά κινήματα, έχουμε εξεγέρσεις ή έχουμε επαναστάσεις;

Το ερώτημα, που δεν είναι ρητορικό, φαίνεται να προβάλει μια αιρετική ίσως άποψη, που δεν παύει όμως να απηχεί μία πραγματικότητα. Γιατί στη συνείδηση των ευρωπαίων, και όχι μόνον, πλανάται η εντύπωση ότι οι συντελούμενες εξελίξεις στην περιοχή- εξελίξεις εν υφέσει ή μη, τη στιγμή αυτή τώρα που μιλάμε- συγκεντρώνουν όλα τα χαρακτηριστικά των επαναστάσεων. Είναι όμως έτσι ακριβώς τα πράγματα; Γι΄αυτό θα πρέπει να προσδιορίσουμε εν συντομία, ποια είναι τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των επαναστατικών αυτών εξεγέρσεων.

Κατ΄αρχάς, υπάρχει καθολική συμμετοχή; Για να πετύχει μία εξέγερση, θα πρέπει σε κάποια στιγμή ευρύτερες τάξεις της κοινωνίας να ενταχθούν σε αυτή, ώστε να υπάρξει ευρύτερη λαϊκή συμμετοχή. Πάρτε παράδειγμα τι συνέβη στο Ιράν το 1979. Άρχισε μια επανάσταση των νέων, η πιο σημαντική όμως στιγμή της επανάστασης ήταν όταν οι καταστηματάρχες έκλεισαν τα μαγαζιά τους και ενετάχθησαν στον όχλο. Από εκείνη τη στιγμή άρχισε η πραγματική επανάσταση, με την ευρύτερη συμμετοχή του λαού.

Μια επανάσταση όμως νέων, μόνο νέων, όπως είδαμε το 1968 π.χ. στη Γαλλία, σπάνια πετυχαίνει. Το 1968 απέβλεπε σε μια μεταρρύθμιση της κοινωνίας. Από τα γεγονότα εκείνα του 1968, όσα στοιχεία κοινωνικής υφής απέμειναν, πέραν του συμβολισμού τους, καταχωρήθηκαν στη συλλογική μνήμη, σαν ιστορικής αξίας αναμνήσεις. Αλλά είχαν κοινωνικές συνέπειες. Ο όρος «Μάης του ΄68» έγινε συνώνυμο με την αλλαγή των κοινωνικών αξιών. Θεωρείται ότι αποτελεί σημείο-σταθμό, για τη μετάβαση από τον συντηρητισμό στις φιλελεύθερες ιδέες.

Μία επανάσταση απαιτεί ευρεία βάση συμμετοχής. Απαιτεί την συμμετοχή νέων, αλλά και μεγαλύτερων σε ηλικία. Οικογενειάρχες σπάνια βγαίνουν στους δρόμους για να αντιμετωπίσουν τα άρματα μάχης. Χρειάζονται νέοι άνθρωποι οι οποίοι, είτε διαθέτουν το απαραίτητο θάρρος είτε δεν συνειδητοποιούν τον κίνδυνο.

Κατά την έναρξη των εξεγέρσεων στον αραβικό κόσμο, είδαμε πράγματι νέους να βγαίνουν στους δρόμους και στις πλατείες, προοδευτικά όμως είδαμε να εντάσσονται και άλλες κοινωνικές ομάδες, όχι βέβαια με τον ίδιο ρυθμό σε όλες τις υπό εξέγερση χώρες.

Κρίσιμο σημείο αποτελεί η χρονική στιγμή που η επανάσταση αντιμετωπίζει το στρατό και τις αστυνομικές δυνάμεις, τις δυνάμεις ασφαλείας. Αν οι διαδηλωτές διαλυθούν, υπάρχει σαφής ένδειξη αποτυχίας. Αντίθετα, εικόνες διαδηλωτών που συνεχίζουν να αγωνίζονται υπό τον καταιγισμό πυρών των δυνάμεων ασφαλείας ή του στρατού, είναι πολύ χαρακτηριστικές, αφού υποδηλώνουν ότι όλη η εξέλιξη έχει πλέον μπει στην επαναστατική φάση. Δεν πρέπει, λένε, να κοιτάμε τους διαδηλωτές, να κοιτάμε τους ένοπλους. Αν παραμείνουν πιστοί στην κρατική εξουσία, τότε συνήθως οι εξεγέρσεις σβήνουν, καταδικασμένες στην αποτυχία. Αν μερικοί αρχίσουν να αυτομολούν, τότε αυξάνονται οι πιθανότητες νίκης.

Το πρόβλημα με τις επαναστάσεις είναι ότι σπάνια τις τελειώνουν αυτοί που τις άρχισαν. Τα παραδείγματα στην Ιστορία δεν είναι λίγα.

Επανερχόμενοι τώρα στην αραβική κρίση θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι οποιαδήποτε ανάλυση θα ήταν ατελής αν αγνοούσαμε μια άλλη σημαντική παράμετρο που επηρεάζει τις εξελίξεις στην περιοχή.

Μία τρίτη χώρα αυτόκλητα παρουσιάζεται και φιλοδοξεί να αναλάβει ρόλο περιφερειακής δύναμης. Και τούτο με την ανοχή των παραδοσιακών παικτών της περιοχής. Προφανώς αναφέρομαι στην Τουρκία.

Στην αρχή των εξελίξεων, τήρησε διστακτική στάση, διολίσθησε όμως προοδευτικά αργότερα τη στάση της, συνταχθείσα με τους επικριτές των βιαιοτήτων στη περιοχή. Αλλά και οι παραδοσιακοί παίκτες στην περιοχή υπήρξαν διστακτικοί, από φόβο μήπως πάνε με την λάθος μεριά της ιστορίας.

Ας πάρουμε το παράδειγμα των Η.Π.Α. Ο Αντιπρόεδρός της, με την αρχή της εξέγερσης στην Αίγυπτο, με τα γεγονότα της πλατείας Ταχρίρ, εδήλωσε ότι η χώρα του είναι πιστή στη φιλία της με τον Μουμπάρακ, ο Μουμπάρακ είναι πιστός σύμμαχος της Αμερικής. Μετά από 15-20 ημέρες, ένα μήνα αργότερα, είδατε ποια ήταν η στάση της Αμερικής. Αλλά και οι Γάλλοι, για να πούμε τι συμβαίνει και στην Ευρώπη, μη ξεχνάμε ότι ήταν έτοιμοι να στείλουν ειδικές δυ-

νάμεις στην Τυνησία απ΄όπου άρχισαν οι εξελίξεις, όπως ξέρετε, από ένα τυχαίο γεγονός, όταν αυτοπυρπολήθηκε τον Δεκέμβριο του 2010 ένας νεαρός πλανόδιος πωλητής σε κάποια λαϊκή αγορά της Τυνησίας.

Οι εξελίξεις στην περιοχή σηματοδοτούν την απαρχή μιας νέας τάξης πραγμάτων που διευκολύνει την εκδήλωση πρωτοβουλιών για ανάληψη ρόλων. Γιατί; Για έναν απλούστατο λόγο. Η απουσία σημαντικών δυνάμεων από το πολιτικό γίγνεσθαι της περιοχής, αφήνει ένα κενό. Ας πάρουμε πάλι το παράδειγμα των Ηνωμένων Πολιτειών. Σε αντίθεση με ό,τι συνέβη κατά τη διάρκεια του ψυχρού πολέμου, όταν η Αμερική θεωρούσε ότι ήταν ηγέτης του ελευθέρου κόσμου, οι συντελούμενες εξελίξεις σηματοδοτούν την αδυναμία, αν όχι το τέλος του ρόλου της Αμερικής στην περιοχή. Οι ΗΠΑ δεν είναι πλέον σε θέση να αναλάβουν να ασκούν παρεμβατικές δράσεις ή διαμεσολαβητικούς ρόλους, προκειμένου να επιβληθεί κάποιας μορφής pax Americana. Είναι μία νέα πολιτική που η Αμερική άρχισε να εφαρμόζει επί Ομπάμα και το είδαμε αυτό σε ορισμένες περιπτώσεις, πρόσφατα ακόμη με τα γεγονότα της Λιβύης. Αν σε αυτό τώρα, προστεθεί και η διστακτικότητα της Δύσης να ασκήσει ρόλους διεθνούς ευθύνης, η αμηχανία της Δύσης, ο φόβος μήπως πάει με τη λάθος πλευρά της Ιστορίας, τότε αντιλαμβανόμαστε πόσο εύκολα είναι να δημιουργηθεί ένα κενό στον χώρο, στον ευρύτερο χώρο.

Και το κενό αυτό ακριβώς, επιδιώκει να πληρώσει η Τουρκία.

Η Τουρκία στην περίοδο αυτή ασκεί μια έλξη στους αραβικούς πληθυσμούς. Πέραν του ότι είναι μία μουσουλμανική χώρα, θεωρείται πιο δημοκρατική από τα αραβικά καθεστώτα, αποτελεί μία υπό ένταξη χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι χώρα μέλος του ΝΑΤΟ και τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει εντυπωσιακά οικονομικά μεγέθη, άσχετα βέβαια αν ορισμένες ενδείξεις προδιαγράφουν όχι ευοίωνες προοπτικές για το άμεσο μέλλον.

Η γεωστρατηγική θέση της Τουρκίας πλησίον διαφόρων θερμών σημείων, Ιράν, Ιράκ, Συρία, Αφγανιστάν, Κεντρική Ασία, Καύκασο κ.λ.π., την καθιστά υπολογίσιμο εταίρο και των ΗΠΑ και του ΝΑΤΟ. Είναι χαρακτηριστικό ότι μόλις ξέσπασε η κρίση στην Αίγυπτο, το πρώτο τηλεφώνημα το οποίο έκανε ο κ. Ομπάμα ήταν στον κ. Ερντογάν.

Η παρέμβαση της Τουρκίας στα διαδραματιζόμενα στην περιοχή στηρίζεται σε ένα νέο ιδεολογικό υπόβαθρο, εκείνο του νεοθωμανισμού.

Επειδή ακούμε πολλά περί νεοθωμανισμού, θα πρέπει να προσδιορίσουμε τι είναι και σε τι ακριβώς αυτός αποβλέπει.

Επιγραμματικά μπορούμε να πούμε, με δύο λέξεις, ότι ο νεοθωμανισμός αποβλέπει στην απόκτηση μεγαλύτερης επιρροής πολιτικής, οικονομικής, πολιτιστικής, στα πρώην οθωμανικά εδάφη. Αλλά και σε άλλες περιοχές που εντάσσονται στη σφαίρα των τουρκικών στρατηγικών συμφερόντων. Στο παρόν όμως στάδιο, προτεραιότητα για την Άγκυρα έχει η Μέση Ανατολή, χωρίς βέβαια να παραγνωρίζονται και άλλες περιοχές, για τις οποίες η Τουρκία έχει ήδη εκδηλώσει και μάλιστα κατά σαφέστατο τρόπο, σχετικές πρωτοβουλίες. Προφανώς αναφέρομαι στα Βαλκάνια. Υπενθυμίζω μάλιστα στο σημείο αυτό και τους σχετικούς, στο άμεσο παρελθόν, φιλόδοξους οραματισμούς του Οζάλ αλλά και άλλων συμπατριωτών του, που μιλούσαν για τον ευρύτατο γεωπολιτικό χώρο, από την Αδριατική μέχρι το Σινικό Τείχος , που πρέπει να «ελέγξει» ο τουρκικός κόσμος.

Αν δούμε όμως τα πράγματα μέσα από την διάσταση του χρόνου και της Ιστορίας, ένα σημαντικό συμπέρασμα συγκρατείται: Μετά από μακροχρόνια συρρίκνωση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας- που σας υπενθυμίζω, άρχισε τον 17ο αιώνα, με την ήττα των Οθωμανών στη Βιέννη, το 1683 και την έναρξη της πολιτικής ηγεμονίας των Αψβούργων που σηματοδότησε την παρακμή και τον κατακερματισμό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας- η νέα Τουρκία θέλει να παρουσιάζεται στη διεθνή σκηνή σαν μία χώρα δυναμική, γεμάτη αυτοπεποίθηση, έτοιμη να αναλάβει, αυτόκλητα πάντα, ρόλους διεθνούς ευθύνης. Με πληθυσμό που το 2050 θα φθάνει περίπου τα 100.000.000, με την ιδιότητά της σαν υποψήφια προς ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση χώρα, προβάλλοντας την ένταξή της στην ομάδα των G20 και στις 20 μεγαλύτερες οικονομίες της υφηλίου, καθώς και την επικείμενη ένταξή της στους αναδυόμενους «γίγαντες», την ομάδα την αποκαλούμενη BRIC (ακρωνύμιο αναφερόμενο στην Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία και Κίνα) η νέα Τουρκία, αποβλέπει διακαώς στην εδραίωσή της σαν περιφερειακή δύναμη στον ευρύτερο μεσανατολικό χώρο.

Τούτο βέβαια έχει προετοιμασθεί επιμελώς, όπως θα δούμε παρακάτω.

Στο σημείο αυτό προκύπτει ένα άλλο κρίσιμο ερώτημα που αφορά και τη χώρα μας: Είναι η Τουρκία έτοιμη να αναλάβει ρόλους διεθνούς ευθύνης;

Γιατί πολλά γράφονται και λέγονται, υπάρχει μάλιστα και πληθώρα σχετικών αναφορών στα ξένα ΜΜΕ, καθώς και σχόλια ξένων ηγετών και προσωπικοτήτων που θεωρούν τον κ. Ερντογάν σαν ένα από τους πιο επιτυχημένους ηγέτες, υπό την ηγεσία του οποίου, όπως τονίζεται, η Τουρκία καλείται να αναλάβει σημαντικούς ηγετικούς ρόλους στην ευρύτερη περιοχή της .

Θα πρέπει, νομίζω, να είμαστε πολύ επιφυλακτικοί στο σχετικό ερώτημα, στο κατά πόσον δηλαδή η Τουρκία μπορεί να εδραιώσει τον φιλόδοξο αυτό ρόλο της.

Ας βάλουμε τα πράγματα σε μια χρονολογική σειρά. Δεν είναι τυχαίο ότι ο Μουσταφά Κεμάλ ουδέποτε ενέταξε στους στόχους του την Μέση Ανατολή. Για ένα πολύ απλό λόγο. Ότι υπήρχε πάντοτε μια αμοιβαία καχυποψία μεταξύ Αράβων και Τούρκων. Οι μεν Τούρκοι, πάντα έβλεπαν την αραβική εξέγερση κατά των Οθωμανών που βοήθησε τη Δύση να διαμελίσει την Οθωμανική Αυτοκρατορία κατά τον Α΄Παγκόσμιο Πόλεμο, σαν πισώπλατη μαχαιριά. Οι Άραβες δε, έβλεπαν την κυριαρχία των Οθωμανών, σαν εμπόδιο στην αραβική εθνική ανάπτυξη.

Ο ρόλος της Τουρκίας, στη παρούσα φάση, δεν είναι μόνο αποδεκτός από τα κράτη της Μέσης Ανατολής. Είναι και ο κ. Ερντογάν που αυτή τη στιγμή, αδιαφιλονίκητα, θεωρείται, όπως καταγράφουν οι σχετικές δημοσκοπήσεις στον αραβικό κόσμο, σαν ένας από τους πιο δημοφιλείς ηγέτες της περιοχής.

Πώς το πέτυχε αυτό ο Ερντογάν;

Με τρεις απλές, αλλά πολύ καλά μελετημένες κινήσεις.

Πρώτη κίνηση, το 2003, όταν κατά τη διάρκεια της εισβολής στο Ιράκ έκλεισε την Αεροπορική Βάση του Ιτσιρλίκ. Στα νοτιοανατολικά της Τουρκίας, κοντά στα Άδανα, η Βάση αποτελεί μια ιδανική τοποθεσία για τα βομβαρδιστικά μάλιστα των Ηνωμένων Πολιτειών, λόγω των καλών καιρικών συνθηκών που επικρατούν στην περιοχή όλο το χρόνο και για την ακτίνα δράσεως που μπορεί να καλύψει ολόκληρη την περιοχή της Μέσης Ανατολής. Οι Τούρκοι δεν έδωσαν την Βάση στους Αμερικανούς εκείνη την στιγμή, με αποτέλεσμα την γνωστή έκβαση των γεγονότων.

Δεύτερη κίνηση, η θεαματική αποχώρηση του κ. Ερντογάν από το πάνελ του Νταβός, τον Ιανουάριο του 2009, όταν ήλθε σε έντονη λεκτική αντιπαράθεση με τον ισραηλινό Πρόεδρο κ. Πέρες, που μεταδόθηκε από ολα τα ΜΜΕ και μονοπώλησε την τότε επικαιρότητα. Και το ίδιο βράδυ, ο κ. Ερντογάν έγινε δεκτός στην χώρα του σαν ήρωας....

Και η τρίτη κίνηση, το επεισόδιο του Μαβί Μαρμαρά, στις 31 Μαίου του 2010, όταν ισραηλινές δυνάμεις επιτέθηκαν σε νηοπομπή του διεθνούς κινήματος Free Gaza που είχε σκοπό να σπάσει τον ναυτικό αποκλεισμό, μεταφέροντας ανθρωπιστική βοήθεια και που είχε σαν θύματα 9 Τούρκους ακτιβιστές. Είναι για το συμβάν εκείνο, για το οποίο επιμένει η Τουρκία να ζητήσει συγνώμη το Ισραήλ, πράξη που θεωρεί σαν απαράβατη προυπόθεση ομαλοποίησης των διμερών τους σχέσεων.

Η Άγκυρα προωθεί στον χώρο της Μ. Ανατολής το τουρκικό μοντέλο, που όπως χαρακτηριστικά προβάλλουν οι Τούρκοι ιθύνοντες «είναι το μόνο που λειτουργεί και συνδυάζει επιτυχώς Δημοκρατία και Ισλάμ». Δημοσκοπικές έρευνες που έγιναν στην περιοχή, χαρακτηρίζουν την Τουρκία σαν επιτυχές μείγμα Ισλάμ
και Δημοκρατίας.

Είναι όμως έτσι ακριβώς τα πράγματα;

Δεν νομίζω. Μετά την τόσο προβληθείσα επανεμφάνισή της στην περιοχή, ο τουρκικός ρόλος άρχισε να φθίνει. Κοιτάξτε πως αποτυπώνονται οι σχέσεις της Αγκύρας στον περίγυρό της, αποτύπωση που σαφώς αναιρεί και καταρρίπτει την πολιτική των «μηδέν προβλημάτων με τους γείτονες» που ευαγγελίζονται οι κ.κ Ερντογάν και Νταβούτογλου.

Με τη Συρία, ο μήνας του μέλιτος έληξε και επανήλθε στο ίδιο προ ετών εχθρικό επίπεδο σχέσεων, λόγω βέβαια αντίθεσης της Τουρκίας στο καθεστώς Ασάντ και που προ ολίγου ακόμα εξεθείαζε.

Με το Ισραήλ, μετά πολλών ετών -και όχι μηνών- μέλιτος, οι σχέσεις είναι γνωστές, ιδιαίτερα τεταμένες λόγω των γεγονότων που προαναφέραμε.

Με την Αρμενία, παρά τη διαφανείσα κάποια στιγμή προσέγγιση των δύο χωρών, οι σχέσεις εξακολουθούν να παραμένουν ίδιες, αφού το θέμα της αρμενικής γενοκτονίας εξακολουθεί να αποτελεί ανυπέρβλητο εμπόδιο για την ομαλοποίησή τους.

Με το Ιράν, οι σχέσεις έχουν υποβαθμισθεί, αφού είναι πλέον εμφανές το κλίμα αμοιβαίας καχυποψίας που υπάρχει ανάμεσα στις δύο χώρες, μέχρι πρόσφατα ακόμη σύμμαχες. Η ρήξη πλέον στις τουρκο-ιρανικές σχέσεις άρχισε να βαθαίνει καθώς η Άγκυρα υποστήριζε τα σχέδια της Ουάσιγκτον για διεθνή απομόνωση του Ιράν. Και επιπλέον επηρέαζε τις εξελίξεις στη Συρία με τρόπο αντίθετο προς τα ιρανικά συμφέροντα. Πρόσθετο ακόμη λόγο αποτελεί και η ανάπτυξη των ραντάρ της αντιπυραυλικής ασπίδας του ΝΑΤΟ στη Μαλάτια, στη νοτιοανατολική Τουρκία, που άρχισε να λειτουργεί στις αρχές του 2012. Η εν λόγω συμφωνία συνιστά τη σημαντικότερη αμυντική συμφωνία μεταξύ Ουάσιγκτον-ΝΑΤΟ και Άγκυρας, στη διάρκεια των 15-20 τελευταίων χρόνων και λόγω της φύσης της προκάλεσε την έντονη αντίδραση της Τεχεράνης.

Αν σε όλα αυτά προσθέσουμε έναν άλλο παράγοντα που μπορεί να προκαλέσει απρόβλεπτες εξελίξεις, όπως το Κουρδικό, εύκολα αντιλαμβάνεται κανείς γιατί η τόσο διατυμπανισθείσα επανεμφάνιση της «δυναμικής» Τουρκίας στον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο, δεν στερείται κινδύνων και για την ίδια την Άγκυρα. Περιοριζόμαστε μόνο, λόγω της κάλυψης του θέματος από τους άλλους ομιλητές, απλώς να αναφέρουμε, ότι οι κουρδικοί θύλακες, μόνον στη Συρία, βρίσκονται στα βόρεια και βορειοανατολικά της χώρας κοντά στην παραμεθόριο με την Τουρκία, που εκτείνεται στα 800 περίπου χιλιόμετρα. Αν σε αυτούς προσθέσουμε και τους άλλους θύλακες σε όλες τις άλλες χώρες που είναι αναπτυγμένοι οι Κούρδοι, αντιλαμβανόμαστε πόσο άμεσα μπορεί να προκαλέσει απρόβλεπτες εξελίξεις το Κουρδικό.

Συμπέρασμα στο ερώτημα λοιπόν αυτό, αν είναι σε θέση η Τουρκία να αναδειχθεί σε διαμορφωτή εξελίξεων στο επίπεδο της περιφέρειας, νομίζω ότι η απάντηση είναι μία. Αν και βραχυπρόθεσμα, στην φάση αυτή τουλάχιστον, η Άγκυρα έχει κατορθώσει να επιβληθεί σαν ισότιμος συνομιλητής με όλες σχεδόν τις δυνάμεις που επηρεάζουν τις εξελίξεις στην περιοχή, το τελικό αποτέλεσμα της τουρκικής αυτής εμπλοκής θα είναι αρνητικό.

Η στρατηγική υπερεξάπλωση μιας χώρας, προϋποθέτει συνύπαρξη πολλών ερεισμάτων. Πολιτικών, διπλωματικών, στρατιωτικών, οικονομικών. Συνύπαρξη βέβαια που δεν απαντάται στην προκειμένη περίπτωση. Η επικρατούσα μάλιστα ρευστότητα στην ευρύτερη περιοχή, ασφαλώς αποτελεί πρόσθετο εμπόδιο στην πραγματοποίηση των τουρκικών προθέσεων.

Η Ελλάδα τώρα, πώς πρέπει να αντιδράσει; Ποιο ρόλο θα μπορούσε να διεκδικήσει;

Το να παρακολουθεί μοιρολατρικά το τι συμβαίνει στην περιοχή υπό το πρόσχημα της κρίσιμης οικονομικής συγκυρίας που διανύουμε, οπωσδήποτε δεν αποτελεί λύση. Η χώρα μας θα πρέπει άμεσα, έστω και με μεγάλη καθυστέρηση, να καταστρώσει κάποιο σχέδιο επανεμφάνισής της στην περιοχή.

Είναι αλήθεια ότι υπάρχουν και άλλες προτεραιότητες λόγω του κρατούντος δημοσιονομικού άγους και των συνεπειών που αυτό προκαλεί. Αν όμως η ελληνική διπλωματία κατορθώσει να αποκτήσει ικανότητα παρέμβασης στα διαδραματιζόμενα, ασφαλώς θα ενισχύσει το κύρος της και μαζί με αυτό την διαπραγματευτική της ικανότητα την οποία, μην ξεχνάμε, ειδικά τώρα η χώρα μας έχει μεγάλη ανάγκη.

Υπ΄αυτήν λοιπόν την έννοια οι τρέχουσες εξελίξεις στη Μέση Ανατολή πιστεύω ότι παρέχουν ευκαιρία αναβάθμισης του ρόλου της Ελλάδος. Ο λόγος είναι απλός. Η Ευρώπη πρέπει να είναι παρούσα κατά την επόμενη ημέρα στην περιοχή. Και όχι μόνο για την ανάληψη επενδυτικών ή άλλων συναφών ρόλων υπό την μορφή της οικονομικής ή

όποιας άλλης διείσδυσης. Αλλά για την σταθεροποίηση των δημοκρατικών θεσμών. Και γι΄αυτό είναι απαραίτητη η ανάπτυξη και το κοινωνικό μέρισμα που πρέπει να διαχυθεί στους λαούς των χωρών αυτών.

Οι συνθήκες μεγάλης αστάθειας που επικρατούν στην περιοχή ασφαλώς ευνοούν την ανάληψη αναβαθμισμένου ρόλου της χώρας μας. Ίσως ακούγεται παράξενο αυτό, λόγω και της κρίσιμης φάσης που διανύουμε. Παρά όμως την κρίσιμη αυτή συγκυρία, η Ελλάδα εξακολουθεί, συγκριτικά βέβαια με τις άλλες χώρες της ευρύτερης περιοχής, να αντιπροσωπεύει κάποιο προσβάσιμο μοντέλο για τους πληθυσμούς της περιοχής και υπό την μεσογειακή, αλλά και την ευρωπαική της ταυτότητα μπορεί να αναλάβει δράσεις, ίσως όχι μεγαλεπήβολης εμβέλειας, αλλά με όφελος κάθε άλλο παρά αμελητέο.

Πρόκειται περί μιας σειράς δράσεων που δεν προϋποθέτουν μεγάλο κόστος και που θα μπορούσαν να αποτελέσουν εφαλτήριο μιας ευρείας και συντονισμένης διπλωματικής δράσης της χώρας μας στο χώρο αυτό. Βλέπετε στην Ελλάδα συνηθίζουμε να προβάλουμε μεγαλεπήβολα και φιλόδοξα σχέδια που δυστυχώς πολλές φορές μένουν ανεφάρμοστα, στο πεδίο της έκφρασης προθέσεων και των άνευ αποτελέσματος διακηρύξεων.

Ποιες είναι λοιπόν αυτές οι δράσεις. Δεδομένου ότι πρέπει άμεσα να δοθεί προτεραιότητα στην ανασυγκρότηση των κρατών της περιοχής και των θεσμών τους, η Ελλάδα θα μπορούσε ευχερώς να συμβάλει στον κρίσιμο αυτό τομέα. Στερούμενη αποικιακού ή άλλου παρελθόντος, διαθέτουσα απόθεμα συμπάθειας των λαών της περιοχής, η χώρα μας θα μπορούσε να επενδύσει στην ποιότητα της σχέσης πολίτη και ανασυγκροτούμενου κράτους.

Ενδεικτικά και μόνον, θα μπορούσε με μια απλή ενέργεια, να συμβάλει στη δημιουργία θεσμών όπως εκείνον, επί παραδείγματι, του Συνήγορου του Πολίτη, θεσμό για τον οποίο η χώρα μας διαθέτει εμπειρία. Δημιουργία ενός τέτοιου θεσμού αποτελεί, ως γνωστόν, βασικό στοιχείο στην ποιότητα της σχέσης κράτους και πολίτη, πολύ κρίσιμη και απαραίτητη στην εποχή που διανύουμε τώρα, ειδικά γι΄αυτές τις χώρες.

Στο δικαστικό επίπεδο, μπορούμε να αξιοποιήσουμε τις εμπειρίες που η χώρα μας διαθέτει από την λειτουργία της δικαιοσύνης, στην επιμόρφωση δικαστών, στην αναμόρφωση του δικαστικού συστήματος.

Ακόμη μια άλλη δράση που θα μπορούσαμε να αναλάβουμε, είναι η αναμόρφωση του εκλογικού συστήματος στις χώρες αυτές. Διαθέτουμε αρκετές εμπειρίες από την οργάνωση εκλογών στην χώρα μας και δεν βλέπω τον λόγο γιατί να μην μεταλαμπαδεύσουμε τις εμπειρίες μας αυτές .

Άλλη δράση θα μπορούσε να αποτελέσει η εγκαθίδρυση συνεργασίας μεταξύ των ελληνικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των αντίστοιχων ιδρυμάτων των χωρών αυτών. Τα ελληνικά πανεπιστήμια διαθέτουν άξια στελέχη διδακτικού προσωπικού, με υψηλή μόρφωση και ευρύτατη γλωσσομάθεια, που θα μπορούσαν κάλλιστα να συνδράμουν όχι μόνο στο διδακτικό τομέα, αλλά και στην οργάνωση σπουδών, αναμόρφωση-εκμοντερνισμό της διδακτέας ύλης, οργάνωση σεμιναρίων, κοινών ερευνητικών προγραμμάτων κλπ.

Υπάρχουν βέβαια και συναφείς άλλες δράσεις που για οικονομία χρόνου δεν μπορούμε να αναφέρουμε. Οι προαναφερθείσες είναι ενδεικτικές και μπορεί να αποτελέσουν τα πρώτα υποστηρικτικά μέτρα που θα χρησιμεύσουν, επαναλαμβάνω, σαν εφαλτήριο μιας μεγαλύτερης εμβέλειας διπλωματικών δράσεων προκειμένου η Ελλάδα να αναβαθμίσει το κύρος και την παρουσία της στον υπό κρίση αυτό χώρο.

Τούτο όμως προϋποθέτει ακριβή και σωστό σχεδιασμό των καταλλήλων πολιτικών. Για τον λόγο αυτόν, θα πρέπει να αναλυθούν με προσοχή οι συνέπειες των συντελούμενων εξελίξεων στην περιοχή, προκειμένου να μπορέσουμε να προσαρμόσουμε ανάλογα και την πολιτική μας.

Που θα οδηγήσουν οι εξελίξεις αυτές;

Ποιο θα είναι το μέλλον;

Ένα κρίσιμο ερώτημα και με αυτό θα κλείσω την παρέμβασή μου.

Είναι δύσκολο να προβλεφθεί το μέλλον. Η κατάσταση είναι ρευστή. Στην επόμενη μέρα το τοπίο δεν είναι ξεκαθαρισμένο. Δεν μπορούμε φυσικά, μετά βεβαιότητος, να προβλέψουμε τι θα συμβεί.

Οι προλαλήσαντες ομιλητές, με πολύ εμπεριστατωμένο τρόπο περιέγραψαν την κρατούσα κατάσταση. Από πλευράς μου ήθελα απλώς να καταθέσω κάποιες συμπερασματικές σκέψεις, λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση που επικρατεί σε ωρισμένες χώρες της περιοχής.

Ας πάρουμε την περίπτωση του Ιράν. Γίνεται πολύς λόγος για το πυρηνικό του πρόγραμμα και εκφράζονται φόβοι για την ενδεχόμενη αντίδραση του Ισραήλ προκειμένου να επέλθει κτύπημα στις πυρηνικές εγκαταστάσεις της Τεχεράνης. Ένα εγχείρημα το οποίο δεν είναι απλό, για πολλούς λόγους.

Λόγω της απόστασης των στόχων (1500-1800 χιλιόμετρα) τα ισραηλινά αεροσκάφη θα πρέπει να πετάξουν μέσω Τουρκίας και Ιράκ ή Ιορδανίας και Ιράκ ή Σαουδικής Αραβίας. Πτήση ιδιαίτερα περίπλοκη. Ο ανεφοδιασμός θα πρέπει να γίνει κατά τη διάρκεια της πτήσης, που για λόγους ευνόητους, ασφαλώς δεν είναι άμοιρος κινδύνων. Αλλά και να πληγούν οι ιρανικές εγκαταστάσεις, οι ειδικοί λένε, οι ζημιές που θα επέλθουν δεν θα μπορέσουν να επιφέρουν οριστική παύση του προγράμματος. Τελευταία μάλιστα σε συνάντηση του Ομπάμα με τον Νετανιάχου, ο τελευταίος φαίνεται ότι είπε ότι δεν προτίθεται να εγκαταλείψει το ενδεχόμενο της στρατιωτικής επέμβασης, ενώ ο Ομπάμα ήταν υπέρ μιας διπλωματικής διευθέτησης.

Η Συρία. Η Συρία αποτελεί πραγματικά ένα πολύ πολύ κρίσιμο σημείο στις εξελίξεις στην περιοχή. Για ένα απλό λόγο. Εάν πέσει το καθεστώς Ασάντ διαταράσσεται η τριγωνική σχέση Τεχεράνης-Δαμασκού-Χεζμπολά. Το Ιράν πλέον θα χάσει τον πιο πιστό του σύμμαχο με άμεσο αποτέλεσμα, βεβαίως, να υποβαθμισθεί πολύ ο ρόλος του σαν περιφερειακός παίκτης. Είναι πολύ λογικό, η Τουρκία να επωφεληθεί της καταστάσεως που θα προκύψει, προσπαθώντας να ενισχύσει τον περιφερειακό της ρόλο. Και τούτο μπορεί να γίνει και υπό τις ευλογίες της Ουάσιγκτον που παράλληλα θα αποβλέπει κάποια επαναπροσέγγιση Τουρκίας-Ισραήλ. Και το Ισραήλ ακόμα θα προτιμά να έχει την Τουρκία σαν εν εξελίξει περιφερειακή δύναμη στην περιοχή, αφού θα έχει κατά κάποιο τρόπο απαλλαγεί από το Ιράν, για λόγους ευνόητους. Σκεφθείτε λοιπόν μία επαναπροσέγγιση του Ισραήλ με την Τουρκία, ποιες επιπτώσεις μπορεί να έχει στις ενεργειακές σχέσεις στην περιοχή και βεβαίως και στις

ελληνοτουρκικές σχέσεις.

Η Αίγυπτος. Ασκεί μία μεγάλη επιρροή στις εξελίξεις λόγω του ηγετικά παραδοσιακού ρόλου που παίζει στον αραβικό κόσμο. Η Αίγυπτος είναι, μη ξεχνάμε, η πιο ισχυρή χώρα του αραβικού κόσμου με στρατό κάτι λιγότερο από 500.000. Ο πληθυσμός της ανέχεται στα 80 εκατ. Δεν γνωρίζουμε κατά πόσον θα επιτύχει τη δημοκρατική μετάβαση στη χώρα. Θα μπορούσε να αποτελέσει πρότυπο προς μίμηση. Η κατάσταση εκεί είναι πολύ περίπλοκη. Επικεντρώνουμε πάντα το θέμα και την προσοχή μας σε αυτά που προβάλλουν περισσότερο τα διεθνή μέσα ενημέρωσης σε ό,τι συμβαίνει στην Αίγυπτο και όχι σε άλλες κυοφορούμενες αλλαγές, που δεν είναι ήσσονος σημασίας, γιατί προδιαγράφουν τι θα ακολουθήσει. Πάρτε το παράδειγμα των γυναικών. Οι γυναίκες εξεγέρθηκαν, στο πλευρό των ανδρών, κατά του Μουμπάρακ. Διερωτώνται όμως πολλοί μήπως η νέα τάξη πραγμάτων συρρικνώσει τα δικαιώματά τους, αφού μιλάνε ήδη για κατάργηση του δικαιώματός τους να ζητούν διαζύγιο, επιμένουν να αναθεωρηθεί η συμμετοχή της Αιγύπτου σε διεθνείς συνθήκες για την προστασία των γυναικών, βάζουν εμπόδια στη μόρφωσή τους και μην ξεχνάμε το 50% των γυναικών στην Αίγυπτο δεν γνωρίζει ούτε ανάγνωση ούτε γραφή. Και βεβαίως το μεγάλο πρόβλημα το οποίο θα προκύψει είναι η άνοδος των Σαλαφιστών. Οι Σαλαφιστές εξέπληξαν τους πάντες στην τελευταία προεκλογική αναμέτρηση στην χώρα. Οι Σαλαφιστές είναι συντηρητικοί μουσουλμάνοι που πιστεύουν ότι η γυναίκα δεν πρέπει να κατέχει δημόσια αξιώματα, ούτε να εμφανίζεται σε φωτογραφίες. Είναι υπέρ της κατάργησης των Συμφωνιών Ειρήνης με το Ισραήλ, θεωρούν το Ιράν σαν επιτυχημένο μοντέλο κ.λ.π.

Το ερώτημα που παραμένει είναι τι απέμεινε απ΄όλα αυτά στην Αίγυπτο, από τις εξεγέρσεις και από την πλατεία Ταχρίρ. Ποιος κέρδισε; Οι ισλαμιστές κέρδισαν. Το Κόμμα της Ελευθερίας και Δικαιοσύνης με ισχυρούς δεσμούς με τη μουσουλμανική αδελφότητα και το δεύτερο που κέρδισε ήταν το Σαλαφιστικό Κόμμα της Αρνούρ.

Το μεγαλύτερο όμως εμπόδιο στην Αίγυπτο, όπως πολλοί πιστεύουν σήμερα, δεν είναι η μουσουλμανική αδελφότητα, ίσως είναι το Ανώτατο Στρατιωτικό Συμβούλιο που διεκδικεί μονοπωλιακά πάντα το ρόλο του επιστάτη στις εξελίξεις με δικαίωμα παρέμβασης. Θα διατηρηθεί άραγε αυτός ο ρόλος;

Στην Λιβύη εντυπωσιάζει η δέσμευση των προσωρινών αρχών ότι η Σαρία θα αποτελέσει το θεμέλιο του νέου Συντάγματος. Τα πράγματα είναι κάπως πιο διαφορετικά στην Τυνησία γιατί στις εκλογές για τη Συντακτική Συνέλευση που έγινε πρόσφατα τον περασμένο Οκτώβρη, υπερίσχυσε το ισλαμικό κόμμα που έχει όμως πιο ήπιες θέσεις.

Μετά βεβαιότητος μπορούμε να πούμε, σαν τελικό συμπέρασμα του τι συμβαίνει σήμερα, ότι ο αραβικός κόσμος εγκαταλείπει την ακινησία του.

Είναι σχεδόν βέβαιο ότι δεν θα υπάρξουν παντού αλλαγές, για τον απλούστατο λόγο ότι οι κατεστημένες εξουσίες ανθίστανται. Ούτε πάλι θα υπάρξουν παντού ιδανικά μοντέλα διακυβέρνησης. Δύσκολα θα μπορεί όμως να υπάρξει δρόμος επιστροφής. Μπορεί μεν, μέχρι στιγμής, καθεστώτα να μην έχουν ανατραπεί, ανετράπησαν ηγέτες, ο Μπεναλί, ο Μουμπάρακ (η περίπτωση της Λιβύης είναι κάπως διαφορετική, γιατί εκεί, κυρίαρχο στοιχείο αποτελεί η φυλετική χροιά στις εξεγέρσεις, ήτοι ο ανταγωνισμός, η διαμάχη μεταξύ των φυλών.)

Η επομένη συνεπώς ημέρα δεν θα γεννήσει, κατ΄ανάγκη, φιλελεύθερες Δημοκρατίες, αλλά μόνον Δημοκρατίες, οι οποίες πιστεύω ότι θα πάρουν τα πολιτιστικά και τα πολιτικά στοιχεία του Ισλάμ.

Είναι αλήθεια, συμπέρασμα άλλο, ότι κάποια στερεότυπα έχουν χάσει την αξία τους. Το μοντέλο του ισόβιου προέδρου έχει δεχθεί σοβαρό πλήγμα. Αν δε παρατηρήσατε στην τηλεόραση, από τις μεταδοθείσες σκηνές των εξεγέρσεων, σπάνια θα βλέπατε κόκκινες ή πράσινες σημαίες του Ισλάμ. Θα βλέπατε εθνικές σημαίες. Αυτό αποτελεί και μία ένδειξη προς τα πού πάνε. Φαίνεται λοιπόν ότι το μοντέλο του πολιτικού Ισλάμ κερδίζει έδαφος.

Το πρόβλημα τώρα είναι τι θα προκύψει από την επαναστατική αυτή διαδικασία. Δεν πρέπει να ξεχνάμε τον συνηθισμένο κύκλο της ζωής των επαναστάσεων. Αυτό που ξεκινά με ενθουσιώδη πλήθη, σύντομα δίνει τη θέση του σε μια δεύτερη φάση, αυτό της οικονομικής παράλυσης. Όπως συνέβη το 1789 στη Γαλλία και βεβαίως στη Ρωσία το 1917.

Δεν είναι λοιπόν μόνο ο ριζοσπαστικός ισλαμισμός που μπορεί να προκύψει, αλλά και το χάος και τα επακόλουθά του. Γιατί μετά το χάος, τρία πράγματα μπορούν να επικρατήσουν. Ή εμφύλιος σπαραγμός, ή επέμβαση στρατιωτικών για να σταθεροποιηθεί η κατάσταση ή τέλος ανάληψη εξουσίας από κάποιο ριζοσπαστικό ισλαμιστικό κόμμα, ασχέτως αριθμητικού μεγέθους, που θα προέρχεται μεν από το πλήθος, θα είναι όμως πιο οργανωμένο και θα διαθέτει σχέδιο.

Το ερώτημα που προκύπτει είναι, ποια θα πρέπει να είναι η στάση των τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων φυσικά και των ευρωπαικών.

Θα χρειασθεί να επαναπροσδιορίσουν τις θέσεις τους με τα νέα καθεστώτα, να σεβασθούν τις επιλογές των πολιτών τους που θα προκύψουν από δημοκρατικές διαδικασίες, για να μη βρεθούν πάλι στη λάθος πλευρά της Ιστορίας και να αποφύγουν τα σφάλματα του παρελθόντος. Και τούτο, γιατί δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι, αν και οι ηγεσίες γενικά των υπό εξέγερση αραβικών κρατών ήταν τελείως ξένες προς τους δημοκρατικούς θεσμούς και φιλελεύθερες διαδικασίες, έχαιραν της στήριξης των δυτικών χωρών, για δυο κυρίως λόγους. Λόγω της ενεργειακής εξάρτησης των τελευταίων αφ΄ενός και λόγω της «αποδοχής», αφ΄ετέρου, από τις αραβικές αυτές ηγεσίες, της ύπαρξης του Ισραήλ, γεγονός που εξασφάλιζε τη σταθερότητα στην περιοχή. Έναν ακόμη πρόσθετο λόγο αποτελεί το γεγονός ότι οι αραβικές αυτές ηγεσίες, απέτρεπαν στο εσωτερικό την υφαρπαγή της εξουσίας από το ακραίο Ισλάμ.

Μου έκανε εντύπωση προ καιρού, ότι ο Μαχμούτ Τζιμπρίλ, που χρημάτισε μεταβατικός πρωθυπουργός στη Λιβύη, έλεγε σε κάποιο ρωσικό κανάλι, ότι δεν περιμένει να προκύψει αλλαγή στη Μέση Ανατολή εάν δεν περάσουν 15-20 χρόνια. Τούτο βέβαια επιβεβαιώνεται και έμμεσα από τις εξελίξεις.

Τέλος, αν κάνουμε, μια ιστορική αναδρομή στο παρελθόν, στο απώτερο παρελθόν, βλέπουμε ότι τα διαδραματιζόμενα σήμερα στον υπό κρίση χώρο, έχουν πολλά χαρακτηριστικά με αυτό που συνέβη στην Ευρώπη, στην εποχή των μεγάλων επαναστάσεων το 1848. Τότε που μεγάλες εξεγέρσεις, όχι όμως οργανωμένες, προκάλεσαν αστάθεια. Αποτέλεσαν όμως το έναυσμα για την εγκαθίδρυση φιλελευθέρων Δημοκρατιών. Μπήκαν έτσι τα θεμέλια για τις πολιτικές αλλαγές, αφού απετέλεσαν φυτώριο ιδεών για την αναδιοργάνωση και μετά τον σχηματισμό των άλλων εθνικών κρατών.

Και κάπου εκεί νομίζω ότι βαδίζουν οι εξελίξεις στην περιοχή.

«Εθνικές Απαιτήσεις Άμυνας και Ασφάλειας για την Α. Λεκάνη της Μεσογείου»

Ομιλητής : Αντιναύαρχος ε.α. Β. Μαρτζούκος Π.Ν.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο περιορισμένος χρόνος παρουσιάσεως επιτρέπει μόνο σύντομες αναφορές, στις παραμέτρους που συνθέτουν το υπό εξέταση θέμα, ως έναυσμα προς δημιουργία ερωτημάτων για περαιτέρω διερεύνηση και συζήτηση.

Οι προλαλήσαντες έχουν ήδη περιγράψει επαρκώς την διαχρονική γεωπολιτική αξία της ανατολικής μεσογειακής λεκάνης, καθώς και τις τρέχουσες σημαντικές και σύνθετες γεωπολιτικές εξελίξεις, οι οποίες αναδεικνύουν έτι περαιτέρω το εθνικό έλλειμμα στην ασφάλεια και άμυνα της περιοχής αυτής.

Πιστεύω ότι το πολιτικό μας σύστημα έχει αποτύχει τόσο στην πρόβλεψη, όσο και στην διορθωτική του ικανότητα, αφού έως σήμερα δεν υφίσταται ολοκληρωμένη, διακομματική Εθνική Στρατηγική, τηρουμένη ανεξαρτήτως κυβερνητικών εναλλαγών, ενώ παράλληλα δεν υφίσταται άρτιος μηχανισμός δυναμικής, ρεαλιστικής και διεξοδικής αναλύσεως των εθνικών κρίσεων, των ιστορικών εμπειριών, καθώς και των γεωπολιτικών εξελίξεων ενδιαφέροντος, προκειμένου να εντοπίζεται και υλοποιείται το δέον γενέσθαι. Η στρατηγική κατευνασμού την οποία πρακτικά ακολουθεί η χώρα μας κατά τα τελευταία έτη, είναι το αποτέλεσμα της στρατηγικής του πειθαναγκασμού που εφαρμόζει η Τουρκία, εκμεταλλευόμενη την σημαντική διαφορά γεωπολιτικού δυναμικού μεταξύ των δύο χωρών, η οποία διαρκώς αυξάνεται. Ως γνωστόν, το κύριο μειονέκτημα της κατευναστικής πολιτικής είναι η σταδιακή υποχώρηση στις μονομερείς και βηματιστικές διεκδικήσεις του αντιπάλου, άνευ κόστους γι' αυτόν. Επιπλέον ο κατευνάζων αδυνατεί να καθορίσει και κυρίως να πείσει για τις «κόκκινες γραμμές» του, τόσο τον αντίπαλο, όσο και την διεθνή κοινότητα.

Ρεαλιστικό Δόγμα Αποτροπής υπάρχει μόνο όταν στο κράτος που το εφαρμόζει συνυπάρχουν τουλάχιστον, η απαραίτητη στρατιωτική ισχύς, η σχετική πολιτική βούληση και η ομόθυμη λαϊκή αποδοχή ή έστω συναίνεση. Εάν μία εκ των προϋποθέσεων αυτών δεν ισχύει, μηδενίζεται και η αξία των υπολοίπων, με αποτέλεσμα την πρακτική εφαρμογή πολιτικής κατευνασμού, ανεξαρτήτως φραστικών διαβεβαιώσεων περί του αντιθέτου.

Εάν με οιανδήποτε στρατηγική, οι τιθέμενοι πολιτικοί σκοποί ενός κράτους ευρίσκονται σε σαφή ανακολουθία με τα διατιθέμενα προς τούτο μέσα, τότε το κράτος κινδυνεύει να αυτοπαγιδευθεί στις πολιτικές δεσμεύσεις του. Ο ρεαλισμός και το εφικτό της εκάστοτε πολιτικής βουλήσεως, επί θεμάτων αμύνης και ασφαλείας διασφαλίζεται μέσω δυναμικής, αμφίδρομης και ευθαρσούς επικοινωνίας μεταξύ πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας. Όσο αυτό δεν συμβαίνει, φοβούμαι ότι εκάστοτε εθνικές κρίσεις θα μας αιφνιδιάζουν δυσάρεστα.

2.ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΣΤΗΝ Α. ΜΕΣΟΓΕΙΟ;

Η διαχρονική ιστορική εμπειρία αποδεικνύει ότι ανεξαρτήτως των πολιτικών και διπλωματικών χειρισμών μιας χώρας, η έλλειψη αξιόπιστης στρατιωτικής παρουσίας σε περιοχές εθνικού ενδιαφέροντος, εκπέμπει εσφαλμένα πολιτικά μηνύματα και προκαλεί την πλήρωση του κενού αυτού από στρατιωτικές δυνάμεις άλλων ενδιαφερομένων χωρών, με αποτέλεσμα την σταδιακή ανατροπή του κρατούντος status quo και δημιουργία de facto νέων πολιτικών δεδομένων.

Την απαίτηση ισχυρής και συστηματικής στρατιωτικής παρουσίας στην Α. Μεσόγειο, καθιστούν προφανή και αυτονόητη οι ακόλουθοι επιγραμματικώς παράγοντες:

-Η ιδιαίτερα σημαντική γεωπολιτική αξία της Α. Μεσογείου, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε διεθνές επίπεδο, όπως αυτή αναλύθηκε προηγουμένως, σε συνδυασμό με την τρέχουσα αστάθεια στην περιοχή.

-Η προάσπιση της εδαφικής μας ακεραιότητος και των απειλουμένων κυριαρχικών μας δικαιωμάτων, από την στρατιωτική απειλή της Τουρκίας, στον χώρο αυτό.

-Η προάσπιση της ασφάλειας του κυπριακού ελληνισμού.

-Η προστασία των ενεργειακών υποθαλασσίων κοιτασμάτων τόσο της χώρας μας όσο και της Κύπρου.

-Η απόκτηση πολιτικού και διπλωματικού ειδικού βάρους τόσο εντός των υφισταμένων συμμαχιών μας, όσο και στις σχέσεις με δυνητικούς συμμάχους και αντιπάλους.

-Η διασφάλιση ανοικτών θαλασσίων γραμμών επικοινωνίας για την μεταφορά εμπορικών και ενεργειακών αγαθών, σε ολόκληρη την επικράτεια.

-Η προστασία των συμφερόντων του πρώτου παγκοσμίως εμπορικού μας στόλου.

-Οι ήδη ανειλημμένες συμμαχικές υποχρεώσεις της χώρας.

-Η αποτελεσματική αντιμετώπιση της λαθρομεταναστεύσεως.

-Η προστασία των ελληνικών μειονοτήτων εκτός επικρατείας και η διατήρηση των διπλωματικών, πολιτιστικών και θρησκευτικών ερεισμάτων στην περιοχή αυτή.

-Η απαίτηση αξιόπιστης επιτηρήσεως της περιοχής του εθνικού FIR, καθώς και η υποχρέωση δυνατότητος αποτελεσματικής ερεύνης και διασώσεως στις περιοχές της εθνικής μας δικαιοδοσίας.

-Ο έλεγχος της διεθνούς τρομοκρατίας, πειρατείας, διαδόσεως Ο.Μ.Κ., καθώς και των ασυμμέτρων απειλών στην εν λόγω περιοχή.

3.ΑΠΕΙΛΗ

Η Τουρκία αποτελεί τον ορισμό της στρατιωτικής απειλής αφού στα πλαίσια των αναθεωρητικών και περιφερειακών φιλοδοξιών της, επιδιώκει την ανατροπή του status quo στην Α. Μεσόγειο και διεκδικεί μονομερώς ερείσματα τα οποία θίγουν ευθέως υπαρξιακά και ζωτικά εθνικά συμφέροντα της χώρας μας. Επιπλέον η χώρα αυτή διαθέτει τις γεωπολιτικές προϋποθέσεις πραγματοποιήσεως των απειλών της, όπως ισχυρές Ε.Δ. (ικανές να επιχειρούν ταυτόχρονα σε διαφορετικές περιοχές της Α. Μεσογείου), δημογραφική επάρκεια, τεχνολογία, οικονομικές δυνατότητες, στρατηγικό βάθος και συμμαχίες.

Η φιλόδοξη νεο-οθωμανική τουρκική στρατηγική συμπεριλαμβάνει την στρατιωτική, διπλωματική, οικονομική, πολιτιστική και θρησκευτική διείσδυση στα Βαλκάνια,

την Μ. Ανατολή και Β. Αφρική. Είναι αξιοσημείωτη η συνδρομή και στήριξή της σε αλυτρωτικές βλέψεις κατά της χώρας μας από τον Βορρά, καθώς και η δυνατότητα χρήσεως στρατιωτικών βάσεων στην Αλβανία και προσεχώς στην Λιβύη.

Ως προς την χώρα μας, η διαφαινομένη περαιτέρω αύξηση της ήδη υφισταμένης σημαντικής διαφοράς γεωπολιτικού δυναμικού, επιτρέπει στην Τουρκία να ασκεί επιτυχώς, μέχρι στιγμής, την πολιτική πειθαναγκασμού, με χρήση συνδυασμού «σκληρής» και «ήπιας» ισχύος, προκειμένου να πραγματοποιήσει τις φιλοδοξίες της.

Ενώ δεν είναι της στιγμής να αναλυθούν οι γνωστές πολλαπλές διεκδικήσεις της Τουρκίας (χωρικά ύδατα, υφαλοκρηπίδα, ΑΟΖ, εναέριος χώρος, γκρίζες ζώνες, θαλάσσια σύνορα, FIR, Ε-Δ, αποστρατικοποίηση νήσων Α. Αιγαίου, Α. Μεσόγειος, Κύπρος, Θράκη, υποθαλάσσια ενεργειακά κοιτάσματα).

4.ΣΥΜΜΑΧΙΕΣ

Η χώρα μας οφείλει να παραμείνει, κατά αξιόπιστο τρόπο, μέλος της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ, για πολλούς και ευνοήτους λόγους. Εν τούτοις στην Εθνική μας Στρατηγική θα πρέπει να πρυτανεύει η αρχή της «αυτοβοήθειας», αφού ουδεμία εκ των συμμαχιών αυτών εγγυάται τα υπαρξιακά και ζωτικά μας συμφέροντα, έναντι της Τουρκίας.

Ο πρόσφατος περιφερειακός αναπροσανατολισμός της τουρκικής στρατηγικής, συνέπεια του οποίου αποτελεί η μερική αυτονόμησή της από τις Η.Π.Α., η ρήξη των σχέσεών της με το Ισραήλ και η προσέγγισή της με μέρος του ασταθούς αραβικού κόσμου και το Ισλάμ, κρίνεται ότι αποτελεί παράθυρο ευκαιρίας για αντίστοιχη αναπροσαρμογή της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής.

Η συμμαχία και πολυεπίπεδη συνεργασία της Ελλάδος με το Ισραήλ και η δημιουργία του στρατηγικού άξονα Ελλάς – Κύπρος – Ισραήλ, κατά τρόπο μη προκαλούντα εχθρότητα σε αραβικά κράτη, στα οποία η χώρα μας διατηρεί σειρά διαχρονικών ερεισμάτων, εκτιμάται ως απόλυτα σκόπιμη κατά την παρούσα συγκυρία. Η εν λόγω επιλογή κρίνεται ότι εξυπηρετεί τα εθνικά μας συμφέροντα, ενώ ταυτόχρονα συγκλίνει με την εξωτερική πολιτική των Η.Π.Α. στην περιοχή και ικανοποιεί τις ενεργειακές ευρωπαϊκές προσδοκίες.

Η εν λόγω ευνοϊκή αυτή συγκυρία θα πρέπει να αξιοποιηθεί διπλωματικά προκειμένου να εξασφαλισθεί η δυτική υποστήριξη, κατά την ενάσκηση των εκκρεμούντων εθνικών μας κυριαρχικών δικαιωμάτων (ΑΟΖ, υφαλοκρηπίδα, χωρικά ύδατα κ.λ.π.), βάσει του Διεθνούς Δικαίου και των Διεθνών Συνθηκών. Περαιτέρω καθυστέρηση, στον τομέα αυτό εγκυμονεί κινδύνους παγιώσεως μη αναστρέψιμων ανεπιθύμητων καταστάσεων.

5.ΤΡΟΠΟΙ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ

Αφού έχει ήδη καταδειχθεί η σκοπιμότητα στρατιωτικής παρουσίας σε ολόκληρη την Α. Μεσόγειο, η χώρα μας οφείλει να μεθοδεύσει την διαδικασία αυτή με συνέπεια και διάρκεια. Οι βασικοί τρόποι διασφαλίσεως της παρουσίας αυτής των Ε.Δ., συνοψίζονται ως εξής:

-Στρατιωτικές Ασκήσεις σε εθνικό, διασυμμαχικό και διακρατικό επίπεδο: Οι εθνικές ασκήσεις σε επιλεγμένες περιοχές, πέραν του πολιτικού τους περιεχομένου, επιτυγχάνουν τόσο την εξοικείωση του προσωπικού με το υλικό, τις διαδικασίες, τις τακτικές και το γεωγραφικό περιβάλλον της πιθανής δράσεώς του, όσο και την τόνωση του ηθικού των κατοίκων των παραμεθορίων μας περιοχών. Κατά τις διασυμμαχικές και διακρατικές ασκήσεις, πέραν της πολύτιμης εμπειρίας που αποκτά το προσωπικό, συνεργαζόμενο με στρατιωτικές δυνάμεις άλλων κρατών, το κύριο όφελος που αποκομίζεται είναι πολιτικοδιπλωματικό.

-Επισκέψεις: Οι επισκέψεις πολεμικών ναυτικών μονάδων καθώς και της στρατιωτικής ηγεσίας σε επιλεγμένα κράτη της Α. Μεσογείου αποτελούν σημαντικό εργαλείο της εξωτερικής πολιτικής της χώρας.

-Πολυεπίπεδες στρατιωτικές συνεργασίες: Συνεργασίες όπως η ανταλλαγή στρατιωτικού προσωπικού, οι συνεκπαιδεύσεις, οι συμπαραγωγές, η επιτελική συνεργασία, οι ανταλλαγές τεχνολογίας, τεχνογνωσίας και πληροφοριών, αποτελούν ενδεικτικά παραδείγματα της στρατιωτικής μας παρουσίας με πολιτικές προεκτάσεις.

-Προκεχωρημένες βάσεις: Η δημιουργία προκεχωρημένων στρατιωτικών βάσεων εξοπλισμένων με κατάλληλους αισθητήρες, όπλα, οπλικά συστήματα, υποδομές υποστηρίξεως και πολεμικές μονάδες, υπηρετούν άμεσα τόσο τις πολιτικές απαιτήσεις στρατιωτικής παρουσίας, όσο και τις επιχειρησιακές απαιτήσεις των Ε.Δ..

6.ΦΥΣΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (Θ.Ε.).

Με την εξαίρεση του σημαντικού χερσαίου χώρου του Έβρου, το συντριπτικό μέρος της λεκάνης της Α. Μεσογείου κυριαρχείται από το θαλάσσιο στοιχείο και κατά συνέπεια εξέχοντα ρόλο αναμένεται να διαδραματίσουν οι αεροναυτικές δυνάμεις. Η θαλάσσια αυτή περιοχή επιχειρησιακού ενδιαφέροντος είναι το Αιγαίο, η περιοχή της ΝΑ Μεσογείου (μεταξύ Ρόδου, Κρήτης και Κύπρου) και ενδεχομένως το Ιόνιο Πέλαγος.

Η Τουρκία δύναται να επιχειρεί ταυτόχρονα σε όλες τις προαναφερθείσες περιοχές, συμπεριλαμβανομένου και του Έβρου. Οι διάσπαρτες χιλιάδες νήσοι και μικρόνησοι επιτρέπουν στην αναθεωρητική Τουρκία, μεταξύ πλήθους εναλλακτικών λύσεων, να επιλέγει τον χρόνο και τον αντικειμενικό σκοπό (ΑΝΣΚ), προς τον οποίον θα συγκεντρώσει τον κύριο όγκο των δυνάμεών της. Ο πιθανός τρόπος ενεργείας της, καλύπτει ευρύ φάσμα επιλογών που συμπεριλαμβάνει από σενάρια στρατιωτικών κρίσεων και δημιουργία προϋποθέσεων προκλήσεως θερμού επεισοδίου έως την δημιουργία τετελεσμένων επί εθνικού ή κυπριακού εδάφους. Η φύση ενδεχομένης στρατιωτικής αναμετρήσεως αναμένεται ότι τουλάχιστον στον αεροναυτικό τομέα θα είναι σύντομη, σφοδρή και καταστρεπτική.

Μερικά από τα κοινά επιχειρησιακά στοιχεία της περιοχής της Α. Μεσογείου, εκτιμάται ότι είναι τα ακόλουθα:

-Η γειτνίαση των πιθανών επιχειρησιακών ΑΝΣΚ του αντιπάλου με τις βάσεις εξορμήσεως αυτού, σε αντίθεση με τις ημέτερες δυνάμεις (ιδιαίτερα στην περιοχή της ΝΑ Μεσογείου). Η σημαντική αυτή διαπίστωση, η οποία προκαλεί εύλογες δυσχέρειες, θα πρέπει να συνυπολογίζεται πάντοτε κατά τον σχεδιασμό της Δομής των Ε.Δ., καθώς και του τρόπου αναπτύξεως αυτών.

-Οι αναμενόμενοι μικροί χρόνοι επιχειρησιακής προειδοποιήσεως, επιβάλλουν την ύπαρξη ολοκληρωμένου συστήματος επιτηρήσεως και πληροφοριών.

-Κορεσμένο επιχειρησιακό περιβάλλον (ιδιαίτερα στο Αιγαίο), με εκατέρωθεν μεγάλους αριθμούς πολεμικών μέσων και των τριών κλάδων των Ε.Δ. αλλά και ουδετέρων όπως επί παραδείγματι εμπορικά πλοία, σε περιορισμένο γεωγραφικό χώρο. Το γεγονός αυτό απαιτεί διαρκή διευκρίνιση της επιχειρησιακής και τακτικής εικόνας, με συνδυασμό τεχνολογίας και διακλαδικής συνεργασίας.

Ειδικότερα στο Αιγαίο και το Ιόνιο ευνοείται η απόκρυψη, ο αιφνιδιασμός και οι ανορθόδοξες επιχειρήσεις σε ολόκληρο τον γεωγραφικό χώρο τους, ενώ στην ΝΑ Μεσόγειο, οι παράμετροι αυτές περιορίζονται στο σύμπλεγμα της Ν. Μεγίστης και την Κύπρο.

Επιπλέον οι διάσπαρτες νήσοι στο Αιγαίο και το Ιόνιο ευνοούν την δράση μικρών πολεμικών σκαφών, κατευθυνομένων βλημάτων (Κ/Β) μεσαίας εμβέλειας και επιθετικών Ε/Π, ενώ η ΝΑ Μεσόγειος ευνοεί την αξιοποίηση της μέγιστης εμβέλειας των μέσων εντοπισμού και των όπλων ενώ παράλληλα απαιτεί αυτόνομες μεγάλες μονάδες και δυνατότητες ανεφοδιασμού και υποστηρίξεως πλοίων και αεροσκαφών.

7.ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΔΟΜΗΣ ΕΝΟΠΛΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ

Θεωρώντας ότι επί μέρους εξειδίκευση των προτάσεων της Δομής των Ε.Δ. με τεχνικούς και επιχειρησιακούς όρους, δεν είναι σκόπιμη κατά την παρούσα παρουσίαση, θα καταβληθεί προσπάθεια να περιγραφούν οι γενικές κατευθύνσεις και προτεραιότητες οι οποίες θα πρέπει να την διέπουν. Περαιτέρω διευκρινήσεις δυνατόν να δοθούν κατά την διάρκεια της σχετικής συζητήσεως.

Η Εθνική μας Στρατηγική, στον τομέα Άμυνας και Ασφάλειας, θα πρέπει να συμπεριλάβει και να υλοποιήσει τις ακόλουθες ενέργειες:

-Δημιουργία του στρατηγικού άξονα Ελλάδος – Κύπρου – Ισραήλ.

-Διπλωματική εκμετάλλευση της τρέχουσας ευνοϊκής γεωπολιτικής συγκυρίας, προς διασφάλιση στηρίξεως της Ελλάδος από την Δύση, κατά την προ πολλού οφειλομένη ενάσκηση των εκκρεμών κυριαρχικών της δικαιωμάτων.

-Επιτάχυνση αξιοποιήσεως των υποθαλασσίων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων της χώρας.

-Δημιουργία Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας το οποίο θα επιλαμβάνεται των θεμάτων άμυνας και ασφάλειας κατά συστηματικό και διεξοδικό τρόπο. Στο εν λόγω συμβούλιο θα πρέπει να συμμετέχει και η στρατιωτική ηγεσία.

-Θεσμοθέτηση περιοδικής εκπαιδεύσεως των εκάστοτε εμπλεκομένων στελεχών της πολιτικής ηγεσίας, επί θεμάτων χειρισμού κρίσεων, εθνικής κινητοποιήσεως, πολιτικής διαχειρίσεως στρατιωτικών αναμετρήσεων καθώς και τρόπων τερματισμού αυτών.

-Διακομματική θεσμοθέτηση σειράς αρχών και κανόνων προκειμένου να διασφαλισθεί ο αποκλεισμός ή έστω η ελαχιστοποίηση των κομματικών παρεμβάσεων στο προσωπικό των Ε.Δ., καθώς και η ιδιοτελής διασπάθιση του προϋπολογισμού των Ε.Δ., εις βάρος των εξοπλιστικών προγραμμάτων.

-Κατάλληλος σχεδιασμός και συνεπής υλοποίηση της Δομής των Ε.Δ., κατά τρόπο ανταποκρινόμενο στους πολιτικούς Εθνικούς Σκοπούς και εξασφαλίζοντα πραγματική αποτροπή.

-Εθνική μακροπρόθεσμη επένδυση στην ανταγωνιστική πολεμική βιομηχανία, ναυπηγοεπισκευαστική δυνατότητα και υψηλή τεχνολογία στον ιδιωτικό τομέα. Τελικός σκοπός, η μετατροπή της πολεμικής βιομηχανίας σε παραγωγική και εξαγωγική κινητήριο δύναμη που θα αποφέρει έσοδα στο κράτος και θα εξασφαλίζει μεγάλο ποσοστό αυτάρκειας στις Ε.Δ..

-Βελτίωση του εθνικού συστήματος χειρισμού κρίσεων, βάσει σοβαρής αναλύσεως των εμπειριών του παρελθόντος , καθώς και των αντιστοίχων πρακτικών επιλεγμένων κρατών.

-Για λόγους συνταγματικής ισονομίας και στρατιωτικής δεοντολογίας, απαιτείται καθιέρωση στρατιωτικής καθολικής θητείας στα 18 δίχως εξαιρέσεις και προνομιακές συμπεριφορές. Η διάρκεια της θητείας θα πρέπει να συσχετίζεται με τις αμυντικές απαιτήσεις. Επιπλέον θα πρέπει να υπάρχουν ισχυρά αντικίνητρα για τους επιλέγοντες την λεγομένη «εναλλακτική θητεία».

-Τα μόνιμα στελέχη των Ε.Δ., θα πρέπει να είναι Έλληνες το γένος, για προφανείς λόγους.

-Εξασφάλιση λαϊκής αποδοχής επί των ανωτέρω, με ενημέρωση της κοινής γνώμης για την σκοπιμότητα των ανωτέρω ενεργειών.

Σε επίπεδο Στρατιωτικής Στρατηγικής:

-Προκεχωρημένη στρατιωτική παρουσία, με κατάλληλο συνδυασμό των μεθόδων που προανεφέρθησαν.

-Οργάνωση Διακλαδικής Δομής Διοικήσεως και Δομής Δυνάμεων κατά τρόπο ο οποίος να εξασφαλίζει πολυεπίπεδη και πλήρη συνεργασία των τριών κλάδων των Ε.Δ., ευελιξία, ταχεία συγκέντρωση επαρκούς και βιώσιμης ισχύος, ικανής για καθοριστικό κτύπημα, σε ολόκληρο το αναμενόμενο θέατρο επιχειρήσεων.

-Από τώρα σχεδίαση και συστηματική υλοποίηση μεσομακροπρόθεσμης πραγματικής αποτρεπτικής στρατιωτικής ισχύος. Κατά το ενδιάμεσο διάστημα και εν παραλλήλω θα πρέπει να γίνουν άμεσες επενδύσεις σε πολλαπλασιαστές ισχύος και προσωρινές φθηνές και έξυπνες λύσεις που αυξάνουν την αποτροπή επιφέροντας δυσανάλογο κόστος στον αντίπαλο. Τελικό σκοπό θα πρέπει να αποτελέσει η απόκτηση θαλασσίου και αεροπορικού ελέγχου σε Αιγαίο και Ιόνιο, καθώς και η αμφισβήτηση αποκτήσεως αντιστοίχου τουρκικού ελέγχου στην ΝΑ Μεσόγειο.

-Η απόκτηση κυρίων μονάδων κρούσεως, θα πρέπει κατ' αρχήν να βασίζεται σε νέες παραγγελίες. Τυχόν απόψεις μεταβάσεως σε μεταχειρισμένες μονάδες, θα πρέπει προηγουμένως να συνυπολογίζουν τόσο το συνολικό κόστος, όσο και την ανταπόκριση στις τεχνολογικές, επιχειρησιακές και υποστηρικτικές απαιτήσεις, καθ' ολόκληρη την διάρκεια του βίου της μονάδος.

-Δυναμική παρακολούθηση των τεχνολογικών εξελίξεων, ώστε να εξασφαλίζεται εγκαίρως το τεχνολογικό προβάδισμα και η επιχειρησιακή του αξιοποίηση.

-Εξασφάλιση εγκαίρου προειδοποιήσεως και αξιόπιστης δυνατότητος ερεύνης και διασώσεως με συνδυασμό επαρκών μονάδων, καθώς και καταλλήλου συστήματος και μέσων επιτηρήσεως και πληροφοριών,.

-Εξασφάλιση κοινής επιχειρησιακής και τακτικής εικόνας στους κλάδους των Ε.Δ., με συνδυασμό κατάλληλης οργανώσεως, αναπτύξεως και τεχνολογίας.

-Έμφαση στην ασφάλεια των κυβερνοδικτύων και του κυβερνοχώρου.

-Συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και ΝΑΤΟϊκά προγράμματα.

-Ανύψωση του φρονήματος του προσωπικού των Ε.Δ., με πάταξη των σαθρών φαινομένων κομματικοποιήσεως των στελεχών, αυστηρή εφαρμογή της αξιοκρατίας και του στρατιωτικού κώδικος δεοντολογίας, ρεαλιστικές στρατιωτικές ασκήσεις και αξιοπρεπείς αποδοχές ανταποκρινόμενες στην ιδιαιτερότητα της αποστολής του προσωπικού.

Σε επιχειρησιακό επίπεδο, κατά σειρά προτεραιότητος:

-Άρτια συντήρηση υφισταμένων μονάδων, οπλικών συστημάτων, όπλων, μηχανών, υλικού και υποδομών.

-Πρόβλεψη εγκαίρου παραγγελίας μονάδων, συστημάτων, όπλων και υλικού, των οποίων η μακροχρόνια διαδικασία αποκτήσεως, ενδεχομένως να μην επικαλύπτει χρονικά τον παροπλισμό των αντιστοίχων υφισταμένων.

-Έγκαιροι εκσυγχρονισμοί υφισταμένων μονάδων, με προτεραιότητα σε αυτές των οποίων επίκειται η μη περαιτέρω υποστήριξη του υφισταμένου υλικού.

-Ενίσχυση της δυνατότητος επιτηρήσεως, άμυνας, ανεφοδιασμού, υποστηρίξεως, υποδοχής πολεμικών μονάδων και προσωπικού των ήδη υφισταμένων προκεχωρημένων ναυτικών και αεροπορικών βάσεων και εξέταση επιλογής νέων, με επιχειρησιακά και οικονομικά κριτήρια.

-Απόκτηση ευκρινούς και κοινής εικόνας αέρος και επιφανείας, καθώς και αξιόπιστη συλλογή πληροφοριών (C4ISR). Η απαραίτητη αυτή δυνατότητα, για σύγχρονη διεξαγωγή επιχειρήσεων, βάσει των αρχών του δικτυοκεντρικού πολέμου, απαιτεί συνδυασμό βελτιωμένων Ρ/Ε, ΑΣΕΠΕ, ΑΦΝΣ, μη επανδρωμένων Α/Φ, δορυφορικών συστημάτων και ενοποιημένης εικόνας επιτηρήσεως των τριών κλάδων των Ε.Δ., με συμμετοχή και της Κύπρου.

-Ο Σ.Ξ. πέραν της άμυνας του Έβρου και των κυρίων

νήσων, θα πρέπει να εστιάσει στην επάρκεια, ευελιξία, ταχεία κίνηση και προβολή ισχύος των ειδικών του δυνάμεων σε ολόκληρη την λεκάνη της Α. Μεσογείου, σε συνεργασία με τους άλλους κλάδους των Ε.Δ..

-Με δεδομένη την αποστολή του, το Π.Ν. θα πρέπει να κατέχει κατάλληλες και επαρκείς μονάδες κρούσεως, μεταφορών, επιτηρήσεως και υποστηρίξεως, ώστε να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά ολόκληρο το φάσμα των κρίσεων και πολέμου. Το είδος και τον αριθμό των μονάδων θα πρέπει να καθορίζουν αποκλειστικά οι πολιτικοί ΑΝΣΚ και η απορρέουσα από αυτούς αποστολή του Π.Ν., η απειλή, η Στρατιωτική Στρατηγική και η φύση του Θ.Ε.. Ειδικότερα για την ΝΑ Μεσόγειο, απαιτείται χρησιμοποίηση συγχρόνων αεροναυτικών μονάδων με μεγάλη αυτονομία, δυνατότητα άμυνας περιοχής, όπλα μεγάλης εμβελείας, ικανότητα στοχοποιήσεως πέραν του ορίζοντος και προκλήσεως στρατηγικών πλημμάτων, καθώς και αποκτήσεως καταλλήλων μονάδων υποστηρίξεως (ανεφοδιασμοί εν πτήσει και εν πλω, ΑΣΕΠΕ, ΑΦΝΣ, UAV'S κ.λ.π).

-Για τα πολυπληθή συμπλέγματα νήσων απαιτείται η απόκτηση πολλών φθηνών και ταχέων μικρών σκαφών, τα οποία με την βοήθεια της σύγχρονης τεχνολογίας, είναι δυνατόν να δρουν ως αποτρεπτικοί πολλαπλασιαστές ισχύος και παράλληλα εν καιρώ ειρήνης και κρίσεως να πληρούν τις απαιτήσεις επιτηρήσεως, ερεύνης/διασώσεως, μεταφορών ειδικών δυνάμεων κ.λ.π..

-Με γνώμονα την αποστολή, το Θ.Ε. και την απειλή, η Π.Α. χρήζει των απαραιτήτων αναβαθμίσεων και εκσυγχρονισμών, με προτεραιότητα την άμεση και ασφαλή ανταλλαγή εικόνας και στοχοποιήσεως, την αύξηση της εμβέλειας των όπλων, την αυτονομία πτήσεως, την ικανότητα φορτώσεως ποικιλίας όπλων και την επιβιωσιμότητα. Επιπλέον τα ιπτάμενα tankers και τα UAV's κρίνονται ως απαραίτητα. Τέλος παρά την δεδομένη δυσμενή οικονομική συγκυρία, θα αποτελούσε στρατηγική αποτρεπτική κίνηση η απόκτηση Α/Φ 5ης γενεάς, με συμμετοχή στην τεχνογνωσία και παραγωγή τους.

-Το Λ.Σ. θα πρέπει να ενισχυθεί ιδιαίτερα ποσοτικά και ποιοτικά ώστε να αποτελέσει τον ισχυρό βραχίονα του Π.Ν., εν καιρώ κρίσεως και πολέμου. Το πανευρωπαϊκό πρόβλημα των μεταναστών, είναι δυνατόν να γίνει αντικείμενο εκμεταλλεύσεως, προκειμένου το Λ.Σ. να ισχυροποιηθεί με ευρωπαϊκές πιστώσεις. Τα μέσα και οι μονάδες επιτηρήσεως, ερεύνης και διασώσεως, καθώς και διώξεως του οργανωμένου εγκλήματος (π.χ. πλοία και Ε/Π) του Λ.Σ., είναι δυνατόν με κατάλληλες προσθήκες, σχετική εκπαίδευση και οργάνωση, να μετατρέπονται σε ισχυρά επιχειρησιακά πολεμικά μέσα, όταν αυτό απαιτείται.

8.ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

Με δεδομένη την δυσμενή εθνική οικονομική συγκυρία, είναι εύλογη η απορία περί του εφικτού των προτάσεων αυτών. Πιστεύω ακράδαντα ότι εάν υπήρχε συνειδητοποιημένη επίγνωση της σημασίας της εθνικής ασφάλειας και άμυνας, εκ μέρους της πολιτικής ηγεσίας, εκπεφρασμένη σε ισχυρή πολιτική βούληση, τότε θα εξευρίσκοντο και οι λύσεις.

Θα ήταν απόλυτα χρήσιμο και σκόπιμο να μελετήσει κανείς τις περιόδους προ των Βαλκανικών πολέμων καθώς και προ της Ιταλικής εισβολής στην χώρα μας, το 1940, για να διαπιστώσει και τις τότε λίαν δυσμενείς οικονομικές συνθήκες. Η διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι οι τότε πολιτικοί ηγέτες είχαν το κύρος, την προβλεπτικότητα και την υπευθυνότητα να προβούν με την οφειλομένη σπουδή στους δέοντες εξοπλισμούς, με σημαντικά ποσά του τότε προϋπολογισμού και επιστρατεύοντας επιπλέον προς τούτο, τον ελληνισμό εντός και εκτός επικράτειας με εράνους, λαχεία, δωρεές κ.λ.π., με τα γνωστά για το έθνος ευτυχή αποτελέσματα.

Σε ότι αφορά την πολιτική βούληση, είναι δυνατόν να αναφερθεί ενδεικτικά, ότι κατά το 2011, έγιναν περικοπές, της τάξεως του 42%, ήτοι 110 εκ € από τις λειτουργικές δαπάνες του Στόλου μας (150 εκ. €, έναντι 260 εκ. το 2010), όταν οι υπερβάσεις των αμοιβών των ιδιωτικών συμβούλων διαχειρίσεως του ΕΣΠΑ, την ίδια χρονιά, ήταν 109,06 εκ. € (302,85 εκ. έναντι προϋπολογισμού 193,79 εκ.), όταν η υπέρβαση των μυστικών κονδυλίων του ΥΠΕΞ κατά την διετία 2010 – 2011 ήταν 76 εκ. €, όταν η κρατική χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων την ίδια διετία ήταν 102,8 εκ. € και δίχως να αναφερθεί το κόστος νέων υπηρεσιών, συμβούλων κ.λ.π..

Το ψευδοδίλημμα «βούτυρο ή κανόνια», δεν υφίσταται στην πραγματικότητα. Διαχρονικά τα ευημερούντα κράτη διέθεταν και ισχυρές Ε.Δ., ακόμη και όταν δεν εδοκιμάζοντο από ορατές απειλές. Στην σημερινή πραγματικότητα, οι εύρωστες οικονομίες παγκοσμίως, επενδύουν πρωτίστως στην υψηλή τεχνολογία και την πολεμική τους βιομηχανία η οποία αποτελεί κύρια πηγή εσόδων.

9.ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Από το 2004 η χώρα μας μειώνει διαρκώς την στρατιωτική της ισχύ, μία τάση η οποία έχει επιδεινωθεί με επιταχυνόμενους ρυθμούς ιδιαίτερα κατά τα τελευταία δύο έτη. Η επαπειλούμενη πλήρης ανατροπή του αμυντικού ισοζυγίου της περιοχής της Α. Μεσογείου, συμπίπτει με την κορύφωση των Τουρκικών διεκδικήσεων, την σε εξέλιξη γεωπολιτική αστάθεια στην περιοχή, την ανακίνηση του επί δεκαετίες, επιμελώς κρυμμένου θέματος των υποθαλασσίων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων καθώς και της επικείμενης εκμεταλλεύσεως αυτών.

Για τους λόγους αυτούς απαιτείται εθνική εγρήγορση, πλήρης ευαισθητοποίηση, ενεργοποίηση και ενημέρωση της κοινής γνώμης των Ελλήνων, εντός και εκτός επικράτειας, για την σκοπιμότητα ταχείας επανακτήσεως πλήρους αποτρεπτικής ισχύος, σε ολόκληρη την λεκάνη της Α. Μεσογείου. Το ζήτημα αυτό το οποίο σχετίζεται άμεσα με υπαρξιακά και ζωτικά εθνικά συμφέροντα όχι απλώς δεν πρέπει να εισέρχεται στο πεδίο μικροκομματικών αντιπαραθέσεων, λαϊκισμών και καιροσκοπισμών αλλά αντιθέτως να αποτελεί ουσιαστικό κριτήριο μετρήσεως πολιτικής υπευθυνότητος και αισθήσεως του εθνικού καθήκοντος.

Μερικές χιλιάδες χρόνια πριν, ηγέτες όπως ο Θεμιστοκλής και ο Περικλής, μετέτρεψαν την Αθήνα από εσωστρεφές, ενδοσκοπικό, αγροτικό και τοπικό κρατίδιο, στην πλουσιότερη και ισχυρότερη αυτοκρατορία της εποχής, εμπνέοντες και προσφέροντες προηγουμένως στους πολίτες το ολοκληρωμένο όραμα της θαλασσίας ισχύος. Σήμερα στον ίδιο γεωγραφικά θαλάσσιο χώρο της Α. Μεσογείου, οι Έλληνες πολίτες αναμένουν τον ηγέτη που θα ανανεώσει το όραμα αυτό στην πράξη και δεν θα επιτρέψει, την οικειοθελή μίζερη και αυτοκαταστροφική παραίτηση από κεκτημένα εθνικά δικαιώματα και παραδόσεις αιώνων.

Ελληνική Οικονομική Κρίση. Ανασκόπηση, Ανάλυση και Προοπτική

Αναστάσιος Μπασαράς, Σμχος ε.α. (ΜΗ), πρώην Ανώτερο Στέλεχος ΝΑΤΟ*

Εισαγωγή

Πολλοί αναλυτές έχουν αναλύσει την Ελληνική οικονομική κρίση. Πολλές αναλύσεις έχουν επισημάνει ως κύριους παράγοντες της κρίσης το τεράστιο δημόσιο χρέος, τα υψηλά δημοσιονομικά ελλείμματα, την ανορθολογική διαχείριση των δημόσιων δαπανών, τη μεγάλη υστέρηση εξαγωγών έναντι εισαγωγών, τη χαμηλή ανταγωνιστικότητα και τη λειτουργία της αγοράς εργασίας. Η κρίση έχει δημιουργήσει τεράστια προβλήματα στη χώρα και η λέξη χρεοκοπία ακούγεται καθημερινά. Κάποιοι δε θέλουν ούτε να τη σκέφτονται, κάποιοι άλλοι θεωρούν πως αυτή είναι η λύση. Ωστόσο, θα πρέπει να γνωρίζουμε όλοι ότι αυτό δεν συμβαίνει πρώτη φορά στην Ελλάδα. Μετά την απελευθέρωση του 1821 η χώρα μας έχει βρεθεί στα πρόθυρα πτώχευσης άλλες τέσσερις φορές. Στο παρόν άρθρο θα ανασκοπήσουμε την κρίση με έμφαση στα τελευταία χρόνια, θα κάνουμε ανάλυση παρουσιάζοντας τα βασικά οικονομικά στοιχεία και αίτια και θα κλείσουμε με την προοπτική και τις μελλοντικές δράσεις.

Ανασκόπηση της κρίσης

Στη συνέχεια θα δούμε την εξέλιξη της οικονομικής κρίσης μετά τη μεταπολίτευση του 1974.

1974-2009:

Η Ελλάδα μετά το 1974 έκανε πολλά δάνεια με συνέπεια τη διόγκωση του χρέους. Το ετήσιο έλλειμμα ήταν επίσης υψηλό. Μετά το 1993 η οικονομία είχε ομαλότερο δρόμο με στόχο την ικανοποίηση των κριτηρίων σύγκλισης του Μάαστριχτ. Το χρέος (ως ποσοστό του ΑΕΠ) μειώνεται ελαφρά και το έλλειμμα πέφτει μέχρι το 1999 κάτω από 3%, πετυχαίνοντας τελικά η Ελλάδα να γίνει μέλος της ΟΝΕ. Αργότερα αποκαλύφθηκε ότι οι υψηλές επιδόσεις οφείλονταν σε αποκρύψεις ελλειμ- μάτων και δανείων, πρακτική γνωστή ως δημιουργική λογιστική. Στα τέλη 2004, η κυβέρνηση έκανε οικονομική απογραφή, η οποία αποκάλυψε αποκρύψεις δαπανών με αποτέλεσμα την αναθεώρηση των ελλειμμάτων των προηγούμενων ετών, τη μείωση της αξιοπιστίας της χώρας και την τριετή επιτήρηση από την Ε.Ε. Από τα τέλη του 2008 όμως, λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, η ελληνική οικονομία εκτροχιάζεται και το έλλειμμα, αλλά και το χρέος αρχίζουν να αυξάνονται με γρήγορους ρυθμούς. Το κλίμα της Ελληνικής οικονομίας είναι δυσάρεστο. Ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής, που κυβερνούσε με μία μικρή πλειοψηφία, εξαγγέλλει πρόωρες εκλογές για τις 4 Οκτωβρίου 2009. Τις εκλογές κέρδισε το ΠΑΣΟΚ με υποσχέσεις για αυξήσεις μισθών στα όρια του πληθωρισμού και με βασικό σύνθημα λεφτά υπάρχουν.

Οκτώβριος,2009- Ιανουάριος,2010:

Ο υπουργός Οικονομικών ανακοίνωσε στο ECOFIN ότι το έλλειμμα για το 2009 θα εκτιναχτεί στο 12,5% από 6% που εκτιμούσε η προηγούμενη κυβέρνηση (το 2010 αναθεωρήθηκε στο 15,4%). Οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης υποβαθμίζουν την Ελληνική οικονομία. Η κυβέρνηση αποφεύγει την άμεση λήψη μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης για τον καθησυχασμό των αγορών και εφαρμόζει προεκλογικές υποσχέσεις (π.χ., επίδομα αλληλεγγύης). Ο προϋπολογισμός του 2010 είναι συνεπής στις προεκλογικές υποσχέσεις με αυξήσεις, στα όρια του πληθωρισμού, σε χαμηλούς μισθούς και συντάξεις. Μετά την κατάθεση του προϋπολογισμού νέα αρνητική εξέλιξη στην πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας. Περαιτέρω υποβαθμίσεις από τους διεθνείς οίκους και αναστάτωση των αγορών. Από τον Ιανουάριο του 2010 συνεχής άνοδος των spreads, ξεπερνώντας ακόμα και τις 1000 μονάδες τον Απρίλιο του 2010.

Φεβρουάριος, 2010: Πρώτο πακέτο οικονομικών μέτρων:

Ο πρωθυπουργός ευρισκόμενος στο Νταβός (Ελβετία, ετήσιο Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ) δέχτηκε έντονες πιέσεις από ξένους ηγέτες για άμεση λήψη μέτρων. Η κυβέρνηση ανακοίνωσε μέτρα για τον δημόσιο τομέα που περιλάμβαναν: πάγωμα μισθών, περικοπές επιδομάτων, υπερωριών και οδοιπορικών.

Μάρτιος, 2010: Δεύτερο πακέτο μέτρων:

Έντονη φημολογία χρεοκοπίας. Λήψη νέων σκληρών μέτρων, οπως: Μειώσεις 30% δώρων, 12% επιδομάτων Δημοσίου, 7% αποδοχών υπαλλήλων ΔΕΚΟ, ΟΤΑ, ΝΠΙΔ, αυξήσεις ΦΠΑ και φόρου βενζίνης κλπ

Απρίλιος-Μάιος, 2010: Μνημόνιο και Τρίτο πακέτο οικονομικών μέτρων:

Η Ελλάδα δεν κατάφερε να βελτιώσει την θέση της στις διεθνείς αγορές, παρά την λήψη των μέτρων, και στις 23 Απριλίου ο πρωθυπουργός ανακοινώνει στο Καστελόριζο την προσφυγή της χώρας στο μηχανισμό στήριξης (ΟΝΕ,ΕΚΤ,ΔΝΤ) και λήψη μέτρων, όπως:

Αντικατάσταση 13/14ου μισθού των δημοσίων υπαλλήλων με επίδομα 500€ σε όλους όσους έχουν αποδοχές μέχρι 3.000€ και πλήρης κατάργηση των δύο μισθών για μεγαλύτερες αποδοχές, Αντικατάσταση 13/14ης σύνταξης με επίδομα 800€ για συντάξεις ως 2500€, Αύξηση ΦΠΑ κλπ.

Στις 3 Μαΐου 2010, η Ελλάδα αιτήθηκε 80Β€ από τις υπόλοιπες χώρες της ΟΝΕ και 30Β€ από το ΔΝΤ. Η αίτηση υπερψηφίστηκε από ΠΑΣΟΚ, ΛΑΟΣ και είχε τρία μνημόνια:

Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής, Τεχνικό Μνημόνιο Συνεννόησης και Μνημόνιο Συν- εννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής).

Ιούνιος-Οκτώβριος, 2011: Δεύτερο Μνημόνιο και Τέταρτο-Πέμπτο Πακέτα Μέτρων:

Στις 29 Ιουνίου 2011 η Βουλή των Ελλήνων εψή-

φισε το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015. Το μεσοπρόθεσμο προβλέπει σειρά μέτρων περιορισμού δαπανών και αύξησης εσόδων, όπως: Περιορίζονται μισθολογικές και λειτουργικές δαπάνες και νέα φορολογικά μέτρα. Ιδρύεται Οργανισμός Αποκρα- τικοποιήσεων για την αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας. Νέα μέτρα όπως: Αλλαγή φορολογικής κλίμακας. Έκτακτη εισφορά για όσους έχουν εισόδημα πάνω από 12.000€, Αύξηση κλίμακας ΦΠΑ εστίασης, αύξηση ποσοστού παρακράτησης ΛΑΦΚΑ σε όλες τις συντάξεις άνω των 1450€ κλπ.

Στο τέλος Αυγούστου ανακοινώθηκε πως η οικονομία της Ελλάδας βρισκόταν εκτός στόχων, καθώς υπήρχε μεγάλη υστέρηση εσόδων και αύξηση δαπανών. Νέα μέτρα όπως:

Διεύρυνση εργασιακής εφεδρείας, Νέος έκτακτος φόρος κατοικιών μέσω του λογαριασμού της ΔΕΗ, Περικοπή συντάξεων και μεγάλες περικοπές στο εφάπαξ, Άνοιγμα όλων των κλειστών επαγγελμάτων κλπ

Οκτώβ, 2011-Νοέμβ, 2012: Κούρεμα, Πρόσθετο Πακέτο Στήριξης, Εκλογές, Ανακεφαλαιοποίηση:

Στις 23 Οκτωβρίου έκτακτη σύνοδος κορυφής ΕΕ για την κατάρτιση ενός σχεδίου αντιμετώπισης της κρίσης χρέους στην Ευρωζώνη. Στις 27 Οκτωβρίου η σύνοδος συμφώνησε σε:

Κούρεμα κατά 50% ελληνικού χρέους, πρόσθετο πακέτο βοήθειας ύψους 130Β€, πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής μέχρι το 2021, δημιουργία μηχανισμού μόνιμης εποπτείας της Ελλάδας και συνεχούς παρακο- λούθησης της εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων, ανακεφαλαιοποίηση Ελληνικών τραπεζών ύψους 30Β€ και αύξηση κατά 1G€ των κεφαλαίων του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας.

Ο πρωθυπουργός Γ. Παπανδρέου ανακοινώνει ξαφνικά διεξαγωγή δημοψηφίσματος με θέμα την νέα δανειακή σύμβαση. Η απόφαση προκαλεί έντονες αντιδράσεις της αντιπολίτευσης, άλλα και στο εσωτερικό του κυβερνώντος κόμματος. Οι εξελίξεις στην Ελλάδα υπήρξαν κύριο θέμα συζήτησης της συνόδου των G-20, στην οποία κλήθηκε και ο Έλληνας πρωθυπουργός. Οι Μέρκελ και Σαρκοζί ανακοίνωσαν πως το δημοψήφισμα θα κρίνει την παραμονή της Ελλάδας στην Ευρωζώνη. Ακολού- θησαν τετραήμερες διαβουλεύσεις με συμμετοχή των κομματικών επιτελείων του ΠΑΣΟΚ, της ΝΔ και του ΛΑΟΣ, για την επιλογή προσώπου που θα ηγηθεί στο νέο κυβερνητικό σχήμα. Στις 10/11 επι- λέχτηκε ο Λ. Παπαδήμος ως νέος πρωθυπουργός. Τα νέα μέτρα του δεύτερου μνημονίου εγκρίθηκαν από την Κυβέρνηση στις 10 Φεβρουαρίου 2012 και περιλαμβάνουν τα εξής:

Μείωση κατά 22% κατώτατου μισθού σε όλα τα κλιμάκια του βασικού μισθού και 32% στους νεοεισερχόμενους μέχρι 25 ετών. Κατάργηση 150.000 θέσεων από το δημόσιο τομέα έως το 2015, εκ των οποίων 15.000 μέσα στο 2012. κλείσιμο 200 εφοριών, κατάργηση φοροαπαλλαγών και χαμηλού ΦΠΑ στα νησιά κλπ.

Ψηφίζεται το δεύτερο Μνημόνιο(υπέρ 199 βουλευτές, κατά 74 και 5 ψήφισαν παρών). Στις 9 Μαρτίου ολοκληρώνεται με επιτυχία το PSI. Η συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα έφτασε το 95,7%.

Στις 11 Απριλίου ο πρωθυπουργός ανακοίνωσε την ημερομηνία των εκλογών (6 Μαΐου). Το αποτέλε- σμα των εκλογών οδήγησε σε ριζική αλλαγή του πολιτικού τοπίου και κατακερματισμό του πολιτικού σκηνικού χωρίς κυβέρνηση.

Στις 16 Μαΐου ορίστηκε υπηρεσιακή κυβέρνηση (πρωθυπουργός Π. Πικραμμένος) και προκηρύχθηκαν νέες εκλογές (17 Ιουνίου). Οι εκλογές ανέδειξαν την ΝΔ πρώτο κόμμα, χωρίς αυτοδυναμία. Με την συνεργασία ΠΑΣΟΚ/ΔΗΜΑΡ, σχηματίστηκε κυβέρνηση συνεργασίας (πρωθυπουργός Α.Σαμαράς).

Ιούνιος-Νοέμβριος, 2012: Τρίτο Μνημόνιο και Έκτο Πακέτο Μέτρων:

Από τον Αύγουστο τρίμηνες σκληρές διαπραγματεύσεις κυβέρνησης&τρόικας κατέληξαν στην κατάρ- τιση του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής, ΜΠΔΣ- 2013-16 (προβλέπει μέτρα ύψους 18,9Β€, από τα οποία τα 9,4Β€ αφορούν το έτος 2013), που υπερψηφίστηκε στις 7 Νοεμβρίου (153 ψήφοι ΝΔ, ΠΑΣΟΚ). Το νέο πακέτο μέτρων περιλαμβάνει μεταξύ άλλων:

Αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης κατά 2 έτη, από 1-1-2013, Μείωση συντάξεων από 5-15%, από τα 1.000€ και άνω, Περικοπές στα ειδικά μισθολόγια , Ένταξη στο ενιαίο μισθολόγιο εργαζομένων στις ΔΕΚΟ κλπ Στις 27 Νοεμβρίου, το Eurogroup με στόχο να διασφαλίσει ότι η Ελλάδα θα έχει χρέος στο 124% του ΑΕΠ το 2020 και χαμηλότερο του 110% του ΑΕΠ στο 2022:

- χαιρετίζει την αξιολόγηση της τρόικας ότι η Ελλάδα έχει υλοποιήσει ικανοποιητικά ένα ευρύ σύνολο μεταρρυ- θμίσεων και μέτρων και επικυρώσει τον προϋπολογισμό 2013 και μια φιλόδοξη μεσοπρόθεσμη δημοσιονομική στρατηγική για την περίοδο 2013-16.
-αποφασίζει τη σταδιακή διευκόλυνση της Ελλάδας για να μπορέσει να μειώσει το υπέρογκο δημόσιο χρέος της, υπό την προϋπόθεση ότι θα εφαρμόζει αυστηρά τα συμφωνηθέντα διαρθρωτικά μέτρα τόσο κατά τη διάρκεια του προγράμματος, όσο και μετά τη λήξη του. Οι διευκολύνσεις περιλαμβάνουν: αποδέσμευση της επόμενης δόσης του 43.7Β€ για τη στήριξη του προϋπολογισμού και την τραπεζική ανακεφαλαίωση, μείωση των επιτοκίων των διμερών δανείων στα πλαίσια του πρώτου Μνημονίου κατά 1%, μείωση κατά 0,1% της αμοιβής του ΕΜΣ για τα δάνεια στην Ελλάδα, επιμήκυνση του χρόνου αποπληρωμής των δανείων του ΕΜΣ κατά 15 έτη, αναβολή για 10 έτη της πληρωμής των τόκων στο ΕΜΣ για τα διατεθέντα και διατιθέμενα δάνεια.

Ανάλυση της κρίσης

Τα βασικά οικονομικά στοιχεία 2006-2011

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται τα πραγματοποιηθέντα βασικά οικονομικά στοιχεία κατά τα έτη 2006-2011. Χαρακτηριστικές παρατηρήσεις: οι προειδοποιήσεις στους τότε πρωθυπουργούς και υπουργούς οικονομικών (και όχι μόνο)-κίτρινη κάρτα το 2008 και κόκκινη κάρτα

το 2009, η μείωση του Κ/Κ εισοδήματος του 2011 κατά 10% σχετικά με το 2006,η μεγάλη ύφεση μετά το 2008, η δραματική αύξηση της ανεργίας μετά το 2008 καθώς και οι αυξήσεις των ελλειμμάτων και του χρέους μετά το 2008.

Οικονομικό Στοιχείο (Μ€)	2006	2007	2008	Κάρτες	2009	2010	2011
Δημόσια Εσοδα	102	114	123		124	130	123
Δημόσιες Δαπάνες	115	129	146		160	154	143
Τόκοι	9.6	9.8	11.2		12.3	13	16
Ελλειμμα Προϋπολογισμού (% ΑΕΠ)	-6.2	-6.7	-9.9		-15.5	-10.6	-9.3
Ρυθμός Ανάπτυξης ΑΕΠ	5.5	3.5	-0.2		-3.1	-4.9	-7.1
Δημόσιο Χρέος	226	239.3	263.3		299.7	329.5	355.7
Ονομαστικό ΑΕΠ	209	223.2	233.2		232	227	215
Λόγος Χρέος/ΑΕΠ (%)	1.08	1.07	1.13		1.29	1.45	1.65
Ανεργία	9.5	8.5	8		10	11.9	15.4
Ετήσιος Πληθωρισμός (%)	3.3	3	4.2		1.3	4.7	3.1
Εισαγωγές	72	85	90		71	70	69
Εξαγωγές	48	53	56		45	49	52
Ακαθάριστο Κ/Κ Εισόδημα (Αγοραίες Τιμές, Κ€)	18,284	19,367	20,074		19,982	19,095	17,933
Καθαρό Κ/Κ Εισόδημα (Διαθέσιμο,Κ€)	15,990	16,802	17,374		16,997	15,805	14,355

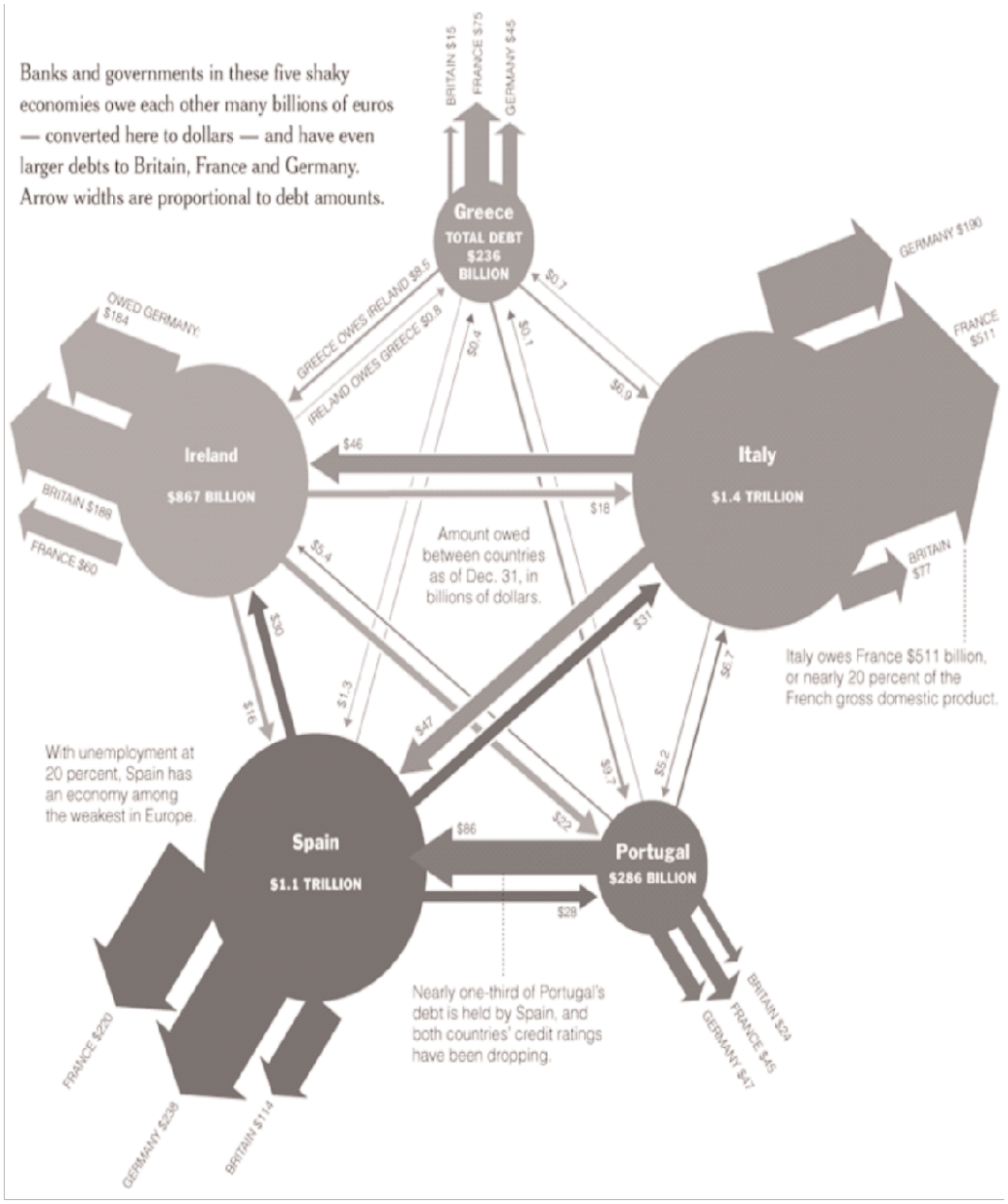

Ο Ιστός των χρεών στην ΟΝΕ

Στο γράφημα που ακολουθεί απεικονίζεται η πολυπλοκότητα των χρεών των τραπεζών και των κυβερνήσεων (σε $) των χωρών της Ελλάδας, Πορτογαλίας, Ισπανίας, Ιταλίας και Ιρλανδίας μεταξύ τους καθώς και από την Γερμανία, Γαλλία και Μεγάλη Βρετανία. Το πάχος των βελών είναι ανάλογο του ποσού των χρεών(πηγή: NY Times Europe's Web of Debt).

Το Δημόσιο Χρέος τον Σεπτέμβριο του 2012

Η σύνθεση του δημόσιου χρέους τον Σεπτέμβριο, 2012 ήταν: Συνολικό Χρέος Δις €

Ομόλογα	118
Γραμμάτια	18
Δάνεια από ESM	149
Άλλα δάνεια	18
Εγγυήσεις	20

Το χρονοδιάγραμμα πληρωμών του χρέους

Στο γράφημα που ακολουθεί φαίνεται το χρονοδιάγραμμα των πληρωμών του Ελληνικού χρέους 304Β€ (Σεπτέμβριος 2012) από το 2012 έως το 2042.

Τα αίτια της οικονομικής κρίσης

Υπάρχει μια πληθώρα αιτίων της Ελληνικής οικονομικής κρίσης. Μπορούμε να τα κατατάξουμε σε δύο κατηγορίες. Στα γενικά διαχρονικά αίτια και στα αίτια μετά το 2008.

Τα βασικά γενικά διαχρονικά αίτια είναι τα εξής:

Πτωχό, πελατειακό και ως επί το πλείστον κληρονομικό πολιτικό σύστημα.

Κακοδιοίκηση των φορέων δημοσίων οικονομικών, ΔΕΚΟ και Ασφαλιστικών Ταμείων

Συνεχή πρωτογενή ελλείμματα από το 1974

Κακοδιοικούμενος, κακοκαμωμένος, φτωχά-μηχανοοργα-

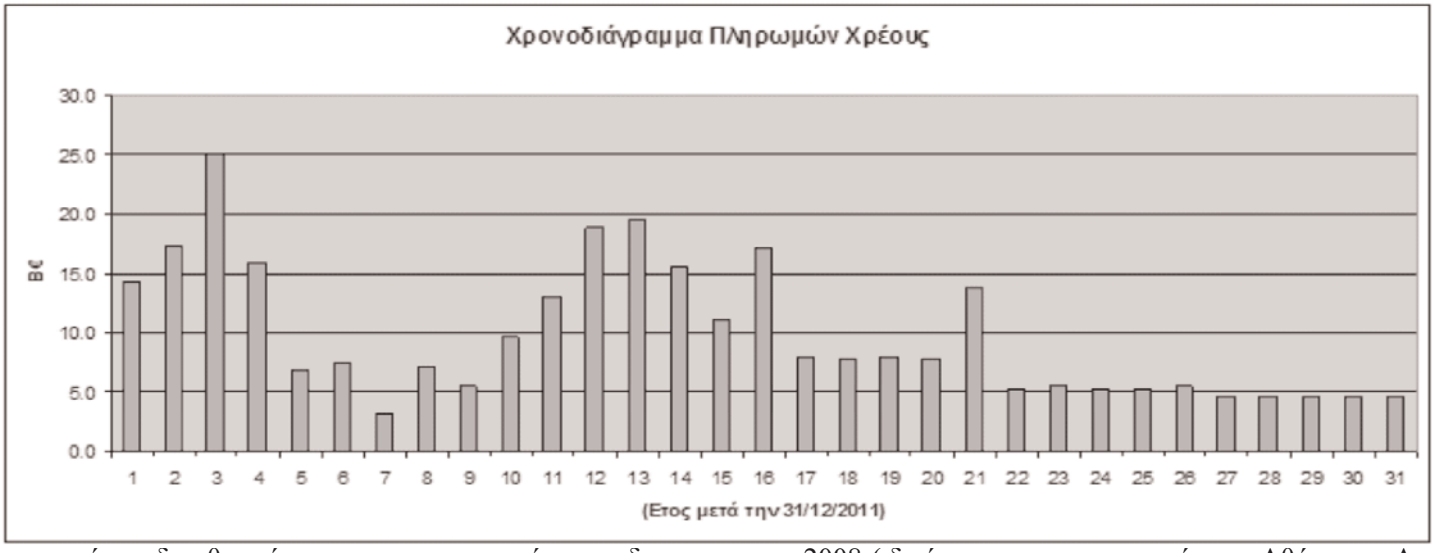

νωμένος, διεφθαρμένος, γραφειο- κρατικός, υπερδιογκωμένος και πελατειακός δημόσιος τομέας

Διεφθαρμένος, κομματικός και πελατειακός συνδικαλισμός

Κρατικίστικη ανάπτυξη και περιορισμός της ιδιωτικής πρωτοβουλίας (πχ. αγροτικές επιδοτήσεις, κρατικοποίηση ιδιωτικών επιχειρήσεων). Τα μέλη της κυβέρνησης ανήκουν στην εκτελεστική εξουσία αλλά και στη νομοθετική με συνέπεια να δαπανούν περισσότερα και να αποταμιεύουν λιγότερα για να μη δυσαρεστήσουν τους ψηφοφόρους τους

Απόκρυψη του δανεισμού καθώς οι πολιτικοί ήθελαν να ικανοποιήσουν τα κριτήρια Μάστριχτ (Έλλειμμα 3%, Λόγος Χρέος/ΑΕΠ <120%)

Καμιά συστηματική προσπάθεια για έλεγχο: των δαπανών, της εκτεταμένης φοροδιαφυγής, της φοροείσπραξης, της διαφθοράς του δημόσιου τομέα σε υψηλές βαθμίδες (πολεοδομία, εφορίες), των χρεών των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης

Μεταφορά/κατάθεση χρήματος σε τράπεζες εξωτερικού, σκάνδαλα προμηθειών, ξέπλυμα μαύρου χρήματος

Είσοδος της χώρας στην ΟΝΕ χωρίς επαρκή προετοιμασία, συνεχής χειροτέρευση της ανταγωνιστικότητας και πτώση της παραγωγής μετά την είσοδο στη ΟΝΕ

Η Ελλάδα ζούσε πέρα από τις δυνατότητές της ακόμη και προ ΟΝΕ, φουσκωμένες δημόσιες δαπάνες, αύξηση μισθών/συντάξεων/εφάπαξ πολύ πέρα από τις χώρες της ΟΝΕ, συντάξεις και επιδόματα μαϊμού, πολλαπλές συντάξεις, συντάξιμη ηλικία κλπ.

Υπερδιόγκωση των συστημάτων υγείας και εκπαίδευσης

Μεγάλα χρέη και υπερβολικές δαπάνες για την εκτέλεση των ΟΑ το 2004.

Μετά την είσοδο στην ΟΝΕ, η χώρα δεν μπορεί να τυπώσει χρήμα και να υποβαθμίσει το νόμισμά της

Υπερδιογκωμένη παράνομη μετανάστευση.

Αναρίθμητες απεργίες/στάσεις εργασίας πολύπολύ πάνω από τις άλλες χώρες της ΕΕ.

Κατά το 2008 και 2009 τα βασικότερα αίτια είναι τα εξής:

Παρά τα προειδοποιητικά μηνύματα από τις αρχές του 2008 (ιδιαίτερα της καταστροφής της Αθήνας το Δεκέμβριο,2008) και της επάρκειας χρόνου για τη λήψη μέτρων υπήρξε υπερβολικός δισταγμός, αναποφασιστικότητα και καμιά αντίδραση από το πολιτικό και οικονομικό σύστημα.

Οι δύο μεγαλύτερες Ελληνικές 'βιομηχανίες' της ναυτιλίας και του τουρισμού επλήγησαν βαριά από την παγκόσμια ύφεση.

Το κυβερνητικό, διοικητικό και πολιτικό σύστημα απέτυχε να κατανοήσει τη μορφή και τη σημασία των οικονομικών θεμάτων, παρόντα σε όλες σχεδόν τις χώρες και τότε θεραπεύσιμα εύκολα. Όταν χτύπησε η παγκόσμια οικονομική κρίση και τα Ελληνικά χρέη ήλθαν στο φως η χώρα ήταν ανέτοιμη να τα αντιμετωπίσει.

Αναποφασιστικότητα, διστακτικότητα και μη πολιτική βούληση για τη λήψη σοβαρών δημοσιονομικών μέτρων για τη διόρθωση της κατάστασης.

Τεράστια ελλείμματα. Ενώ τα χρήματα έρρεαν από τα ταμεία της πολιτείας, τα έσοδα επλήγοντο από τη φοροδιαφυγή, την περιορισμένη φοροείσπραξη, μαζικές μεταφορές σε τράπεζες του εξωτερικού και αναλήψεις για τα 'σεντούκια' του εσωτερικού.

Πανικόβλητοι, ανέτοιμοι, 'λίγοι' κυβερνήτες, πολιτικοί, διοικητές οικονομικών φορέων, τραπεζίτες.

Ανίκανοι, ανεύθυνοι, 'μικροί' ηγέτες (ιδιαίτερα πρωθυπουργοί και υπουργοί οικονομικών και ανάπτυξης) τόσο των κυβερνώντων κομμάτων όσον και της αντιπολίτευσης.

Συνεχείς εκλογικές αναμετρήσεις, με απατηλά συνθήματα του τύπου 'λεπτά υπάρχουν'.

Όταν η Ελληνική κρίση έγινε παγκόσμια γνωστή το φθινόπωρο του 2009, η τότε κυβέρνηση (στο μεθυστικό κόσμο της εκλογικής της νίκης) ήταν αναποφάσιστη, αναβλητική και διστακτική να πάρει τα απαραίτητα άμεσα μέτρα σταματήματος και ανάκαμψης της κρίσης.

Η υπεραπλούστευση της οικονομικής κατάστασης και ο λαϊκισμός των ΜΜΕ.

Μετάδοση της κρίσης

Το ρίσκο της μετάδοσης της κρίσης στις άλλες χώρες της ΟΝΕ, σε περίπτωση μη ελέγχου της κρίσης στην Ελλάδα και πτώχευσης, έχει περιοριστεί κατά πολύ. Και, αυτό

λόγω:

- Μιας επιτυχούς δημοσιονομικής εδραίωσης/υλοποίησης δομικών μεταρρυθμίσεων και λήψη οικονομικών μέτρων που έχουν βελτιώσει σημαντικά την οικονομική σταθερότητα.

- Καθιέρωση ενός μόνιμου Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM) για τα μέλη της Ευρωζώνης, ο οποίος εγγυάται (μέσω της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, ΕΚΤ) να προσφέρει επιπρόσθετη οικονομική υποστήριξη, με επιδοτούμενο επιτόκιο, σε όλες τις υπερχρεωμένες χώρες της ΟΝΕ οι οποίες αντιμετωπίζουν οικονομική κρίση και δυσχέρεια ανοίγματος στις οικονομικές αγορές.

Προοπτική και μελλοντικές δράσεις

Η προοπτική

Το 2013 εκτιμάται ότι θα είναι έτος καμπής για την επανεκκίνηση της Ελληνικής οικονομίας. Αναμένεται βελτίωση της χρηματοδότησης της οικονομίας λόγω αναδιάρθρωσης και ανακεφαλαιοποίησης του τραπεζικού τομέα. Τόνωση των επενδύσεων από το πρόγραμμα ιδιωτικοποιήσεων και εξάλειψη της αβεβαιότητας της πορείας της χώρας. Ο ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ προβλέπεται σε -4,5%. Ο πληθωρισμός και το ποσοστό ανεργίας αναμένονται να μειωθούν και να αυξηθούν, αντίστοιχα. Οι ακαθάριστες επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου προβλέπεται να ανακάμψουν σταδιακά. Οι μακροοικονομικές προοπτικές αναμένεται να βελτιωθούν μεσοπρόθεσμα, με βάση τη δημοσιονομική εξυγίανση και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που έχουν ξεκινήσει από το 2010 και συνεχίζονται πλέον με μεγαλύτερη ένταση. Στα επόμενα έτη προβλέπεται σταδιακή επιτάχυνση της ανάπτυξης μέχρι το 2016 (+3,5%).

Οι μελλοντικές δράσεις

Για την πραγμάτωση της προοπτικής χρειάζεται:

Πιστή εφαρμογή και μη παρέκκλιση του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 (ΜΠΔΣ 2013-2016).

Το ΜΠΔΣ 2013-2016 περιλαμβάνει την οικονομική πολιτική και στρατηγική παραθέτοντας λεπτομερώς τους στόχους, τις δράσεις, τις μεταρρυθμίσεις, τα μέτρα, την κοστολόγηση και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους για την περίοδο 2013-16. Η στρατηγική της οικονομικής πολιτικής έχει δύο κατευθύνσεις.

Η πρώτη κατεύθυνση είναι η εδραίωση της δημοσιονομικής εξυγίανσης, προσαρμογής και πειθαρχίας και βασίζεται:

Στην υιοθέτηση και υλοποίηση των αναγκαίων θεσμικών αλλαγών που συμβάλλουν στη βελτίωση της λειτου- γίας των δομών του δημόσιου τομέα, στη δημιουργία ενός απλού, σταθερού, αποτελεσματικού και δίκαιου φορολογικού συστήματος, στην αναδιάρθρωση των δομών της Κεντρικής Διοίκησης, της Αυτοδιοίκησης και φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, στην απλοποίηση του νομικού συστήματος και επιτάχυνση της απονομής της δικαιοσύνης, στον ορθολογισμό των δαπανών μισθών& συντάξεων, φαρμάκων & υπηρεσιών υγείας και άμυνας, στη μεταρρύθμιση των δημόσιων συμβάσεων & προμηθειών (μεγαλύτερη διαφάνεια και οικονομία), στις αλλαγές του ασφαλιστικού συστήματος ώστε να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των Οργα- νισμών Κοινωνικής Ασφάλισης.

Η δεύτερη κατεύθυνση είναι η υλοποίηση πολλαπλών πολιτικών και μέτρων για την τόνωση της οικονομίας ως προς την ανάπτυξη, την ανεργία, τη ρευστότητα και τη μείωση του ελλείμματος. Σ' αυτό το πλαίσιο οι βασικές προτεραιότητες είναι:

(1) Ο εμπλουτισμός της οικονομικής πολιτικής με μέτρα και δράσεις που στοχεύουν σε άμεση επανεκκίνηση της οικονομίας, όπως: επιτάχυνση απορρόφησης προγραμμάτων ΕΣΠΑ 2007 - 2013, δημιουργία Ελληνικού Επενδυτικού Ταμείου, αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, 'ξεπάγωμα' μεγάλων δημοσίων έργων και ανάπτυξη μιας Εθνικής Στρατηγικής Εξαγωγών, και

(2) Η επιτάχυνση υλοποίησης μιας σειράς διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων, όπως: πρόγραμμα αποκρατικο- ποιήσεων, μείωση εμποδίων προσέλκυσης επενδύσεων, ενδυνάμωση ανταγωνισμού στις αγορές υπηρεσιών και προϊόντων, αναπτυξιακή και διαφανής αξιοποίηση κρατικής ακίνητης περιουσίας, ενίσχυση επιχειρηματικότητας, διόρθωση του επενδυτικού νόμου, ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και επένδυση στις νέες πηγές ανάπτυξης

Πολιτική σταθερότητα και αποφυγή προσφυγής σε εκλογές πριν το 2016

Βελτίωση του κλίματος και της ψυχολογίας της οικονομίας

Επιτάχυνση εκμετάλλευσης φυσικού πλούτου και πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας (φυσικές πηγές ενέργειας, ορυκτός πλούτος στην ξηρά καθώς και υποθαλάσσια κοιτάσματα υδρογονανθράκων)

Οργανωμένη ανάπτυξη και επανόρθωση των πυλώνων της οικονομίας όπως ο τουρισμός, η ναυτιλία, η γεωργία...

Αποδοτική και αποτελεσματική αντιμετώπιση και καταπολέμηση της ανεξέλεγκτης παράνομης μετανάστευσης.

Ανάκληση και φορολόγηση των αδήλωτων καταθέσεων των Ελλήνων καταθετών που παράνομα κατέθεσαν σε τράπεζες του εξωτερικού.

Ισονομία, κοινωνική δικαιοσύνη και τιμωρία των εμπλεκομένων σε σκάνδαλα προμηθειών, παράνομης εμπορίας καυσίμων, ξεπλύματος μαύρου χρήματος όσο ψηλά και αν βρίσκονται.

Πηγές: http://www.minfin.gr/, http://www.statistics.gr, http://www.consilium.europa.eu, http://en.wikipedia.org-archivos/

http://ebookbrowse.com/the-root-causes-of-the-greek-sovereign-debt-crisis-05-05-2011-3-pdf-d128049527. http://www.bbc.co.uk/ news/

*Το παρόν άρθρο είναι ελεύθερη μετάφραση της παρουσίασης που έκανε ο συγγραφέας στο Superior Pakistani National Management College κατά την επίσκεψή του στο ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ την 5/12/2012

Μέσα Μαζικής Ενημερώσεως, Διαδίκτυο και παράγωγες επιδράσεις

Δοκίμιον

Του Υποστρατήγου ε.α. Κωνσταντίνου Αργυροπούλου

Για να είμαστε σε θέση να καταλάβουμε το πώς υφαίνεται η ισχύς, πρέπει να απομακρυνθούμε από την σύγχυση, στην οποία συνήθως μάς εισαγάγει η αμήχανη σκέψη, δηλαδή στην βία ή στην εξουσία, σε όποια μορφή και έκφανση κι αν την φανταστούμε. Βέβαια θα, μου πείτε, ότι όταν οι ανθρώπινες δραστηριότητες περιστρέφονται γύρω από την φυσική αυτοσυντήρηση, όπως σε κάποιες πρωτόγονες φυλές (αν υπάρχουν σήμερα τέτοιες), τότε πράγματι η ισχύς συμπίπτει με την φυσική υπεροχή.

Σήμερα ο πολιτισμός ή μάλλον η εξελισσόμενη τεχνολογία διακρίνεται από την αποστασιοποίηση από τις καταφανείς εφαρμογές της ισχύος και της ασκήσεως βίας. Δεν χρειάζεται να είσαι ο Αχιλλεύς, ο Αίας ο Τελαμώνιος, ο Γολιάθ για να επιβληθείς επί των ασθενεστέρων. Ακόμη και η ποσοτική υπεροχή σε κύριο πολεμικό υλικό (πλοία, αεροπλάνα, άρματα, πυροβόλα κ.α.) δεν αποτελεί ενδείκτη ισχύος. Η ισχύς μπορεί να εκφρασθεί με αμιγώς ιδεατά μέσα και εκ μέρους των φυσικά ασθενεστέρων προσώπων, ως και εκ των συλλογικών οντοτήτων. Η προδιάθεση των εμβίων για αυτοσυντήρηση μετατρέπεται πλέον σε πίστη για ένα νόημα ζωής. Και η επιτυχία του ανάγεται στην στήριξη δια της λογικής και της ψυχολογίας όλων εκείνων των κανονιστικών συστημάτων, που εξυπηρετούν τον τεθέντα αντικειμενικό σκοπό.

Η απλή βούληση για αυτοσυντήρηση μετατρέπεται σε επιδίωξη ισχύος, όταν εκτιμηθεί από όσους έχουν την ικανότητα να «διαβάζουν» κάποια ιδεατά μεγέθη, τα οποία τα αναγνωρίζουν σε ασθενεστέρους, σε εκλεπτυσμένους, σε αδιάφορους, σε αδιαφώτιστους, σε πελατειακά σχετιζομένους, σε αδιαμαρτύρητα συμμορφουμένους, σε ψυχικά παραδεδομένους, σε οικονομικά εξηντλημένους, σε κοινωνικά αποσυρμένους, σε ευχερώς διαπλασσομένους, σε ανασφαλείς χειραγωγουμένους, σε ανιδέους ποδηγετουμένους και σε χίλιες δυο άλλες κατηγορίες αδυνάτων και συνάμα δεκτικών σε εκμετάλλευση, σε υπαγωγή ή και σε διάθεση ανεκτική.

Αυτός ο ισχυρός λοιπόν, κτίζει ένα σύστημα και το ελέγχει. Είναι ο πλάστης της οικογενείας των συστημικών. Συστημικός είναι εκείνος, ο οποίος συζευγνύεται με τα πολιτικά, οικονομικά, κοινωνικά και άλλα συστήματα, τα οποία αντιτίθενται στην ορθολογιστική διερεύνηση, αντιμετωπίζοντας κάθε πρόβλημα σαν σύνολο αμοιβαία αλληλοσχετιζομένων μονάδων. Συστημικός θεωρείται ο χρηματοδότης, ο οποίος χρηματοδοτεί επ' ανταλλάγματι. Συστημικός είναι ο τραπεζίτης, ο οποίος πριμοδοτεί κατ' επιλογήν τους δυνητικούς υποστηρικτές του συστήματος. Συστημικοί είναι οι όσοι δικαστικοί, εκτελεστικοί, νομοθετικοί, οι οποίοι συνεχώς απαντώνται μέσα στην παραγωγή ιδεών συντηρήσεως της βολικότερης εξουσίας. Συστημικός είναι και ο εργολήπτης, ο οποίος μετασχηματίζεται κυκλοδρομικά σε χρηματοδότη της ηθικώς εκπεπτωκυΐας εξουσίας.

Ο ισχυρός έχει στην διάθεσή του τα ΜΜΕ σαν όπλο κατά πάσης σχηματοποιημένης αμφισβητήσεως. Τα ΜΜΕ έχουν την δυνατότητα να μεταπλάθουν με ευελιξία το συστημικό παιγνίδι. Τα ΜΜΕ, σαν κατασκευαστές της Κοινής Γνώμης είναι ένα εργαλείο ελέγχου των εκκολαπτομένων εναντιοτήτων και της όποιας επιχειρουμένης ετεροφροσύνης. Είναι ένας καλός ανατάκτης αντιπαρατηρήσεων, ασυνεννοησιών και άλλων αδυναμιών, οι οποίες εντοπίζονται στο στρατόπεδο της διψούσης για αποσαφηνίσεις κοινής γνώμης.

Τα ΜΜΕ στηρίζουν την ιδέα των υποδειγματικών διαδηλώσεων, διότι είναι το καταπραϋντικό ίαμα κατά της δυναμικής των διαμαρτυριών. Είναι τα μέσα κατευθυνομένων σχολιασμών των «μαγειρευμένων» δημοσκοπήσεων επ' ωφελεία του πλειοδότου. Είναι οι δίαυλοι προωθήσεως μεθοδευμένων ιδεών περί της πολιτικής, ως συμβολικής πάλης. Είναι οι καταλύτες καταρρεύσεως της όποιας πίστεως (θρησκευτικής, εθνικής, παραδόσεως, συμβόλων κλπ), όταν φιλοξενούν και αναδέχονται απόψεις εκπροσώπων οιασδήποτε φύσεως μειονοτήτων, οι οποίοι διαθέτουν αξιοπρόσεκτη ικανότητα στην αφοπλιστική επιχειρηματολογία.

Τα ΜΜΕ αδιαλείπτως και ευκάμπτως επινοούν «νομίμους» τρόπους εκφράσεως και ούτω προσδιορίζουν την κοινωνική γένεση της Κοινής Γνώμης, η οποία κατ' αυτά είναι ένα τέχνημα χρήζον διαρκούς αναδιαπλάσεως. Εκείνος ο οποίος θα επισημάνει αυτή την κυλιόμενη τυποποίηση της κοινής γνώμης και θα την καταγγείλει σαν «υπό θεμελίωση ψευδαίσθηση» θα βρεθεί στα πυρά του κελευστού των ΜΜΕ και θα χαρακτηρισθεί ως κοινωνικός παρίας ή επί τα χείρω, ως ανατροπέας του «καλώς έχειν των πολιτικών πραγμάτων».

Το πρόσχημα της επιστήμης, της τεχνολογίας και της πολιτικής είναι το αποφαντικό για μια προβολή μέσω των media μιας γενικευμένης κυριαρχίας από εκείνους, οι οποίοι εκμεταλλεύονται τις ιδιαίτερες ικανότητές των και οι οποίες όχι πάντοτε ούτε και απαραίτητα συμπορεύονται με την περί πατρίδος ανησυχία και πίστη.

Και τώρα, ας πάμε στο διαδίκτυο. Το να διατεινόμεθα, ότι χειριζόμεθα ή ελέγχουμε το διαδίκτυο, περιπίπτουμε μάλλον σε πλάνη. Το να εκμεταλλευθούμε την υπό αέναο διαστολή νοόσφαιρα την οποία ανακαλύπτουμε στο διαδίκτυο, δηλώνει καλή προσπάθεια.

Το 1969, το υπουργείο αμύνης των ΗΠΑ σχεδίασε ένα δίκτυο υπολογιστών, οι οποίοι διασωζόμενοι από μία ολοσχερή καταστροφή (πχ πυρηνική) θα είχαν την δυνατότητα της μεταξύ των επικοινωνίας μέσω αποκεντρωμένων συστημάτων. Σήμερα οι πολίτες όλου του κόσμου απέκτησαν πρόσβαση στο απείρως βελτιωθέν εκείνου σύστημα και οι κυβερνήσεις πλέον έχουν συνειδητοποιήσει, ότι αυτή η αποκάλυψη τούς αφαιρεί ένα σημαντικό μέρος από την δύναμή τους.

Αυτή η ανακύπτουσα διαπάλη ανάμεσα στην ανεξαρτησία του διαδικτύου και στην εξουσία θα αποτελέσει μία αιτία για δύο κυρίως υποθέσεις. Η μία είναι η παιδεία, η οποία λογίζεται ως παράγωγο της «καλής χρήσεως» του διαδικτύου και η οποία επέχει θέση «κρυφού σχολειού», διότι το φανερό σχολειό ασχολείται με συνδικαλιστικά θέματα εξυπηρετούντα πρόσωπα και το οποίο ευρίσκεται σε τροχιά απομακρύνσεως από την ουσιαστική έννοια της παιδείας.

Ο πεπαιδευμένος άνθρωπος είναι ο σκεπτόμενος άνθρωπος. Και ο σκεπτόμενος κατά κανόνα οδηγείται στην πρέπουσα οδό.

Η άλλη υπόθεση είναι η έναρξη μιας εποχής, που πρέπει να σηματοδοτήσει το μέγεθος της ευθύνης των νομοθετών και των κυβερνητών έναντι των κυβερνωμένων, διότι παρήλθεν η εποχή κατά την οποία ο τότε αυτοπροβαλλόμενος σαν «διαφωτιστής», ήταν στην ουσία «σκοταδιστής».

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Του Ταξιάρχου ε.α. Δημητρίου Τσολακίδη
(Σώματος Στρατιωτικών Νομικών Συμβούλων και Στρατολογίας)

Δημογραφία είναι η καταγραφή του Λαού, η στατιστική του πληθυσμού. Τον όρο αυτό μεταχειρίστηκε πρώτος στην Γαλλία ο Achille Guillard, ο οποίος κατά το 1855 έγραψε έργο με τίτλο «Στοιχεία ανθρώπινης στατιστικής ή συγκριτική δημογραφία» κι από τότε καθιερώθηκε ο όρος αυτός διεθνώς. Η δημογραφία υποδιαιρείται αφ ενός στην στατιστική της καταστάσεως του πληθυσμού σε δεδομένο τόπο και χρονική στιγμή και αφ ετέρου στην στατιστική της κινήσεως του πληθυσμού, δηλαδή της φυσικής αυξομείωσης (στατιστική των γάμων, διαζυγίων, γεννήσεων, θανάτων) και των μετατοπίσεων των ατόμων (δυναμική δημογραφία). Η κατάσταση του πληθυσμού μελετάται κυρίως με τις απογραφές με τις οποίες εξακριβώνεται κατά τοπικές περιφέρειες ο αριθμός των ζώντων και η κατανομή αυτών σε ομάδες φύλου, ηλικίας, οικογενειακής καταστάσεως (άγαμοι, έγγαμοι, χήροι, διαζευγμένοι), εκπαιδεύσεως, υπηκοότητας και δημοτικότητας, θρησκείας, γλώσσας, τόπου γεννήσεως, επαγγέλματος και κοινωνικής τάξης (εργοδότες, εργάτες, υπάλληλοι κλπ),όπως επίσης και ο αριθμός των οικογενειών, ομαδικών συμβιώσεων, κατοικιών, σε σχέση πάντα προς τον πληθυσμό. Η σχέση του αριθμού των κατοίκων μιας περιφέρειας προς την έκτασή της σε τετραγωνικά χιλιόμετρα μας δίνει την πυκνότητα του πληθυσμού ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Η πυκνότητα αυτή εξαρτάται, τόσο από την γεωργική, βιομηχανική και λοιπή παραγωγικότητα του τόπου, όσο και από τις ανάγκες και τον τρόπο της φυσικής και ηθικής διαβίωσης των ατόμων. Ο αριθμός των κατοίκων ενός τόπου σε δεδομένη στιγμή ονομάζεται πραγματικός πληθυσμός. Αυτός αποτελείται από άτομα που ανήκουν νόμιμα στον τόπο (από τους δημότες του και από δημότες άλλων περιφερειών του κράτους και από ξένους υπηκόους). Ο συνολικός αριθμός των ατόμων (ανεξάρτητα από φύλο και ηλικία) που ανήκουν νόμιμα σε μία περιφέρεια, ονομάζεται νόμιμος πληθυσμός. Η φυσική κίνηση του πληθυσμού εξετάζεται κυρίως με βάση τις ληξιαρχικές πράξεις γάμων, γεννήσεων και θανάτων.

Ο εμφανιζόμενος σήμερα επικίνδυνος δημογραφικός κορεσμός των ασιατικών ιδίως χωρών (Κίνας, Ινδίας, Ιαπωνίας κλπ) επαναφέρει σε συζήτηση τις μαλθουσιανές απόψεις.

Ο Μάλθος (Malthus) Θωμάς Ροβέρτος ήταν άγγλος οικονομολόγος περίφημος για την θεωρία του περί πληθυσμού ο οποίος γεννήθηκε το 1766 και απέθανε το 1834.

Ο Γκόντουιν (Godwin) Γουλιέλμος ήταν άγγλος οικονομολόγος, αναρχικός και μυθιστοριογράφος και έζησε από το1756 έως το 1836. Κατά τον Γκόντουιν ο ανώτατος νόμος για τον άνθρωπο είναι η «καθολική ευδαιμονία», η επιδίωξη της οποίας διεγείρει την αρετή και γεμίζει την ψυχή με ευγενές αίσθημα ανεξαρτησίας.

Οι αντιλήψεις του Μάλθου αποτελούν απάντηση στις διατυπωθείσες γνώμες του Γκόντουιν για τα αίτια της κοινωνικής αθλιότητας. Ο Γκόντουιν υπεστήριζε ότι θεμελιώδες αίτιο της ανθρώπινης κακοδαιμονίας είναι η άνιση κατανομή του πλούτου και ότι συνεπώς μία ριζική μεταβολή του κρατούντος κοινωνικού καθεστώτος, που θα στηρίζεται σε ισότητα διανομής αγαθών ανάλογα με τις ανάγκες του καθενός ήταν δυνατόν να έχει σαν αποτέλεσμα την εξάλειψη της δυστυχίας στην κοινωνία. Σ αυτήν την θεωρία του Γκόντουιν ο Μάλθος αντέταξε την δική του θεωρία για τον πληθυσμό. Κατά την θεωρία αυτή, ενώ ο πληθυσμός έχει την τάση να αυξάνει κατά γεωμετρική πρόοδο (1,2,4,8,16,32 κλπ) τα μέσα διατροφής δεν αυξάνουν αναλόγως, αλλά κατ αριθμητική πρόοδο (1,2,3,4,5,6,7,8, κλπ). Η δυσαναλογία αυτή μεταξύ της αυξήσεως πληθυσμού και των μέσων διατροφής είναι η αιτία του κοινωνικού κακού και γι αυτό επιβάλλεται περιορισμός των γεννήσεων. Αλλιώς η ανθρωπότητα διατρέχει τον κίνδυνο να εξαφανισθεί εξ αιτίας ελλείψεως τροφίμων ή να αποδυθεί σε ανηλεή και ακατάπαυστο πολεμικό σπαραγμό κατά τον οποίο θα νικήσουν οι ισχυρότεροι και θα νικηθούν οι ασθενέστεροι.

Ειδικότερα στην Ελλάδα παρατηρείται ότι οι δημογραφικές εξελίξεις κυρίως τα τελευταία 30 χρόνια έχουν οδηγήσει σε πολύ χαμηλά επίπεδα θνησιμότητας και γεννητικότητας, με έντονο το φαινόμενο της γήρανσης του πληθυσμού που συνοδεύεται από εξαιρετικά χαμηλή γονιμότητα (μεταξύ των χαμηλότερων στην Ευρώπη), κάτω από το επίπεδο αναπλήρωσης των γενεών, πράγμα το οποίο επιδεινώνει το φαινόμενο της γήρανσης. Δεν είναι άσχετη η χαμηλή γεννητικότητα με τη γεωγραφική κατανομή του πληθυσμού, η οποία χαρακτηρίζεται από την υπέρμετρη συγκέντρωση στην περιφέρεια της Αττικής και της Θεσσαλονίκης, από την πυκνότητα του πληθυσμού ανά δωμάτιο στις πολυκατοικίες και από άλλα φαινόμενα. Επί πλέον υπάρχει το φαινόμενο της εγκατάλειψης ή της αραίωσης του πληθυσμού ορισμένων γεωγραφικών περιοχών, οι οποίες παρουσιάζουν πολύ υψηλή γήρανση, λόγω της αποδημίας του πληθυσμού των παραγωγικών ηλικιών, με αποτέλεσμα να απομείνει ο γεροντικός πληθυσμός, σε κατάσταση που χειροτερεύει συνεχώς, ενώ η φωνή των απομονωμένων αυτών ανθρώπων ποτέ δεν ακούγεται. Εξ άλλου η γήρανση του πληθυσμού (η διόγκωση δηλαδή της αναλογίας του πληθυσμού προς τα ανώτερα κλιμάκια ηλικιών), παρατηρείται όχι μόνο στο σύνολο του πληθυσμού, με τη διόγκωση του πληθυσμού των ηλικιωμένων(65 ετών και άνω), αλλά και μέσα στους ηλικιωμένους, με την αύξηση του αριθμού και της αναλογίας των υπερηλίκων (80 ετών και άνω), και επι πλέον, μέσα στον παραγωγικό πληθυσμό με την διόγκωση στα ανώτερα κλιμάκια ηλικιών (45 έως 64 ετών), ενώ η συμμετοχή του παιδικού και του νέου παραγωγικού πληθυσμού στο σύνολο παρουσίασε συνεχή συρρίκνωση στο παρελθόν και προβλέπεται ότι θα συνεχι-

στεί στο μέλλον.

Οι παραπάνω δημογραφικές τάσεις έχουν οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες και αποτελούν πρόκληση για τη χάραξη δημογραφικής πολιτικής εντός των πλαισίων της κοινωνικοοικονομικής πολιτικής.

Οι τάσεις της εξαιρετικά χαμηλής γονιμότητας και η εμμονή αυτής κάτω από το επίπεδο αναπλήρωσης των γενεών, συνεπάγεται τη συρρίκνωση της πυραμίδας του πληθυσμού στις νέες ηλικίες, με την πύκνωση της πυραμίδας του πληθυσμού στις γεροντικές ηλικίες. Για τον λόγο αυτό πρέπει να ενισχυθεί η υλική και ηθική συμπαράσταση της πολιτείας στο θεσμό της οικογένειας και να δημιουργηθούν συνθήκες αύξησης της γαμηλιότητας, μείωσης της ανεργίας και να υπάρξει περιφερειακή ανάπτυξη και αποκέντρωση.

Οι τάσεις αυτές συνεπάγονται μείωση της παραγωγικότητας της εργασίας επειδή τα πάνω των 45 ετών μέλη του παραγωγικού πληθυσμού είναι δυσπροσάρμοστα στις νέες τεχνικές μεθόδους ενώ οι ημέρες και οι ώρες εργασίας τους είναι λιγότερες από εκείνες των νεοτέρων και οι αμοιβές τους υψηλότερες λόγω της προϋπηρεσίας τους. Συνεπώς επιβάλλεται η επέκταση της εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης των νέων μελών του παραγωγικού πληθυσμού κάτω των 45 ετών με σκοπό την άνοδο της ποιότητας του παραγωγικού πληθυσμού ο οποίος παρουσιάζει συνεχή μείωση.

Οι δημογραφικές αυτές τάσεις έχουν επίσης σαν αποτέλεσμα την αύξηση των κοινωνικών δαπανών για συντάξεις και περίθαλψη των υπερηλίκων και αναπήρων καθώς και για επιδόματα ανεργίας. Συνεπώς και στην περίπτωση αυτή επιβάλλεται η αύξηση του μεγέθους του παραγωγικού πληθυσμού τόσο με την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στο εργατικό δυναμικό, την άνοδο του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης και την ενεργοποίηση της παλινόστησης, όσο δε και με την άνοδο της γεννητικότητας στο επίπεδο αναπλήρωσης των γενεών με περιφερειακή ανάπτυξη και αποκέντρωση.

Επίσης οι δημογραφικές τάσεις της Πατρίδας μας συνεπάγονται δημιουργία στενοτήτων στην αγορά εργασίας που αποτελεί ελκυστικό παράγοντα εισροής ξένων μεταναστών και λαθρομεταναστών και που ήδη έχει υπερβεί την απορροφητική ικανότητα της χώρας. Επομένως επιβάλλεται η επέκταση απασχόλησης του γυναικείου εργατικού δυναμικού, η άνοδος του ορίου ηλικίας αποχώρησης από την οικονομικά ενεργό ζωή, η ενθάρρυνση των νέων να απασχοληθούν προσωρινά, ακόμη και σε εργασίες κατώτερες του επιπέδου μόρφωσης και τεχνικής εξειδίκευσής τους (ώστε να μειωθεί η ανεργία και να αρχίσει η ασφαλιστική κάλυψή τους) καθώς επίσης ενθάρρυνση της παλινόστησης, η εγκατάσταση ομογενών και φυσικά η αποθάρρυνση μετανάστευσης του εγχωρίου εργατικού και επιστημονικού δυναμικού.

Πίνακας 1: Πληθυσμός της Ελλάδος*, επιφάνεια και πυκνότητα, 1821-2001

Έτος Απογραφής	Πληθυσμός	Συνολική μεταβολή	Εδαφικές μεταβολές και πρόσφυγες	Φυσική και μεταναστευτική κίνηση ανάμεσα στις διαδοχικές απογραφές	Επιφ. σε Km2	Πυκνότητα (κάτ. ανά km2)	Μέσος Ετήσιος ρυθμός μεταβολής ανάμεσα στις διαδοχικές απογραφές (‰)
1821	938.765*				47.516	19,8	
1828	753.400	753.400	-	-185.365	47.516	15,9	-30,9
1840	850.246	96.846	-	96.846	»	17,9	10,1
1853	1.035.527	185.281	-	185.281	»	21,8	15,3
1861	1.096.810	61.283	-	61.283	»	23,1	7,2
1870	1.457.894	361.084	+229.516 (Ιόνιοι Νήσοι)	131.568	50.211	29,0	32,1
1879	1.679.470	221.576	-	221.576	»	33,5	15,8
1889	2.187.208	507.738	+344.067 (Θεσσαλία, Άρτα)	163.671	63.606	34,4	26,8
1896	2.433.806	246.598	-	246.598	»	38,3	15,4
1907	2.631.952	198.146	-	198.146	63.211	41,6	7,1
1920	5.531.474	2.899.522	+2.666.011 (Μακεδονία, Ήπειρος, Νήσοι Αιγαίου, Θράκη, Κρήτη)	233.511	149.150	37,1	58,8
1928	6.204.684	673.210	-673.210 (-514.585 από απολεσθέντα εδάφη, -415.945 από Τούρκικους και Βουλγάρικους πληθυσμούς, +1.221.849 πρόσφυγες)	431.895	129.281	48,0	14,5
1940	7.344.860	1.140.176		1.140.176	»	56,8	14,2
1951	7.632.801	287.941	+121.480 (Δωδεκάνησα)	166.461	131.944	57,9	3,5
1961	8.388.553	755.752		755.752	»	63,6	9,5
1971	8.768.641	380.088		380.088	»	66,4	4,4
1981	9.740.417	971.776		971.776	»	73,8	10,6
1991	10.259.900	519.483		519.483	»	77,8	5,2
2001	10.964.020	704.120		704.120	»	83,1	6,7
2011	11.200.00	236.000		236.000	»	84,0	2,1

*Πελοπόννησος, Στερεά Ελλάδα, Κυκλάδες

Πηγή: ΕΣΥΕ (αποτελέσματα Απογραφών) και ίδιοι υπολογισμοί

Από τα παραπάνω μπορεί να γίνουν αντιληπτά τα δημογραφικά προβλήματα τα οποία προκύπτουν από την τροπή την οποία έχει λάβει η σύνθεση και η γεωγραφική κατανομή του πληθυσμού της χώρας μας, με τις κοινωνικοοικονομικές τους προεκτάσεις. Συνεπώς είναι απολύτως αναγκαία μία μεγάλη ενημέρωση σε όλα τα επίπεδα και δράση με μέτρα πολιτικής στον κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό τομέα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1.ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ SAMUELSON, 9η Αμερικανική έκδοση, εκδόσεις Παπαζήση 1975.

2.Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαιδεία ΠΥΡΣΟΥ

3.ΟΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών- Εκδόσεις Λιβάνη 1994

4.Δημογραφικές εξελίξεις στην Ελλάδα, Ταξχος εν ε.α. Βασ. Βασιλάς

5.Το Δημογραφικό, Ήρα Έμκε– Πουλοπούλου, εκδόσεις ΕΛΛΗΝ

ΤΟ ΙΣΛΑΜ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ

(Μια ανοικτή πληγή)

Του Ανδρέα Κατσίφα
Επιτίμου Αεροπαγίτη

Μέσα στα παράδοξα και σαφώς απαράδεκτα που συμβαίνουν στη σύγχρονη Ελλάδα είναι και αυτό της ύπαρξης και συντήρησης ενός αναχρονιστικού και πλήρως αντισυνταγματικού θεσμού. Πρόκειται για την ύπαρξη και λειτουργία ενός δικαιοδοτικού οργάνου (μονομελούς δικαστηρίου) για ορισμένη κατηγορία Ελλήνων πολιτών, μουσουλμάνων το θρήσκευμα, και για ορισμένες υποθέσεις ιδιωτικού (αστικού) δικαίου. Είναι οι Μουφτήδες με τις από το νόμο παρεχόμενες σ΄αυτούς εξουσίες προς επίλυση διαφορών, οικογενειακής και κληρονομικής φύσης. Το πρόβλημα είναι άγνωστο στην πλειονότητα των Ελλήνων.

Με όσο πιο απλό τρόπο γίνεται, για να γίνει κατανοητό και από μη νομικούς, επιχειρώ να παρουσιάσω το θέμα και να προτείνω τις, κατά τη γνώμη μου, λύσεις.

Προηγουμένως πρέπει να παρατεθούν ορισμένα στοιχεία για την πληθυσμιακή σύνθεση της Δυτικής Θράκης, όπου το πρόβλημα είναι έντονο, και να γίνει μια συνοπτική αναφορά στην προϊστορία του θεσμού.

Η Δυτική Θράκη και οι κάτοικοί της – Οι Πομάκοι

Σύμφωνα με την επίσημη απογραφή του 2011 στη Δυτική Θράκη κατοικούν 335.000 Έλληνες πολίτες. Από αυτούς 241.000 είναι ελληνορθόδοξοι χριστιανοί και 114.000 μουσουλμάνοι. Τα ποσοστά με την πάροδο του χρόνου τείνουν να μεταβληθούν σε βάρος της ελληνοχριστιανικής πλειονότητας με τη μείωση των γεννήσεων, τη μετανάστευση και την ακολουθούμενη πολιτική των ελληνικών κυβερνήσεων. Από τους μουσουλμάνους οι τουρκόφωνοι ανέρχονται σε 54.000, οι Πομάκοι (που μιλούν βουλγαρικό ιδίωμα) σε 36.000 και οι Ρομά (Αθίγγανοι) σε 24.000. Αδιευκρίνιστο είναι το ποσοστό των εξισλαμισμένων Ελλήνων (εκουσίως ή αναγκαστικώς) της περιοχής που στην απογραφή φέρονται ως τουρκόφωνοι. Αν όμως λάβομε υπ΄όψη το ποσοστό των γνησίων Τούρκων και αυτής της Τουρκίας, που δεν υπερβαίνει το 20%, σύμφωνα με τις τελευταίες στατιστικές και τις βιομετρικές έρευνες, το ποσοστό των τούρκικης καταγωγής Ελλήνων πολιτών της Δυτικής Θράκης δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο απ΄αυτό της Τουρκίας. Το υπόλοιπο τμήμα του πληθυσμού της Τουρκίας συντίθεται από Κούρδους, Αρμενίους, Έλληνες, Εβραίους, Ασσυρίους κ.λ.π.

Ιδιαίτερη περίπτωση για το μουσουλμανικό πληθυσμό της Θράκης αποτελούν οι Πομάκοι. Ο συνολικός αριθμός των Πομάκων της Ροδόπης ανέρχεται σε 135.000. Απ΄αυτούς το 75% ευρίσκεται στο έδαφος της Βουλγαρίας και το υπόλοιπο στην Ελληνική Θράκη με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση στο Νομό Ξάνθης (27.000). Κατά την κρατούσα άποψη αποτελούν απογόνους αρχαίου αυτόχθονος θρακικού λαού ορεσιβίων αγροτών και κτηνοτρόφων που δεν δέχθηκαν επιμειξίες και πολιτισμικές επικαλύψεις από την αρχή της ύπαρξής τους. Από τις πολλές γνώμες που διατυπώθηκαν κατά καιρούς για την καταγωγή τους εγγύτερη προς τα πράγματα είναι αυτή που τους θεωρεί απογόνους της αρχαίας θρακικής φυλής των Αγριάνων, που αποτελούσαν και επίλεκτο τμήμα του στρατού του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Οι ίδιο μέχρι τα μέσα του 20ού αιώνα ως εθνόσημό τους χρησιμοποιούσαν τη λέξη «Αγριάν». Στην παλιά Ξάνθη η συνοικία των Πομάκων ονομαζόταν «Αγριάν Μαχαλεσί» και στον Έβρο υπάρχει το τοπωνύμιο «Αγριάν Μπουναρί» (πηγή των Αγριάνων). Ετυμολογικώς το όνομα προέρχεται κατά μια άποψη από την παραφθορά των λέξεων «ιπποπάχος» ή πόμαξ (πότης) ή από άλλες ξενικές όπως του βουλγαρικού ρήματος pomagam (βοηθώ). Οι Πομάκοι ήσαν χριστιανοί ορθόδοξοι μέχρι του 14ου αιώνα, οπότε άρχισε ο σταδιακός εξισλαμισμός τους που ολοκληρώθηκε τον 19ο αιώνα. Παρά ταύτα οι Πομάκοι δεν απέβαλαν τελείως τις αναμνήσεις του ελληνοχριστιανικού παρελθόντος τους. Έτσι οι Πομάκοι της Βουλγαρίας, που δεν διακρίνει μεταξύ Πομάκων και λοιπών τουρκοφώνων, όταν μετά τη Συνθήκη του Βερολίνου η Ανατολική Ρωμυλία επιδικάστηκε στη Βουλγαρία, ανακήρυξαν αυτόνομη δημοκρατία σε 21 χωριά τους, αλλά ο βουλγαρικός στρατός τα προσάρτησε βίαια το 1883. Και μετά τη λήξη του Β΄Παγκοσμίου Πολέμου οι Πομάκοι της Βουλγαρίας ζήτησαν την ενσωμάτωσή τους στην Ελλάδα, που όμως αδιαφόρησε αν και μπορούσε να το επιτύχει λόγω της φιλοαξωνικής στάσης της Βουλγαρίας. Αν το αίτημα των βουλγαρικής υπηκοότητας Πομάκων γινόταν δεκτό η Ελλάδα θα αποκόμιζε πολλαπλά οφέλη, τόσο από τον έλεγχο ολόκληρου του ορεινού όγκου της Ροδόπης, που θα αποτελούσε φυσικό εμπόδιο για τον από Βορρά κίνδυνο, όσο και από την προφανώς ελληνική συνείδηση των αιτησάντων, που θα συνέβαλε στην αφύπνιση των αδελφών τους στην Ελληνική Επικράτεια και την αποφυγή του εναγκαλισμού τους από την τουρκική προπαγάνδα. Αλλά και από θρησκευτικής απόψεως η πατροπαράδοτη ανεκτικότητα των Ελλήνων στις ξένες θρησκείες, συνδυαζόμενη με ήπια μεταχείριση του φρονήματος των Πομάκων, θα είχε ως συνέπεια τη σταδιακή επανένταξή τους στην προηγούμενη πίστη τους. Τούτο γιατί ο εξισλαμισμός τους δεν είναι πολύ απομακρυσμένος, κατάλοιπα δε της χριστιανικής πίστης τους ευρίσκονται και σήμερα ενεργά, όπως η πίστη τους στον Άγιο Γεώργιο και άλλους χριστιανούς αγίους, που εκδηλώνεται με τάματα και εορτασμούς την ημέρα της εορτής τους.

Ειδικότερη περίπτωση αποτελούν οι Κιζιλμπάσηδες – Μπεκτασήδες, οι οποίοι διατηρούν ακέραια ορισμένα χριστιανικά έθιμα. Έτσι ιδιαίτερα τιμούν τον Άγιο Γεώργιο και την 15η Ιουνίου γιορτάζουν τους Σαράντα Μάρτυρες. Στη μεγάλη γιορτή τους (κιρκ κουρμπανί) γίνονται ζωοθυσίες, λέγεται δε ότι πίνουν και ρακή, σταυρώνουν το ψωμί τους όταν το κόβουν, κάνουν σταυρούς στις κάλτσες τους, ανάβουν κεριά, τρώνε χοιρινό και πίνουν οινοπνευματώδη. Όλες οι τελετές τους έχουν μυστηριακό χαρακτήρα, μακρινή ανάμνηση των Ορφικών μυστηρίων. Το ίδιο συμβαίνει με τους τουρκόφωνους αθίγγανους, των οποίων το εορτολόγιο συμπίπτει εν πολλοίς με το χριστιανικό.

Σε άρθρο του που δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ» (7-8-2012) ο πολιτικός επιστήμων Κωνσταντίνος Χολέβας αναφέρει ότι μέσω του διαδικτύου ακούγονται φωνές από Πομάκους της Θράκης που βροντοφωνούν ότι είναι Έλληνες και όχι Τούρκοι, ότι επιθυμούν να διδάσκονται τα παιδιά τους τη μητρική (πομακική) γλώσσα αλλά και την ελληνική, τη γλώσσα της πατρίδας τους. Οι φωνές αυτές αποτελούν γέννημα του σπόρου που έρριξε η ηρωϊκή δασκάλα κ. Χαρά Νικοπούλου, κόρη του Προέδρου του Αρείου Πάγου κ. Βασ. Νικοπούλου, και χρειάζονται ενίσχυση και κυρίως προστασία. Το κράτος πρέπει να επέμβει με δεδομένο ότι οι τουρκόφωνοι της Δυτικής Θράκης χαρακτηρίζονται με Συνθήκη ως θρησκευτική και όχι εθνική μειονότητα, εν αντιθέσει με τους Έλληνες της Πόλης, της Ίμβρου και της Τενέδου. Από αυτό προκύπτει ότι και οι ίδιοι οι Τούρκοι κατά τη συνομολόγηση της σχετικής Σύμβασης δεν πίστευαν ότι οι τουρκόφωνοι, μη ανταλλάξιμοι, της Δυτικής Θράκης είναι Τούρκοι το γένος.

Πρόσφατα δημοσιεύματα στον ημερήσιο Τύπο αναφέρουν ότι οι Τούρκοι, αντιλαμβανόμενοι τον κίνδυνο διάσπασης των τουρκοφώνων, των Πομάκων και των Αθιγγάνων της Θράκης λόγω των διαφορετικών θρησκευτικών πεποιθήσεών τους, προσπαθούν να ενσωματώσουν όλους, με οικονομικά ανταλλάγματα, σε ενιαία ισλαμική αίρεση με το όνομα «Σουλεϊμαντζήδες».

Ανθρωπολογικώς, από βιομετρικές έρευνες, προέκυψε ότι οι Πομάκοι δεν έχουν τα ανατομικά χαρακτηριστικά των Τούρκων, από προσωπική δε αντίληψη γνωρίζω ότι τα πομακόπουλα από της γεννήσεώς τους μέχρι του τέλους της παιδικής τους ηλικίας είναι πανέμορφα, συνήθως ξανθά, και οι στολές τους, όπως και των ενηλίκων ομοιάζουν με αυτές των λοιπών Θρακών, με εξαίρεση τη μαντίλα των γυναικών που αυτές φέρουν αναγκαστικά. Στο σπίτι τους και τις μεταξύ τους συζητήσεις ομιλούν το ιδιαίτερο γλωσσικό ιδίωμά τους, αλλά στο σχολείο ομιλούν τούρκικα που αναγκαστικά διδάσκονται.

Το πρόβλημα της ύπαρξης μεγάλου μουσουλμανικού πληθυσμού στη Δυτική Θράκη προέκυψε μετά την ανταλλαγή πληθυσμών (1923) μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, κατά την οποία εξαιρέθηκαν οι μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης και οι Έλληνες της Κωνσταντινούπολης. Η εξαίρεση ευνόησε την Τουρκία που έτσι μπορούσε να ασκήσει επιρροή δια της θρησκευτικής οδού επί ελληνικού εδάφους σε αντίθεση με την Ελλάδα που δεν μπορούσε να προστατεύσει την ελληνική μειονότητα με τα γνωστά αποτελέσματα της μείωσης μέχρι σημείου εξαφάνισής της, κατά παράβαση κάθε νομικής και ηθικής αρχής και δη αυτής της αμοιβαιότητας, την οποία η Ελλάδα ακολούθησε πιστά, σε αντίθεση με την Τουρκία που ουδέποτε τη σεβάστηκε.

Οι Διεθνείς και Διμερείς Συμβάσεις

Μετά τη σταδιακή απελευθέρωση ελληνικών εδαφών από τον τουρκικό ζυγό και την ενσωμάτωσή τους στην ελληνική επικράτεια υπό τη γενική ονομασία «Νέες Χώρες», προέκυψε η ανάγκη της ομαλοποίησης των σχέσεων των δύο χωρών, Ελλάδας και Τουρκίας, όπως και της ρύθμισης των κοινωνικών συνθηκών και της προστασίας των διαφόρων μειονοτήτων που υπήρχαν στις χώρες αυτές, ιδίως μετά την εκούσια ή την αναγκαστική ανταλλαγή πληθυσμιακών ομάδων, που παλαιότερα επί Σουλτανικής εποχής ανήκαν στα διάφορα «μιλιέμ» με βάση κυρίως τις θρησκευτικές πεποιθήσεις των μελών τους, υπό τις οποίες όμως συνήθως υποκρύπτονταν εθνολογική (φυλετική) διαφορετικότητα. Έτσι διαδοχικά υπογράφηκαν διάφορες διμερείς ή διεθνείς Συνθήκες με τη συμμετοχή Ελλάδας και Τουρκίας όπως η από 20-6-1881 (Σύμβαση Κωνσταντινουπόλεως, κυρωθείσα με το νόμο ΠΛΖ΄/1882), η Συνθήκη του Λονδίνου (Μάϊος 1913), η Συνθήκη του Βουκουρεστίου (Ιούλιος-Αύγουστος 1913), η Σύμβαση Ελλάδος-Τουρκίας «περί Ειρήνης», άλλως Συνθήκη Αθηνών, κυρωθείσα με το νόμο ΔΣΙΓ/1913, η Σύμβαση Ανταλλαγής Πληθυσμών 123/25-8-1923), η Συνθήκη των Σεβρών και η Συνθήκη της Λωζάνης που κυρώθηκαν με τα νομοθετικά διατάγματα της 25/25-8-1923 και 29-9-1923. Οι «Νέες Χώρες» περιήλθαν στην Ελλάδα το 1881 (Θεσσαλία, Άρτα), το 1912-1913 (Μακεδονία, Ήπειρος, Κρήτη). Η ενσωμάτωση των Ιονίων Νήσων έγινε το 1864, της δε Δωδεκανήσου το 1947. Το περιεχόμενο των ανωτέρω Συνθηκών και Διμερών Συμβάσεων αφορούσε την προστασία των εκατέρωθεν μειονοτήτων ως προς τη θρησκεία, την εκπαίδευση, τη γλώσσα κ.λ.π. Περισσότερη ανάλυση δεν είναι αναγκαία, διότι θα ήταν μακρά και θα εξήρχετο από το πλαίσιο του παρόντος άρθρου. Εκείνο όμως που πρέπει να τονισθεί είναι ότι το όλον περιεχόμενό τους διαπνεόταν από την αρχή της αμοιβαιότητας, η παραβίαση της οποίας αποτελούσε και λόγο μονομερούς καταγγελίας, υπαναχώρησης και ακύρωσης των συμφωνηθέντων. Η αρχή αυτή διήκει σε όλο το δικανικό σύστημα της Ελλάδας (άρθρ. 28 παρ. Ι Συντ.) και αποτελεί βασικό κανόνα του Διεθνούς Δικαίου.

Με την εισαγωγή του Ελληνικού Αστικού Κώδικα (23-2-1946) καταργήθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 6 του ΕΙΣΝΑΚ, το ιδιαίτερο νομικό καθεστώς των Ελλήνων Ισραηλιτών. Για τους Έλληνες Μουσουλμάνους δεν υπήρξε κάποια πρόβλεψη, γεγονός που οδήγησε ορισμένους Έλληνες νομικούς, όπως τον καθηγητή Γεώργιο Κουμάντο, αλλά και το Νομικό Συμβούλιο του Κράτος, με γνωμοδότησή των από τους έτους 1953, στην άποψη ότι η κατάργηση ιδιαίτερων δικαιϊκών καθεστώτων για όλες τις μειονοτικές ομάδες της Ελλάδας ήταν έστω και σιωπηρά γενική. Την αντίθετη άποψη διατύπωσε η Ολομέλεια του Αρείου Πάγου με την 322/1960 απόφασή του. Την άποψή αυτή υιοθέτησε και ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας με το άρθρο 8 του εισαγωγικού του Νόμου. Όμως και το άρθρο αυτό καταργήθηκε εμμέσως με το άρθρο μόνο του ν.1920/1991 (άρθρο 9 της επικυρωθείσης ΠΝΠ).

Ο Ιερός Μουσουλμανικός Νόμος και η ισχύς του στα σύγχρονα μουσουλμανικά κράτη, στην Ευρώπη και στην Ελλάδα

Παγίως γίνεται δεκτό ότι ο Νόμος αυτός (σαρία, εκ του περσικού saria) συντίθεται κατά βάση από τις στο Κοράνιο, το Ιερό Βιβλίο των Μουσουλμάνων, ρήσεις του Προφήτη Μωάμεθ, από τις οποίες ερμηνευτικώς συνάγονται διάφοροι νομικοί κανόνες, ρυθμιστικοί των κοινωνικών σχέσεων των πιστών ιδίως σε θέματα οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου, και, επιβοηθητικώς, από την Ιερή Παράδοση (σουνέτ), τις συνοδικές αποφάσεις των πρώτων μουσουλμανικών χρόνων και τις γνωμοδοτήσεις μεγάλων νομοδιδασκάλων του μουσουλμανισμού.

Η αυστηρότητα, η ακαμψία, το αδιάλλακτο και η αδυναμία προσαρμογής του στις σύγχρονες απαιτήσεις της κοινωνικής ζωής τον κατέστησαν δίκαιο απαρχαιωμένο, αναχρονιστικό και απολιθωμένο. Ως δίκαιο της παράδοσης (Χαντίθ) δεν παρίσταται ακέραιο και δεν έχει ενιαία εφαρμογή σε όλο το μουσουλμανικό κόσμο, λόγω της διαφορετικής απόκλισης των διαφόρων μουσουλμανικών αιρέσεων (Σουνίτες, Σιίτες, Χαναφίτες, Σαφηίτες, Μαλακίτες κ.λ.π.). Ακριβώς για τους λόγους αυτούς τα διάφορα μουσουλμανικά κράτη εγκαίρως αποσύνδεσαν τη θρησκεία από το κράτος και εισήγαγαν σύγχρονους κανόνες δικαίου για να ρυθμίσουν την κοινωνική ζωή του λαού τους. Έτσι στην Τουρκία με την εκκοσμίκευση που επιχείρησε και επέτυχε ο Κεμάλ από του έτους 1924 καταργήθηκε η εξουσία των ιεροδικών (κατήδων) να επιλύουν διαφορές μεταξύ Τούρκων υπηκόων, ανεξαρτήτως φυλής, γλώσσας και θρησκείας, αποτέλεσμα της καταργήσεως της συγκροτήσεως του τουρκικού κράτους με βάση τα μιλιέτ, από δε του έτους 1936 εισήχθη, κατά πιστή σχεδόν μετάφραση του Ελβετικού Αστικού Κώδικα σύγχρονο δικαιικό σύστημα για όλους τους πολίτες. Το ίδιο ισχύει και για τα Βαλκανικά κράτη, όπως η Αλβανία και η πρώην Γιουγκοσλαβία, που είχαν σοσιαλιστικά (ορθότερα : κομμουνιστικά) καθεστώτα. Γενικότερα από τις βαλκανικές και τις λοιπές ευρωπαϊκές χώρες μόνον στην Ελλάδα επιζεί και ισχύει η σαρία για το προσωπικό καθεστώς των Ελλήνων Μουσουλμάνων ως θλιβερό κατάλοιπο της Τουρκοκρατίας. Με εμφανή καθυστέρηση και μόνον από το έτος 1946 εισήχθη στην Ελλάδα σύγχρονης αντίληψης Αστικός Κώδικας. Με εξαίρεση ορισμένα φονταμενταλιστικά κινήματα, όπως των Μουζαχεντίν (Ιράν) και Ταλιμπάν (Αφγανιστάν) πλείστα μουσουλμανικά κράτη, ακολούθησαν το παράδειγμα της Τουρκίας, όπως η Ιορδανία (1951), η Συρία (1953), η Τυνησία (1956), το Ιράκ (1959) και το Μαρόκο (1959).

Το καθεστώς των Μουφτειών πριν και μετά το Νόμο 1920/1991

Κατά το διάστημα που οι «Νέες Χώρες» υπήγοντο στην οθωμανική διακυβέρνηση οι Μουφτήδες (εκ του περσικού mufti) ήταν μουσουλμάνοι θεολόγοι (ουλεμάνες, μουλάδες) και είχαν την ιδιότητα αυτή για ορισμένη περιφέρεια ύστερα από το διορισμό τους από τον Σεϊχ-ουλ-Ισλάμη, δηλαδή τον αμέσως μετά τον πρωθυπουργό στην κυβερνητική ιεραρχία υπουργό, που ήταν ο ανώτατος θρησκευτικός ηγέτης της Οθωμανικής Τουρκίας και ταυτόχρονα υπουργός Θρησκείας, Δικαιοσύνης και Παιδείας. Για το διορισμό του Μουφτή απαραίτητη ήταν η καλή γνώση του Ιερού Μουσουλμανικού Νόμου, η ευσέβειά των και η αποφοίτηση από ανώτατη ιερονομική σχολή δωδεκαετούς φοιτήσεως. Τα καθήκοντά του ήταν καθαρώς θρησκευτικά, γιατί ήταν ανώτερος θρησκευτικός ηγέτης (καθοδηγητής) των πιστών. Μεταξύ αυτών ήταν και σύνταξη επισήμων γνωμοδοτήσεων (φετφάδων) επί θρησκευτικών ή νομικών θεμάτων του Ιερού Μουσουλμανικού Νόμου, οι οποίες όμως δεν ήταν υποχρεωτικές για τον ιερονομικό δικαστή (καδή ή κατή), που μόνον αυτός είχε το δικαίωμα της απονομής της δικαιοσύνης με βάση τον ίδιο νόμο.

Η πρώτη μνεία του Μουφτή ως θρησκευτικού ηγέτη των Ελλήνων Μουσουλμάνων έγινε με τη συνθήκη της Κωνσταινουπόλεως του 1881, η οποία προέβλεπε, μεταξύ άλλων, ότι «τα εγχώρια θρησκευτικά δικαστήριαι θα εξασκώσι και εν τω μέλλοντι την δικαιοδοσίαν αυτών επί υποθέσεων καθαρώς θρησκευτικών». Σ΄εκτέλεση της Συμβάσεως αυτής εκδόθηκε ο νόμος ΑΛΗ΄/1882, ο οποίος προέβλεπε τα της εκλογής των Μουφτήδων και τις αρμοδιότητές τους. Ο νόμος αυτός αφορούσε τους Μουφτήδες Λάρισας, Φαρσάλων, Τρικάλων και Βόλου. Ακολούθως με τη Συνθήκη των Αθηνών, συνομολογήθηκε η ισονομία των Ελλήνων Μουσουλμάνων με τους λοιπούς Έλληνες, ορίσθηκε δε ότι το όνομα του Σουλτάνου θα εξακολουθήσει να μνημονεύεται στις προσευχές των Μουσουλμάνων, ότι οι πνευματικοί ηγέτες τους θα τελούν υπό την εξάρτηση του στην Κωνστανινούπολη Σείχ-ουλ-Ισλαμάτου και ότι μετά την επιλογή του Αρχιμουφτή από το Βασιλέα των Ελλήνων και την ανακοίνωση της εκλογής στο Σείχ-ουλ-Ισλαμάτο, τούτο θα αποστέλει στον εκλεγέντα «Μανσούριον» και «Μουρασελέν» για να μπορεί να ασκεί τα καθήκοντά του. Ακόμα ορίστηκε ότι οι Μουφτήδες ασκούν δικαιοδοσία μεταξύ Μουσουλμάνων επί γάμων, διαζυγίων, διατροφών (νεφακά), επιτροπειών, κηδεμονιών, χειραφεσίας ανηλίκων και ισλαμικών διαθηκών. Ως προς τις κληρονομίες οι ενδιαφερόμενοι Μουσουλμάνοι μπορούν να προσφύγουν στο Μουφτή ως διαιτητή.

Ακολούθησε η έκδοση του νόμου ν.2345/1920 «περί προσωρινού Αρχιμουφτή και Μουφτήδων των εν των κράτει Μουσουλμάνων και περί διαχειρίσεως των περιουσιών των Μουσουλμανικών Κοινοτήτων». Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του νόμου αυτού είναι τα εξής : 1) Όσον αφορά τον Αρχιμουφτή, δεν φαίνεται να υλοποιήθηκε η σχετική διάταξή του, ούτε αυτή που προέβλεπε την ίδρυση στην Αθήνα Ιερατικής Μουσουλμανικής Σχολής. Έτσι είχαμε επιλογή Μουφτήδων Ελλήνων Μουσουλμάνων, γηγενών ή εκ πολιτογραφήσεως, αποφοίτων ξένων ιερατικών σχολών, με όσες συνέπειες επάγεται τούτο. 2) Ουδεμία αναφορά στις προηγηθείσες Διεθνείς ή Διμερείς Συνθήκες γίνεται, ρητώς δε καταργήθηκε κάθε άλλη προηγούμενη διάταξη που ρύθμιζε τα αντικείμενα που ρυθμίζει ο νόμος αυτός. Έτσι και οι εν λόγω Συνθήκες, που ουδόλως μνημονεύονται στο νόμο ως πηγές των ρυθμίσεών του, στερήθηκαν της Συνταγματικής κυρώσεώς τους (άρθρ. 28 Συντ.) και έχασαν την αυξημένη ισχύ τους έναντι των απλών νόμων. 3) Ορίσθηκε ο τρόπος επιλογής των Μουφτήδων με τη συμμετοχή όλων των Ελλήνων Μουσουλμάνων, που ήσαν εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους της περιφέρειας του υπό εκλογή Μουφτή, κατ΄αντίθεση προς τα κρατούντα στην επίσημη και κρατούσα θρησκεία των Ελλήνων, το Ιερατείο της οποίας πάντοτε, από την εποχή του Αποστόλου Παύλου, διοριζόταν χωρίς τη συμμετοχή των λαϊκών. 4) Με την κατάργηση των προηγούμενων νόμων (και του νόμου ΑΛΗ΄/1882) απαλείφθηκε η άμεσος εμπλοκή «Μανσουρίων» και «Μουρασελέδων», όπως και τα της μνημόνευσης του Σουλτάνου στις προσευχές των Ελλήνων Μουσουλμάνων. 5) Ορίστηκε ότι τόσον ο Αρχιμουφτής όσο και οι Μουφτήδες είναι δημόσιοι υπάλληλοι, αμειβόμενοι από το κράτος. 6) Διατηρήθη η δικαιοδοσία του Μουφτή επί των θεμάτων που προαναφέρθηκαν, με εξαίρεση τα της διαιτησίας του Μουφτή ως προς τις κληρονομικές υποθέσεις, που υπήχθη αμέσως σ΄αυτόν. 7) Για όλες τις επί μέρους εξουσίες του Μουφτή προς επίλυση διαφορών μεταξύ Ελλήνων Μουσουλμάνων ορίσθηκε ότι αυτές πρέπει να διέπονται από τον Ιερό Μουσουλμανικό Νόμο και 8) Ορίστηκε ότι για να είναι εκτελεστές οι σχετικές αποφάσεις του Μουφτή και να αποτελούν δεδικασμένο πρέπει να κηρυχθούν εκτελεστές από το Μονομελές Πρωτοδικείο της περιφέρειας του Μουφτή. Το δε Πρωτοδικείο δεν μπορεί να εξετάσει άλλο παρά μόνον αν η απόφαση εκδόθηκε μέσα στα όρια της δικαιοδοσίας και χωρίς να εξετάζεται το περιεχόμενό της. Η τελευταία αυτή διάταξη ως προς την ανυπαρξία δυνατότητας έρευνας του Πρωτοδικείου ως προς το περιεχόμενο προστέθηκε με τον αναγκαστικό νόμο 372/1936.

Σήμερα στην Ελλάδα ισχύει η από 24-12-1990 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (ΠΝΠ) που κυρώθηκε με το νόμο 1920/1991.

Με την ΠΝΠ : 1) Καταργήθηκε ο νόμος 2345/1920 και κάθε άλλη διάταξη που αφορούσε αντικείμενα που ρυθμίζονται με την ΠΝΠ (άρθρο 9 παρ. 1). 2) Η εκλογή των Μουφτήδων γίνεται πλέον χωρίς τη συμμετοχή του λαϊκού στοιχείου, με τη συμβουλευτική και μόνον συμμετοχή στη διαδικασία της εκλογής δέκα μελών της Ελληνικής Μουσουλμανικής Κοινότητας, θρησκευτικούς λειτουργούς και εξέχοντες Έλληνες μουσουλμάνους πολίτες, ακόμη και σε περίπτωση μη συμμετοχής μουσουλμάνων την οικεία επιτροπή υπό τον αρμόδιο Νομάρχη. 3) Ο Μουφτής που διορίζεται έχει την ιδιότητα του δημοσίου υπαλλήλου, όπως και υπό το προηγούμενο καθεστώς, δίδει τον όρκο του δημοσίου υπαλλήλου, με θέση και αποδοχές γενικού διευθυντή και έχει τις κατά το Σύνταγμα και τους νόμους υποχρεώσεις των δημοσίων υπαλλήλων. 4) Ο Μουφτής ασκεί, όπως και υπό το προηγούμενο καθεστώς, δικαιοδοσία επί γάμων, διαζυγίων, διατροφών, επιτροπειών, κηδεμονιών, χειραφεσίας ανηλίκων, ισλαμικών διαθηκών και της εξ αδιαθέτου διαδοχής, εφ΄όσον οι σχέσεις αυτές διέπονται από τον Ιερό Μουσουλμανικό Νόμο. Και 5) Διατηρείται η ανάγκη της κηρύξεως ως εκτελεστής (κατ΄ακριβολογία της επικυρώσεως) των αποφάσεων από το Μονομελές Πρωτοδικείο, που ερευνά μόνον αν η απόφαση εκδόθηκε μέσα στα όρια της δικαιοδοσίας του Μουφτή και αν οι διατάξεις που εφαρμόστηκαν αντίκεινται στο Σύνταγμα. Κατά της αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου χωρεί προσφυγή ενώπιον του οικείου Πολυμελούς Πρωτοδικείου, κατά της αποφάσεως του οποίου δεν χωρεί ένδικο μέσο τακτικό ή έκτακτο. Η ΠΝΠ με το περιεχόμενο που αναφέρθηκε αποτελεί κάποια πρόοδο σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς, δεν επιλύει όμως τα προκύπτοντα προβλήματα, όπως κατωτέρω εκθέτω.

Τα προβλήματα αυτά είναι τα εξής :

Ως προς την ιδιότητα του Μουφτή ως δικαστή

Σύμφωνα με τα άρθρα 87και επ. του Συντάγματος, αλλά και των προϊσχυσάντων, η δικαιοσύνη (στην Ελλάδα) απονέμεται από τακτικούς δικαστές, που έχουν λειτουργική και προσωπική ανεξαρτησία, και πρέπει να τηρούν το Σύνταγμα και

τους νόμους και να μη συμμορφώνονται με αντισυνταγματικές διατάξεις. Έτσι έχουν ισοβιότητα, που εξικνείται μέχρις ενός ορίου ηλικίας (65 ετών μέχρι τον βαθμό του Εφέτη και 67 για τους ανωτέρους βαθμούς) και έχουν ιδιαίτερη μισθολογική μεταχείριση. Παρατηρείται, συνεπώς, μια κραυγαλέα αντίθεση μεταξύ της ως άνω ρυθμίσεως του ν. 1920/1991 και αυτής του Συντάγματος, αφού ένας, διοικητικός υπάλληλος, για τον οποίο δεν ορίζεται όριο ηλικίας, ασκεί δικαιοδοσία επί Ελλήνων πολιτών, που ανεξαρτήτως θρησκεύματος έχουν την προσήκουσα προστασία από το Σύνταγμα και τους νόμους που υλοποιούν τη συνταγματική επιταγή. Πέραν όμως αυτών η με απλό νόμο ονομασία του Μουφτή ως δικαστή προσκρούει και σε άλλες διατάξεις του Συντάγματος, όπως αυτές του άρθρου 4 παρ. 1 και 2 που ορίζουν ότι οι Έλληνες και Ελληνίδες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου και έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Ερμηνευτικώς έχει γίνει δεκτό ότι απόκλιση από την αρχή της ισότητας είναι επιτρεπτή από λόγους γενικού (δημοσίου ή κοινωνικού) συμφέροντος που στην προκείμενη περίπτωση δεν υπάρχουν. Επίσης παραβίαση του Συντάγματος (άρθρ. 5 παρ. 2) που θεσπίζει την απόλυτη προστασία της ζωής, της τιμής και της ελευθερίας των Ελλήνων πολιτών, χωρίς διάκριση φυλής, γλώσσας και θρησκευτικών πεποιθήσεων, με εξαιρέσεις όταν προβλέπεται από διεθνές δίκαιο. Και με τη διάταξη τονίζεται η ως άνω αυτονομία. Με όλο αυτό γίνεται φανερό ότι υπάρχει μια διακριτή μεταχείριση των Ελλήνων Μουσουλμάνων, που μπορούν να δικάζονται από ομοθρήσκους τους δικαστές (Μουφτήδες), έναντι των λοιπών Ελλήνων, ανεξαρτήτως θρησκεύματος, που υποχρεωτικά δικάζονται από τακτικούς δικαστές που μπορεί να είναι ή μην είναι ομόθρησκοί τους. Την αντισυνταγματικότητα της αναθέσεως δικαστικών καθηκόντων από Μουφτή επισημαίνει και το Συμβούλιο της Επικρατείας με την 1033/2001 απόφασή του βάσει όλων των Συνταγμάτων από του έτους 1844 μέχρι σήμερα.

Ως προς το εφαρμοζόμενο ή εφαρμοστέο από το Μουφτή δίκαιο

Με την υιοθέτηση του Ιερού Μουσουλμανικού Νόμου από τον Έλληνα νομοθέτη ο Νόμος αυτός αποτελεί εσωτερικό (εθνικό) δίκαιο και ο Έλληνας τακτικός δικαστής που καλείται να κηρύξει εκτελεστή την απόφαση του Μουφτή (άρθ. 5 παρ. 3 ν. 1920/1991) πρέπει να τον γνωρίζει κατά τον ισχύοντα κανόνα του ρωμαϊκού δικαίου jura novit curia. Όμως δεν υπάρχει κωδικοποίηση του εφαρμοστέου μουσουλμανικού δικαίου, αλλά και αν υπάρξει θα πρέπει να περιλάβει όλες τις αποκλίσεις του πράγμα σχεδόν αδύνατο. Ενδεικτικό της αδυναμίας αυτής αποτελεί η σύσταση, σε εκτέλεση σχετικού όρου της Συνθήκης της Λωζάνης (1923), μικτής επιτροπής για την καταγραφή των εθίμων της μουσουλμανικής μειονότητας που απορρέουν από συγκεκριμένες θρησκευτικές πρακτικές, που όμως ουδέποτε συνήλθε. Το έθιμο αποτελεί πηγή του δικαίου και στο δικαιϊκό σύστημα της Ελλάδας (άρθ. 1 ΑΚ). Οι διατάξεις του ν. 1920/1991 είναι καθαρώς δικονομικές, δηλαδή καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο ο δικαστής (εν προκειμένω ο Μουφτής) θα λύσει τη διαφορά. Η λύση όμως προϋποθέτει την ύπαρξη διατάξεως ουσιαστικού δικαίου που παραβιάστηκε και αυτή θα πρέπει να αναζητηθεί στη σαρία, που κατά περιεχόμενο χαρακτηρίζεται απροσδιόριστη (Αθηνά Κοτζαμπάση, καθηγήτρια Νομικής ΑΠΘ). Πέραν αυτών ο Ιερός Μουσουλμανικός Νόμος ως ειδικό δίκαιο είναι στενώς εφαρμοστέος και ανεπίδεκτος διασταλτικής ερμηνείας ή ανάλογης εφαρμογής. Η αδυναμία αυτή ισχύει και σε άλλα πεδία του μουσουλμανικού δικονομικού δικαίου που εφαρμόζει ο Μουφτής, όπως π.χ. το βάρος κάθε αποδεικτικού μέσου, που στον Ιερό Νόμο (όπως αυτός ίσχυε στην Οθωμανική Αυτοκρατορία) δίδεται περισσότερη βαρύτητα στη μαρτυρία του άνδρα έναντι της γυναίκας, το απαράδεκτο της έγγραφης απόδειξης όταν δεν συνδυάζεται με μαρτυρική κατάθεση κ.λ.π.

Ως προς τα υποκείμενα στη δικαιοδοσία του Μουφτή πρόσωπα – Διεθνείς προεκτάσεις

Στο ν. 1920/1991, όπως και στους προϊσχύσαντες, ορίζεται ότι στη δικαιοδοσία του Μουφτή ανήκουν οι Έλληνες μουσουλμάνοι της περιφέρειάς του. Δημιουργείται όμως ένα κενό για το τι ισχύει για τους Έλληνες μουσουλμάνους των λοιπών περιοχών της Ελλάδας, όπου δεν υπάρχουν Μουφτείες, όπως και για τους άλλων εθνικοτήτων μουσουλμάνους (Αιγυπτίους, Τυνησίους, Τούρκους, Πακιστανούς, Παλαιστίνιους κ.λ.π.) κατοίκων της Ελλάδας. Το πρόβλημα γίνεται εντονότερο από την ύπαρξη Ελλήνων μουσουλμάνων εργαζομένων σε ευρωπαϊκή χώρα, το οποίο εντόπισε στη Γερμανία ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Regensburg Peter Gottwald) και με γνωμοδότησή του επισημαίνει την ανισότητα της μεταχειρίσεως των γυναικών στο μουσουλμανικό γάμο και τη χαρακτηρίζει αναχρονιστική, δεχόμενος εμμέσως ότι ο μουσουλμανικός νόμος δεν μπορεί να ισχύσει στη Γερμανία, ούτε σε Έλληνες μουσουλμάνους που κατοικούν σ΄αυτή.

Ως προς την τοπική αρμοδιότητα του Μουφτή να λύσει ως δικαστής διαφορά αστικής φύσεως

Είναι φανερό ότι οι προαναφερθείσες Διεθνείς και Διμερείς Συμβάσεις αφορούσαν τις εδαφικές περιοχές του Ελλαδικού χώρου που απελευθερώθηκαν από τους Τούρκους (τις «Νέες Χώρες») και δεν είχαν σχέση με άλλες περιοχές, όπως τα Ιόνια Νησιά, η Δωδεκάνησος και η Κρήτη, οι οποίες δεν περιήλθαν στην Ελλάδα από την Τουρκία, αλλά από άλλα καθεστώτα και συνεπώς από άλλα δικαιϊκά συστήματα στα οποία δεν είχε εφαρμογή ο Ιερός Μουσουλμανικός Νόμος, ούτε υπήρχε κάποια σχετική πρόβλεψη στις Συνθήκες Παραχώρησης. Παρά ταύτα υπήρξαν και μερικές εσφαλμένες αποφάσεις Ελληνικών δικαστηρίων που δέχθηκαν το αντίθετο. Το μεγαλύτερο όμως σφάλμα ανήκει στον Έλληνα νομοθέτη του νόμου 1920/1991 που επικύρωσε το άρθρο 5 της ΠΝΠ, με το οποίο δεν γίνεται η σχετική διάκριση. Ανοίγεται έτσι η Κερκόπορτα για την ίδρυση και άλλων Μουφτειών, πέραν αυτών που υπάρχουν, κατ΄απαίτηση των στην Ελλάδα μουσουλμάνων οικονομικών προσφύγων, εν πολλοίς παρανόμων, με την επίκληση της αρχής της ίσης μεταχείρισης υπό το βλέμμα και την πίεση ισχυρών μουσουλμανικών κρατών, όπως η Σαουδική Αραβία, η Αίγυπτος, το Μαρόκο, η Λιβύη και κυρίως η Τουρκία που θα σπεύσει να εκμεταλλευθεί το γεγονός, υπό την προσχηματική επίκληση θρησκευτικού ενδιαφέροντος, ουσιαστικώς όμως για τη δημιουργία στην Ελλάδα εστιών εθνικών κινδύνων.

Ως προς τις εκδιδόμενες από το Μουφτή αποφάσεις

Σύμφωνα με το άρθρο 93 παρ. 3 του Συντάγματος κάθε δικαστική απόφαση πρέπει να είναι ειδικά και εμπεριστατωμένα αιτιολογημένη. Παγίως γίνεται δεκτό ότι η δικαστική απόφαση αποτελείται από το ιστορικό, το αιτιολογικό και το διατακτικό της. Το αιτιολογικό συνίσταται στην (ορθή) υπαγωγή των πραγματικών περιστατικών που δέχθηκε ως αποδεδειγμένα το δικαστήριο στον κανόνα ουσιαστικού δικαίου που έκρινε ότι έχει εφαρμογή στη συγκεκριμένη περίπτωση. Έτσι και στην απόφαση του Μουφτή πρέπει να αναφέρεται και ο κανόνας αυτός. Αλλά αν ο κανόνας αυτός δεν είναι ορισμένος και μάλιστα αποδεκτός από όλες τις μουσουλμανικές αιρέσεις, τότε δεν υπάρχει αιτιολογία και η απόφαση είναι ανύπαρκτη, ως προσκρούουσα στην ως άνω συνταγματική επιταγή. Πέρα όμως απ΄αυτό η εκδίκαση μιας υπόθεσης σοβαρού αντικειμένου, όπως η λύση του

γάμου με αντιδικία των συζύγων, από μονομελές δικαστήριο (από μόνο το Μουφτή), κατ΄αντίθεση προς τα ισχύοντα στο ελληνικό δικονομικό δίκαιο, που επιβάλλει την εκδίκαση από πολυμελές δικαστήριο, όπου με την ανταλλαγή τυχόν διαφορετικών απόψεων των μελών του, τόσο κατά την εκτίμηση του αποδεικτικού υλικού όσο και για την ερμηνεία του εφαρμοστέου κανόνα ουσιαστικού δικαίου, εξασφαλίζεται η ορθότερη κατά το δυνατό κρίση, συνεπάγεται τον κίνδυνο εκδόσεως μη ορθής απόφασης. Ο κίνδυνος αυτός μεγιστοποιείται εκ του ότι οι αποφάσεις του Μουφτή όταν κηρυχθούν εκτελεστές δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα (έφεση, αναίρεση) σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 3 του ν. 1920/1991, απαγόρευση που δεν ισχύει κατά κανόνα για τις αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων. Δημιουργείται έτσι και μια άλλη περαιτέρω διάκριση μεταξύ Ελλήνων Μουσουλμάνων και των άλλων Ελλήνων. Αλλά και η εκδίκαση υποθέσεων αστικού χαρακτήρα από πρόσωπο που στερείται των προσόντων δικαστού, όπως αυτά διαγράφονται από τις εθνικές νομοθεσίες, προσκρούει αμέσως και ευθέως στο άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης της Ρώμης για τα ανθρώπινα δικαιώματα που ισχύει από του έτους 1953. Στο άρθρο αυτό γίνεται λόγος για το δικαίωμα κάθε προσώπου να δικαστεί η υπόθεσή του δίκαια, δημόσια και μέσα σε εύλογη προθεσμία από ανεξάρτητο και από αμερόληπτο δικαστήριο. Σχετικό και το άρθρο 5 της Σύμβασης, με το οποίο αναγνωρίζεται μεταξύ των συζύγων ισότητα δικαιωμάτων και καθηκόντων αστικού χαρακτήρα, όσο και στις σχέσεις με τα παιδιά τους, ως προς το γάμο κατά τη διάρκειά του και τη λύση του. Πέραν της διατάξεως αυτής η εν λόγω ισότητα διασφαλίζεται και με το άρθρο 21 του Συντάγματος.

Ως προς την κήρυξη εκτελεστής της απόφασης του Μουφτή

Από τη διάταξη του άρθρου 5 της ΠΝΠ./1990 προκύπτει ότι το μονομελές πρωτοδικείο, προκειμένου να κηρύξει εκτελεστή την απόφαση του Μουφτή, οφείλει να ερευνήσει, εκτός του αν η απόφαση εκδόθηκε μέσα στα όρια της δικαιοδοσίας του, όπως ίσχυε προηγουμένως, αλλά και αν τηρήθηκαν οι συνταγματικές επιταγές ως προς τις εφαρμοσθείσες διατάξεις. Απ΄αυτό προκύπτει το μεν ότι οιδιατάξεις αυτές πρέπει να μνημονεύονται στην απόφαση, με τις δυσχέρειες που ήδη επισημάνθηκαν, το δε να μην αντίκεινται στο Σύνταγμα. Εκ του ότι υπόκειται στον έλεγχο του Μονομελούς Πρωτοδικείου η συνταγματικότητα του ουσιαστικού νόμου που εφάρμοσε ο Μουφτής, προκύπτει περαιτέρω ότι ο Μουφτής πρέπει να γνωρίζει, όχι μόνο το μουσουλμανικό δίκαιο, αλλά και αυτό του Συντάγματος και των εκτελεστικών αυτού νόμων. Όμως τέτοια προϋπόθεση δεν περιλαμβάνεται στα προσόντα διορισμού του. Εν όψει μάλιστα του ότι οι αποφάσεις του Μουφτή δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα (τακτικά ή έκτακτα) θα πρέπει το Μονομελές Πρωτοδικείο να αρνηθεί την κήρυξη της απόφασης του Μουφτή ως εκτελεστής, αν από το περιεχόμενό της προκύπτει φανερή δυσαρμονία προς το κοινό περί δικαίου αίσθημα. Τούτο προκύπτει εκ του ότι στο νεότερο αυτό νόμο (ΠΝΠ) δεν επαναλήφθηκε η προηγούμενη δέσμευση του Μονομελούς Πρωτοδικείου να μην ερευνά το περιεχόμενο της απόφασης του Μουφτή. Συμπερασματικά η ως άνω διάταξη της ΠΝΠ ενέχει και το σπέρμα της αυτοαναιρέσεως, αφού, όπως και πιο κάτω εκθέτω, όλες οι δικαιοδοτικές εξουσίες του Μουφτή αντίκεινται στο Σύνταγμα.

Οι επί μέρους δικαιοδοτικές εξουσίες του Μουφτή

1. Γάμος μεταξύ μουσουλμάνων Ελλήνων, εφ΄οσον διέπονται από τον Ιερό Μουσουλμανικό Νόμο

Σύμφωνα με τα όσα έχουν γίνει δεκτά, κατά το μουσουλμανικό δίκαιο ο γάμος αποτελεί σύμβαση ιδιωτικού δικαίου και συνάπτεται ύστερα από πρόταση του ενός συμβαλλομένου προς τον έτερο και αποδοχή της πρότασης από τον άλλο στο όνομα του Αλλάχ, παρουσία δύο μαρτύρων και με καθορισμό ενός χρηματικού ποσού, δίκην προικός, που ο σύζυγος υποχρεούται να δώσει στη γυναίκα σε περίπτωση λύσης του γάμου λόγω διαζυγίου ή θανάτου (νικιάχ). Μέχρις αυτού του σημείου δεν υπάρχει πρόβλημα αντισυνταγματικότητας ή αντιθέσεως στα χρηστά ήθη ή τη δημόσια τάξη. Τα προβλήματα προκύπτουν εκ του ότι δεν είναι απαραίτητη κατά τη σύναψη του γάμου η αυτοπρόσωπη παρουσία της γυναίκας, έστω και ενήλικης, αλλά μπορεί να εκπροσωπείται από στενό άρρενα συγγενή της. Έτσι όμως προκύπτει το ενδεχόμενο της συνάψεως γάμου από μόνη τη συμφωνία γαμπρού και συγγενούς της νύφης, που υπό τις συνθήκες της διαβιώσεώς της δεν μπορεί να αντιδράσει. Το μεγαλύτερο όμως πρόβλημα προκύπτει από το γεγονός ότι κατά τον Ιερό Μουσουλμανικό Νόμο επιτρέπεται η πολυγαμία και μάλιστα μόνον από την πλευρά του άντρα, που μπορεί να τελέσει γάμο και να έχει συγχρόνως μέχρι τέσσερις συζύγους. Στην περίπτωση αυτή υπάρχει άμεση και βάναυση προσβολή των χρηστών ηθών και της δημοσίας τάξεως, αφού η διγαμία όχι μόνον αποτελεί κώλυμα συνάψεως γάμου, όχι μόνο λόγο διαζυγίου αλλά και ποινικό αδίκημα, σύμφωνα με το άρθρο 356 του ΠΚκαι ισχύει για όλους τους Έλληνες ανεξαρτήτως θρησκεύματος. Συνεπώς ο Μουφτής επικυρώνοντας ή χορηγώντας άδεια τελέσεως και νέου γάμου σε ήδη έγγαμο άνδρα διαπράττει το ως άνω έγκλημα ως άμεσος συνεργός του δράστη της διγαμίας. Από τα παραπάνω προκύπτει και ανισότητα της μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε βάρος των γυναικών μη ανεκτή στη σύγχρονη κοινωνική ζωή και ευθεία παραβίαση της οικείας συνταγματικής διάταξης.

2. Διαζύγια

Προβλέπονται δύο τρόποι λύσεως του γάμου με διαζύγιο. Η συναινετική λύση και η αποπομπή. Η συναίνεση (hul) δεν παρουσιάζει προβλήματα και συνήθως προέρχεται από επιθυμία της γυναίκας που όμως υποχρεώνεται να καταβάλει στον άνδρα ένα είδος αποζημίωσης. Αποτελεί περίπτωση δικαιώματος «αυτοεξαγοράς» Η αποπομπή (talag) γίνεται από τον άνδρα με δήλωσή του προς τη γυναίκα επί τρεις διαδοχικές φορές, σε περιόδους «καθαρότητας» της γυναίκας και στο διάστημα αυτό να μην έχει κοιμηθεί μαζί της. Ο θεσμός αυτός, ασφαλώς υποτιμητικός της προσωπικότητας της γυναίκας είναι ασφαλώς αντισυνταγματικός (άρθρο. 21 Συνταγμ.) αλλά και αντίθετος στα χρηστά ήθη. Στην ουσία το διαζύγιο μεταξύ μουσουλμάνων συζύγων απόκειται στη θέληση του άνδρα, που, αν δεν συναινεί στο διαζύγιο, η γυναίκα δεν μπορεί να απαλλαγεί από δυσβάστακτο γάμο, αφού το δικαίωμα αποπομπής ανήκει μόνο στον άνδρα, ενίοτε εμμένοντα σ΄αυτόν για λόγους εκδίκησης. Κατά τα κρατούντα στη γερμανική νομολογία, το κατά το μουσουλμανικό δίκαιο είτε με αποπομπή είτε με συναίνεση διαζύγιο αντίκειται στην εσωτερική (γερμανική) δημόσια τάξη, αφού το διαζύγιο, όπως και στην Ελλάδα, απαγγέλεται μόνο από τα πολιτικά δικαστήρια.

3. Διατροφές

Σε περίπτωση διαζυγίου κατά τη σαρία ο σύζυγος υποχρεούται να καταβάλλει διατροφή (νεφακά) στη σύζυγο επί τρίμηνο από της λύσεως του γάμου. Πρόκειται περί προσωρινής διατροφής γιατί θεωρείται ότι μετά την παρέλευση του τριμήνου, η γυναίκα μπορεί και οφείλει να ανεύρει νέο σύζυγο. Ουδεμία όμως πρόνοια υπάρχει για τον άπορο σύζυγο, που κατά τον ΑΚ δικαιούται διατροφής για αόριστο χρονικό διάστημα

από την εύπορη σύζυγό του, όπως επίσης και για τη σύζυγο για τον πέραν του τριμήνου χρόνο. Κατ΄αυτό τον τρόπο υφίσταται μια δυσμενής μεταχείριση της γυναίκας κυρίως, που στο σύνολό της σχεδόν διαπνέει τον Ιερό Μουσουλμανικό Νόμο. Συνεπώς υπάρχει ανισότητα των Ελλήνων, ανεξαρτήτως φύλου και θρησκεύματος ευθέως προσκρούουσα στο Σύνταγμα.

4. Σχέσεις γονέων και τέκνων

Η ισονομία των συζύγων, όσον αφορά τις σχέσεις τους με τα τέκνα, που έχει ορισθεί με τις τροποποιήσεις του ν. 1329/1983, δεν ισχύει στο μουσουλμανικό δίκαιο. Τούτο γιατί, σε περίπτωση διαζυγίου η επιμέλεια του αγοριού ανήκει στη μητέρα μόνο μέχρι την ηλικία των επτά ετών και του κοριτσιού μέχρι τα εννιά, ενώ στη συνέχεια περιέρχεται στον πατέρα μέχρι την ενηλικίωσή τους.

5. Ισλαμικές διαθήκες

Η εξουσία του Μουφτή έγκειται στη σύνταξη, δημοσίευση και ερμηνεία της διαθήκης που ενώπιόν του δηλώνει ο διαθέτης τη θέλησή του να διαθέσει την περιουσία του σ΄όποιον αυτός επιθυμεί. Μοιάζει με τη δημόσια διαθήκη που ορίζεται στον ΑΚ με τη διαφορά ότι η διαθήκη των λοιπών πολιτών συντάσσεται ενώπιον συμβολαιογράφου που έχει την ιδιότητα του άμισθου δημόσιου λειτουργού και νομικού ικανής πανεπιστημιακής κατάρτισης ελεγχομένου από τον οικείο εισαγγελέα, ενώ η ισλαμική ενώπιον διοικητικού υπαλλήλου χωρίς οποιονδήποτε έλεγχο και χωρίς τα εχέγγυα νομικών γνώσεων ιδία όσον αφορά το τυπικό μέρος των συμβολαίων. Αν και δεν υπάρχει ορισμός για το περιεχόμενο της ισλαμικής διαθήκης γίνεται δεκτό (Δημητριάδης) ότι η εξουσία διάθεσης περιουσίας μουσουλμάνου για τον μετά το θάνατό του χρόνο είναι περιορισμένη, γιατί, κατά τον Ιερό Μουσουλμανικό Νόμο, προηγείται η εξ αδιαθέτου διαδοχή και μέρος μόνον της περιουσίας του μπορεί να διαθέσει ο μουσουλμάνος και αυτό μόνον για αγαθοεργό σκοπό.

6. Εξ αδιαθέτου διαδοχή

Ο Ιερός Μουσουλμανικός Νόμος, ορίζει δυσμενή μεταχείριση της μουσουλμάνας γυναίκας για την χωρίς διαθήκη διαδοχή της στην κληρονομία του θανόντος συζύγου της, προβλέποντας ευνοϊκότερη μεταχείριση (προτίμηση) υπέρ των εξ αρρενογονίας συγγενών πέραν και του τετάρτου βαθμού. Το πολύπλοκο σύστημα της περιέλευσης των υπαρχόντων του θανόντος μουσουλμάνου, που είναι αποδεκτό από όλα τα μουσουλμανικά δόγματα ως περιεχόμενο κατ΄ευθείαν από τον Προφήτη, αναπτύσσεται στο σύγγραμμα του Δ.Ν. Δημητριάδη (Δημητόγλου) ΙΕΡΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΩΝ ΜΩΑΜΕΘΑΝΩΝ ΔΙΚΑΙΟΝ – ΦΕΡΑΪΖ, σχεδόν ακατανόητο από τον Έλληνα δικαστή που καλείται να επικυρώσει την απόφαση του Μουφτή. Το πράγμα περιπλέκεται ακόμη περισσότερο από την οθωμανική διάκριση των ακινήτων σε καθαράς ιδιοκτησίας (μουλκ) και δημόσιας γης, εκ των οποίων μόνον τα πρώτα υπόκεινται σε κληρονομική διαδοχή. Το κατά τον Δημητριάδη (Δημητόγλου) αποδεκτό από όλα τα μουσουλμανικά δόγματα του συστήματος της εξ αδιαθέτου διαδοχής ευλόγως αμφισβητεί ο Πρόεδρος Πρωτοδικών Ευστ. Τσουκαλάς, αλλά και ο ίδιος στο βιβλίο του αναφέρει αποκλίσεις διαφόρων μουσουλμάνων νομικών.

Οι αναμενόμενες αντιδράσεις της Τουρκίας

Η Τουρκία, εφ΄όσον η Ελλάδα καταργήσει το ν.1920/1991, ως προς τις περί δικαιοδοσίας του Μουφτή διατάξεις του ή αν τα ελληνικά δικαστήρια δεχθούν την αντισυνταγματικότητα των διατάξεων αυτών, όπως προτείνω, αναμένεται ν' αντιδράσει, αφού θα χάσει ένα μέρος της επιρροής της επί ελληνικού εδάφους, κατάλοιπο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, την ανασύσταση της οποίας ονειρεύεται. Η αντίδρασή της όμως θα είναι άσφαιρη αφού και η ίδια προ πολλού έχει αποβάλει το ισλαμικό καθεστώς της και έχει σύγχρονη νομοθεσία κοσμικού κράτους. Άλλωστε η θεσπισθείσα δικαιοδοσία του Μουφτή για τους Έλληνες Μουσουλμάνους είχε ως αιτιολογία την ομοιόμορφη μεταχείριση των Ελλήνων Μουσουλμάνων και αυτών της Τουρκίας, η οποία όμως προ πολλού αυτοβούλως έχει καταργηθεί στην Τουρκία και η αρχή της αμοιβαιότητας πρέπει να εφαρμοσθεί.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

1. Ο Μουφτής δεν είναι δικαστής και συνεπώς δεν μπορεί να εκδίδει δικαστικές αποφάσεις.
2. Ο Ιερός Μουσουλμανικός Νόμος τον οποίον εφαρμόζει, πέραν του ότι είναι αναχρονιστικός και ασύμφωνος με τη σύγχρονη κοινωνική ζωή, δεν έχει το σαφές και ορισμένο που απαιτείται για την εφαρμογή του.
3. Όλες οι δικαιοδοτικές εξουσίες του που ορίζονται στο νόμο προσκρούουν σε συνταγματικές διατάξεις.

ΠΡΟΤΑΣΗ

Επιβάλλεται η άμεση ανάκληση της ΝΠΔ και του κυρωτικού νόμου της κατά το μέρος που αφορά τις δικαιοδοσίες του Μουφτή. Άλλως ο Έλληνας δικαστής που καλείται να κηρύξει εκτελεστή την απόφαση του Μουφτή πρέπει να αρνηθεί τούτο με οποιαδήποτε αιτιολογία απ΄αυτές που προανέφερα.

ΠΗΓΕΣ (ενδεικτικώς)

Από τη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων :

-ΟλΑπ 322/60 Νομικό Βήμα, τόμος 8, σελ. 1121.
-ΑΠ 1041/00 Ελληνική Δικαιοσύνη, τόμος 42, σελ. 427.
-ΣτΕ 1333/01 Αρμενόπουλος, τόμος 55, σελ. 1263
-Εφετείο Θράκης 7/01 Αρμ. Τόμος 55, σελ. 692.
-Πρωτοδικείο Ξάνθης 116/81 Αρχείο Νομολογίας, τόμος 35, σελ. 279.
-Πρωτοδικείο Ξάνθης 172/66 Ελληνική Δικαιοσύνη, τόμος 7, σελ. 728.
-Πρωτοδικείο Ξάνθης 142/65 Ελληνική Δικαιοσύνη, τόμος 6, σελ. 520.
-Πρωτοδικείο Καβάλας 524/62 Αρχείο Νομολογίας, τόμος ΙΓ΄, σελ. 696.

Από τους νομικούς και ιστορικούς :

-Οι θράκες, από τη σειρά «Ρίζες των Ελλήνων», εκδόσεις Πήγασος Εκδοτική, Αθήνα 2012
-Αστέριος Αθ. Μπουζιάς, περιοδικό Ιστορικά Θέματα, Σεπτέμβριος 2012 : Η δικαιοσύνη στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.
-Αθηνά Κοτζαμπάση (ΕλλΔ 44, 57) : Το πεδίο εφαρμογής του Ιερού Μουσουλμανικού Νόμου στις οικογενειακές έννομες σχέσεις των Ελλήνων Μουσουλμάνων
-Ευστάθιος Α. Τσουκαλάς (ΕλλΔ 30, 741) : Ποιο δίκαιο διέπει την εξ αδιαθέτου διαδοχή των μουσουλμάνων της Θράκης μας.
-Ευστάθιος Α. Τσουκαλάς (ΕλλΔ 43, 1035) : Το οικογενειακό και κληρονομικό δίκαιο των μουσουλμάνων της Θράκης μας.
-Γεώργιος Π. Μπεκιαρίδης (Αρμ. 27, 885) : Οι μουφτήδες θρησκευτικοί ηγέται των μουσουλμάνων της περιφερείας τους και ως δημόσιαι αρχαί.
-Μαριάννα Παπακυριάκου (Αρμ. 55, σελ. 636) : Ο συμβολαιογράφος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
-Κ. Τσιτσελίκης (NoB 49, 583) : Οι δικαιοδοσίες του Μουφτή ως ιεροδικαστή.
-Δ.Ν. Δημητριάδης (Δημήτρογλου) : Ιερόν Κληρονομικόν των Μωαμεθανών Δίκαιον – ΦΕΡΑΪΖ, Αθήναι 1915.
-Savvas Pasha : Droit Musulmanian, Paris 1896.
-Savvas Pasha : Etude sur la theoria du droit musulman, Paris 1898.
-Γνωμοδότηση Peter Gottwald – Δημήτρη Δημητρίου (Αρμ. 49, 1354).
-Κλ. Οικονομόπουλος (Νέον Δίκαιον, 32, 489) : Η Εφαρμογή της Συνθήκης της Λωζάνης επί της μουσουλμανικής μειονότητος της Δυτικής Θράκης.

Με μια ματιά η Ελλάδα και ο Κόσμος

Γεγονότα και εξελίξεις στο διάστημα 16 Σεπτεμβρίου 2012 – 15 Δεκεμβρίου 2012

Του Αντιστράτηγου ε.α. Χ. Μουστάκη
Επιτίμου Διοικητού 1ης Στρατιάς

1.ΕΛΛΑΣ – ΕΘΝΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

α. Κύπρος

Ουδεμία εξέλιξη σημειώθηκε στο Κυπριακό εξ΄αιτίας του παγώματος του θέματος εκ μέρους της Τουρκίας, επί όσο χρόνο (1/7-31/12-2012) θα ασκεί η Κύπρος την Προεδρία της Ε.Ε.

Ένταση μεταξύ της δυνάμεως του ΟΗΕ και του τουρκικού στρατού σημειώθηκε στην περιοχή Αυλώνα, στις 30 Νοεμβρίου, όταν άνδρες της UNFICYP επιχείρησαν να αφαιρέσουν συρματόπλεγμα, το οποίο είχαν τοποθετήσει οι Τούρκοι και εμπόδιζε την πρόσβαση των κατοίκων σε γεώτρηση από την οποία υδρεύεται το χωριό. Τελικά αφαιρέθηκε το συρματόπλεγμα και οι άνδρες του ΟΗΕ τοποθέτησαν βαρέλια.

Η Κυπριακή Προεδρία της Ε.Ε. θεωρείται επιτυχημένη, παρόλο που είχε να αντιμετωπίσει σοβαρότατα προβλήματα τόσο στο εσωτερικό της Κοινότητος όσο και στο διεθνή χώρο.

Την τελευταία περίοδο πολλαπλασιάζονται οι αγορές ακινήτων στα κατεχόμενα από Ρώσους πολίτες και εταιρείες, παρά την προειδοποίηση της ρωσικής κυβερνήσεως για πιθανούς κινδύνους.

β. Ε/Τ Σχέσεις

Στις 10 Οκτωβρίου επισκέφθηκε την Αθήνα ο Τούρκος ΥΠΕΞ κ. Νταβούτογλου, όπου έγινε δεκτός από τον Πρωθυπουργό κ. Σαμαρά και συναντήθηκε με τον Έλληνα ΥΠΕΞ κ. Αβραμόπουλο, με τον οποίο συμφώνησαν την πραγματοποίηση του δευτέρου Συμβουλίου Ανωτάτης Συνεργασίας Ελλάδος-Τουρκίας (το πρώτο είχε γίνει επί Γεωργίου Παπανδρέου) τον Ιανουάριο στην Τουρκία στην οποία θα μεταβεί και ο Έλληνας Πρωθυπουργός, επικεφαλής κλιμακίου δέκα Υπουργών. Συζητήθηκαν επίσης οι εξελίξεις στη Μέση Ανατολή και το θέμα της λαθρομετανάστευσης.

Σε ενημέρωση που έκανε προς Έλληνες δημοσιογράφους ο κ. Νταβούτογλου:

- Κατέστησε σαφές ότι η ανακήρυξη ΑΟΖ από την Ελλάδα δεν μπορεί να γίνει, εάν προηγουμένως δεν καθοριστεί το εύρος της υφαλοκρηπίδας και των χωρικών υδάτων, που αποτελούν αντικείμενο των διερευνητικών συνομιλιών, στις οποίες δεν περιλαμβάνεται το Καστελόριζο, το οποίο για την Τουρκία είναι Μεσόγειος και όχι Αιγαίο, όπως υποστηρίζει η Ελλάδα.
- Πρότεινε την ταυτόχρονη ανάκληση των αποφάσεων της Ελληνικής Βουλής για το δικαίωμα επεκτάσεως των χωρικών υδάτων στα 12 ν.μ. και της Τουρκικής Βουλής για το casus belli.

Στον κ. Νταβούτογλου απάντησε, την επομένη, ο εκπρόσωπος του ελληνικού ΥΠΕΞ ο οποίος δήλωσε ότι : «Η ανακήρυξη θαλασσίων ζωνών αποτελεί δικαίωμα κάθε παρακτίου κράτους» και ότι «οι διερευνητικές επαφές πραγματοποιούνται με σκοπό να αναζητηθεί κοινός τόπος για την έναρξη διαπραγματεύσεων που θα επιτρέψουν την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μεταξύ των δύο χωρών σε όλο το εύρος της, δηλαδή από τον Έβρο μέχρι και το Καστελόριζο».

Από τις παραπάνω δηλώσεις και των δύο πλευρών προκύπτει ότι οι διερευνητικές επαφές έχουν περιέλθει σε πλήρες αδιέξοδο, λόγω της διαφοράς ως προς το Καστελόριζο και ότι εξακολουθούν να λειτουργούν μόνο και μόνο ως «βαλβίδα εκτονώσεως» της σοβούσης μεταξύ των δύο χωρών εντάσεως. Για να αποκτήσουν δε εκ νέου ουσιαστικό περιεχόμενο απαιτείται μια γενναία πολιτική απόφαση και των δύο πλευρών, που θα δίνει αποδεκτή λύση ως προς το Καστελόριζο. Επειδή όμως αυτό δεν πρόκειται να γίνει, η Τουρκία θα συνεχίζει να καλλιεργεί, με την έντονη αεροναυτική παρουσία της στην περιοχή, τον ελληνικό φόβο ότι θα πραγματοποιήσει έρευνες στην ελληνική υφαλοκρηπίδα, προκειμένου να αποτρέψει την χώρα μας από την άσκηση νομίμων δικαιωμάτων της και να την οδηγήσει σε διαχωρι-

σμό του Αιγαίου ή σε συνεκμετάλλευση του ελληνικού πλούτου.

Η Ελλάδα αν θέλει να προασπίσει τα δίκαιά της, θα πρέπει να απαλλαγεί από τον φόβο ενισχύοντας, παρά την οικονομική κρίση, την αποτρεπτική ικανότητα των Ενόπλων Δυνάμεών της και να μην αποδεχθεί την κατάργηση της στρατιωτικής θητείας την οποία απαιτεί η τρόϊκα.

Στις 10 Οκτωβρίου 2012 ο ΥΕΘΑ κ. Παναγιωτόπουλος συναντήθηκε στις Βρυξέλλες, στο περιθώριο της Συνόδου των Υπουργών Άμυνας του ΝΑΤΟ με τον Τούρκο ομόλογό του κ. Γιλμάζ και συμφώνησαν στην ενεργοποίηση απευθείας τηλεφωνικής γραμμής («κόκκινο τηλέφωνο» όπως λέγεται) μεταξύ των δύο Υπουργείων για την άμεση επικοινωνία όταν αναφύονται ζητήματα.

Σε φυλάκιση 21 μηνών καταδικάστηκαν ο απεσταλμένος στη Ρόδο, από τον ψευτομουφτή Ξάνθης, ψευτοϊμάμης Ιλτέρ Μέτσο και ένας Τούρκος υπήκοος, γιατί επιτέθηκαν κατ΄επανάληψη εναντίον του διορισμένου από το ελληνικό κράτος ιμάμη και τον εμπόδισαν να εισέλθει στο τζαμί για να τελέσει το ναμάζι.

Στις 15 Νοεμβρίου ο κ. Νταβούτογλου στην ομιλία του στην 39η Σύνοδο Υπουργών Εξωτερικών του Οργανισμού Ισλαμικής Διάσκεψης, που πραγματοποιήθηκε στο Τζιμπουτί με τη συμμετοχή 57 χωρών, κατήγγειλε την Ελλάδα για παραβιάσεις μειονοτικών δικαιωμάτων στη Θράκη και τα Δωδεκάνησα.

Από την ενέργεια αυτή του κ. Νταβούτογλου τεκμαίρεται ότι τα επεισόδια στη Ρόδο ενορχηστρώθηκαν από την Τουρκία με στόχο τη δημιουργία μειονοτικού θέματος στα Δωδεκάνησα, στα οποία ζουν 4.000 μουσουλμάνοι που δεν καλύπτονται από τη συνθήκη της Λωζάνης. Γι΄αυτό η ελληνική πολιτεία πρέπει να θέσει άμεσα τον κ. Νταβούτογλου προ των ευθυνών του και να λάβει όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα πριν δημιουργηθούν και στην περιοχή αυτή τετελεσμένα.

γ. Σκοπιανό

Η κυβέρνηση των Σκοπίων απάντησε αρνητικά στην πρόταση του ελληνικού ΥΠΕΞ για την υπογραφή Μνημονίου κατανόησης μεταξύ των δύο χωρών, το οποίο να περιγράφει τις βασικές παραμέτρους μιας αμοιβαίως αποδεκτής λύσεως για το ζήτημα της ονομασίας.

Η Ελλάδα πρέπει, εκμεταλλευόμενη την άρνηση των Σκοπίων, να προβεί στην καταγγελία της ενδιάμεσης συμφωνίας, η οποία είναι ετεροβαρής και δεν προσφέρει απολύτως τίποτα. Με την καταγγελία η Ελλάδα θα βρεθεί σε πλεονεκτική θέση γιατί θα απαλλαγεί από τις δεσμεύσεις της συμφωνίας και κυρίως από την υποχρέωση να μην παρεμποδίζει την ένταξη των Σκοπίων στους διεθνείς οργανισμούς με το όνομα ΠΓΔΜ.

Στις 19 και 20 Νοεμβρίου ο ειδικός μεσολαβητής του ΟΗΕ κ. Νίμιτς είχε συναντήσεις με τους διαπραγματευτές των δύο χωρών σε μία προσπάθεια να εξασφαλίσει την έγκριση της ελληνικής κυβερνήσεως να ξεκινήσουν παράλληλα οι διαπραγματεύσεις για την ονομασία με τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις ΕΕ-Σκοπίων, χωρίς να έχει επιλυθεί το θέμα της ονομασίας, όπως δήλωσε ο επίτροπος για τη διεύρυνση της ΕΕ κ. Φούλε. Λόγω όμως αντιδράσεων της εθνικής κυβερνήσεως στις 11 Δεκεμβρίου 2012 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε, ομοφώνως, να μη δοθεί ημερομηνία ενάρξεως των ενταξιακών διαπραγματεύσεων στα Σκόπια και δήλωσε ότι στηρίζει την ελληνική πρόταση για υπογραφή μνημονίου κατανόησης μεταξύ των δύο χωρών.

Αυστηρό μήνυμα προς τα Σκόπια απέστειλαν και οι ΗΠΑ, οι οποίες δια της εκπροσώπου του ΥΠΕΞ τους διεμήνυσαν ότι πρέπει να εργαστούν με τους γείτονές τους για μια αξιοπρεπή, πρακτική και αμοιβαία αποδεκτή λύση.

Ο διαμεσολαβητής του ΟΗΕ κ. Νίμιτς ανακοίνωσε ότι θα επισκεφθεί 9-10 Ιανουαρίου 2013 την Αθήνα και τα Σκόπια για να παρουσιάσει ύστερα από 3,5 χρόνια μια νέα πρόταση.

Ο κ. Νίμις, εκμεταλλευόμενος την συγκυρία, που τα Σκόπια βρίσκονται υπό πίεση, θα επιχειρήσει να πείσει τον κ. Γκρουέφσκι να λογικευτεί και να προσγειωθεί στην πραγματικότητα. Οι πιθανότητες όμως να τον πείσει είναι ελάχιστες και ως εκ τούτου η αποτυχία και της νέας προσπάθειας, με δεδομένη τη θέση της Ελλάδος «μια ονομασία με γεωγραφικό προσδιορισμό για όλες τις χρήσεις», είναι σχεδόν προδιαγεγραμμένη.

δ.Λαθρομετανάστευση

Μετά τα ληφθέντα μέτρα στην περιοχή του Έβρου η λαθρομετανάστευση έχει σχεδόν μηδενιστεί, αλλά έχει αυξηθεί κατακορύφως στα νησιά μας, στα οποία περνούν με βάρκες.

Η Επίτροπος της ΕΕ για τη μετανάστευση κ. Μάλστρομ, που επισκέφθηκε την Ελλάδα στις 9-10 Οκτωβρίου 2012, δήλωσε ότι η ΕΕ θα στηρίξει το Κέντρο Ασύλου και τη Frontex και ότι θα ενισχύσει την Ελλάδα για την αντιμετώπιση του αναμενομένου κύματος προσφύγων από τη Συρία. Υπεσχέθη δε ότι θα στηρίξει το αίτημα της Ελλάδος για αύξηση του ποσοστού συμμετοχής της ΕΕ στη συγχρηματοδότηση για το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης από το 75% που είναι σήμερα στο 95%.

Για την αντιμετώπιση του αναμενομένου κύματος προσφύγων από τη Συρία έχει καταρτιστεί σχέδιο το οποίο, σύμφωνα με δηλώσεις του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, προβλέπει μέτρα αφενός για την αποτροπή των μεταναστών που θα φθάσουν στην Τουρκία και θα επιχειρήσουν να εισέλθουν στη χώρα μας, είτε στην περιοχή του Έβρου, είτε στα νησιά και αφετέρου για το χειρισμό μεγάλου αριθμού μεταναστών που θα καταφέρουν να φθάσουν στο εσωτερικό. Για τη φύλαξη των θαλασσίων συνόρων εκτελούνται από τώρα περιπολίες από το Λιμενικό και το Πολεμικό Ναυτικό και έχουν ενισχυθεί τα νησιά πρώτης γραμμής με άνδρες των Ειδικών Δυ-

νάμεων του Στρατού, του Ναυτικού και του Λιμενικού.

2. ΒΑΛΚΑΝΙΑ

α. Αλβανία

Ένταση στις σχέσεις της Αλβανίας με την Ελλάδα καλλιεργείται τελευταία τόσο από την αλβανική κυβέρνηση όσο και από εθνικιστικούς κύκλους της γείτονος. Συγκεκριμένα :

- Στις 28 Οκτωβρίου ομάδες Τσάμηδων και μελών της Ερυθρόμαυρης Συμμαχίας της οποίας είναι ηγέτης ο πρώην πρόεδρος του Συνταγματικού Δικαστηρίου που ακύρωσε τη Συμφωνία Ελλάδας-Αλβανίας για την ΑΟΖ κ. Σπαχίου, πέταξαν πέτρες, ξύλα και αυγά εναντίον αυτοκινητοπομπής η οποία μετέφερε, επισήμους και συγγενείς στρατιωτών που σκοτώθηκαν στην Αλβανία, στην Κλεισούρα προκειμένου να καταθέσουν στεφάνια στους τάφους τους.

Η αλβανική κυβέρνηση απέφυγε την αποδοκιμασία της ενεργείας αυτής, όπως πράττει συστηματικά και για άλλες παρόμοιες πράξεις το τελευταίο διάστημα.

- Στις 15 Νοεμβρίου ο Αλβανός ΥΠΕΞ κ. Παναρίτι υποστήριξε σε συνέντευξή του, σε πανηγυρικούς τόνους, ότι, κατά την τελευταία συνάντησή του με τον Έλληνα ΥΠΕΞ κ. Αβραμόπουλο, ετέθη επισήμως στην ατζέντα το θέμα των «Τσάμηδων» ενώ η αλήθεια είναι, όπως το παρεδέχθη και ο ίδιος, ότι το θέμα τέθηκε απλώς στον Έλληνα ΥΠΕΞ, ο οποίος του απάντησε ότι «όποιος θέλει μπορεί να προσφύγει στα δικαστήρια».
- Στις 27 Νοεμβρίου 2012 ο πρωθυπουργός κ. Μπερίσα, μιλώντας στην Αυλώνα σε εκδήλωση για την 100ή επέτειο της ανεξαρτησίας, αναφέρθηκε στη Μεγάλη Αλβανία από την Πρέβεζα μέχρι το Πρέσεβο και από τα Σκόπια μέχρι την Ποντγόριτσα, θέτοντας ευθέως θέμα Τσαμουριάς. Κατόπιν αυτού, ο Έλληνας ΥΠΕΞ εξέφρασε την έντονη ενόχληση της Αθήνας προς τον Αλβανό ομόλογό του και ακύρωσε την προγραμματισμένη για τις 30 Νοεμβρίου επίσκεψή του στα Τίρανα προκειμένου να συμμετάσχει στις εορταστικές εκδηλώσεις. Λίγο αργότερα η εκπρόσωπος του κ. Μπερίσα προσπάθησε να ανασκευάσει λέγοντας ότι *«η δήλωση του πρωθυπουργού αναφέρεται στο ιστορικό πλαίσιο 100 χρόνων πριν και δεν εκφράζει καμία εδαφική διεκδίκηση σε βάρος των γειτόνων μας»*. Τις δηλώσεις του κ. Μπερίσα αποδοκίμασε και η ΕΕ, ενώ ο πρόεδρος της Αλβανίας κ. Νισάνι δήλωσε ότι δεν υπάρχουν εδαφικές αξιώσεις της χώρας του σε βάρος των γειτόνων. Μάλιστα το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συνήλθε στις 11 Δεκεμβρίου 2012 περιέλαβε στα συμπεράσματά του τη ρητή σύσταση προς την αλβανική κυβέρνηση *«να αποφεύγονται δηλώσεις που δεν συνάδουν με τις σχέσεις καλής γειτονίας»* ενώ στις 4 Δεκεμβρίου 2012 εξήγγειλε ότι η κυβέρνηση θα ετοιμάσει νόμο για τη χορήγηση ιθαγένειας σε όλους τους Αλβανούς, όπου και αν ζουν, προκαλώντας τις έντονες αντιδράσεις των Σκοπίων και του Κοσσόβου. Η ελληνική κυβέρνηση τήρησε χαμηλούς τόνους, ζητώντας διευκρινήσεις.
- Στις 10 Δεκεμβρίου το Κόμμα της Δικαιοσύνης και Ενσωμάτωσης που περιλαμβάνει τους Τσάμηδες, κατέθεσε στο Κοινοβούλιο προς έγκριση ψήφισμα με το οποίο κατηγορείται η Ελλάδα για γενοκτονία και εθνοκάθαρση σε βάρος των Τσάμηδων το 1944. Με αυτό ζητείται να ανεγερθούν μνημεία στην Παραμυθιά και τους Φιλιάτες και να επιστραφούν οι περιουσίες στους εκδιωχθέντες.

Ο κ. Μπερίσα τα τελευταία χρόνια είχε εγκαταλείψει τις εθνικιστικές κορώνες, αλλά όπως φαίνεται οι πιέσεις που δέχεται από τους εθνικιστές, εν όψει των εκλογών του Ιουνίου, τον εξωθούν σε ρητορική που δηλητηριάζει το κλίμα με τους γείτονές του και πλήττει τη χώρα του διεθνώς. Είναι όμως γεγονός ότι η ιδέα της «Μεγάλης Αλβανίας» αποτελεί το διακαή πόθο όχι μόνο των εθνικιστών, αλλά και του μεγαλύτερου μέρους του λαού. Άλλωστε περιλαμβάνεται στο Δόγμα της Ακαδημίας των Τιράνων και διδάσκεται και στα σχολεία ως θεωρία της «Φυσικής Αλβανίας». Για το λόγο αυτό η ελληνική κυβέρνηση πρέπει να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις με σθεναρότητα και να καταστήσει σαφές ότι δεν πρόκειται να συναινέσει για την ένταξη της Αλβανίας στην ΕΕ αν δεν δώσει έμπρακτες αποδείξεις της καλής γειτονίας.

β.Σκόπια - Βουλγαρία

Ο κ. Γκρουέφσκι, με τον εθνικισμό που τον διακρίνει, έχει δημιουργήσει εθνικοθρησκευτικές τριβές, εκτός από την Ελλάδα, και με όλους τους άλλους γείτονες των Σκοπίων και ιδιαίτερα με τη Βουλγαρία, η οποία τον κατηγορεί για κλοπή της ιστορίας της και για κακομεταχείριση όσων δηλώνουν ότι διακατέχονται από βουλγαρική συνείδηση. Μάλιστα ο πρόεδρος της Βουλγαρίας κ. Πλέβνελιεφ, σε συνάντηση που είχε με τον Επίτροπο Διεύρυνσης της ΕΕ κ. Φούλε, δήλωσε ότι «τα Σκόπια δεν είναι έτοιμα να αρχίσουν διαπραγματεύσεις ένταξης» και έθεσε θέμα καλής γειτονίας και προκλήσεων από την πλευρά της ΠΓΔΜ.

Η κ. Χίλαρι Κλίντον δεν περιέλαβε τα Σκόπια στην περιοδεία της στα Δυτικά Βαλκάνια, γεγονός που ερμηνεύεται, από διπλωματικούς κύκλους, ως ένδειξη δυσαρέσκειας για τη συμπεριφορά της ΠΓΔΜ προς τους γείτονές της.

γ. Σερβία

Ο νέος Πρόεδρος της Σερβίας κ. Νίκολιτς πραγματοποίησε τριήμερη επίσκεψη (8-10 Νοεμβρίου) στην Ελλάδα και είχε συναντήσεις με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον Πρωθυπουργό και την πολιτική ηγεσία της χώρας. Ο Πρόεδρος κ. Παπούλιας υποδεχόμενος τον κ. Νίκολιτς, του υπενθύμισε τις καλές διμερείς σχέσεις ανάμεσα στις δύο χώρες και τον κάλεσε, εμμέσως πλην σαφώς, να αναθεωρήσει τις απόψεις που είχε εκφράσει τον Οκτώβριο για το Σκοπιανό, που είχε δηλώσει ότι είναι ζήτημα τιμής για την ΠΓΔΜ να υπερασπίσει το όνομα «Μακεδονία».

Την οργή της Σερβίας προκάλεσε η αθώωση από το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης των δύο Κροατών Στρατηγών, οι οποίοι είχαν κριθεί πρωτοδίκως ένοχοι για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Ο κ. Κάρατζιτς που δικάζεται στο δικαστήριο της Χάγης δήλωσε αθώος για όλες τις κατηγορίες κατά την έναρξη της υπεράσπισής του και δήλωσε ότι θα έπρεπε να είχε ανταμειφθεί για τις προσπάθειές του για να αποτρέψει τον πόλεμο και όχι να δικάζεται.

Στις 12 Οκτωβρίου ο νέος Πρωθυπουργός κ. Νάτσις ανέφερε, σε συνάντηση που είχε με τον Επίτροπο της ΕΕ για τη Διεύρυνση κ. Φούλε, ως καλύτερη λύση για το Κόσσοβο τη διχοτόμηση. Αυτός όμως του απάντησε ότι η διχοτόμηση δεν είναι αποδεκτή λύση και κάλεσε τους νέους ηγέτες της Σερβίας να προσέλθουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων με στόχο την εξομάλυνση των σχέσεων της χώρας τους με το Κόσσοβο.

Ο Πρόεδρος κ. Νίκολιτς σε συνέντευξή του στις 3 Νοεμβρίου ανέφερε ότι η χώρα του δεν θα αποδεχθεί ποτέ την ανεξαρτησία του Κοσσόβου και ότι προσανατολισμός της χώρας του είναι η ένταξη στην ΕΕ, αλλά και οι καλές σχέσεις με τη Ρωσία. Επίσης εξέφρασε την ευγνωμοσύνη του στην Ελλάδα για τη στάση που τηρεί στο θέμα του Κοσσόβου και ευχήθηκε να ενταχθεί η Σερβία στην ΕΕ κατά τη διάρκεια της ελληνικής προεδρίας το πρώτο εξάμηνο του 2014.

Η στάση της Σερβίας στο θέμα του Κοσσόβου την απομακρύνει από την ΕΕ, εκτός και αν αλλάξει κάποια στιγμή θέσεις.

δ. Κόσσοβο

Στις 10 Σεπτεμβρίου το Κόσσοβο απαλλάχθηκε από την επιτήρηση της διεθνούς κοινότητος και θα εφαρμόζονται πλέον οι διατάξεις του Συντάγματος και οι νόμοι της χώρας και όχι του σχεδίου Αχτισάρι.

Στις 19 Οκτωβρίου πραγματοποιήθηκαν στις Βρυξέλλες συνομιλίες, υπό την αιγίδα της ΕΕ, μεταξύ του νέου πρωθυπουργού της Σερβίας κ. Νάτσιτς και του ομολόγου του κ. Θάτσι. Η επικεφαλής της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ κ. Άστον συναντήθηκε αρχικά κατ΄ιδίαν με κάθε πρωθυπουργό και στη συνέχεια και με τους δύο. Μετά τις συνομιλίες ο κ. Νάτσιτς δήλωσε ότι «Πιστεύουμε ότι έχει φθάσει η ώρα για ένα ιστορικό συμβιβασμό» και «είμαστε έτοιμοι για συνομιλίες, ακόμη και στο θέμα του τελικού καθεστώτος», επισημαίνοντας ότι οι συνομιλίες δεν πρέπει να καταλήξουν «σε μονομερή αναγνώριση της ανεξαρτησίας του Κοσσόβου».

Ο κ. Νάτσιτς φαίνεται πιο διαλλακτικός από τον πρόεδρο κ. Νίκολιτς, χωρίς αυτό να αποκλείει το ενδεχόμενο να έχουν μοιραστεί τους ρόλους του καλού (ο κ. Νάτσιτς) και του κακού (ο κ. Νίκολιτς) έναντι της ΕΕ.

3. ΤΟΥΡΚΙΑ

α.Εσωτερικά Θέματα

Πρόταση για εγκαθίδρυση προεδρικού συστήματος κατέθεσε το κυβερνόν κόμμα του πρωθυπουργού κ. Ερντογάν, ο οποίος φιλοδοξεί, σύμφωνα με πολιτικούς αναλυτές, να κατακτήσει την προεδρία στις εκλογές του 2014. Σε δημοσκόπηση όμως η οποία πραγματοποιήθηκε, τον πρόεδρο κ. Γκιουλ προτιμά το 50,9% των ερωτηθέντων και μόλις το 22,6% τον κ. Ερντογάν.

Διάσταση έχει εκδηλωθεί μεταξύ των κ.κ. Γκιουλ και Ερντογάν όσον αφορά στον εξωτερικό προσανατολισμό της χώρας. Ο κ. Γκιουλ, τόσο την ομιλία του κατά την εναρκτήρια συνεδρίαση του Κοινοβουλίου στις 2 Οκτωβρίου, όσο και στο μήνυμά του για την 89η επέτειο της ιδρύσεως της Τουρκικής Δημοκρατίας στις 29 Οκτωβρίου, τάχθηκε υπέρ του ευρωπαϊκού προσανατολισμού της χώρας, ενώ ο κ. Ερντογάν απέφυγε κάθε αναφορά στην ΕΕ τόσο κατά την ομιλία του στο συνέδριο του ΑΚΡ στις 30 Σεπτεμβρίου, όσο και στο μήνυμά του, γεγονός που ερμηνεύεται ότι προτιμά την ανατολή έναντι της ΕΕ. Για να σηματοδοτήσει δε τη στροφή της Τουρκίας προς την Ανατολή, όπως τον κατηγορούν οι αντίπαλοί του, σχεδιάζει να οικοδομήσει ένα τέμενος γίγαντα στον υψηλότερο λόφο στην ασιατική πλευρά του Βοσπόρου. Θα είναι χωρητικότητος 30.000 ατόμων και θα διαθέτει έξι μιναρέδες υψηλότερους και από αυτούς του τεμένους του Μωάμεθ στη Μεδίνα.

Στις 21 Σεπτεμβρίου 2012 εκδόθηκε η απόφαση του δικαστηρίου για την υπόθεση «Βαριοπούλα» στην οποία δικάζονταν 365 άτομα με την κατηγορία της συνομωσίας για ανατροπή της κυβερνήσεως του κ. Ερντογάν. Οι πρωταίτιοι της συνομωσίας Στρατηγός Ντογκάν, πρώην Διοικητής της 1ης Στρατιάς, Πτέραρχος Ιμπραίμ, πρώην Αρχηγός της Αεροπορίας και Ναύαρχος Ορνέκ, πρώην Αρχηγός του Ναυτικού, καταδικάστηκαν σε ισόβια, ενώ σε άλλους 322 επιβλήθηκαν ποινές από 13 έως 20 χρόνια κάθειρξης.

Οι δικαζόμενοι ως πρωταίτιοι για το πραξικόπημα της 12 Σεπτεμβρίου 1980, Στρατηγός Κενάν Εβρέν, 92 ετών, πρώην Αρχηγός του Στρατού και Πρόεδρος της Δημοκρατίας από το 1982 έως το 1989 και Πτέραρχος Ταχσίν Σαχίνκαγια, 87 ετών, Αρχηγός της Αεροπορίας την περίοδο του πραξικοπήματος, απολογήθηκαν από το Νοσοκομείο που νοσηλεύονται μέσω τηλεπικοινωνιακού συστήματος, σε στυλ τηλεδιάσκεψης, με τις εικόνες τους να προβάλλονται σε οθόνες εντός της αίθουσας του δικαστηρίου.

Στις 2 Οκτωβρίου 2012 πραγματοποιήθηκε η εκταφή της σωρού του πρώην Προέδρου της χώρας Τουργκούτ Οζάλ, προκειμένου να διερευνηθούν καταγγελίες της οικογενείας του ότι δηλητηριάστηκε. Στις 25 Νοεμβρίου η εφημερίδα «Ζαμάν» δημοσίευσε την πληροφορία ότι σύμφωνα με την έκθεση που έχει συνταχθεί, αλλά δεν έχει δημοσιευθεί επίσημα, ο θάνατός του προήλθε από τη χορήγηση, από αγνώστους, των ραδιενεργών ουσιών Πολώνιο και Αμερίκιο και των δηλητηρίων DNT και Κάδμιο. Άλλη όμως εφημερίδα δημοσίευσε πληροφορίες ότι οι παραπάνω ουσίες ανιχνεύτηκαν σε χαμηλά ποσοστά και ως εκ τούτου δεν θα μπορούσαν να προκαλέσουν τον θάνατό του.

β. Κουρδικό

Εντείνονται οι συγκρούσεις μεταξύ των Κούρδων ανταρτών και του τουρκικού στρατού, στις ανατολικές περιοχές της χώρας, παρά τα ανοίγματα του κ. Ερντογάν προς αυτούς και τον φυλακισμένο ηγέτη τους κ. Οτσαλάν, για συνομιλίες ειρηνεύσεως, τις οποίες τους απηύθυνε από το βήμα του 4ου Συνεδρίου του ΑΚΡ που πραγματοποιήθηκε στις 30 Σεπτεμβρίου. Κατά το τρέχον έτος, όπως ανέφερε ο ίδιος ο κ. Ερντογάν, έχουν σκοτωθεί 239 αντάρτες, 144 στρατιώτες και 29 πολίτες.

Στις 18 Νοεμβρίου έληξε, ύστερα από 68 ημέρες και κατόπιν εκκλήσεως του Οτσαλάν, η απεργία πείνας την οποία είχαν κηρύξει οι Κούρδοι κρατούμενοι σε όλες τις φυλακές με αίτημα την παροχή καλυτέρων συνθηκών κρατήσεως για τον Αρχηγό τους.

γ. Συριακό

Συνεχίζονται η ανταλλαγή πυρών και τα θερμά επεισόδια στα σύνορα με τη Συρία με αποκορύφωμα το κτύπημα στις 5 Οκτωβρίου του τουρκικού χωρίου Ακτσαλέ από βλήμα συριακού όλμου, με θύματα 2 γυναίκες και 3 παιδιά, στον οποίο η Τουρκία αντέδρασε με βομβαρδισμό συριακών στόχων από το πυροβολικό της επί διήμερο. Την ενέργεια της Συρίας, που ζήτησε συγγνώμη, καταδίκασε και το ΣΑ του ΟΗΕ.

Ύστερα από αυτό το συμβάν, η Εθνοσυνέλευση ενέκρινε την ανάληψη στρατιωτικής επιχειρήσεως κατά της Συρίας, αν χρειαστεί, και προωθήθηκαν στην περιοχή στρατιωτικές Μονάδες με 250 άρματα μάχης και 40 α/φ F-16 στο αεροδρόμιο Ντιγιαρμπακίρ.

Ο κ. Ερντογάν ζήτησε από το ΝΑΤΟ την έγκριση για τη δημιουργία ζώνης προστασίας εντός του συριακού εδάφους για την περίθαλψη των προσφύγων και την εγκατάσταση συστοιχιών Patriot στη Νότιο Τουρκία, αλλά το ΝΑΤΟ ενέκρινε μόνο τη διάθεση των Patriot, γεγονός που προκάλεσε την οργή της Ρωσίας και του Ιράν. Μάλιστα ο κ. Αχμεντινεζάντ ακύρωσε την επίσκεψη στην Τουρκία που είχε προγραμματισθεί γα τις 17 Δεκεμβρίου.

Η Τουρκία επιθυμεί την επέμβαση στη ΒΑ Συρία γιατί τον έλεγχο της περιοχής αυτής έχει το Κουρδικό Κόμμα Δημοκρατικής Ένωσης (PYD), που είναι η συριακή πτέρυγα του PKK, το οποίο με αυτό τον τρόπο έχει εξασφαλίσει βάσεις και οδούς ανεφοδιασμού επί συριακού εδάφους, γεγονός που του επιτρέπει να κλιμακώνει θεαματικά τις επιθέσεις μέσα στην Τουρκία. Άλλος ένας λόγος, που σχεδιάζει στρατιωτική εισβολή στη Β.Συρία, είναι ο φόβος της για πιθανή δημιουργία ανεξάρτητης κουρδικής περιοχής, κατά το πρότυπο του Ιράκ, στη Β.Συρία σε περίπτωση ανατροπής του Άσαντ, γεγονός που θα προκαλέσει αλυσιδωτές αντιδράσεις στο εσωτερικό της.

δ. Σχέσεις με Ισραήλ

Νέα επιδείνωση στις σχέσεις των δύο χωρών προκάλεσε η έναρξη στην Κωνσταντινούπολη της δίκης, ερήμην, του πρώην Αρχηγού των Ενόπλων Δυνάμεων του Ισραήλ κ. Ασκενάζι και τριών ακόμη αποστράτων υψηλόβαθμων αξιωματικών με την κατηγορία της ηθικής αυτουργίας στη δολοφονία εννέα Τούρκων στο πλοίο «Μαβί Μαρμαρά» που μετέφερε ανθρωπιστική βοήθεια στη Λωρίδα της Γάζας τον Μάϊο του 2010.

ε. Σχέσεις με Ε.Ε.

Η υπογραφή της συμφωνίας επανεισδοχής λαθρομεταναστών στην Τουρκία έχει παγώσει γιατί η Τουρκία ζητά, όπως δήλωσε ο αρμόδιος για τις ευρωπαϊκές υποθέσεις κ. Μπαγίς, ως αντάλλαγμα την κατάργηση της βίζας για τους Τούρκους πολίτες που επισκέπτονται τις ευρωπαϊκές χώρες.

Στις 10 Οκτωβρίου δημοσιεύθηκε η ετησία έκθεση προόδου για την Τουρκία, με την οποία η Κομισιόν εκφράζει την ανησυχία της για τη στασιμότητα στην ικανοποίηση των πολιτικών κριτηρίων για την ένταξή της στην ΕΕ, καθώς και για το ζήτημα του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στο ίδιο μήκος ήταν και η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου που συνήλθε στις 11 Δεκεμβρίου 2012. Στην απόφασή του μεταξύ άλλων συνιστάται στην Τουρκία να εφαρμόσει τις διμερείς συμφωνίες και ιδιαίτερα αυτή για την επανεισδοχή των λαθρομεταναστών, να δεσμευτεί για την ειρηνική επίλυση των διαφορών της με τους γείτονες και να σέβεται τα κυριαρχικά δικαιώματα των κρατών μελών (ιδέ Κύπρος) που συνάπτουν συμφωνίες για την εκμετάλλευση φυσικών πόρων.

στ. Σχέσεις με Ρωσία

Στις 10 Οκτωβρίου η Τουρκική Αεροπορία υποχρέωσε σε αναγκαστική προσγείωση αεροσκάφος AIR BUS της Συρίας, το οποίο εκτελούσε το δρομολόγιο Μόσχα-Δαμασκός με 35 επιβάτες εκ των οποίων 17 Ρώσοι, με την αιτιολογία ότι μετέφερε όπλα για τον Άσαντ.

Το γεγονός προκάλεσε την έντονη αντίδραση της Ρωσίας. Ο κ. Πούτιν κάλεσε σε οργισμένο ύφος τον κ. Ερντογάν να επιδείξει τα όπλα που τυχόν βρέθηκαν στο αεροσκάφος και ανέβαλε την προγραμματισμένη επίσκεψή του στην Τουρκία.

Στις 3 Δεκεμβρίου και αφού είχαν δοθεί εξηγήσεις από τον κ. Ερντογάν, ο κ. Πούτιν επισκέφθηκε την Τουρκία και πήρε μέρος στην 3η Σύνοδο του Ανωτάτου Ρωσο-Τουρκικού Συμβουλίου στην Κωνσταντινούπολη, στα πλαίσια του οποίου υπεγράφησαν 11 συμφωνίες για συνεργασία σε διαφόρους τομείς. Ο κ. Πούτιν, σε κατ΄ιδίαν συνάντηση που είχε με τον κ. Ερντογάν εξέφρασε τη δυσφορία του για την εγκατάσταση Patriot στη Ν.Τουρκία, τονίζοντάς του ότι η Συρία δε έχει δυνατότητα να επιτεθεί σε καμία γειτονική χώρα και πολύ περισσότερο στην Τουρκία και ότι οι πύραυλοι που διαθέτει είναι παλαιάς γενιάς και ως εκ τούτου ακίνδυνοι.

4. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

α.Νόμπελ Ειρήνης 2012

Στην ΕΕ απονεμήθηκε το φετινό Νόμπελ Ειρήνης με το σκεπτικό ότι *"Η Ένωση και οι πρόδρομοί της επί έξι δεκαετίες και πλέον συνέβαλαν στην προώθηση της ειρή-*

νης και της επανασυμφιλίωσης, της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη γηραιά ήπειρο".

β.Συνεργασία με Κίνα και Ιαπωνία

Στις 20 Σεπτεμβρίου 2012 πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλες η 15η Σύνοδος Κορυφής ΕΕ-Κίνας, στη διάρκεια της οποίας οι δύο πλευρές συμφώνησαν να συνεργαστούν στα θέματα του περιβάλλοντος για τον περιορισμό των ρύπων, αλλά η Κίνα δήλωσε απρόθυμη να συμβάλει στην επίλυση της ευρωπαϊκής οικονομικής κρίσης. Ο Κινέζος πρωθυπουργός έκανε έκκληση στην ΕΕ να άρει το εμπάργκο όπλων που έχει επιβάλλει στη χώρα του από το 1989, μετά την αιματηρή καταστολή των διαδηλώσεων στην πλατεία Τιεναμέν.

Στις 29 Νοεμβρίου 2012 το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων της ΕΕ ενέκρινε τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων με την Ιαπωνία με στόχο τη σύναψη συμφωνίας ελευθέρου εμπορίου μεταξύ των δύο πλευρών.

γ. Γαλλία

Ο κ. Ολάντ διατηρεί επί του παρόντος τη νομοθεσία του κ. Σαρκοζί για το μεταναστευτικό με ελάχιστες παρεμβάσεις που βελτιώνουν τις συνθήκες για τους μετανάστες χωρίς χαρτιά. Όπως όμως δήλωσε ο Υπουργός Εσωτερικών κ. Βαλς, οι απελάσεις θα ξεπεράσουν τον αριθμό του 2011, που είχε φτάσει στις 30.000.

Ο κ. Βαλς δήλωσε επίσης ότι θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την ενσωμάτωση των μουσουλμάνων, που φτάνουν τα 4 εκατομμύρια, αλλά προειδοποίησε ότι δεν θα επιτρέψει στο εξτρεμισμό του Ισλάμ να βρει καταφύγιο στη χώρα.

Οι Αρχές φοβούνται για τρομοκρατικά χτυπήματα μετά την εξάρθρωση τρομοκρατικών θυλάκων προσφάτως και την ανεύρεση, στο σπίτι υπόπτου ως βομβιστή, καταλόγου εβραϊκών οργανώσεων στο Παρίσι, καθώς και αντιτύπου του περιοδικού Inspire, που είναι η αγγλόφωνη έκδοση του περιοδικού της Αλ Κάϊντα της Αραβικής Χερσονήσου, μέσω του οποίου προτρέπονται οι μουσουλμάνοι στη Δύση να κηρύξουν τζιχάντ.

Ο Υπουργός Εσωτερικών κ. Βαλς προειδοποίησε με δήλωσή του την ΕΤΑ των Βάσκων ότι η Γαλλία θα συνεχίσει τη μάχη εναντίον της.

δ. Ισπανία

Στις τοπικές εκλογές που διεξήχθησαν στις 25 Νοεμβρίου στην Καταλονία, τα 2/3 ψήφισαν αποσχιστικά κόμματα, αλλά το κυβερνόν κόμμα του κ. Αρτούρ Μας, που είχε δώσει στις εκλογές χαρακτήρα δημοψηφίσματος, έχασε την κοινοβουλευτική πλειοψηφία και έτσι θα δυσκολευτεί πολύ να εφαρμόσει το σχέδιό του για ένα μελλοντικό δημοψήφισμα.

ε. Ολλανδία

Τις εκλογές που διεξήχθησαν στην Ολλανδία στις 12 Σεπτεμβρίου 2012 κέρδισαν τα φιλοευρωπαϊκά κόμματα που είναι προσηλωμένα στη δημοσιονομική πειθαρχία.

στ. Ρουμανία

Τις εκλογές που διεξήχθησαν στις 9 Δεκεμβρίου κέρδισε με 60% ο κεντροαριστερός συνασπισμός του κ. Πόντα. Αντιθέτως το κόμμα του Προέδρου κ. Μπασέσκου περιορίστηκε στο 19%.

5. ΗΠΑ

Ο Πρόεδρος Ομπάμα επανεξελέγη στις εκλογές της 6ης Νοεμβρίου 2012, επικρατήσας άνετα του Ρεπουμπλικανού αντιπάλου του κ. Ρόμνεϊ (50,7% έναντι 47,6% και 332 εκλέκτορες έναντι 206).

Η επανεκλογή του κ. Ομπάμα θεωρείται ως θετική για την Ελλάδα, γιατί θα συνεχίσει να πιέζει την ΕΕ για ταχεία και συνολική λύση της οικονομικής κρίσης στην ευρωζώνη και να υποστηρίζει την παραμονή της χώρας μας στο ευρώ, ενώ αναμένεται να συνεχίσει την ίδια πολιτική στον διπλωματικό τομέα, δηλαδή να μην ασκεί πιέσεις στην Ελλάδα για μείζονα εθνικά θέματα όπως έκανε ο προκάτοχός του κ. Μπους.

Ο τυφώνας «Σάντυ» που έπληξε τη Ν.Υόρκη, το Νιου Τζέρσεϊ και άλλες περιοχές άφησε πίσω του 68 νεκρούς και προκάλεσε υλικές ζημιές πάνω από 20 δις δολάρια και διαφυγόντα εταιρικά κέρδη πάνω από 30 δις δολάρια.

Ο Αρχηγός της CIA Στρατηγός κ. Πετρέους αναγκάστηκε σε παραίτηση, λόγω εμπλοκής του σε ερωτικό σκάνδαλο.

Σε ποινή φυλακίσεως ενός έτους καταδίκασε δικαστήριο της Καλιφόρνια τον Μαρκ Μπαλσέλι Γιουσέφ, παραγωγό της απαξιωτικής για το Μωάμεθ ερασιτεχνικής ταινίας, που πυροδότησε τις βίαιες αντιδράσεις των ισλαμιστών σ΄όλο τον κόσμο.

Το FBI συνέλαβε τέσσερις άνδρες στην Καλιφόρνια με την κατηγορία ότι σχεδίαζαν να φονεύσουν αμερικανούς πολίτες στις ΗΠΑ και το εξωτερικό και ότι σχετίζονταν με την Αλ Κάϊντα και τους Ταλιμπάν.

6. ΡΩΣΙΑ

Ο κ. Πούτιν έδιωξε από τη Ρωσία την Αμερικανική Υπηρεσία για τη Διεθνή Ανάπτυξη USA ID, η οποία εργαζόταν για δύο δεκαετίες στη Ρωσία και είχε δαπανήσει 2,6 δις δολάρια σε προγράμματα καταπολέμησης ασθενειών, προστασίας του περιβάλλοντος, ενίσχυσης της κοινωνίας των πολιτών και εκσυγχρονισμού της κοινωνίας, με την αιτιολογία ότι προσπαθούσε να ασκήσει επιρροή στις πολιτικές διαδικασίες.

Ο Υπουργός Άμυνας κ. Σερντιούκοφ απεπέμφθη από την κυβέρνηση για εμπλοκή του στο σκάνδαλο με τις σκηνοθετημένες αγοραπωλησίες ακινήτων του ρωσικού στρατού. Στη θέση του τοποθετήθηκε ο Σεργκέϊ Σοϊγκού, μέλος της τουρκικής κοινότητας «Τούβα» της Ρωσίας και Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου ανέλαβε ο Στρατηγός Γερασίμοφ, ο οποίος ήταν Διοικητής των Ρωσικών Δυνάμεων στον δεύτερο πόλεμο στην Τσετσενία το 2000, όπου έπαιξε σημαντικό ρόλο και γι΄αυτό είναι το πιο μισητό πρόσωπο για τους Τσετσένους τρομοκράτες.

Η Ρωσία παρέγραψε χρέος

500 εκατομμυρίων δολαρίων του Κιργιστάν με αντάλλαγμα τη σύναψη συμφωνιών στον αμυντικό και ενεργειακό τομέα, ανάμεσα στις οποίες είναι και το κλείσιμο της Βάσεως που διατηρούν οι ΗΠΑ, με τη λήξη της σχετικής συμβάσεως το 2014.

Η Δούμα διέγραψε τον αντίπαλο του κ. Πούτιν βουλευτή κ. Γκενάντι Γκούντκοφ, με ψήφους 291 υπέρ και 150 κατά, γιατί συμμετείχε σε διαδηλώσεις που στρέφονταν εναντίον του Ρώσου Προέδρου.

Ο Πρωθυπουργός κ. Μεντβέντεφ, σε συνέντευξη του στη γαλλική εφημερίδα «FIGARO» επέκρινε τη Γαλλία και όλες τις χώρες που υποστηρίζουν τη συριακή αντιπολίτευση.

7. ΓΕΩΡΓΙΑ

Το κόμμα του Προέδρου κ. Σαακασβίλι έχασε τις βουλευτικές εκλογές που έγιναν την 1η Οκτωβρίου από το κόμμα του δισεκατομμυριούχου κ. Ιβανσιβίλι, που θεωρείται φιλορώσος. Εν τούτοις η πρώτη του επίσκεψη ήταν στις Βρυξέλες στις 12 Νοεμβρίου, όπου δήλωσε «Δεν θα παραιτηθούμε από το όραμα της ενσωμάτωσης με την ΕΕ» και ζήτησε την κατάργηση της βίζας για τους Γεωργιανούς που επισκέπτονται τις χώρες της ΕΕ.

8. ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Τις βουλευτικές εκλογές που διεξήχθησαν στις 28 Οκτωβρίου κέρδισε το κόμμα του Προέδρου κ. Γιανούκοβιτς. Στην έκθεσή τους, οι παρατηρητές του ΟΑΣΕ έκριναν τις εκλογές «ανεπαρκώς διαφανείς», συμπληρώνοντας πως οι δημοκρατικές διαδικασίες σε αυτήν την χώρα έχουν οπισθοδρομήσει.

9. ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

α. Παλαιστινιακό

Με ψήφους 138 υπέρ, 9 κατά και 49 αποχές, η Παλαιστινιακή Αρχή έγινε αποδεκτή από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ στις 29 Νοεμβρίου με καθεστώς «κράτους μη μέλους παρατηρητή», γεγονός που θεωρείται ως έμμεση αναγνώριση του Παλαιστινιακού κράτους. Με την απόφαση αυτή οι Παλαιστίνιοι αποκτούν πρόσβαση στις υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών και στους Διεθνείς Οργανισμούς.

Οι ΗΠΑ επέκριναν το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας και ο κ. Νετανιάχου επετέθη κατά του κ. Αμπάς για το περιεχόμενο της ομιλίας του στον ΟΗΕ, το οποίο χαρακτήρισε δηλητηριώδες και ψευδές. Σε αντίδραση το Ισραήλ ανακοίνωσε τη χορήγηση 3.000 αδειών κατασκευής νέων οικιών στη Δυτική Όχθη και την Ανατολική Ιερουσαλήμ. Επιπλέον η κυβέρνηση του Ισραήλ αποφάσισε να παρακρατήσει το κονδύλι 100 εκατομμυρίων δολαρίων το μήνα από φόρους και δασμούς που εισπράττει για λογαριασμό της Παλαιστινιακής Αρχής.

Οι ενέργειες αυτές του Ισραήλ προκάλεσαν τις έντονες αντιδράσεις των ευρωπαϊκών κρατών και ιδίως της Βρετανίας και της Γαλλίας, ενώ ο ΓΓ του ΟΗΕ κ. Μπαν Κι Μουν τις χαρακτήρισε «σχεδόν μοιραίο πλήγμα» στην προσπάθεια ειρηνικής επίλυσης του Παλαιστινιακού.

Στις 27 Νοεμβρίου 2012 ανοίχθηκε ο τάφος του Γιασέρ Αραφάτ και ελήφθησαν δείγματα από τη σορό του τα οποία παρεδόθησαν στους Γάλλους, Ρώσους και Ελβετούς εμπειρογνώμονες από την Παλαιστινιακή Επιτροπή που ερευνά τα αίτια του θανάτου του κατόπιν αιτήσεως της συζύγου του η οποία ισχυρίζεται ότι δηλητηριάστηκε.

β. Λωρίδα της Γάζας

Η στοχευμένη δολοφονία από ισραηλινό πολεμικό αεροσκάφος του Διοικητή της στρατιωτικής πτέρυγας της Χαμάς στη Γάζα και η προσβολή με πυραύλους του Ισραηλινού εδάφους ως αντίποινα, προκάλεσαν ένταση στην περιοχή η οποία έφτασε στα πρόθυρα πολέμου. Η Χαμάς εξαπέλυσε εκατονταδες πυραύλων εναντίον κατοικημένων τόπων του Ισραήλ, το οποίο ανταπάντησε με αεροπορικές προσβολές, προκαλώντας ανθρώπινα θύματα (120 νεκροί) και εκτεταμένες καταστροφές. Το Ισραήλ κλιμακώνοντας την κρίση προέβη σε επιστράτευση 30.000 ανδρών και προώθησε στρατιωτικές Μονάδες στα σύνορα με τη Γάζα απειλώντας με χερσαία επίθεση. Τελικά χάρις στην δυναμική επέμβαση της κ. Κλίντον και την επιτυχημένη διαμεσολάβηση του Αιγύπτιου Προέδρου κ. Μόρσι επετεύχθη συμφωνία καταπαύσεως του πυρός από την 21.00ω της 21ης Νοεμβρίου 2012, η οποία προβλέπει τον τερματισμό της πολιτικής των «στοχευμένων δολοφονιών» εκ μέρους του Ισραήλ και της ρίψεως ρουκετών εκ μέρους της Χαμάς.

Στις 8 Δεκεμβρίου εορτάστηκε η 25η επέτειος ιδρύσεως της Χαμάς επί παρουσία του εξορίστου πολιτικού ηγέτη της κ. Μεσαάλ, ο οποίος επέστρεψε μετά 45 έτη στη Γάζα και παρέμεινε μόνο 48 ώρες.

γ. Ισραήλ

Ο κ. Νετανιάχου, αιφνιδιάζοντας τους αντιπάλους του, προκήρυξε στις 9 Οκτωβρίου 2012 πρόωρες εκλογές για τον Ιανουάριο 2013, στις οποίες το κόμμα του «Λικούντ» θα κατέλθει από κοινού με το κόμμα «Ισραέλ Μπεϊτίνου» του ακροδεξιού Υπουργού Εξωτερικών κ. Λίμπερμαν, έχοντας εξασφαλίσει από τώρα τη νίκη. Ταυτοχρόνως ο Υπουργός Άμυνας και Αρχηγός του κόμματος «Ανεξαρτησίας» κ. Μπάρακ ανακοίνωσε ότι εγκαταλείπει την πολιτική.

Τα ισραηλινά ΜΜΕ αναλύοντας την ομιλία του κ. Νετανιάχου στον ΟΗΕ, συμπεραίνουν ότι το Ισραήλ θα επιτεθεί στο Ιράν την άνοιξη 2013, εφόσον μέχρι τότε δεν έχουν τελεσφορήσει οι διαπραγματεύσεις μεταξύ της «ομάδος 5+1» και της Τεχεράνης. Επίσης εκτιμούν ότι ο κ. Νετανιάχου έχει αρχίσει να συμβιβάζεται με την επανεκλογή του κ. Ομπάμα και δεν επιθυμεί περαιτέρω όξυνση των μεταξύ τους σχέσεων. Άλλωστε ο Αμερικανός Πρόεδρος στάθηκε στο πλευρό του Ισραήλ στην κρίση με την Χαμάς, αποδεχόμενος ότι το Ισραήλ έχει το δικαίωμα να αμυνθεί.

Στις 20 Οκτωβρίου 2012 το Ισραήλ κατέλαβε αναίμακτα το ιστιοφόρο πλοίο «Εστέλ» της κινήσεως «Ένα καράβι για τη Γάζα», το οποίο επιχείρησε να σπάσει το ναυτικό αποκλεισμό της Γάζας.

Με απόλυτη επιτυχία ολοκληρώθηκε στις 26 Νοεμβρίου η πρώτη δοκιμή του νέου αντιπυραυλικού συστήματος της ισραηλινής οπλοβιομηχανίας «Μαγικό Ραβδί». Το σύστημα αυτό μπορεί να αναχαιτίζει πυραύλους μικρού και μεσαίου βεληνεκούς, καθώς και ρουκέτες μεγάλου διαμετρήματος. Εκτιμάται ότι το «Μαγικό Ραβδί», θα αποτελέσει τον ακρογωνιαίο λίθο της ισραηλινής ασπίδας για την αναχαίτιση των πυραύλων της Χεζμπολάχ του Λιβάνου.

δ. Ιράκ

Το Ιράκ μετά την αποχώρηση των Αμερικανών έχει εισέλθει στη δίνη ενός εθνικού διχασμού. Η κυβέρνηση αντιμετωπίζει την ένοπλη αντίσταση του παρανόμου κόμματος Μπάαθ του Σαντάμ Χουσείν και της οργάνωσης «Ισλαμικό Κράτος του Ιράκ», η οποία συνδέεται με την Αλ Κάϊντα. Επίσης αντιμετωπίζει τις αυτονομιστικές διαθέσεις των Κούρδων, αλλά και την υπονομευτική δράση του ιερωμένου και πολιτικού Αλ Σαντρ στο νότιο τμήμα της χώρας. Ο Σεπτέμβριος ήταν ο πιο πολύνεκρος μήνας της τελευταίας διετίας με 182 πολίτες, 95 στρατιώτες και 88 αστυνομικούς νεκρούς.

ε. Ιράν

Στις 15 Οκτωβρίου η ΕΕ αποφάσισε ένα νέο γύρο σκληρών κυρώσεων στο Ιράν, ευθυγραμμιζόμενη με τη γραμμή των ΗΠΑ. Τα μέτρα αφορούν στον τραπεζικό τομέα, το εμπόριο, τις μεταφορές και την απαγόρευση εισαγωγής φυσικού αερίου. Οι νέες κυρώσεις είχαν άμεση επίπτωση σε πολλά ιρανικά Μ ΜΕ, καθώς η ευρωπαϊκή εταιρεία Eutelsat, πάροχος υπηρεσιών δορυφορικής επικοινωνίας, σταμάτησε να εξυπηρετεί από τις 15 Οκτωβρίου εννέα ιρανικά τηλεοπτικά δίκτυα και δέκα ραδιοσταθμούς, εμποδίζοντας τη μετάδοση προγραμμάτων εκτός ιρανικών συνόρων.

Οι κυρώσεις σε βάρος του Ιράν έχουν προκαλέσει οδυνηρές συνέπειες στην οικονομία, προκαλώντας λαϊκές αντιδράσεις κατά του καθεστώτος. Το ιρανικό νόμισμα ριάλ έχασε το 40% της αξίας του σε σχέση με το δολάριο και η χώρα εισπράττει 150 εκατ. δολάρια λιγότερα κάθε ημέρα από τις εξαγωγές πετρελαίου. Τα συναλλαγματικά αποθέματα μειώθηκαν επικίνδυνα, γεγονός που ανάγκασε την κυβέρνηση στη μαζική τύπωση εθνικού νομίσματος, με άμεση συνέπεια την εκτόξευση τα ύψη των τιμών των βασικών ειδών διατροφής, αλλά και της τιμής του δολαρίου.

Ο επικεφαλής του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν κ. Φερεϊντούν Αμπασί Νταβανί δήλωσε στις 28 Νοεμβρίου 2012 ότι η χώρα του θα συνεχίσει τον εντατικό εμπλουτισμό του ουρανίου, χωρίς όμως να διευκρινίσει αν θα προχωρήσει σε εμπλουτισμό μεγαλύτερο του 20%, ενώ ο επικεφαλής των επιθεωρητών του ΟΗΕ δήλωσε στα μέσα Νοεμβρίου, ότι η Τεχεράνη εμπλουτίζει ουράνιο με σταθερό ρυθμό και ότι οι διεθνείς κυρώσεις δεν μοιάζουν να οδηγούν σε περιστολή του πυρηνικού της προγράμματος.

Στις 9 Νοεμβρίου δύο ρωσικής κατασκευής αεροσκάφη SU-25 άνοιξαν πυρ εναντίον αμερικανικού μη επανδρωμένου αεροσκάφους, χωρίς να πετύχουν το στόχο τους. Το αμερικανικό Πεντάγωνο ανακοίνωσε ότι το αεροσκάφος εκτελούσε πτήση ρουτίνας στο διεθνή εναέριο χώρο, αλλά η Τεχεράνη υποστήριξε ότι αυτό παραβίασε τον ιρανικό εναέριο χώρο.

στ. Λίβανος

Πολύνεκρες συγκρούσεις μεταξύ υποστηρικτών και αντιπάλων του Σύρου Προέδρου κ. Άσαντ ξέσπασαν στη Βηρυτό και την Τρίπολη, ύστερα από τη δολοφονία στις 19 Οκτωβρίου του Ταξιάρχου Ουίσαμ Αλ Χασάν, επικεφαλής των Μυστικών Υπηρεσιών και πολιτικού αντιπάλου του κ. Άσαντ. Επειδή η κατάσταση είχε ξεφύγει από κάθε έλεγχο και κινδύνευε να οδηγήσει σε εμφύλια σύρραξη επενέβη ο στρατός και επέβαλε την τάξη.

ζ. Συρία

Συνεχίζεται με αμείωτη ένταση ο εμφύλιος στη Συρία. Οι αντάρτες, παρά τη δράση της αεροπορίας του Προέδρου Άσαντ, ελέγχουν τις βόρειες και ανατολικές επαρχίες της χώρας και έχουν προωθηθεί στα περίχωρα της πρωτεύουσας Δαμασκού, καταλαμβάνοντας ταυτόχρονα κυβερνητικά στρατόπεδα από τα οποία προμηθεύτηκαν σύγχρονο οπλισμό και αξιόπιστα Α/Α όπλα με τα οποία προσβάλλουν τα Ε/Π του στρατού.

Οι νεκροί μέχρι τώρα ξεπερνούν τις 42.000 και οι πρόσφυγες που έχουν φτάσει τις 500.000 αναμένεται να ξεπεράσουν τις 700.000 μέχρι το τέλος του χρόνου.

Η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το Σεπτέμβριο δεν κατάφερε να πάρει καμία απόφαση, λόγω της αρνήσεως της Ρωσίας και της Κίνας, οι οποίες υποστηρίζουν μόνο πολιτική λύση η οποία θα εξασφαλίζει την παραμονή του Άσαντ στην εξουσία, όπως δήλωσε ο Ρώσος ΥΠΕΞ κ. Λαβρόφ. Εναντίον κάθε στρατιωτικής επεμβάσεως έχει ταχθεί και ο Πρόεδρος της Αιγύπτου κ. Μόρσι, ο οποίος όμως έχει ζητήσει από τον κ. Άσαντ να παραιτηθεί.

Ο διαμεσολαβητής του ΟΗΕ και του Αραβικού Συνδέσμου Αλγερινός κ. Μπραχίμι πέτυχε τη συμφωνία μιας προσωρινής εκεχειρίας, κατά τη διάρκεια της μεγάλης εορτής του Έϊντ αλ Άντχα (26-28 Οκτωβρίου), ανάμεσα στο καθεστώς του κ. Άσαντ και τους εξεγερμένους, η οποία όμως δεν τηρήθηκε με τις δύο πλευρές να επιρρίπτουν την ευθύνη η μία στην άλλη.

Ύστερα από μαραθώνιες διαπραγματεύσεις και με τη μεσολάβηση των ΗΠΑ και του Κατάρ, οι παρατάξεις της συριακής αντιπολιτεύσεως κατέληξαν στις 12 Νοεμβρίου 2012 σε συμφωνία για την εγκαθίδρυση ενός οργάνου που θα εκφράζει το σύνολο των αντικαθεστωτικών, με την ονομασία «Εθνικός Συνασπισμός για τις Συριακές Επαναστατικές και Αντικαθεστωτικές Δυνάμεις» (SNCOR), με Πρόεδρο τον μετριοπαθή ισλαμιστή Σείχ Αχμάντ Μοάζ αλ Χατίμ, ο οποίος συναντήθηκε με τους ΥΠΕΞ της ΕΕ.

Τον SNCOR αναγνώρισαν, ως «μοναδικό νόμιμο εκπρόσωπο του συριακού λαού», ο Αραβικός Σύνδεσμος, οι ΗΠΑ, η Γαλλία, η Βρετανία, η Τουρκία και πολλές άλλες χώρες, ενώ η Ρωσία και Κίνα τον κάλεσαν να επιδιώξει το διάλογο με το καθεστώς Άσαντ.

Εάν ο SNCOR καταφέρει να ενώσει στην πράξη όλες τις αντικαθεστωτικές δυνάμεις που μέχρι τώρα είναι διασπαρμένες σε

αντιμαχόμενες παρατάξεις, τότε οι ημέρες του Άσαντ θα είναι μετρημένες.

Η Διεθνής Κοινότητα και κυρίως οι ΗΠΑ προβαίνουν σε μία σειρά ενεργειών προκειμένου να πιέσουν τον κ. Άσαντ να συμβιβαστεί, οι οποίες όμως δημιουργούν ταυτόχρονα και τις προϋποθέσεις μιας στρατιωτικής επέμβασης τύπου Λιβύης, αν τελικά ο Σύρος Πρόεδρος δεν υποκύψει. Συγκεκριμένα :

- Οι ΗΠΑ έχουν αναπτύξει στα ανοικτά της Συρίας ένα πυρηνοκίνητο αεροπλανοφόρο με 70 αεροσκάφη και 8.000 άνδρες καθώς και άλλα πολεμικά πλοία. Στην ίδια περιοχή έχουν αναπτυχθεί Βρετανικά και Γαλλικά σκάφη.
- Στην Ιορδανία βρίσκονται, όπως δήλωσε ο ΥΕΘΑ των ΗΠΑ κ. Πανέτα, 400 στελέχη και αρκετοί στρατιώτες για τη δημιουργία Στρατηγείου το οποίο να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει κάθε πιθανή εξέλιξη.
- Το ΝΑΤΟ αποφάσισε, κατόπιν αιτήματος της Τουρκίας, την ανάπτυξη συστοιχιών Patriot στα σύνορά της με τη Συρία, γεγονός που προκάλεσε τις αντιδράσεις της Ρωσίας και του Ιράν.
- Η συνένωση όλων των παρατάξεων σε ένα Ενιαίο Συνασπισμό τον SNCOR.
- Η αποχώρηση από τη Δαμασκό των διπλωματών του ΟΗΕ και των άλλων χωρών της ΕΕ.
- Η προειδοποίηση σε υψηλούς τόνους από τον κ. Ομπάμα και τους άλλους ευρωπαίους του κ. Άσαντ για πιθανή χρησιμοποίηση χημικών όπλων, παρόλο που ο Σύρος Πρόεδρος, με επιστολή του, διαβεβαίωσε τον ΓΓ του ΟΗΕ ότι δεν πρόκειται να χρησιμοποιήσει χημικά, επισημαίνοντας ταυτοχρόνως ότι η όλη υπόθεση έχει δημιουργηθεί προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως δικαιολογία για τυχόν επέμβαση στη χώρα του.

Οι ΗΠΑ και οι χώρες της ΕΕ θα αναλάβουν δράση, ανάλογη με αυτή της Λιβύης, μόνο στην περίπτωση που ο κ. Άσαντ δεν συμβιβαστεί και οι δυνάμεις του SNC OR αποδειχθούν ανίκανες να καταβάλουν τις καθεστωτικές δυνάμεις.

Στα πλαίσια του ΟΗΕ διεξάγεται έρευνα για πιθανά εγκλήματα πολέμου στη Συρία. Ο επικεφαλής των ερευνητών κ. Πάουλο Πενέϊρα δήλωσε ότι έχει ζητήσει συνάντηση με τον κ. Άσαντ, ώστε να ανοίξει ο δρόμος για την πραγματοποίηση των ερευνών. Στην επιτροπή συμμετέχει και η πρώην Εισαγγελέας του Διεθνούς Δικαστηρίου για τα εγκλήματα στην Γιουγκοσλαβίας κ. Κάρλα ντε Πόντε, η οποία δήλωσε ότι «εγκλήματα πολέμου και εγκλήματα εναντίον της ανθρωπότητος έχουν διαπραχθεί πέραν πάσης αμφιβολίας στη Συρία» και ότι εστιάζει τις προσπάθειές της «στον εντοπισμό των υψηλά ισταμένων πολιτικών και στρατιωτικών προσώπων που ευθύνονται γι΄αυτά τα εγκλήματα».

Η ενέργεια αυτή του ΟΗΕ αποτελεί το μοχλό πιέσεων προς τον κ. Άσαντ και τους επιτελείς του για να σταματήσουν τα εγκλήματα κατά των αμάχων.

10.ΒΟΡΕΙΑ ΑΦΡΙΚΗ

α. Αίγυπτος

Βίαιες διαδηλώσεις και συγκρούσεις μεταξύ των οπαδών της αντιπολιτεύσεως και της Μουσουλμανικής Αδελφότητος ξέσπασαν στις 22 Νοεμβρίου 2012, οι οποίες συνεχίζονταν μέχρι τις 9 Δεκεμβρίου 20 12, που ο στρατός, ύστερα από απόφαση του κ. Μόρσι, ανέλαβε, με αυξημένες εξουσίες, την τήρηση της τάξεως μέχρις ότου ανακοινωθούν τα αποτελέσματα του δημοψηφίσματος για την έγκριση του Συντάγματος. Τα αίτια της νέας εξεγέρσεως ήταν :

- Η έκδοση προεδρικού διατάγματος, που δημοσιεύτηκε στις 22 Νοεμβρίου και σύμφωνα με το οποίο ο κ. Μόρσι παραχωρούσε έκτακτες εξουσίες στον εαυτόν του. Στις 9 Δεκεμβρίου 2012 το διάταγμα ακυρώθηκε ύστερα από τις βίαιες συγκρούσεις των διαδηλωτών με την αστυνομία στις 5 Δεκεμβρίου εμπρός στο Προεδρικό Μέγαρο από τις οποίες απειλήθηκε ακόμη και η ζωή του.
- Η ψήφιση στις 29 Νοεμβρίου, με συνοπτικές διαδικασίες, του προσχεδίου του νέου Συντάγματος από την ελεγχομένη από τους ισλαμιστές, Συντακτική Συνέλευση, της οποίας τη νομιμότητα αμφισβητεί το δικαστικό σώμα και
- Η επιμονή του κ. Μόρσι να διεξαχθεί στις 15 Δεκεμβρίου 2012 το δημοψήφισμα παρά τις αντιδράσεις σύσσωμης της αντιπολίτευσης, του δικαστικού σώματος και των περισσοτέρων ΜΜΜ, που ισχυρίζονται ότι το νέο Σύνταγμα εισάγει τον ισλαμικό νόμο «σαρία».

Τελικά πραγματοποιήθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2012 η πρώτη φάση του δημοψηφίσματος εν μέσω επεισοδίων με 9 νεκρούς και καταγγελίες από την αντιπολίτευση για νοθεία, αλλά και συνέχιση των διαδηλώσεων. Τα αποτελέσματα θα ανακοινωθούν μετά την ολοκλήρωση και της δεύτερης φάσης στις 22 Δεκεμβρίου 2012. Παρ΄όλα αυτά η αντιπολίτευση ισχυρίζεται ότι το Σύνταγμα το έχει απορρίψει το 60-65% των ψηφισάντων, ενώ η Μουσουλμανική Αδελφότητα ότι το έχει υπερψηφίσει το 66,5%.

Η υπερψήφιση ή καταψήφιση του Συντάγματος δεν πρόκειται να ομαλοποιήσει την κατάσταση. Οι αναταραχές και οι διαδηλώσεις θα συνεχιστούν και ο κ. Μόρσι θα αναγκαστεί ή να αναδιπλωθεί ή να χρησιμοποιήσει βίαια μέτρα, τα οποία όμως, ενδέχεται να προκαλέσουν μια νέα εξέγερση σαν αυτή που ανέτρεψε το καθεστώς Μουμπάρακ.

β. Λιβύη

Εκατοντάδες Κανταφικοί έχουν οχυρωθεί στην πόλη Μπένι, υπό την προστασία της φυλής Γουαρφάλα. Σ΄αυτήν πέθανε κατόπιν φρικτών βασανιστηρίων και ο Ομράν Σαμπάν, ο οποίος είχε συλλάβει τον Καντάφι.

Στις επιχειρήσεις, που διεξήχθησαν τον Οκτώβριο από το Λιβυκό στρατό για την ανακατάληψη της πόλεως, σκοτώθηκε ο μικρός γιός του Καντάφι, ο Χαμίς, ο οποίος θεωρείτο ότι είχε σκοτωθεί κατά τη διάρκεια της εξέγερσης. Επίσης συνελήφθη και ο Μούσα Ιμπραίμ, τελευταίος εκπρόσωπος τύπου του καθεστώτος.

Την 4η Οκτωβρίου Λίβυοι διαδηλωτές εισέβαλαν στη Βουλή και παρεμπόδισαν την διαδικασία της ψηφοφορίας για παροχή ψήφου εμπιστοσύνης στην πρώτη κυβέρνηση του κ. Ζιντάν, διαμαρτυρόμενοι

για τη συμμετοχή σ΄αυτή πέντε Υπουργών, τους οποίους θεωρούν ως υπολείμματα του Κανταφικού καθεστώτος. Η ψηφοφορία πραγματοποιήθηκε στις 8 Οκτωβρίου και είχε ως αποτέλεσμα την καταψήφιση της κυβερνήσεως με 125 κατά, 44 υπέρ και 7 αποχές. Αλλά και την 1η Νοεμβρίου που ο κ. Ζιντάν παρουσίασε τη νέα του κυβέρνηση, η συνεδρίαση της Βουλής διεκόπη από την εισβολή 100 ενόπλων αυτή τη φορά, οι οποίοι πρόβαλαν τους ίδιους λόγους. Κατόπιν αυτού η ψηφοφορία ανεβλήθη και πάλι

Οι ΗΠΑ αποφάσισαν τη συγκρότηση από 1-1-1913 ομάδας επιλέκτων, η οποία θα αναλάβει την αντιμετώπιση της Αλ Κάϊντα και φιλικών της οργανώσεων.

11.ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛΗ

α. Αφγανιστάν

Στις 4 Οκτωβρίου ο Πρόεδρος κ. Καρζάϊ δήλωσε ότι οι προεδρικές εκλογές θα διεξαχθούν το 2014 και ότι ο ίδιος δεν θα είναι υποψήφιος. Επετέθη δε στα δυτικά μέσα ενημέρωσης γιατί διαμορφώνουν καταστροφολογικά σενάρια για το Αφγανιστάν, υποστηρίζοντας ότι μετά την αποχώρηση των αμερικανικών στρατευμάτων το 2014 θα επικρατήσει χάος. Το ίδιο όμως σενάριο παρουσίασε στις 8 Οκτωβρίου και το έγκριτο ίδρυμα International Crisis Group (ICG) τις προβλέψεις του οποίου η αφγανική κυβέρνηση χαρακτήρισε «σκουπίδια».

Το ΝΑΤΟ αποφάσισε τον περιορισμό των κοινών επιχειρήσεων με τις αφγανικές δυνάμεις, λόγω των επιθέσεων που δέχονται οι στρατιώτες του, εκ των έσω, από Αφγανούς αστυνομικούς και στρατιώτες που ανήκουν στους Ταλιμπάν.

Στις 10 Σεπτεμβρίου ο αμερικανικός στρατός παρέδωσε στις αφγανικές Αρχές τον έλεγχο των φυλακών Μπαγκράμ, στις οποίες κρατούνται χιλιάδες Ταλιμπάν και ύποπτοι για τρομοκρατία.

β. Κίνα

Το 18ο Συνέδριο του ΚΚ Κίνας εξέλεξε στις 15 Νοεμβρίου τη νέα ηγεσία του. Γενικός Γραμματέας εξελέγη ο κ. Σι Τζιμπίνγκ ο οποίος θα αναλάβει τα καθήκοντά του τον Μάρτιο του 2013. Ο κ. Σι θεωρείται μεταρρυθμιστής αλλά η πλειοψηφία του νέου επταμελούς Πολιτικού Γραφείου αποτελείται από συντηρητικούς και γι΄αυτό πολλοί σχολιαστές προβλέπουν ότι δεν θα ληφθεί κανένα δραστικό μέτρο για την επίλυση των πιεστικών προβλημάτων της χώρας, όπως η απειλή κοινωνικής αναταραχής, η περιβαλλοντική καταστροφή και η διαφθορά.

Στις 29 Σεπτεμβρίου 2012, η Κίνα ενεργοποίησε το πρώτο της αεροπλανοφόρο, το «Λιαονίνγκ» παρόλο που επί του παρόντος δεν διαθέτει αεροσκάφη με δυνατότητες προσγειώσεως σ΄αυτό.

Σύμφωνα με έκθεση που εκπόνησε επιτροπή για λογαριασμό του αμερικανικού Κογκρέσου, η Κίνα θα έχει τη δυνατότητα μέσα σε δύο χρόνια να αναπτύξει πυρηνικά υποβρύχια και ότι παραμένει «η πλέον απειλητική δύναμη στον κυβερνοχώρο».

γ. Ιαπωνία

Ο Ιάπωνας πρωθυπουργός κ. Νόντα διέλυσε τη Βουλή στις 16 Νοεμβρίου και προκήρυξε εκλογές για τις 16 Δεκεμβρίου, αφού πρώτα συμφώνησε και η αντιπολίτευση για έκδοση κρατικών ομολόγων ύψους 477 δις δολαρίων, προκειμένου να καλυφθούν οι υποχρεώσεις του Νοεμβρίου. Τις εκλογές κέρδισε το φιλελεύθερο κόμμα του κ. Άμπε που επανέρχεται στην εξουσία ύστερα από τρία χρόνια.

Η Ιαπωνία συμφώνησε με τις ΗΠΑ όπως ανακοίνωσε ο ΥΕΘΑ των ΗΠΑ κ. Πανέτα στις 22 Σεπτεμβρίου, για την εγκατάσταση και δεύτερης αντιπυραυλικής ασπίδας επί του εδάφους της, προκαλώντας την καχυποψία και τις αντιδράσεις της Κίνας.

Οι υποψίες της Κίνας ότι η κίνηση αυτή, παρόλο που οι ΗΠΑ επικαλέστηκαν την απειλή της Β.Κορέας, στρέφεται εναντίον τους έχουν κάποια βάση γιατί έχουν προηγηθεί εντός του 2012 η απόφαση του κ. Ομπάμα να μεταφέρει τον κύριο όγκο της αμερικανικής ναυτικής δύναμης στον Ειρηνικό, η πώληση προσθέτων όπλων στην Ταϊβάν, η δημιουργία νέας Ναυτικής Βάσης στην Αυστραλία και η συμφωνία για αύξηση των αμερικανικών δυνάμεων στις Φιλιππίνες.

Η Ιαπωνία στις 11 Σεπτεμβρίου ανακοίνωσε την αγορά από τους ιδιοκτήτες τους, των βραχονησίδων Σενκάκου (κατά την Ιαπωνία) ή Ντιαογιού (κατά την Κίνα) που βρίσκονται στην θάλασσα της Ανατολικής Κίνας και διεκδικούνται και από τις δύο χώρες, λόγω των πλουσίων κοιτασμάτων τους. Το γεγονός αυτό προκάλεσε τις βίαιες εκδηλώσεις των Κινέζων, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα το προσωρινό κλείσιμο των Ιαπωνικών εργοστασίων (Toyota, Honda, Panasonic, Canon κ.α.). Για τη διευθέτηση της κρίσεως επισκέφθηκε και τις δύο χώρες ο ΥΕΘΑ κ. Πανέτα ο οποίος στο Πεκίνο συναντήθηκε με τον ομόλογό του κ. Λιανγκ και τον κ. Σι, οι οποίοι του δήλωσαν ότι οι νησίδες είναι αναφέρετο τμήμα του κινεζικού χώρου, υπογραμμίζοντας ότι η χώρα τους διατηρεί το αναφαίρετο δικαίωμα να αναλάβει δράση εάν χρειαστεί, παρ΄όλο που θα προτιμούσαν το πρόβλημα να λυθεί με διαπραγματεύσεις. Αντιθέτως ο Ιάπωνας Πρωθυπουργός κ. Νόντα, μιλώντας στον ΟΗΕ, δήλωσε ότι η χώρα του δεν θα δεχθεί συμβιβασμό.

Η κυβέρνηση αποφάσισε στις 14 Σεπτεμβρίου την εγκατάλειψη της πυρηνικής ενέργειας ως το 2030.

γ. Βόρεια Κορέα

Παρά τις διεθνείς αντιδράσεις το καθεστώς πραγματοποίησε την εξαγγελθείσα εκτόξευση βαλλιστικού πυραύλου μεγάλου βεληνεκούς με τον οποίο έθεσε σε τροχιά μικρό δορυφόρο στις 12 Δεκεμβρίου 2012. Την ενέργεια κατέκρινε το σύνολο της Διεθνούς Κοινότητος συμπεριλαμβανομένων της Κίνας και της Ρωσίας. Οι ΗΠΑ φρονούν ότι η ενέργεια αυτή αποτελεί τη δοκιμή πυραύλου στον οποίο να είναι δυνατόν να τοποθετηθεί πυρηνική κεφαλή.

12.ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

α. Βενεζουέλα

Για Τετάρτη φορά από το 1998 ο αριστερός ηγέτης Ούγκο Τσάβες σημείωσε άνετη νίκη στις προεδρικές εκλογές με 55% και αμέσως ανεχώρησε για την Κούβα, προκειμένου να υποβληθεί σε νέα εγχείρηση για τον καρκίνο με τον οποίο δίνει σκληρή μάχη.

β. Κούβα

Ο Φιντέλ Κάστρο με άρθρο του στην εφημερίδα Grama διαψεύδει δημοσιεύματα που τον θέλουν νεκρό ή βαρειά πάσχοντα και επετέθη στα διεθνή ειδησεογραφικά πρακτορεία, ενώ ταυτόχρονα δημοσιεύθηκε και πρόσφατη φωτογραφία του για να μην υπάρχει αμφισβήτηση.

γ. Αργεντινή

Μία φρεγάτα του Πολεμικού Ναυτικού κρατείται από τον Οκτώβριο 2012 «όμηρος» στην Γκάνα από τον μεγιστάνα Πολ Σίνγκερ, ο οποίος διεκδικεί την εξόφληση ομολόγου που έχει στα χέρια του από το 2001, που η Αργεντινή κήρυξε στάση πληρωμών, ενώ αμερικανικό δικαστήριο ορίζει με απόφασή του την καταβολή μέχρι 15 Δεκεμβρίου 2012 1,3 δις δολαρίων σε πιστωτές που δεν είχαν συμμετάσχει στην αναδιάρθρωση χρέους το 2001 και 2005.

700.000 άνθρωποι και εκατοντάδες χιλιάδες ακόμη σε όλη τη χώρα κατέκλησαν τους δρόμους διαμαρτυρόμενοι για την οικονομική πολιτική της Προέδρου κ. Κίρχνερ, που έχει ανεβάσει τον πληθωρισμό στο 25% και απειλεί με νέα χρεωκοπία τη χώρα.

Φαίνεται ότι η ιδέα της χρεωκοπίας, που τόσο εύκολα προτείνεται και για τη χώρα μας, όχι μόνο δεν λύνει τα προβλήματα, αλλά τα πολλαπλασιάζει και τα επιμηκύνει.

13. ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ο ηγέτης της Αλ Κάϊντα Ζαουάχρι με μήνυμά του στις 11 Σεπτεμβρίου 2012 κάλεσε τους απανταχού μουσουλμάνους να υποστηρίξουν τους αντικαθεστωτικούς της Συρίας για την εγκαθίδρυση ισλαμικού κράτους.

Σύμφωνα με τον Αρχηγό των Μυστικών Υπηρεσιών της Ρωσίας (FSB), η Αλ Κάϊντα βρίσκεται πίσω από όλες τις πυρκαγιές των τελευταίων χρόνων σε κράτη της ΕΕ, περιλαμβανομένης και της Ελλάδος. Ανέφερε δε ότι μέσω της ιστοσελίδας «Δάσος Τζιχάντ» δίνονται οδηγίες για αποτελεσματικούς τρόπους εμπρησμού δασών.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Υπό του Κου Δημητρίου Ζακοντίνου
Οικονομολόγου, Αντιπροέδρου ΔΣ/ΕΛ.Ι.Σ.ΜΕ.

Συνήθως στον επιχειρηματικό και εμπορικό τομέα δεν γίνεται μια συνολική προσέγγιση όλων των δραστηριοτήτων και των λειτουργιών ενός συστήματος ή ενός προϊόντος σε σχέση με την επιμελητεία η οποία μπορεί και πρέπει να εφαρμόζεται στη διάρκεια όλων των σταδίων του κύκλου της ζωής του. Εδώ εντοπίζεται και το στοιχείο που κάνει το παρόν σύγγραμμα να ξεχωρίζει. Παρουσιάζει την επιμελητεία από μια συστημική προοπτική. Ο βασικός στόχος του είναι ο αναγνώστης να κατανοήσει σε βάθος, να εμπεδώσει, να εφαρμόσει στην πράξη και να αναπτύξει τις βασικές αρχές, τις έννοιες και τα στοιχεία της διοίκησης και της μηχανικής της επιμελητείας.

Το βιβλίο αποτελεί ένα ολοκληρωμένο εγχειρίδιο αναφοράς, που περιέχει περισσότερα από 100 εικόνες και σχήματα, 80 πρακτικά παραδείγματα και 200 τύπους και εξισώσεις σε 17 κεφάλαια:

-Εισαγωγή στη Διοίκηση και Μηχανική της Επιμελητείας
-Ανασκόπηση Πιθανοθεωρίας και Στατιστικής
-Αξιοπιστία
-Συντηρησιμότητα
-Διαθεσιμότητα
-Ελεγξιμότητα
-Θέματα Εφοδιαστικής Υποστήριξης
-Διαχείριση Συνθέσεων & Βιβλιογραφίας Συστημάτων
-Ποιότητα
-Ανάλυση Υποστηριξιμότητας
-Εργονομία και Ασφάλεια
-Τεχνική Τεκμηρίωση Επιμελητείας
-Ειδικά Θέματα
-Διαχείριση Έργων και Επιμελητεία
-Προμήθειες και Συμβάσεις
-Κύκλος Ζωής Συστήματος
-Βασικά Στοιχεία Οικονομικών

Η αποτελεσματική διοίκηση και διαχείριση των Logistics, χρειάζεται γνώσεις, εμπειρία, και μεθοδικότητα στην εργασία. Στοιχεία που χαρακτηρίζουν το παρόν εγχειρίδιο το οποίο παρουσιάζει, περιγράφει, αναλύει και κάνει πλατιά και βαθιά κατανοητά:

-Τις αρχές και τις έννοιες των συστημάτων (τι είναι ένα σύστημα και ποιά είναι τα στοιχεία του;)
-Ένα σύστημα από την άποψη του συνολικού κύκλου της ζωής του (Ποιες φάσεις και δραστηριότητες συμπεριλαμβάνονται στον κύκλο ζωής συστημάτων;)
-Τις αρχές, τις έννοιες και τα στοιχεία της επιμελητείας.
-Πώς η επιμελητεία εξασκείται στον κύκλο της ζωής των συστημάτων (Ποιες δραστηριότητες της επιμελητείας ολοκληρώνονται σε κάθε φάση του κύκλου ζωής; Ποιες είναι οι σχέσεις και οι διαφορές μεταξύ της επιμελητείας του εμπορικού τομέα και του δημόσιου τομέα;)
-Έννοιες και όρους, όπως την εφαρμοσμένη μηχανική των συστημάτων, την αξιοπιστία, τη συντηρησιμότητα και διαθεσιμότητα, τη συντήρηση, την ελεγξιμότητα, την ποιότητα, τη διεργασία της απόκτησης και της προμήθειας, το κόστος κύκλου της ζωής και άλλους σχετικούς όρους.
-Τη σημασία της επιμελητείας, νωρίς στον κύκλο ζωής των συστημάτων, στη φάση εννοιολογικού σχεδιασμού και στη φάση του σχεδιασμού και της ανάπτυξης των συστημάτων.

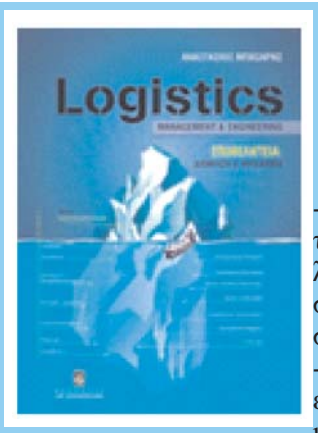

Logistics: Management&Engineering

(Επιμελητεία: Διοίκηση&Μηχανική)

Συγγραφέας: Αναστάσιος Μπασαράς

-Τις αρχές, τις πρακτικές, τη μέτρηση, τον έλεγχο και την αλληλεξάρτηση της αξιοπιστίας, της συντηρησιμότητας και τις διαθεσιμότητας.
-Τα θέματα του εφοδιασμού, την εφοδιαστική αλυσίδα, τον έλεγχο και διαχείριση των αποθεμάτων καθώς και την κωδικοποίηση των υλικών.
-Τα θέματα της συσκευασίας, της διακίνησης, της αποθήκευσης και των αποθηκών, της μεταφοράς και των διανομών.
-Τα θέματα της συντήρησης, της ανάλυσης υποστηριξιμότητας και καταχώρησης, επεξεργασίας, ανάλυσης και κοινοποίησης των πληροφοριών της επιμελητείας.
-Την ανάγκη, τη σπουδαιότητα και τη δομή της τεχνικής τεκμηρίωσης και βιβλιογραφίας.
-Το περιεχόμενο, τη σπουδαιότητα και τη σημασία των τεχνικών επισκοπήσεων και των ελέγχων κατά το σχεδιασμό και την απόκτηση των συστημάτων.
-Το ρόλο και τη σημασία της επιμελητείας και την εξοικείωση με βασικές τεχνικές και μεθόδους, που χρησιμοποιούνται στη διαχείριση προγραμμάτων και έργων.
-Την ανάγκη και τη σπουδαιότητα της διαχείρισης της σύνθεσης (διαμόρφωσης) των συστημάτων.
-Τη χρησιμότητα και τη σπουδαιότητα της εργονομίας και των ανθρώπινων παραγόντων και της υγιεινής των συστημάτων.
-Τα θέματα της διεργασίας των προμηθειών, όπως τις διεργασίες της απόκτησης ή της προμήθειας των συστημάτων, την τιμολόγηση και τους τύπους των συμβάσεων, την πρόσκληση υποβολής προτάσεων, το φάκελο των συμβάσεων, τις συμβάσεις επιμελητείας-υποστήριξης και την αξιολόγηση των προσφορών,
-Ειδικά θέματα, όπως τις τεχνικές παραγωγής ιδεών, τις τεχνικές ανάλυσης προβλημάτων, τις στατιστικές τεχνικές, τις έννοιες της πολιτικής, στρατηγικής και τακτικής, την ανάλυση SWOT, την ανάλυση PEST, τη δομή επιχειρηματικού σχεδίου και μελέτης σκοπιμότητας.
-Βασικές τεχνικές και μεθόδους, που χρησιμοποιούνται στη διαχείριση προγραμμάτων και έργων, όπως αναλυτική δομή εργασιών, τεχνικές και μέθοδοι του χρονικού προγραμματισμού των έργων PERT και CPM, το διάγραμμα Gantt, σχεδιασμός της επιμελητείας, τεχνικές επισκοπήσεις και έλεγχοι σχεδιασμού.
-Βασικά στοιχεία οικονομικών, που εφαρμόζονται στην επιμελητεία, όπως: οικονομικές εκθέσεις και δηλώσεις των εταιριών, βασικοί οικονομικοί δείκτες αξιολόγησης εταιριών, διεργασία σύνταξης του προϋπολογισμού υποστήριξης και επιμελητείας ενός συστήματος, ανάλυση και αποτίμηση της διαχρονικής αξίας, απόσβεση και υποτίμηση κεφαλαίων και αγαθών.

Ο συγγραφέας σε ένα αυτοτελές και άρτιο επιστημονικό πόνημα με βάθος και ευρύτητα, παρέχει ένα σύγχρονο, ευκολοδιάβαστο, πρακτικό, ακριβές και χρησιμότατο εργαλείο, το οποίο αντικατοπτρίζει τις πραγματικές ανάγκες σε τεχνογνωσία και άπαχες γνώσεις διοίκησης και μηχανικής της επιμελητείας των:
-διοικητικών στελεχών της επιμελητείας, τόσο του δημόσιου όσο και ιδιωτικού τομέα,
-στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας,
-όλων που σκοπεύουν να εργαστούν ή εργάζονται στους τομείς Logistics, όπως: συντήρηση, εφοδιασμός, προμήθειες, μεταφορές, αποθήκες, τεχνική υποστήριξη, μηχανική σχεδιασμού συστημάτων, ποιοτικός έλεγχος κλπ,
-μηχανικών και τεχνικών,
-σπουδαστών των πανεπιστημίων οικονομικής κατεύθυνσης, των τεχνολογικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, των πολυτεχνικών σχολών, των στρατιωτικών παραγωγικών σχολών, ιδιωτικών κολεγίων των οποίων το πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει δραστηριότητες και θέματα της επιμελητείας.

Ο Αναστάσιος Μπασαράς μας δείχνει τον δρόμο για το πώς θα διαχειριζόμεθα με επιδεξιότητα τις υπηρεσίες υποστήριξης, την απόκτηση και προμήθεια συστημάτων, τα υλικά και αποθέματα, τη μηχανική και τη διαχείριση έργων και συστημάτων, την τεχνική τεκμηρίωση κλπ. Το Logistics Management and Engineering είναι ένα είδος πλοηγού στην σκέψη εκείνων, οι οποίοι συμμετέχουν, ως εκ των καθηκόντων και της αποστολής των στην Διοικητική Μέριμνα του οιουδήποτε οργανισμού και τους καθιστά ικανούς να εκμεταλλεύονται την κάθε σχετική πληροφορία επί της τεχνικής υποστήριξης, της εφοδιαστικής υποστήριξης, των προμηθειών και συμβάσεων, της διαχείρισης έργων και μεγάλων συστημάτων, της ποιότητας, της εργονομίας και της ασφάλειας. Το βιβλίο είναι μια χρησιμότατη πηγή αναφοράς για όλους που μπαίνουν στον τομέα Logistics …Πληθώρα παραδειγμάτων και σχημάτων…Εξαιρετική παράθεση και επεξήγηση του συνολικού αντικειμένου της επιμελητείας και της μηχανικής της και όχι μόνο της εφοδιαστικής υποστήριξης και των μεταφορών... Μια ολοκληρωμένη έκδοση που όποιος ασχολείται με τα Logistics θα πρέπει να έχει στη βιβλιοθήκη του. Πιθανόν η μόνη Βασική Ολοκληρωμένη έκδοση στο χώρο των Logistics στην Ελλάδα.
Γράφει ο συγγραφέας: 'Ισως, ο καλύτερος επιμελητής (Logistician) που έχω ποτέ συναντήσει είναι η γυναίκα μου. Είναι υπεύθυνη για την επιμελητεία (Logistics) του σπιτιού μας, δηλαδή για όλα τα αγαθά, τα πράγματα και τις υπηρεσίες που χρειάζεται η οικογένεια. Ο κατάλογος των καθηκόντων της, είναι μακρύς και χρειάζεται πολλές σελίδες για να περιγραφεί.' ---- και συνεχίζει:
'Ασχολίες όπως προγραμματισμός, προϋπολογισμός, προμήθειες, διαχείριση, εφοδιασμός και αποθέματα, συσκευασία, μεταφορές και αποθήκευση, συντήρηση και επισκευές, εκπαίδευση, ποιότητα, εργονομία και ασφάλεια/υγιεινή μέσα στο σπίτι αποτελούν μια ρουτίνα γι' αυτήν.'
---Και ολοκληρώνει
'Επιμελητεία (Logistics) είναι ο κλάδος της επιστήμης της διοίκησης και της μηχανικής που ασχολείται με διεργασίες και τεχνικές δραστηριότητες, οι οποίες σχετίζονται με:
-την πρόβλεψη, εκτίμηση, καθορισμό και προβολή των απαιτήσεων και αναγκών υποστήριξης,
-το σχεδιασμό, απόκτηση/προμήθεια, μεταφορική υποστήριξη, συντήρηση, τεχνική και εφοδιαστική υποστήριξη, λογιστική παρακολούθηση και διοίκηση των συστημάτων και των υλικών και μέσων της υποστήριξής των, καθώς και,
-τη διάθεση των πόρων, για την υποστήριξη των αντικειμενικών σκοπών, σχεδίων και επιχειρήσεων ενός οργανισμού ή μιας υπηρεσίας.'

BRIEF INFORMATION ON THE ESTABLISHMENT, OPERATION AND OBJECTIVES OF THE HELLENIC INSTITUTE FOR STRATEGIC STUDIES

The Hellenic Institute for Strategic Studies (HEL.I.S.S.) is a nonprofit organization that is situated in Athens. It is a continuation of the previous form, known as the Hellenic Company for Strategic Studies, which was founded in October of the year 1994.

That Company had come into being by a number of flag/General retired Officers coming from the Hellenic Armed Forces and it had been aggrandized after the participation of personalities coming from the Academic and Diplomatic communities as well as from the business sector, Journalism and other individuals specialized on International Affairs.

The transition to the new form, from a Company to an Institute did not cause any change to the general constitution and the formulation of the participants.

The Institute does not voice any political party or any state or private organization. That is why the Institute is known for its free expression.

The Institute goes on looking forward to enlarge all the issues of interest. That is, from the constituting personnel to multiple usefulness activities.

Aim of the Institute is to be employed with questions that bring up issues of strategic importance in a geopolitical-geostrategic environment.

More particularly:

- To form a view over:

a. the Hellenic National Strategy,
b. foreign policy,
c. security and defense
d. technology
e. energy

- To see thoroughly the European Union as a viable entity that is heading to a promising future. That is,

The present status and what it is foreseen for tomorrow.

The policy, over any challenges temporary.

Exploiting whatever opportunities appear from the sector of modern science and advanced technology.

Secure the European community. This will be achieved by defending against any conventional or asymmetric threats.

-To study, research and analyze issues of military strategy significance, of economic aspect, of the human actions that impact negatively against nature and further subjects concerning problems rising in the Hellenic sovereignty, the wider Balkan peninsula, the existing territorial extent of the European Union, its estimated or foreseen enlargement of tomorrow, the general area of the Mediterranean (nowadays the East Mediterranean specifically) and the Black Seas and/or any other area that may be deemed as necessary.

-To examine Security issues of the above regions.

-To hand in proposals to either government bodies or privates, that are based on studies-analyses on all those above mentioned.

Objectives are achieved by:

-Carrying out research

-Presenting issues and their analyses in the form of lectures, one or more day's seminars, press releases, publishing special notes or bulletins and journals and organizing presentations at home and abroad.

-Cooperation with government bodies, organizations and other respective domestic or foreign foundations/institutions in order to analyze matters of common interest and exchange information on all relative fields.

The Institute continues the practice of the predecessor Company that used to carry out studies for the Ministries of Foreign Affairs and National Defense. Also the Institute has the capacity to organize congresses under the auspices of all the Ministries without any exception on every pointed out subject apt to executive interest. Furthermore it can carry out studies and conferences concerning issues of National interest and Defense programs. There have been renowned the Special International congresses for Defense programs of the Hellenic Armed Forces and strategic evaluations on the European future defense and eventualities that took place in 1999, 2001, 2003, 2005, 2007 and 2009.

Unfortunately after the appearance of the economic crisis, the Institute was affected as well. This crisis caused a non pleasant impact on the international activities of the Institute.

Institute's Organization.

The Institute is formed by the Board of Directors and its Members.

Members are Greek physical persons that comply with the terms of the Institute's constitutional charter. The number of Members can be unlimited.

Someone to be approved as a new Member first is needed to be recommended by at least two older Members of the Institute.

Officers of the Hellenic Armed Forces and Security Bodies, following their Services commitments, can be approved through an easier procedure.

The annual money contribution of the Members is fixed from the Board of Directors. The amount of money can be reconsidered by the General Assembly.

The Members can follow the meetings of the Board of Directors. They also may express their opinion when time is available.

The Members unexceptionally get an -in time- notification for every coming activity of the Institute, in order to attend it.

The volunteering Members after the approval of the Board of Directors can participate to under composition work committees so to help the Institute to perform correctly after their expertness assistance.

The Members receive the Institute's magazine for free as well as they can be counted as writers in it. They also can present their point of view in the pages of the website of the Institute.

The Members have not any right on the money in deposit of the Institute. They can get an amount of money in case of income that is provided after performances that claim expenses.

The Board of Directors can reconsider the status of a Member if the certain Member undermines the objectives of the Institute, or reflects negatively in the decisions of the BOD, resulting against the principles of the Institute. HEL.I.S.S. Issues the quarterly magazine "Problimatismoi" (Questionings). The topics of the magazine are focused in timely matters concerning regional or wider security, defense, international affairs, conflicts around the world and the impact in Greece alone or in the frame of the EU. This magazine can be considered as a source of knowledge, on what is going on globally followed by a number of relative evaluations.

You can also get a taste of the Institute and its profile by visiting the website address: www.elesme.gr